ALMANAK

1933

SISMANOG

SISMANOGLIO

2463

İpekli kumaş kenarında

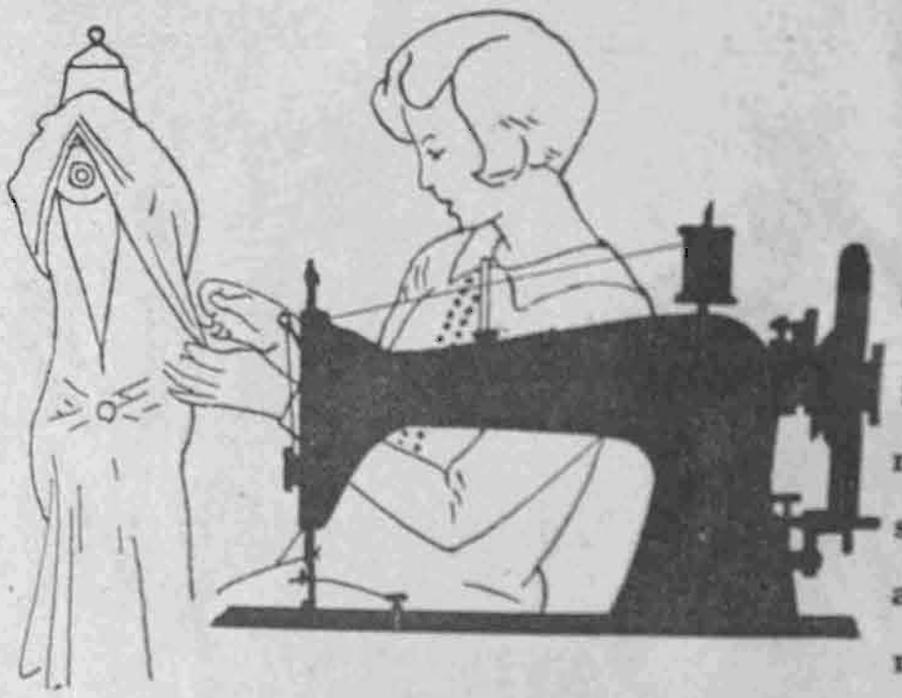
İPEKİŞ

markası güzellik ve sağlamlık garantisidir

İPEKİŞ kumaşlarının renkleri asla solmaz,
boyaları hiç bir zaman çıkmaz.

İPEKİŞ kumaşları daima düzgün ve
dökümlü durur, çünkü şarjlıdır.

3 milyondan fazla insan

NAUMANN

Dikiş makinelerini kullanmaktadır

HERKES

ERİKA İDEAL

Naumann Erika

Yazı makinelerini tercih ediyorlar.

Her tarafta satış şubeleri vardır.

NAUMANN

makineleri peşin ve taksitle satılır.

MERKEZİ: İstanbul, Galata, Voyvoda Hezaran sokağı

No. 19 — 21

Aile Kumbarası

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Geçen sene bu ayda kumbara alan yüzlerce ailenin şimdi üçer, beşer yüz lira birikmiş paraları vardır.

BÜYÜK TAYYARE PİYANGOSU

Büyük ikramiye **200,000** liradır

Her ayın **11** inci günü keşide yapılır

Tayyare Piyangosu
dünyanın
en zengin piyangosudur.

LA KONKORD

HER NEVİ HASARATA KARŞI SİGORTA ŞİRKETİ

Merkezi İdaresi:
Pariste Sen Lazar sokağında No. **72**

Şiketin sermay ve ihtiyat akçesi
50,000,000 Frank

Türkiye Vekili Umumisi:
KONTUAR DASURANS
NAHUM ve ŞİLTON
İstanbul Bahçekapı Selâmet Han 1 inci kat

ŞARK MERKEZ ECZA TÜRK ANONİM ŞİRKETİ

Sirkeci Horasancıyan Han
İSTANBUL

MİLYON

Türk Tayyare Piyango Biletleri

Bu millî müessesenin yegâne
Türk serbayii
Muavin bayilerine kredili iş yapar

Beyoğlu İstiklâl cad.
No. 75 Tel. 2418

Zafiyeti umumiye, iştihasızlık ve kuvvetsizlik halâtında büyük faide ve tesiri görülen

Fosfatlı Şark Malt Hulâsası

Kullanınız. Her eczanede bulunur.

Tenvirat iyi olursa

Fabrikanın randımanı artar

Büro işi kolaylaşır ve çabuk olur

Mağazada satış çoğalır

Eve rahat ve neş'e girer

İyi bir tenvir elde etmek için.....

. . . iyi lâmbalar
iyi cihazlar
kullanmak

ve

tesisetı asrî kaidelere göre hesep etmek lâzımdır.

Işte buşmaksatla **Tesisatı Elektrikiye Türk Anonim Şirketi, tetkikat bürosunu, teşhir salonunu** emrinize amade tutar ve **tavsiyelerini MECCANEN** yapar

Gözlerinizi kamaştırıcı ziyanın hâsıl ettiği muzır yorgunluktan koruyunuz.

TELEFON

ASRÎ HAYATIN

EN LÜZUMLU

VE AYNİ ZANANDA

Her Keseye Elverişli

BİR VASITASIDIR

İSTANBUL TELEFON ŞİRKETİ

YENİ ABONELERE, TEDİYAT HUSUSUNDA

Büyük kolaylıklar

TÜRKİYE CÜHURİYETİ

İNHİSARLAR İDARESİ

Sigara

Tütün

İNHİSAR
ŞARAP ve LİKÖRLERİ
AVRUPA İÇKİLERİ
AYARINDA OLDUĞU
HALDE ONLARDAN
ÇOK UCUZDUR.

TÜRK
TÜTÜNÜ, DÜNYANIN
EN NEFİS TÜTÜNÜ

Şarap

TÜRK
SİGARASI DÜNYANIN
EN NEFİS SİGARASIDIR

Likör

SELÂNİK BANKASI

TESİS TARİHİ: **1888**

Sermayesi tamamen tediye edilmiş:
30 000 000 Frank

İdare Merkezi: İSTANBUL

TÜRKİYE'deki Şubeleri:

GALATA, İSTANBUL, İZMİR
SAMSUN, ADANA, MERSIN

YUNANİSTAN'daki Şubeleri:

SELÂNİK, ATİNA, KAVALA

Bilûmum Banka muamelâtı. Kredi mektupları. Her cins nakit üzerine hesap Küşadı. Hususî kasa'ar icarı

LA PREVUAYANS

Yangın ve Kaza Anonim Fransız Sigorta Kumpanyaları

Sermaye ve ihtiyat teminat akçesi
350 000 000
Frangı mütecavizdir.

LA SÜİS

Umum Sigorta Anonim İsviçre Şirketi

Sermaye ve ihtiyat teminat akçesi
36.642.025, 32
İsviçre Erangıdır.

Türkiye Umumî Vekilleri **RENE ASSEO ve ALBERT TİANO**
İstanbul Tahtakale PREVUAYANS Han No. **1**

ALLIANZ ve STUTTGARTER VEREIN

ANONİM SİGORTA ŞİRKETİ – BERLİN

S. AMAR ve ŞERİKİ
UMUM TÜRKİYE MÜDÜRİYETİ

İSTANBUL, EMİNÖNÜ VALDE HAN No. 8 Telefon 24398-24397
Avarya Komserliği

BİLECİK RAKISI

İstepan Berberyan

TÜRKİYENİN
HER ZAMAN İÇİN BİRİNCİ RAKISIDIR VE BU MEVKİİNİ MUHAFAZA EDECEKTİR.

Bilecik kullanan bir daha ağzına başka rakı koyamaz.

Susatmıyan, Başağrısı vermiyen, Mideyi

Böbrekleri bozmıyan biricik rakı

BİLECİK rakısıdır

DEPOSU: Galata Mumhane cad. N. 67
Telefon numarası : 40057

ÇIKOLATA FABRIKASI

ÇİKOLAT
MEYVALI
ŞEKER
ve envai
ŞEKERLEME
imal olunur.

ALAMETİ FARİKA

LION

İtsanbul, Balıkpazar, Lonca Sokak No. 16-18
Telefon İstanbul 4060

D. DANDORIA

CENAZE MÜTEAHHİTLİĞİ

[Beyoğlu, Asmalı Mescit. N. 20-Telefon: Beyoğlu 1630

Gece nöbeti *Beyoğlu, Tekke Balkon çıkmazı N.* **8** *Tel. Bey* **4031**

Götürü fiatle cenaze merasimi müteahhitliği,
tabut, çelenk ve matem levazımı

Kilise ve mezarlıklar nezdinde muameleler

Defin müsaadesi — Memaliki ecnebiyeye nakliyat
Mezar taşları inşaatı

Cenaze otomobilleri

EMNİYET SANDIĞI

Türkiyenin en eski bir müessesei maliyesidir.
Muhtelif müddet ve faizle tevdiat kabul eder.

ve **Mücevherat** ve **Altın**

Merkezi İdaresi:
Çağaloğlunda kâin dairei mahsusadır.
Hiçbir yerde şubesi yoktur

ve **Gümüş** ve **Emlâk**

mukabilinde ve mutedil şeraitle **para** ikraz eder.

Rafael Amram ve Biraderleri
KÖSELE ve DERİ TİCARETHANESİ

İstanbul: Sirkecide Demirkapı Caddesinde No. 37 - 39

Her nevi, yerli Avrupa köselesi ve her nevi, kundura levazımı satılır

Fabrika: Yedikule - Kirişhane caddesi

Her nevi KÖSELE, VAKETA Beyaz ve Siyah, KROMLU

Vidala, siyah ve renkli ve her nevi oskar ve keçi glaseler imal olunur.

Telon: Fabrika, İstanbul **1903** / Mağaza » **100 - 961** — Telgraf adresi: **AMRAF**

Posta Kutusu: İstanbul 575

Bilûmum ihtiyacınızı sağlam ve ucuz olarak tedarik edeceğiniz yegâne mağaza

YERLİ MALLAR PAZARI

dır.

İstanbul Bahçekapı ikinci Vakıf han altında

Ankara çocuksarayı caddesinde

Beyoğlu İstiklâl caddesi

Samsun'da Bankalar caddesi

EVLİYA ZADE NUREDDİN
DEVAİRİ RESMİYE MÜTEAHHİDİ

ECZAYİ KİMYEVİYE ALÂTI CERRAHİYE
EDEVATI FENNİYE ve ITRİYAT DEPOSU

İstanbul, Bahçe Kapı Hamidiye Türbesi

Telefon: İstanbul — 1799

EĞER HENÜZ TECRÜBE ETMEK FIRSATINI BULMADINIZSA

15 000 000 Türkün
4 500 000 Ecnebinin

seve seve kullandığı

Krem	**Pertev**	Diş macunu
Briyantin	**Pertev**	Kolonyaları
Ruj	**Pertev**	Pudraları
Kinin	**Pertev**	Şurubu
Südo-Rono	**Pertev**	Tuvalet sabunları

sizi de memnun edecektir.

Pertev Fabrikası mamulâtı: *Sıhhat. Zarafet. Ekonomi demektir lûtfen tecrübe ediniz*

Merkezi: İstanbul Sultanhamam N. **24** Tel: **20625**
Beyoğlu İstiklâl caddesi No. 376 Tel. B. **7**

SIPAHİZADE
HASAN HÜSNÜ
Bursa Pazarı

Şubeleri: İstanbul Bahçekapı Hasekihamam caddesi 67 Tel: **21320**

İstanbul Mahmutpaşa başı Büyük çarşı Aynacılar kapısı No. 9-11 Tel: **22017**

Fabrikalar: Bursada Irgandida LÂLE krepdeşin No. 35
Bursada Muradiyede ÇAĞLAYAN ipekli mensucat fabrikası

SURASKİ

SULTANHAMAM No. 44 ISTANBUL

MUBAYAAT EVİ: Leeds İngiltere
MEKEZ : İstanbul
ŞUBE : İzmir

HUSUSİYET

İNGİLİZ KUMAŞLARI

Bilûmum yerli kumaşlara ait satış yerleri

Müracaat üzere nümune ile fiat listesi gönderilir.

Telgraf adresi: "Samsofils,, İstanbul
Telgraf : 24389
Posta Kutusu : 157 İstanbul

KUMAŞLARIMIZ TEMİNATLIDIR. Makul bir şikâyet üzerine Kumaşlarımız tebdil veya bedelleri iade edilir.

SARAYBURNU PARKI MÜSTECİRİ

DEVRİŞZADE

İBRAHİM BEY

MÜESSESELERİ

MOLENRUJ / Beyoğlu İstiklâl caddesi
KIRMIZI DEĞİRMEN \ caddesi

Türkiyenin yegâne Türk müessesesi olup nezih ve aile yuvasıdır. Bu salonun tarafeyninde **elli** loca olup herkes aile ve yavrularile ikametgâhında gibi istirahat ve Türkiyenin en yüksek **alaturka** müzisiyenlerini kemali sükûnetle dinliyebilirler.

EDEN { Beyoğlu İstiklâl caddesi Peyker mağazası sırasında

Türkiyenin yegâne Türk müessesesi olup çok temiz ve şirin bir aile yuvasıdır. Bu salonda en yüksek hususi ve resmi ziyafet ve düğünler yapılır. Birinci sınıf *Orkestra, Caz* ve *Varyete* vardır. Burayı teşrif edip ezhercihet memnun olmamak imkânı yoktur.

FİATLAR her yerden elverişlidir.

1933
ALMANAK

MATBUAT CEMİYETİ

tarafından

Selim Nüzhet

Beye tertip ettirilmiştir.

İstanbul
Devlet Matbaası

Her hakkı mahfuzdur

SISMANOGLU

Almanağın neşri dolayısile cemiyetlerini
yeni bir fotoğrafla taltif eden

BÜYÜK GAZİye

Matbuat çocukları, sonsuz saygılarile
minnetlerini sunarlar.

REİSİCÜMHUR HAZRETLERİNİN 1 MART 1340 CUMARTESİ GÜNÜ MECLİSİN İKİNCİ DEVRE İKİNCİ MESAİ SENESİNİ AÇARKEN İRAT BUYURDUKLARI NUTKUN MATBUATA TAALLÜK EDEN FIKRALARI:

Matbuatın hayatı umumiyede, hayatı siyasiyede ve cümhuriyetin tekâmülât ve terakkıyatında haiz olduğu yüksek vazaifi yadetmek isterim Matbuatın tam ve vâsi hürriyeti hüsnü istimal etmesi, ne derecede nazık bir vaziyet olduğunu da beyana lüzum görmem.

Her türlü kuyudu kanuniyeden evvel bir sahibi kalemin ilme, ihtiyaca ve kendi telâkkıyatı siyasiye·

sine olduğu kadar vatandaşların hukukuna ve memleketin her türlü telâkkıyatı hususiyesinin fevkinde olan yüksek menafiine de dikkat ve hürmet etmek mecburiyeti maneviyesi, asıl bu mecburiyettir ki inıtzamı umumiyeyi temin edebilir. Maahaza bu yolda zühul ve kusur olsa bile bu kusuru tashih edecek müessir vasıta; asla mazide zannolunduğu gibi hürriyeti matbuatı takyit eden rabıtalar değildir. Bilâkıs, hürriyeti matbuattan mütevellit mehazırin vasıtai izalesi yine binnefis hürriyeti matbuatır, kanaatindeyiz.

bir matbuat almanağı yapmak düşüncesinin matbuat cemiyetine giren izlerini, biz bu almanağı bastırmaya başladıktan çok sonra, on iki on üç yıl önceden tasarlanmış işler arasında bulduk.

cemiyetin yaşadığı derli toplu devirlerden biri de kitapçı ibrahim hilmi beyin muhasebecisi olduğu günlere düşer; başka memleketlerdeki eşlerine benzer bir eser vermek, öyle sanırız, arkadaşın meslek yardımı ile cemiyete getirdiği fikirlerden biri olacak... bu, bizi bu ihtiyacın gerçekten var olduğuna inandırmalıdır.

bununla beraber, biribirlerinden habersiz böyle yıllarca tanışan ne fikirler vardır kı madde olup doğabilmek için bir imkân bekler dururlar; matbuat cemiyeti, bu yıl, işte bu imkâna selim nüzhet beyin yardımı ile kavuşuyor. bize bir asırlık gazeteciliğimiz tarihini tam sırasında yetiştiren bu arkadaş şimdi de almanağımızın ilkini hazırlamakta sarfedilecek gayretin büyük yükünü üstüne aldı.

meslek ve cemiyetteki idare arkadaşım sadri etemle kemal salih, ahmet şükrü ile refik ahmet bu yıllanmış arzuyu oldurmakta köklü vazifeler kabul ettiler. ethem izzet, enis tahsin, fuat ve saip beyler, yalnız cemiyete bir eser kazandırmak deyil, türk kütüphanesinin bir boşluğunu doldurmak demek olan bu teşebbüsü arkaladılar. matbuat cemiyeti almanağının 1933 sayısı böylelikle meydana çıktı.

ilk kitabımızı arzumuzun seviyesine, dilediğimiz gibi, erişmiş bulmadığımızı söylemeliyim. onun daha dolgunlaşarak, her yıl, kemallilerin son bir yıllık inkişafını sadakatle çizen bir küçük tarih değeri alması, cemiyet idaresini bundan sonra ellerine alacak meslektaşlarımın himmetine kalıyor.

bizde ebuzziya ile başlayan bu (takvim), (salname), (nevsal), (yıllık) tecrübeleri, ne yazık, hep yarı yolda kalmıştır. dilerim ki bizim almanağımız, türk dilinin tükenmez ömrünü sürsün gitsin!..

hakkı tarık

İKİNCİKÂNUN

İkincikânun	Ramazan - Şevval	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D.	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D.	Nazımı hararet derecesi normal S. D.	
1	4	Pazar	5 39	7 26	12 17	14 38	16 50	18 29	7.7	
2	5	Pazartesi	39	26	18	39	51	29	7.5	
3	6	Salı	39	26	18	40	52	30	7.0	
4	7	Çarşamba	39	26	19	41	53	31	6.4	
5	8	Perşembe	39	26	19	42	54	32	6.5	
6	9	Cuma	39	26	20	42	55	33	7.0	
7	10	Cumartesi	39	26	20	43	56	34	7.3	
8	11	Pazar	39	26	21	44	57	35	6.4	
9	12	Pazartesi	39	26	21	45	58	36	6.7	
10	13	Salı	39	26	21	45	16 59	37	6.0	
11	14	Çarşamba	39	25	22	45	17 0	37	5.1	
12	15	Perşembe	39	25	22	46	1	38	4.6	
13	16	Cuma	39	25	23	47	2	39	5.1	
14	17	Cumartesi	38	24	23	48	3	40	5.5	
15	18	Pazar	38	24	23	49	4	41	5.8	
16	19	Pazartesi	38	23	24	50	5	42	4.5	
17	20	Salı	37	23	24	51	6	44	6.4	
18	21	Çarşamba	37	22	24	52	8	45	6.8	
19	22	Perşembe	37	21	25	53	9	46	7.3	
20	23	Cuma	37	21	25	55	10	46	6.4	Kadir gecesi
21	24	Cumartesi	36	20	25	57	11	47	5.9	
22	25	Pazar	36	20	25	58	12	48	6.5	
23	26	Pazartesi	35	19	26	14 59	14	49	5.7	
24	27	Salı	35	18	26	15 0	15	50	5.4	
25	28	Çarşamba	34	17	26	1	16	50	5.2	Şeker bayramı
26	29	Perşembe	33	16	27	2	17	51	4.9	
27	1	Cuma	33	16	27	3	18	52	5.2	
28	2	Cumartesi	32	15	27	4	20	53	6.6	
29	3	Pazar	31	14	27	5	21	54	6.1	
30	4	Pazartesi	30	13	27	6	22	55	4.8	
31	5	Salı	5 29	7 12	12 27	15 7	17 24	18 56	3.6	

Ayın safhaları :

I inci terbi	3	16 saat	24 da.	Ramazan
İstikbal	11	20	36	»
II inci terbi	19	6	15	»
İçtima	25	23	20	Şevval

ŞUBAT

Şubat	Şevval - Zilkade	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D.	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D.	Nazımı hararet derecesi normal S. D.	
1	6	Çarşamba	5 29	7 11	12 28	15 8	5 25	18 57	4.4	
2	7	Perşembe	28	10	28	9	26	58	4.3	
3	8	Cuma	27	9	28	10	27	18 59	5.5	
4	9	Cumartesi	26	8	28	11	29	19 0	6.0	
5	10	Pazar	26	7	28	12	30	1	6.5	
6	11	Pazartesi	25	6	28	13	31	2	5.7	
7	12	Salı	24	5	28	14	32	3	5.7	
8	13	Çarşamba	23	4	28	15	34	5	3.5	
9	14	Perşembe	22	3	28	16	35	7	3.4	
10	15	Cuma	21	1	28	17	36	8	4.1	
11	16	Cumartesi	20	7 0	28	18	37	9	4.2	
12	17	Pazar	19	6 59	28	19	39	10	5.2	
13	18	Pazartesi	18	58	28	20	40	11	4.8	
14	19	Salı	17	56	28	21	41	13	4.1	
15	20	Çarşamba	16	55	28	22	42	14	5.0	
16	21	Perşembe	15	54	28	23	44	15	4.5	
17	22	Cuma	13	52	28	24	45	16	5.2	
18	23	Cumartesi	12	51	28	25	46	17	4.6	
19	24	Pazar	11	50	28	26	47	18	4.6	
20	25	Pazartesi	10	49	28	27	48	19	5.8	
21	26	Salı	9	47	28	28	50	20	6.1	
22	27	Çarşamba	7	45	28	29	51	21	5.3	
23	28	Perşembe	5	44	28	30	52	22	4.8	
24	29	Cuma	4	42	28	31	53	23	4.5	
25	30	Cumartesi	3	41	27	31	54	25	5.0	
26	1	Pazar	1	40	27	32	56	26	5.9	Zilkade
27	2	Pazartesi	5 0	39	27	32	57	27	5.2	
28	3	Salı	4 59	6 38	12 27	15 33	5 58	19 28	4.6	

Ayın safhaları :

I inci terbi	2	13 saat	16 da.	Şevval
İstikbal	10	13 »	1 »	»
II inci terbi	17	14 »	8 »	»
İçtima	24	12 »	44 »	Zilkade

MART

Mart	Zilkade - Zilhicce	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D.	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D.	Nazımi hararet derecesi normal S. D.
1	4	Çarşamba	4 56	6 36	12 27	15 34	6 00	19 30	6.1
2	5	Perşembe	55	35	27	34	1	30	6.0
3	6	Cuma	54	33	26	35	3	31	4.7
4	7	Cumartesi	52	32	26	36	4	32	5.0
5	8	Pazar	50	31	26	37	5	33	6.0
6	9	Pazartesi	49	29	26	38	6	33	7.2
7	10	Salı	47	27	25	39	7	35	10.2
8	11	Çarşamba	45	25	25	39	8	36	10.4
9	12	Perşembe	44	24	25	40	9	37	9.9
10	13	Cuma	44	22	24	41	10	39	8.5
11	14	Cumartesi	43	20	24	41	12	40	6.6
12	15	Pazar	41	18	24	42	13	41	6.9
13	16	Pazartesi	38	16	24	42	14	42	6.2
14	17	Salı	35	14	23	43	15	44	5.2
15	18	Çarşamba	33	12	23	44	16	46	6.2
16	19	Perşembe	31	11	23	44	17	47	7.0
17	20	Cuma	29	9	23	45	18	48	10.9
18	21	Cumartesi	28	7	22	45	19	49	7.6
19	22	Pazar	26	6	22	46	20	50	7.5
20	23	Pazartesi	25	4	22	46	21	51	8.9
21	24	Salı	23	3	21	47	22	52	9.8
22	25	Çarşamba	21	1	21	48	24	53	10.5
23	26	Perşembe	19	6 0	21	48	25	54	10.1
24	27	Cuma	17	5 58	20	49	26	56	11.2
25	28	Cumartesi	15	56	20	49	27	57	11.2
26	29	Pazar	12	54	20	50	28	19 59	11.3 (Zilhicce)
27	1	Pazartesi	10	52	20	50	29	20 1	12.4
28	2	Salı	8	50	19	50	30	2	11.9
29	3	Çarşamba	6	48	19	51	31	3	9.7
30	4	Perşembe	4	47	19	51	32	4	8.4
31	5	Cuma	4 3	5 45	12 18	15 52	6 33	20 5	8.5

Ayın safhaları :

I inci terbi	4	10 saat	23 da.	Zilkade
İstikbal	12	2 »	46 »	»
II inci terbi	18	21 »	5 »	»
İçtima	26	3 »	20 »	Zilhicce

NİSAN

Nisan	Zilhicce-Muharrem	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D.	Nazımi hararet derecesi normal S. D.
1	6	Cumartesi	4 00	5 43	12 18	15 53	6 34	20 7	8.5
2	7	Pazar	3 59	42	18	53	35	8	9.4 (Kurban bayramı)
3	8	Pazartesi	57	40	17	53	36	9	9.5
4	9	Salı	55	39	17	54	37	10	9.2
5	10	Çarşamba	53	37	17	54	38	11	8.8
6	11	Perşembe	52	36	17	55	39	12	9.5
7	12	Cuma	50	34	16	55	40	13	11.0
8	13	Cumartesi	48	33	16	56	41	15	11.1
9	14	Pazar	46	31	16	56	43	16	13.1
10	15	Pazartesi	44	29	15	57	44	18	11.6
11	16	Salı	42	28	15	57	45	20	9.5
12	17	Çarşamba	40	26	15	57	46	21	9.4
13	18	Perşembe	38	24	15	58	47	22	9.9
14	19	Cuma	36	23	14	58	48	23	11.7
15	20	Cumartesi	34	21	14	58	49	25	12.3
16	21	Pazar	32	19	14	59	50	26	11.9
17	22	Pazartesi	30	18	14	59	51	27	12.1
18	23	Salı	28	17	13	59	52	28	12.2
19	24	Çarşamba	26	15	13	15 59	53	30	11.6
20	25	Perşembe	24	13	13	16 0	54	32	11.3
21	26	Cuma	22	12	13	0	55	33	10.5
22	27	Cumartesi	20	11	13	0	56	35	11.8
23	28	Pazar	18	9	12	0	57	36	11.7
24	29	Pazartesi	16	8	12	0	58	38	11.6
25	30	Salı	14	7	12	1	6 59	39	11.7 (Muharrem)
26	1	Çarşamba	12	6	12	1	7 0	40	11.0
27	2	Perşembe	10	4	12	1	1	42	10.7
28	3	Cuma	9	2	12	2	2	43	11.6
29	4	Cumartesi	7	1	11	2	3	45	12.3
30	5	Pazar	3 5	5 0	12 11	16 2	7 5	20 47	13.2

Ayın safhaları :

I inci terbi	3	5 saat	56 da.	Zilhicce
İstikbal	10	13 »	38 »	»
II inci terbi	17	4 »	17 »	»
İçtima	24	18 »	38 »	Muharrem

MAYIS

Mayıs	Muharrem - Safer	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D.	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D.	Nazımi hararet derecesi normal S. D.	
1	6	Pazartesi	3 3	4 58	12 11	16 3	7 6	20 49	13.6	
2	7	Salı	2	57	11	3	7	50	12.8	
3	8	Çarşamba	3 0	56	11	3	8	51	13.0	
4	9	Perşembe	2 58	54	11	4	9	53	13.1	
5	10	Cuma	56	53	11	4	10	54	12.3	
6	11	Cumartesi	54	52	11	4	11	56	13.2	
7	12	Pazar	53	51	11	5	12	57	13.2	Aşure günü
8	13	Pazartesi	51	50	10	5	13	20 59	12.8	
9	14	Salı	49	49	10	5	14	21 0	14.1	
10	15	Çarşamba	47	48	10	6	15	2	14.1	
11	16	Perşembe	45	47	10	6	16	3	14.3	
12	17	Cuma	43	46	10	6	17	5	14.3	
13	18	Cumartesi	42	45	10	6	18	6	14.6	
14	19	Pazar	40	44	10	7	19	8	14.6	
15	20	Pazartesi	39	43	10	7	20	9	13.7	
16	21	Salı	37	42	10	7	21	10	14.1	
17	22	Çarşamba	36	41	10	7	22	12	14.9	
18	23	Perşembe	34	40	10	7	23	13	15.2	
19	24	Cuma	33	39	10	7	23	15	14.3	
20	25	Cumartesi	31	38	10	8	24	17	14.9	
21	26	Pazar	30	37	11	8	25	18	15.3	
22	27	Pazartesi	28	37	11	8	26	19	14.4	
23	28	Salı	27	36	11	9	27	21	14.9	
24	29	Çarşamba	25	35	11	9	28	22	16.3	
25	30	Perşembe	23	34	11	10	29	24	17.0	
26	1	Cuma	22	34	11	10	30	25	16.0	Safer
27	2	Cumartesi	21	33	11	10	31	27	16.1	
28	3	Pazar	20	33	11	10	31	28	16.6	
29	4	Pazartesi	19	32	11	11	32	29	17.1	
30	5	Salı	18	32	11	11	33	30	17.4	
31	6	Çarşamba	2 17	4 31	12 12	16 11	7 34	21 32	17.3	

Ayın safhaları :

I inci terbi	2	22 saat	39 da.	Muharrem
İstikbal	9	22 »	4 »	»
II inci terbi	16	12 »	50 »	»
İçtima	24	10 »	7 »	Safer

HAZİRAN

Haziran	Safer-Rebiülevvel	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D.	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D.	Nazımi hararet derecesi normal S. D.	
1	7	Perşembe	2 16	4 31	12 12	16 11	7 34	21 33	16.5	
2	8	Cuma	16	30	12	11	35	34	17.0	
3	9	Cumartesi	15	29	12	12	36	35	17.5	
4	10	Pazar	14	29	12	12	37	36	17.7	
5	11	Pazartesi	13	29	12	12	37	37	19.0	
6	12	Salı	12	29	13	12	38	38	18.9	
7	13	Çarşamba	12	29	13	13	38	39	18.6	
8	14	Perşembe	11	29	13	13	38	40	17.3	
9	15	Cuma	10	29	13	13	39	41	18.0	
10	16	Cumartesi	9	28	13	14	40	42	17.4	
11	17	Pazar	9	28	13	14	41	43	19.2	
12	18	Pazartesi	8	28	14	15	41	44	19.9	
13	19	Salı	8	28	14	15	42	44	19.9	
14	20	Çarşamba	8	28	14	15	42	45	21.1	
15	21	Perşembe	8	28	14	15	42	46	20.6	
16	22	Cuma	8	28	15	16	43	47	19.4	
17	23	Cumartesi	7	28	15	16	43	47	18.7	
18	24	Pazar	7	28	15	16	43	48	18.8	
19	25	Pazartesi	7	28	15	16	44	48	19.7	
20	26	Salı	7	28	15	16	44	48	21.0	
21	27	Çarşamba	8	28	16	17	44	48	22.3	
22	28	Perşembe	8	28	16	17	44	48	21.4	
23	29	Cuma	8	29	16	17	45	48	19.9	Rebiülevvel
24	1	Cumartesi	9	29	16	17	45	49	19.7	
25	2	Pazar	9	29	16	17	45	49	20.1	
26	3	Pazartesi	9	30	17	17	45	48	20.5	
27	4	Salı	10	30	17	18	45	48	21.7	
28	5	Çarşamba	10	30	17	18	45	48	22.1	
29	6	Perşembe	11	31	17	18	45	48	21.7	
30	7	Cuma	2 11	4 32	12 17	16 18	7 45	21 48	20.8	

Ayın safhaları :

I inci terbi	1	11 saat	53 da.	Safer
İstikbal	8	5 »	5 »	»
II inci terbi	14	23 »	26 »	»
İçtima	23	1 »	22 »	Rebiülevvel
I inci terbi	30	21 »	41 »	»

TEMMUZ

Temmuz	Rebiülevvel Rebiülâhır	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D.	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D.	Nazımı hararet derecesi normal S. D.	
1	8	Cumartesi	2 12	4 32	12 18	16 18	7 45	21 48	21.3	
2	9	Pazar	13	33	18	18	45	47	22.1	
3	10	Pazartesi	14	33	18	18	44	47	22.5	
4	11	Salı	15	34	18	18	44	46	23.0	
5	12	Çarşamba	16	34	18	18	44	46	23.2	
6	13	Perşembe	17	35	19	19	44	45	21.7	Mevlidi nebevî
7	14	Cuma	18	36	19	19	44	45	21.7	
8	15	Cumartesi	19	36	19	19	43	44	21.9	
9	16	Pazar	20	37	19	19	43	43	23.0	
10	17	Pazartesi	21	37	19	19	42	42	22.6	
11	18	Salı	23	38	19	19	42	41	23.2	
12	19	Çarşamba	24	39	19	19	42	40	23.0	
13	20	Perşembe	25	39	20	19	41	39	22.1	
14	21	Cuma	26	40	20	19	41	38	22.3	
15	22	Cumartesi	28	41	20	19	40	37	22.9	
16	23	Pazar	29	42	20	19	39	36	23.1	
17	24	Pazartesi	31	43	20	18	39	35	23.5	
18	25	Salı	32	43	20	18	38	34	22.0	
19	26	Çarşamba	34	44	20	18	37	33	23.2	
20	27	Perşembe	35	45	20	18	37	32	22.9	
21	28	Cuma	37	46	20	18	37	31	22.5	
22	29	Cumartesi	39	47	20	18	36	30	23.1	
23	30	Pazar	40	48	20	18	35	29	22.7	Rebiülâhır
24	1	Pazartesi	41	49	20	18	34	28	23.0	
25	2	Salı	43	49	20	18	33	27	22.4	
26	3	Çarşamba	44	50	20	17	33	25	22.4	
27	4	Perşembe	46	51	20	17	32	24	22.2	
28	5	Cuma	47	52	20	17	31	22	22.6	
29	6	Cumartesi	49	53	20	16	30	21	22.4	
30	7	Pazar	51	54	20	16	29	19	22.2	
31	8	Pazartesi	2 52	4 55	12 20	16 16	7 28	21 17	22.9	

Ayın safhaları :

İstikbal	7	11 saat	51 da.	Rebiülevvel
II inci terbi	14	12 »	24 »	»
İçtima	22	16 »	3 »	Rebiülâhır
I inci terbi	30	4 »	44 »	»

AĞUSTOS

Ağustos	Rebiülâhır Cemaziyelevvel	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D.	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D	Nazımı hararet derecesi normal S. D.	
1	9	Salı	2 54	4 56	12 20	16 15	7 27	21 16	21.9	
2	10	Çarşamba	56	57	20	15	26	14	21.7	
3	11	Perşembe	57	58	20	15	25	13	22.3	
4	12	Cuma	2 59	4 59	20	15	22	11	23.0	
5	13	Cumartesi	3 1	5 0	20	15	21	9	22.8	
6	14	Pazar	2	1	20	14	20	7	22.9	
7	15	Pazartesi	3	2	20	13	19	6	23.8	
8	16	Salı	5	3	20	12	18	4	24.2	
9	17	Çarşamba	7	4	19	12	16	2	22.0	
10	18	Perşembe	9	5	19	11	15	21 0	22.1	
11	19	Cuma	11	6	19	11	14	20 59	21.9	
12	20	Cumartesi	12	7	19	10	12	58	22.2	
13	21	Pazar	13	8	19	9	11	56	22.1	
14	22	Pazartesi	14	9	19	9	10	54	22.7	
15	23	Salı	15	10	18	8	8	52	22.9	
16	24	Çarşamba	17	11	18	7	7	50	23.2	
17	25	Perşembe	18	12	18	7	6	48	22.7	
18	26	Cuma	20	13	18	6	4	46	22.2	
19	27	Cumartesi	21	14	18	5	3	45	22.2	
20	28	Pazar	23	15	17	4	1	43	22.0	
21	29	Pazartesi	26	16	17	4	7 0	41	21.4	
22	30	Salı	27	17	17	3	6 58	39	21.8	Cemaziyelevvel
23	1	Çarşamba	28	18	17	2	57	37	22.1	
24	2	Perşembe	29	19	16	2	55	35	22.0	
25	3	Cuma	31	20	16	1	54	33	21.9	
26	4	Cumartesi	32	21	16	16 0	52	32	22.5	
27	5	Pazar	34	22	16	15 59	51	30	21.7	
28	6	Pazartesi	35	23	15	58	49	28	21.4	
29	7	Salı	36	25	15	57	48	26	21.4	
30	8	Çarşamba	38	25	15	56	46	24	21.4	
31	9	Perşembe	3 39	5 26	12 14	15 55	6 44	20 22	22.1	

Ayın safhaları :

İstikbal	5	19 saat	32 da.	Rebiülâhır
II inci terbi	13	3 »	49 »	»
İçtima	21	5 »	49 »	Cemaziyelevvel
I inci terbi	28	10 »	13 »	»

EYLÛL

Eylûl	Cemaziyelevvel Cemaziyelâhır	Günler	Şafak S.	Şafak D.	Sabah S.	Sabah D.	Öğle S.	Öğle D.	İkindi S.	İkindi D.	Akşam S.	Akşam D.	Yatsı S.	Yatsı D.	Nazımı hararet derecesi normal S.	Nazımı hararet derecesi normal D.	
1	10	Cuma	3	40	5	27	12	14	15	55	6	43	20	20	21.1		
2	11	Cumartesi		41		28		14		54		41		18	21.1		
3	12	Pazar		43		29		13		53		41		16	21.2		
4	13	Pazartesi		45		30		13		52		39		15	20.7		
5	14	Salı		46		31		13		51		36		13	20.7		
6	15	Çarşamba		48		32		12		50		36		11	20.8		
7	16	Perşembe		49		33		12		49		33		9	20.5		
8	17	Cuma		50		34		12		48		31		7	19.4		
9	18	Cumartesi		51		35		11		47		30		5	19.1		
10	19	Pazar		53		36		11		46		28		3	19.7		
11	20	Pazartesi		54		36		11		45		26	20	1	19.2		
12	21	Salı		56		37		10		44		25	19	59	19.5		
13	22	Çarşamba		57		38		10		43		23		58	19.6		
14	23	Perşembe		58		39		10		42		21		56	19.7		
15	24	Cuma	3	59		40		9		41		19		54	19.1		
16	25	Cumartesi	4	0		41		9		40		18		52	18.6		
17	26	Pazar		1		42		9		38		16		50	18.9		
18	27	Pazartesi		2		43		8		37		14		48	19.1		
19	28	Salı		4		44		8		36		13		47	19.1		Cemaziyelâhır
20	29	Çarşamba		5		45		8		35		12		45	19.9		
21	1	Perşembe		6		46		7		34		9		43	20.2		
22	2	Cuma		7		47		7		33		8		41	20.8		
23	3	Cumartesi		9		48		6		31		6		39	18.9		
24	4	Pazar		10		49		6		30		4		37	17.1		
25	5	Pazartesi		11		50		6		29		2		35	18.0		
26	6	Salı		12		51		5		28	6	1		33	17.9		
27	7	Çarşamba		13		52		5		27	5	59		32	17.7		
28	8	Perşembe		15		54		5		26		57		30	17.7		
29	9	Cuma		16		55		4		24		56		28	18.3		
30	10	Cumartesi	4	17	5	56	12	4	15	23	5	54	19	27	17.6		

Ayın safhaları :

İstikbal	4	5 saat	4 da Cemaziyelevvel
II inci terbi	11	21 »	30 » »
İçtima	19	18 »	21 » Cemaziyelâhır
I inci terbi	26	15 »	36 » »

BİRİNCİTEŞRİN

B'rinciteşrin	Cemaziyelâhır Recep	Günler	Şafak S.	Şafak D.	Sabah S.	Sabah D.	Öğle S.	Öğle D.	İkindi S.	İkindi D.	Akşam S.	Akşam D.	Yatsı S.	Yatsı D.	Nazımı hararet derecesi normal S.	Nazımı hararet derecesi normal D.	
1	11	Pazar	4	18	5	57	12	4	15	22	5	52	19	25	17.6		
2	12	Pazartesi		19		58		3		21		51		23	15.4		
3	13	Salı		20	5	59		3		20		49		20	17.3		
4	13	Çarşamba		21	6	0		3		19		47		19	17.4		
5	15	Perşembe		23		1		3		17		46		17	16.8		
6	16	Cuma		24		2		2		16		44		16	17.2		
7	17	Cumartesi		25		3		2		15		42		14	17.2		
8	18	Pazar		26		4		2		13		41		12	16.3		
9	19	Pazartesi		27		5		1		12		39		10	17.0		
10	20	Salı		28		6		1		11		38		9	17.4		
11	21	Çarşamba		29		7		1		10		36		8	16.7		
12	22	Perşembe		30		8		1		9		34		6	16.0		
13	23	Cuma		31		9		0		7		33		4	16.2		
14	24	Cumartesi		32		10		0		6		31		3	16.1		
15	25	Pazar		33		11		0		5		30		2	16.0		
16	26	Pazartesi		34		13	12	0		4		28	19	1	15.8		
17	27	Salı		35		14	11	59		3		27	18	59	15.2		
18	28	Çarşamba		36		15		59		2		25		58	13.9		
19	29	Perşembe		37		16		59	15	1		24		56	13.8		
20	30	Cuma		38		17		59	14	59		22		55	14.3		Recep
21	1	Cumartesi		39		19		59		58		20		53	15.2		
22	2	Pazar		40		20		59		57		19		52	15.5		
23	3	Pazartesi		41		21		58		56		18		50	14.8		
24	4	Salı		42		22		58		55		16		49	14.1		Regaip gecesi
25	5	Çarşamba		44		23		58		54		15		48	14.2		
26	6	Perşembe		45		24		58		53		14		47	14.6		
27	7	Cuma		46		25		58		52		12		46	15.2		
28	8	Cumartesi		47		27		58		51		11		44	14.4		
29	9	Pazar		48		28		58		50		10		43	13.8		
30	10	Pazartesi		49		29		58		49		8		41	13.2		
31	11	Salı	4	50	6	30	11	58	14	48	5	7	18	40	13.0		

Ayın safhaları :

İstikbal	3	17 saat	8 da. Cemaziyelâhır
II inci terbi	11	16 »	45 » »
İçtima	19	5 »	45 » Recep
I inci terbi	25	22 »	21 » »

İKİNCİTEŞRİN

İkinciteşrin	Recep - Şaban	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D.	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D.	Nazımı hararet derecesi normal S. D.	
1	12	Çarşamba	4 51	6 31	11 58	14 47	5 6	18 39	13.0	
2	13	Perşembe	52	32	58	46	5	38	12.7	
3	14	Cuma	53	34	58	45	4	37	12.6	
4	15	Cumartesi	54	35	58	44	3	36	12.5	
5	16	Pazar	55	36	58	43	1	35	12.0	
6	17	Pazartesi	56	37	58	42	5 0	34	12.1	
7	18	Salı	57	38	58	41	4 59	33	13.0	
8	19	Çarşamba	58	40	58	40	58	32	13.3	
9	20	Perşembe	4 59	41	58	40	57	31	13.2	
10	21	Cuma	5 0	42	58	39	56	30	12.7	
11	22	Cumartesi	1	43	58	38	55	29	13.4	
12	23	Pazar	2	44	58	37	54	28	13.0	
13	24	Pazartesi	3	45	58	36	53	27	13.2	
14	25	Salı	4	46	58	36	52	26	14.4	Miraç gecesi
15	26	Çarşamba	5	47	59	35	51	26	13.4	
16	27	Perşembe	6	48	59	34	51	25	13.1	
17	28	Cuma	7	50	59	34	50	25	12.2	
18	29	Cumartesi	8	50	59	33	49	24	9.1	
19	1	Pazar	9	51	11 59	32	48	24	10.5	
20	2	Pazartesi	10	52	12 0	32	47	23	10.3	
21	3	Salı	11	53	0	31	47	23	10.1	Şaban Miraç gecesi
22	4	Çarşamba	12	55	0	31	46	22	10.6	
23	5	Perşembe	13	57	1	30	45	22	8.7	
24	6	Cuma	14	58	1	30	45	21	8.8	
25	7	Cumartesi	15	6 59	1	30	44	21	9.0	
26	8	Pazar	16	7 0	1	30	44	21	9.6	
27	9	Pazartesi	17	1	2	30	43	20	9.2	
28	10	Salı	18	2	2	29	43	20	8.3	
29	11	Çarşamba	19	3	2	29	43	19	8.1	
30	12	Perşembe	5 20	7 4	12 2	14 28	4 42	18 19	7.8	

Ayın safhaları :

İstikbal	2	7 saat	59 da.	Recep
II inci terbi	10	12 »	18 »	»
İçtima	17	16 »	24 »	Şaban
I inci terbi	24	7 »	38 »	»

BİRİNCİKÂNUN

Birincikânun	Şaban	Günler	Şafak S. D.	Sabah S. D.	Öğle S. D.	İkindi S. D.	Akşam S. D.	Yatsı S. D.	Nazımı hararet derecesi normal S. D.	
1	13	Cuma	5 21	7 5	12 3	14 28	4 42	18 19	7.5	Berat gecesi
2	14	Cumartesi	22	6	4	28	41	19	8.7	
3	15	Pazar	22	7	4	28	41	19	9.3	
4	16	Pazartesi	23	8	4	28	41	19	8.0	
5	17	Salı	24	9	5	28	41	19	7.5	
6	18	Çarşamba	25	10	5	28	41	19	7.8	
7	19	Perşembe	26	11	6	28	41	19	7.1	
8	20	Cuma	27	12	6	28	41	19	7.1	
9	21	Cumartesi	27	13	6	28	41	19	7.6	
10	22	Pazar	28	14	7	28	41	20	8.7	
11	23	Pazartesi	28	15	7	28	41	20	8.7	
12	24	Salı	29	16	8	28	41	20	8.7	
13	25	Çarşamba	30	17	8	28	41	20	7.7	
14	26	Perşembe	31	18	9	28	41	20	7.7	
15	27	Cuma	32	18	9	29	41	20	8.4	
16	28	Cumartesi	33	19	10	29	42	21	8.1	
17	29	Pazar	33	20	10	30	42	21	7.9	
18	30	Pazartesi	34	20	11	30	42	21	8.0	
19	1	Salı	34	21	11	31	43	22	8.0	
20	2	Çarşamba	34	22	12	31	43	22	7.4	
21	3	Perşembe	35	22	12	32	44	23	7.1	
22	4	Cuma	35	23	13	32	44	23	6.7	
23	5	Cumartesi	36	24	13	33	45	23	6.9	
24	6	Pazar	36	24	14	33	45	24	7.9	
25	7	Pazartesi	36	24	14	34	46	24	8.3	
26	8	Salı	37	25	15	35	47	25	7.8	
27	9	Çarşamba	37	25	15	35	47	26	7.5	
28	10	Perşembe	37	25	16	36	48	26	8.2	
29	11	Cuma	38	25	16	36	49	27	8.2	
30	12	Cumartesi	38	26	17	37	49	28	8.5	
31	13	Pazar	5 39	7 26	12 17	14 37	4 50	18 28	7.7	

Ayın safhaları :

İstikbal	2	1 saat	31 da.	Şaban
II inci terbi	10	6 »	24 »	»
İçtima	17	2 »	53 »	Ramazan
I inci terbi	23	20 »	9 »	»
İstikbal	31	20 »	54 »	»

Büyük Millet Meclisi Reisi
Kâzım Pş.

Başvekil: İsmet Pş.

Adliye Vekili
Yusuf Kemal B.

Milli Müdafaa Vekili
Zekâi B.

Dahiliye Vekili
Şükrü Kaya B.

Hariciye Vekili
Tevfik Rüştü B.

Maliye Vekili
Abdülhalik B.

Maarif Vekili
Reşit Galip B.

Nafıa Vekili
Hilmi B.

İktısat Vekili
Celâl B.

Sıhhat ve İçtimaî Muavenet
Vekili Refik B.

Gümrük ve İnhisarlar
Vekili Rana B.

Ziraat Vekili
Muhlis B.

BEYNELMİLEL SAATİN KABULÜ KANUNU

Numarası : 697

Madde : 1 — Türkiye Cümhuriyeti dahilinde gün, gece-yarısından başlar ve saatler sıfırdan yirmi dörde kadar sayılır.

Madde : 2 — İzmit civarından geçip Grenviçe nazaran otuzuncu derecede bulunan nısfınnehar dairesi bütün Türkiye Cümhuriyeti saatleri için esastır.

26 Kânunuevel 1341

EFRENCÎ TAKVİMİN KABULÜ KANUNU

Numarası : 698

Madde : 1 — Türkiye Cümhuriyeti dahilinde resmî devlet takviminde tarih mebdei olarak beynelmilel takvim mebdei kabul edilmiştir.

Madde : 2 — 1341 senesi Kânunuevelinin 31 inci gününü takip eden gün 1926 senesi Kânunusanisinin birinci günüdür.

Madde : 3 — Hicrii kamerî takvimi ötedenberi olduğu üzere ahvali mahsusada kullanılır. Hicrii kamerî aylarının mebdeini rasatane resmen tesbit eder.

26 Kânunuevel 1341

Millî Günler

9-10	İkincikânun	1921	Birinci İnönü zaferi
27	İkincikânun	. . .	Tayyare şehitleri ihtifali
30	Mart	1921	İkinci İnönü zaferi
23	Nisan	1920	B. M. M. nin açılması
23	Temmuz	1908	Meşrutiyetin ilânı
26	Ağustos	1922	Büyük taarruz
30	Ağustos	1922	Dumlupınar zaferi Tayyare bayramı
9	Eylûl	1922	İzmirin istirdadı
11	Eylûl	1922	Bursanın istirdadı
12-13	Eylûl	1921	Sakarya zaferi
6	Birinciteşrin	1923	Millî ordunun İstanbula girişi
29-30	Birinciteşrin	1923	Cümhuriyetin ilânı
25	İkinciteşrin	1922	Edirnenin kurtuluşu

Mevsimler

İlkbahar	92,8	gün
Yaz	93,6	„
Sonbahar	89,8	„
Kış	89,0	„

Senenin en kısa günü

(İstanbul arzında)

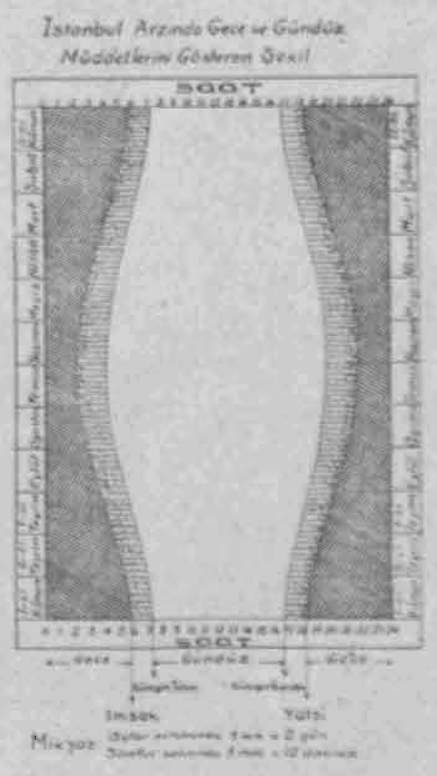
Saat	da.
8	46

Senenin en uzun günü

(İstanbul arzında)

Saat	da.
15	14

Gündüz — Gece

Şahap yağmurları

1933 senesinde vukua gelecek en meşhur şahap yağmurları berveçhiatidir:

16-22 Nisanda Lyre *Şelyak* suretinden gelen Lyride

10-13 Ağustosta Persée *Bersauş* suretinden gelen Perséïdes;

9-29 Birinciteşrinde Orion *Elcebbar* suretinden gelen Orionides;

9-17 İkinciteşrinde Lion *Eset* bürcünden gelen Leonides

25-30 İkinciteşrinde Andromede *İmreetülmüselsele* suretinden gelen Andromédeïdes şahap yağmurlarıdır.

Güneş tutulması

1933 senesinde iki halkavî güneş tutulması vardır. Biri 1933 senesi 24 şubatında olup şehrimizden ve Anadoludan cüz'î olarak görülecektir. Mer'i olan yerler Arabistan Yarımadası, Afrika, Cenubî Amerikanın cenup tarafıdır.

Diğeri 1933 senesi üç ağustosunda olup mütehassif olduğu halde tulû edecektir.

Ay tutulması

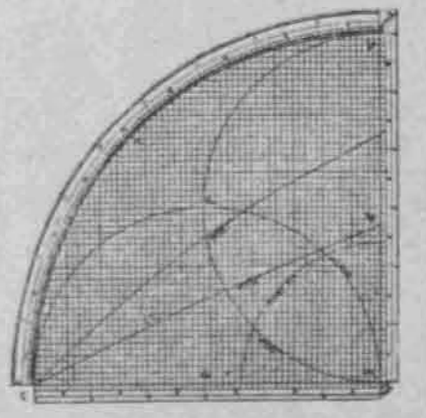
1933 senesi zarfında ay tutulması yoktnr.

Nevruz

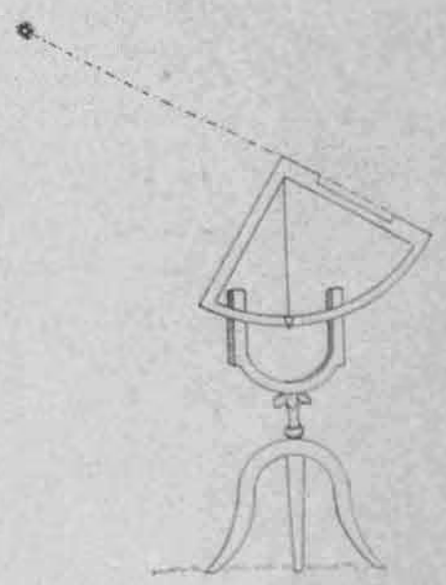
Güneş evveli Hamel noktasına martın yirmi birinci günü 3 saat 43 dakika 44 saniye geçe dahil olduğundan Nevruz 3 saat, 43 dakika, 44 saniyedir.

Rubu daire = İrtifa tahtası

Dairenin dörtte biri demek olup güneşin gölgesi ve ufuktan irtifaı vasıtasile zaman tayin ve hesabı için kullanılır, kabili nakil bir alettir. Yekdiğerine amut olan nısıf kuturlar altmışar müsavi kısma, kavis ise doksan dereceye ayrılmıştır. Merkezindeki deliğe geçirilen ipliğe şakul raptolu-

nur. Rubu dairenin sathı satrançvari ufak ufak murabbala-

ra ayrılmıştır. Mahsus tertip edilen cetveller ianesi ve güneşin gölgesi vasıtasile alınan [irtifa] hesap edilir ve zaman bulunur.

İrtifa tahtasının istimal tarzını izah eden eserlerin en yenisi Mütekait Binbaşı takvim sahibi Ziya Beyindir. Cebirci Kolağası İbrahim Ef. merhumun da bu mevzua dair güzel bir eseri vardır. Merhum Gazi Muhtar Paşa Riyazülmuhtarında da mufassal malûmat mevcuttur. Gerek İstanbul arzına göre olsun ve gerek diğer arzlara göre olsun yazılmış basılmış daha birçok risaleler de vardır.

Resmî veya milâdî sene ile kamerî veya arabî senenin biribirine tahvili

Milâdî seneden hicrii kamerî veya arabî seneyi bulmak için evvelâ milâdî seneden 621 adedini tarhetmeli kalan adede; o adette kaç 33 varsa o miktarı ilâve etmeli. Meselâ 1932 senesine tesadüf eden kamerî seneyi bulmak için ilk evvel 1932 - 621 = 1311 bulunur, sonra 1311 de 33 aranır; çıkan harici kısmet 1311 adedine ilâve olunur.

Kamerî seneden milâdiyi bulmak için önce kamerî sene adedinde 33 aranır; bulunan harici kısmet kamerî sene adedinden tarholunur. Sonra da 621 ilâve edilir. (1351) arabî senesine tesadüf eden milâdî sene bulunmak istenirse 1351 de

kaç tane 33 bulunduğu aranır, bulunan 40 adedi 1351 den tarhedildikten sonra kalan 1311 adedine 621 ilâve olunur.

Resmî ve milâdî sene ile malî veya rumî senenin biribirine tahvili

Milâdî seneden rumî denilen malî seneyi bulmak için milâdî sene adedinden 584 adedini tarhetmeli. 1932 senesinin tesadüf ettiği malî sene 1348—584—1932 olur. Malî seneden milâdî seneyi bulmak için de bu 584 adedi malî seneye zammolunur. Harbi Umuminin ilân olunduğu 1330 senesine tesadüf eden milâdî sene bulunmak istenilirse 1330 adedine 584 ü ilâve olunarak 1914 adedi elde edilir.

1914 = 584 + 1330

1900 / 1316 senelerine kadar efrencî aylarla rumî aylar arasında 12 gün fark vardı; efrencî takvim 1900 şubatını 28 rumî takvim ise 29 saydığından aradaki fark o senedenberi on üç gün olmuştur.

Tahvil cetveleri

Osmanlı Devleti de diğer islâm devletleri gibi on dokuzuncu asrın iptidalarına kadar şemsî sene kullanmağa lüzum görmemişlerdi. Üçüncü Selim zamanında malî muzayeka neticesi olarak, kamerî takvim esas olmakla beraber, hazine tediyatının şemsî takvim üzerinden yapılmasına; yani bu iki nevi sene arasındaki farkın, on, on bir günün, hazine lehine kazanılmasına karar verildi. Ve bu su-

retle kamerî sene içinde bir de malî sene istimal olunmağa başlandı. Bilâhare bu senelerin muhazatı temin edilemediğinden araları açıldı. Ve nihayet hicrii kamerî senenin yanında bir de bundan farklı olarak, yanlışlıkla rumî denilen, malî sene meydana çıktı.

İslâm âlemi vukuatını hicrii kamerî tarih ile kayıt ve zaptetmişti. İşte bu vukuatın tesadüf ettiği milâdî seneleri, bir de geçmiş ve gelecek iki nevi sene ile kamerî ay iptidalarının hangi şemsî aylara rasgeldiğini ve geleceğini bulmak için cetveller, risaleler, kitaplar vücuda getirilmiştir.

Bunlardan görebildiklerimizin isimlerini buraya kaydediyoruz:

Takvimi Asır Usulü Cedide Tevarihi İslâmiye ve Hıristiyaniyenin tevfik ve tatbikı için	Halil Hilmi Emil La Kuan Mütercimi Ahmet Fahri	Mahmut B. Matbaası " " "	1302 1303
Takvimi Devvar	Sögütlü Hacı Süleyman Rüştü	Abdüllâtif Matbaası	1303
Gurrenamei Daimî	Müşür Samih Paşa	Mahmut B. Matbaası	1306
Takvimi Devridaim	Amasya Nüfus Memuru Ahmet Kâmilî	Matbaai Âmire	1312
Yediyüz Senelik Cep Takvimi	Topçu Birinci Mülâzimlerindan M. Muhittin	Matbaai Osmaniye	1312
Takvimi Ahkaf	Yenicevardarlı Hasan Tahsin	Arif Efendi Matbaası	1315
Takvimüssinin	Yüzbaşı Manastırlı Mehmet Tevfik	Edirne Vilâyet Matbaası	1322
74 senelik mizanüttevarih	Müneccimbaşı Hüseyin Hüsnü	Matbaai Osmaniye	1328

Devlet salnamelerinin 1270 ve 1271 hicrî senelerinde milâdî tarihi bulmak için noksan bir cetvel neşredilmiş ve onu müteakıp seneler bu cetvelle tamamlanmıştır.

Ahiren yalnız seneler için Vakit Gazetesi tarafından da bir cetvel neşredilmiştir.

BÜTÇE

Büyük Millet Meclisi	2,417,985
Riyaseticümhur	373,112
Divanı Muhasebat	565,650
Başvekâlet	1,155,559
Şûrayı Devlet	200,728
İstatistik U. M.	41,956
Diyanet İşleri Reisliği	607,196
Maliye Vekâleti	12,205,965
Düyunu Umumiye	49,705,693
Tapu ve Kadastro U. M.	997,000
Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti	4,658,565
Dahiliye Vekâleti	3,785,925
Emniyet İşleri U. M.	3,944,000
Umum Jandarma Kumandanlığı	8,308,379
Hariciye Vekâleti	2,623,000
Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti	3,501,884
Adliye Vekâleti	7,645,986
Maarif Vekâleti	6,064,875
Nafıa Vekâleti	10,046,993
İktısat Vekâleti	1,252,610
Ziraat Vekâleti	3,973,691
Millî Müdafaa Vekâleti: Kara	32,173,640
Millî Müdafaa Vekâleti :Hava	943,000
Millî Müdafaa Vekâleti: Deniz	3,605,560
Askerî Fabrikalar U. M.	2,955,800
Harita U. M.	546,265
Posta, Telgraf ve Telefon U. M.	4,845,820
Yekûn	169,146,747

Bern'de Beynelmilel Posta Abidesi

POSTALAR

Posta ücretleri 24 üncü sahifede gösterilmiştir.

Taahhüt ücretleri ve iade ilmühaberleri: 6 k.

Posta kutuları: Seneliği 750, 500 ve 300 kuruştur.

Noksan ücretler: Mürselünileyhlerden iki misli alınır.

Kıymeti mukaddereli mektuplar: Mektup ve taahhüt ücretlerinden başka 300 kuruşa kadar 3 kuruş, fazlasının her 100 kuruş ve küsurundan 1 kuruş. Ziyaı halinde kıymeti mukaddere tazmin edilir.

Posta paketleri:

Dahile gönderilecek paketlerden mahallinin vaziyetine göre atideki ücretler alınır:

A — Bir deniz kıyısında veya bir kol demiryolu üzerinde bulunan mahallere gönderilecek paketler için her 3 kilo veya kesrinden 20 kuruş.

B — İki deniz kıyısında veya iki kol demiryolu üzerinde veyahut bir deniz kıyısile bir kol demiryolu üzerinde ve keza iki deniz kıyısile iki kol demiryolu üzerinde bulunan mahallere gönderilecek paketler için her 3 kilo veya kesrinden 30 kuruş.

C — Üç kol demiryolu üzerinde bulunan mahallere gönderilecek paketler için 3 kilo veya kesrinden 40 kuruş.

D — Mahreci ile mevridi arasında demiryolu ve vapur bulunmayıp adi vesait ile nakledilecek paketlerden mıntakasına göre her kilo başına 17,5, 25, 30 kuruş.

Kıymetli paketlerin beher İhbarname tebliği tarihinden sonra alınmıyan paketlerden 1000 kuruş ve kesrinden 10 kuruş ücreti teminiye alınır.

	T. C. dahili	K.	P.		Şehir dahili	K.	P.
Mektup	Her 20 gram ve küsurundan	6		Mektup	Her 20 gram	4	
Matbua	Her 50 gram ve küsurundan [1]	1		Matbua	Her 50 gram	1	
Evrakı mesalih	İlk 100 grama kadar	5		Evrakı mesalih	İlk 100 gram	5	
	100 gramı geçen beher 50 gram	2			Fazla her 50 gr.	2	20
Nümune	İlk 100 grama kadar	5		Nümune	100 grama kadar	5	
	100 gramı geçen beher 50 gram	2			Fazla her 50 gr.	2	20
Gazete	Her 50 gram	10		Gazete	Her 50 gram	10	
Kartpostal		4		Kartpostal		3	
Taahhüt		6		Taahhüt		6	
Cevap ilmühaberi		6		Cevap ilmühaberi		6	

[1] Maarif Vekâletince mekteplerde tedrisi kabul ve listesi Posta ve Telgraf Müdiriyeti Umumiyesine tevdi edilen kitapların beher elli gram ve küsurundan on para posta ücreti istifa olunur.

ardiye ücreti olarak günde 3 kuruş istenilir.

Havalenameler:

300 kuruşa kadar 3, fazlasından her 100 kuruş ve kesri için 1 kuruş. Telgraf havalelerinden (telgraf ücretinden başka) 2.000 kuruşa kadar her 100 kuruş için 1 kuruş ve fazlasından 60 para alınır.

MÜLÂHAZAT

Dinî ve milli bayramlarda mektuplara 1, taahhütlülere 2 ½, telgraflara 5 kuruşluk Hilâliahmer pulu yapıştırılması ve 20 - 30 nisan günlerinde de Çocuk Bayramı münasebetile kartlara 20 paralık, ve mektuplara 1, taahhütlülere 2, telgraflara 3 kuruşluk şefkat pulu yapıştırılır.

HARİÇ MEMLEKETLER İÇİN

Mektuplar:

Posta ittihadına dahil memleketler arasında (20 grama kadar) 12,5 ve fazlası için her 20 gram ve küsurundan 7,5, kartpostallardan 7,5 ve cevaplılarından 15, her nevi matbu evrak ve kıymetsiz ticarî eşya nümunelerinden beher 50 gram için 2,5 kuruş alınır. Yalnız mesalihe dair evrak 12,5 ve kıymetsiz nümuneler 5 kuruştan aşağı olamaz.

Taahhüt ücreti 16, iade ilmühaberliler 32 kuruştur.

Postrestanlardan siyanen 5 kuruş alınır. Taksa 7,5 kuruştan aşağı olmamak üzere noksan ücretin 2 mislidir.

	Ecnebi	K.	P.
Mektup	İlk 20 gram	12	20
	20 gramı geçen beher 20 gram için	7	20
Matbua	Her 50 gram	2	20
Evrakı mesalih	İlk 250 gram	12	20
	Fazla her 50 gr.	2	20
Nümune	İlk 100 grama kadar	5	0
	Fazla her 50 gr.	2	20
Gazete	Her 50 gram için	2	20
Kartpostal		7	20
Taahhüt		17	20
Cevap ilmühaberi		15	00

Bern'de Beynelmilel Telgraf Abidesi

TELGRAFLAR

Telgraflar:

Şehir içinde (asgari 20 kelime) kelime başına 30 para. Şehir dışında (asgari 5 kelime) kelime başına 2,5 kuruş. (Kod usulile yazılan telgrafların ücreti 15 kuruştan aşağı olmaz).

Yıldırım işaretli telgraflardan beher kelime için 12,5 k.

Müstacel telgraflar: Asıllarının 3 misli ve suretlerden suret ücretinin 2 misli.

Telgraf cevap ilmühaberleri: 24 gün için muteberdir. Başkası kullanamaz.

Mukabeleli telgraflar: Şehir içinde 20 kelimede 5 kuruştur. Şehir haricinde telgraf ücretinin nısfı alınır.

Müteaddit adresli telgraflar: Suret ücreti 20 kelimeye kadar 10 kuruş. Fazlasından kelime başına 10 para.

Sâi ücreti: Telgraf merkezinden itibaren saat başına 40 kuruş.

Kısa adres kaydiyesi: Seneliği 8, altı aylığı 4, üç aylığı 2 lira ve bir aylığı 120 kuruştur.

HARİÇ MEMLEKETLER İÇİN

Suriye ve Lübnan için *(Türkçe, fransızca, arapça)* ve Mermeris tarikile Rodosa kelime başına 9 kuruştur. Diğer mahallere çekilecek telgraflar altın kuruş üzerine olduğundan mukannen ücretlere kambiyo farkları ilâve edilmek icap eylediği gibi bu ücretler de ihtiyar edilecek tarika göre değişir.

TAYYARE POSTALARI

Tayyare postaları:

Adi posta ücretlerinden başka her 20 gram ve kesrinden atide yazılı ücretler alınır. Taahhüt ücreti 32 ve iade ilmühaberi 64 kuruştur.

Romanya, Bulgaristan, Yugoslavya	7½
Fransa, Lehistan, Almanya, İtalya	20
Macaristan, Avusturya, Çekoslovakya, Belçika	12½
İngiltere, Felemenk, Danimarka, İspanya	25

İstanbul — Selânik — Brendizi hattında adi posta ücreti dahil mektuplardan 60, kartpostallardan 50 kuruş alınır.

İstanbul - Selânik - Brendizi hattında adi posta ücreti dahil mektuplardan 60, kartpostallardan 50 kuruş alınır.

PUL TARİFESİ

Nisbî resim: Binde 2 kuruştur. Küsurat yüzde elliden aşağı olursa sayılmaz. Meselâ 1499 kuruşa kadar 2 ve 1500 den 2499 kuruşa kadar 4 kuruştur. 100 kuruşa kadar (100 kuruş dahil) bilûmum evrak ve senedat puldan muaftır.

Tasarruf senetleri: Havi olduğu meblâğa göre binde 10 para.

İhale kararları: İhale bedeli üzerinden binde 10 para.

Mukavelenameler: İstikraz veya deyin ikrarını mutazammın olanlar nisbî resme tâbidir. Muayyen meblâğı havi olmıyanlar 1 lira; muayyen meblâğı havi olanlar ile *sipariş kabul mektupları, akreditifler* binde 1 kuruş.

[Hükûmetle efrat arasında yapılacak mukavele ve şartnameler hükûmetçe ihzar ve 20 kuruşa satılan matbu nümunelere göre yazılır.]

İcar ve isticar mukavelenameleri: Mukavele müddetine göre binde 1 kuruş. Mukavelenin devri halinde resmin dörtte biri alınır. Ancak kira artmış ise tezayüt eden miktarın resmi tam olarak hesap edilir. [Matbu *kuntrat evrakı* 20 kuruş kıymetindedir. *Noterler* tasdik masrafı olarak cem'an 55 kuruş ve binde yarım nisbetinde de *belediye* resmi alırlar.]

Kefalet, teminat, rehin senedatı ve kredi mektupları: Muhtevi olduğu meblâğın binde biri. Muayyen meblâğı mutazammın olmazsa 50 kuruş.

İmtiyaz kararnameleri: Kefalet akçesi olmıyanlardan 50 lira, olanlardan binde 30 kuruş.

İmtiyaz mukavelenameleri: Her nüshasından 10 lira.

İhtira beratları: 5 lira.

İtibarı mali şehadetnameleri: 3 lira.

Hibe ve vasiyetnameler ile ölüme muallâk *tasarruflar:* Muayyen meblâğı havi olmazsa 2,5 liradır, olursa nisbî resme tâbidir.

Taş ocakları ruhsatnamesi, alâmeti farika ilmühaberleri, unvan tezkere ve ruhsatnameleri: 2 lira.

Muvazaa senetleri, kitap, risale, gazete ruhsatnameleri, tahkimname, sulhname, konkordatolar, bilânçolar, mazbata, ilâm, kararnameler ve hakem kararları, pasaportlar: 1 lira.

(Muvazaa senetlerile, sulhname ve konkordatoların meblâğı muayyeni havi olanları nisbî resme tâbidir.)

Menşe ve mahreç şehadetnameleri, muhasebe devir defterleri, beraeti zimmet mazbataları, Divanı Muhasebat ilâmları, memurin terciimeihal varakaları ve silâh tezkereleri: 50 kuruş.

(Tercümeihal varakalarına raptolunacak evrakı müsbite suretleri bir kâğıt üzerine yazılmış olursa bir suret addolunarak 30 kuruş resme tâbidir).

Protesto ve ihtarnameler ile cevapları ve bunların su-

retleri, *ehlihibre ve vukuf ve mümeyyiz ve muhammin raporları ve suretleri, sayt ruhsat tezkereleri, manifestolar:* 25 kuruş.

Mektep şehadetname ve ehliyetnameleri:

İlkmektep şehadetname ve ehliyetnameleri 10 kuruş.

Orta ve lise şehadetname ve ehliyetnameleri 50 kuruş.

Yüksek mektep şehadetname ve ehliyetnameleri 100 kuruş.

Vekâletnameler: Hususî 1, umumî 1,5 lira.

İlânlar: Elden dağılan 10, duvara yapıştırılan 20 para. (İstanbulda el ilânlarına 5, duvar ilânlarına 10 paralık belediye pulu yapıştırılır.)

Programlar, kataloklar, tarife ve sirkülerler ve efrada ait resmî ilânat: 1 kuruş, kâğıt ve mukavva üzerine tertip olunarak umumî mahallere asılan veya ahar suretle teşhir edilen ilânlar: 20 kuruş.

Kâğıt ve mukavvadan başka maddeler üzerine tertip olunarak umumî mahallere asılan ilânlar:

1/2 metre murabbaına kadar 15 kuruş.

1 metre murabbaına kadar 25 kuruş ve ziyadesi 1,5 lira.

Duvar takvimleri: İlânlı 5, ilânsız 1 kuruş.

Cep takvimleri: İlânlı olduğu takdirde 1 kuruş.

Depozito ilmühaberleri: 1000 kuruşa kadar 5, fazlası 15 kuruş.

Tasdikname, şehadetname, hüviyet varakası ve ilmühaberler ile hekim ve tahlil raporları, arzuhal ve istifanameler, lâyiha, mubtıra, beyanname ve ihbarnameler: 15 kuruş.

Hesap puslaları ve faturalar: 2 kuruş.

Makbuz ve ibranameler: 500 kuruşa kadar 2, fazlası 5 kuruş. (Avans makbuzları ile karzan alınan mebaliğ için verilen makbuz ve ibra senetleri ve bankalarla şirket, fabrika, matbaa, sanayi tezgâhları ve ticarethaneler memurin ve müstahdemininin maaş, ücret, ikramiye ve harcırah namile aldıkları mebaliğ nisbî resme tâbidir.)

SALNAME VE NEVSALLERİMİZ

Rasathane Salnamesi

Rasatanei Amire Salnamesi ilk defa olarak 1288 senesinde intişar etmiştir. Müteakıp seneler çıkıp çıkmadığı hakkında malûmat elde edemedim. Salnamenin o zaman müdir olan Kombari Efendi tarafından tertip edildiğini başındaki mukaddeme bize öğretiyor.

Bunun bizde bu kabîl neşriyatın ilki olması kaviyyen melhuzdur.

Takvim ve takvime ait malûmattan sonra «Bahriyeye Dair Fennî Heyet Ameliyatı» unvanlı bir makaleyi, saatlerin tahviline dair bir yazıyı ve muhtelif ilmî bahisleri havidir. En sonunda o zaman tatbikı tasavvur edilen metre sistemi hakkında malûmat vardır. Bilhassa bu tarzdaki eserlerin ilki olması dolayısile çok ehemmiyetlidir.

Ebüzziya Salnamesi

Bizde salnamecilik hakikatte Ebüzziya merhum tarafından mükemmel bir şekle sokulmuştur.

Salnamei Hadika 1290 tarihinde Ebüzziya merhumun neşrettiği ilk salnamedir. Bunu kendi tabirince o zaman çıkarmakta olduğu «Hadika Gazetesine bir zamimei seneviye olmak üzere» neşreylemiştir. Mündericatı Hadikada neşrolunan birkaç makale ile bazı umumî malûmatın ve bir senelik siyasî vakayiin hulâsasından ibarettir. Makalelerin serlâvhaları bize mündericatları hakkında bir fikir verebilir: Bir Lâzimei Siyaset, Maarif, Hürriyeti Efkâr, Müsavat ve saire... Burada gazete hakkında umumî malûmat ve ilk gazetelerimizin tarihi hakkında da oldukça tafsîlât vardır. Bazı yanlışlar varsa da bizde bu tarzda ilk yazı olduğundan mazur görülmelidir. Ebüzziya merhumun bu ilk eseri umumiyet itibarile hiç te fena değildir. Sonunda on bir senelik dahilî ve bir se-

nelik siyasî vakayiin bir züptesi de vardır.

Ebüzziyanın bu vadideki neşriyatının ikincisi 1294 te neşrettiği Salnamei Ebüzziyadır.

Neşrini müteakıp toplattırılmış olduğundan henüz bunu bulamadım.

Bunu müteakıp Mihran Matbaası tarafından 1297 hicret senesinde neşrolunan Salnamei Kamerî gelir. Her sahifesinin başı senenin bir gününe tahsis edilmiş ve altına umumî bazı malûmat ilâve edilmiştir. Başlangıcında birtakım tarihî malûmattan başka vükelânın ve valilerin isimlerini havi cetveller vardır. Sıra sonra felekiyata ait umumî malûmata gelir. Sonra memleketimize ve bütün ecnebi hükûmetlere ait birtakım ihsaî malûmat dercolunmuştur.

Ebüzziya merhum bu tecrübeden sonra 1927 den 1305 e kadar sekiz sene devam eden Rebi Marifetleri çıkarmıştır. 1298 senesi bir fasıla teşkil eder.

Rebii Marifetler Ebüzziyanın takvim ve salname işini tamamile kavradığını gösteren oldukça zengin takvimler, umumî tabirle salnamelerdir. Tabıları bilhassa sonlara doğru çok güzelleşmiştir. İlkini basan Mihran ise de bir sene zarfında Ebüzziya matbaasını ihzar ve ikinci seneden itibaren mütebakisini kendi basmıştır. Tertipte derhal göze çarpan bir faikıyet vardır. 1303 senesi Rebii resimlidir.

1306 da (Rebii Marifet) ismi (Nevsali Marifet) olur. Çünkü Nevsal bundan böyle rebide intişar etmiyecektir. Üç sene bu isimle çıkar. Son iki sene Nevsalin hacmi de bir misli büyümüştür. Ebüzziya merhum sonra gene üç sene devam eden Takvimi Ebüzziyalarını çıkarmıştır.

Takvimi Ebüzziya küçük kıt'adadır. Hernekadar içinde bazı muhtelif malûmat varsa da ilki müstesna takvim vasfına her suretle daha lâyıktırlar.

1317 senesi bir «Takvimünnisa» da neşrolunmuştur. Başındaki mukaddeme bize Ebüzziya merhumun kadınlara her suretle faideli olacak böyle bir eseri çoktanberi vücuda getirmek arzu ettiğini ve nihayet nasıl muvaffak olduğunu öğretiyor.

İçinde kadınlığa ve kadınlara ait birçok değerli malûmat vardır. Bilhassa feminizm hakkındaki bahis ayrıca dikkate lâyıktır.

Ebüzziyanın takvim neşriyatını hulâsa etmiş olmak için 1312 de Mustafa Ahsen Beyin tertip ettiği bir (Takvimi Hadayik) ı zikretmek lâzımdır.

Suavinin salnameleri

İstanbulda ilk salnamenin çıktığı sene — 1288 — fakat Pariste Suavi merhum tarafından Türkiye unvanlı ve salname mahiyetinde bir eser neşrolunmuştur. Memlekete ait umumî ve ihsaî malûmatı havi olan bu kitap o zamanın sanayi hayatı hakkında oldukça mufassal malûmat vermektedir.

Türkiye 1289 ve 1290 seneleri de intişar etmiştir. Sonuncusunda takvim kısmı da vardır.

Serveti Fünun salnameleri

Ebüzziya merhumdan sonra bu tarzda neşriyatı temadi ettiren Ahmet İhsan Beydir. 1304 senesinde çıkarmakta olduğu Umran Gazetesinin ismile (Takvimi Umran) ı neşir ve bunun mukaddemesinde de Takvimi neşretmek şerefinin ikinciliğini ihraz etmekte olduğunu kaydetmiştir. Burada takvimden maada ekserisi tercüme olmak üzere umumî bazı malûmat ve fıkralar vardır.

1307 de Serveti Fünunu tesis eden Ahmet İhsan Bey bir de (Nevsali Serveti Fünun) u çıkarmağı düşünmüş ve 1310 senesinde bu fikrini tatbik sahasına çıkarmıştır. Buraya takvimden maada bir senelik fennî malûmat, dahilî havadisler ilâve ve resimli olarak neşredilmiştir. Nevsali Serveti Fünun her defasında biraz daha iyileşerek 1314 senesine kadar devam eder ve artık çıkmaz olur.

1326 senesinde, fakat bu defa (Salnamei Serveti Fünun) olarak, İsmail Suphi ve Mehmet Fuat Beylerin delâ-

letile tekrar çıkmağa başlar. Mündericatı mütenevvidir. 1322 - 1325 senelerinin oldukça mufassal bir tarihçesi vardır.

Salnamei Serveti Fünun 1327 senesi evvelkinden bir misli daha büyük olarak intişar eder. Mündericatı çok etraflı ve mütenevvidir. Dahilî ve haricî her türlü havadise yer tahsis edilmiştir. 1328 senesininkine de daha yarar ve daha elverişli bir şekil verilmeğe çalışılmıştır. Akçuraoğlu Yusuf B. in Türklük unvanlı bir makalesi vardır. 1329 senesi hacmi biraz küçülür ve ertesi sene gene çıkmaz olur.

Nevsali Osmanî

Nevsali Osmanî isminde bir takvim ilk defa olarak 1306 senesinde M. Bahaeddin Bey tarafından neşredilmiştir.

Nevsali Osmanî Ekrem Reşat ve Osman Ferit Beyler tarafından 1325 tarihinde gene birinci defa olarak çıkarılmıştır. Tabii Kanaat Kütüphanesi sahibi İlyas Efendidir. İdarî ve siyasî bütün malûmatı havidir. Resimleri çok ve istifadelidir. Adeta nimresmî bir salname mahiyetini taşımaktadır. Senenin vefiyatı bilhassa çok ehemmiyetlidir. Üç sene devam eden bu salname kıymettar muharrirleri sayesinde her defasında biraz daha güzelleşmiştir.

Nevsali Asır

Nevsali Asırlar da bu tarzda neşriyat meyanında hususî bir mevkii haizdirler. Bunların ilki 1313 senesinde intişar etmiştir. Muharriri Hüseyin Vessaf Bey, Sahip ve Naşiri K. Faik Efendidir. Burada intişar etmiş ve etmekte olan gazetelerin bir listesi vardır. İlki Ebüzziya merhumun Salnamei Hadikasında intişar ettiğinden Osman Ferit Beyefendi tarafından tertip edilen bu liste gazetecilik hakkında mühim bir malûmat membaı demektir.

Salnamede o devrin muharrirlerinin de resimleri vardır. Nevsali Asrın ikinci senesinin kıt'ası daha büyüktür. Resimleri pek çok ve pek ehemmiyetlidir. Üçüncü

sene gene ayni şekildedir. Fakat resimleri çok daha temiz bir surette vücuda getirilmiştir.

Nevsali Afiyet

Birkaç sene muntazaman intişar eden salnameler arasında Nevsali Afiyetlerin pek hususî bir mevkii vardır. Besim Ömer Paşanın gayretile vücuda gelen bu nevsaller diğerlerine hiç benzemez. Burada takvim kısmı bertaraf, ehemmiyet verilen yalnız bir cephe vardır. Sıhhat cephesi. Ve her şey bu cepheden muhakeme edilir. Nevsali Afiyetler dört sene devam etmişlerdir: 1315 - 1316 - 1320 - 1322. Bütün doktorlarımızın resimlerini ve hemen her tıbbî meseleye dair uzun uzun bahisleri havidir.

Nevsali Malûmat

Malûmat Gazetesi de Serveti Fünunu takliden 1315 te büyük hacimde bir Nevsali Malûmat neşretmiştir. Nevsali Malûmatın bir de 1317 senesinde çıkmış küçük kıt'ada bir nüshası vardır.

Takvimi Baharî

Takvimi Baharî Ahmet Macit ve Edip Beyler çıkarmışlardır. İntişarı 1305 senesine tesadüf eder. Resimlidir.

Millî Nevsal

Millî Nevsallere gelince, bizde bu tarzdaki neşriyatın oldukça tekâmül etmiş nümuneleridirler. İlk defa olarak 1338 de intişar etmiştir. Naşiri olan Kanaat Kütüphanesinin nevsali iyi çıkarmak için sarfettiği gayret pek aşikârdır. Müneriç malûmatın bir kısmı köhnece ise de umumiyetle istifade edilebilir. Bilhassa siyasî kısımları mühimdir. İkinci sene Nevsal biraz daha tekemmül eder. Sahifeler daha iyi tertip edilmiş ve malûmat daha ziyade tenevvü ettirilmiştir. İstanbul hakkında bir rehber mahiyetinde olmak üzere umumî malûmat dercedildiği gibi siyasî vakayi de çok güzel telhis edilmiştir. Nevsalin üçüncü senesinin hacmi daha artar ki bu da gördüğü rağbetin bir delilidir. O zamanki bütün meb'uslarımızın resimleri de vardır. Dördüncü senede ayni surette istifadeyi cazip yazılarla doludur.

Bir de Nevsali Millî vardır ki bunlarla hiç alâkası yoktur. Birinci defa olarak 1330 senesinde çıkan bu nevsal o devrin bütün muharrirlerinin el yazılarını ve resimlerini havi olduğu için ayrıca bir kıymeti haizdir. Fakat yalnız bir sene intişar etmiştir. Birkaç sene intişar edenler arasında Karagözün Salnamesini de zikredelim.

Listede mevcut diğer salname ve nevsallere gelince ayrıca tafsilât vermeğe lüzum görmüyorum. İçlerinde Selânikli Tevfik Bey tarafından çıkarılan Nevsali Askerî, cidden pek mükemmel bir tarzda neşredilmiş olan Nevsali Ragıp gibi çok kıymetli olanları vardır.

En son çıkan ve en kıymetlilerinden biri olan Türk Yılından zikretmemek olmaz. Muktedir mütetebbiimiz ve müverrihimiz Akçuralı Yusuf Beyefendinin gayretile vücuda gelen bu mühim eser herkesçe malûmdur.

Arap harflerile yapılan bu kabîl neşriyat burada hitam buluyor. Bir tecrübe mahiyetinde olmak üzere bir de liste neşrediyorum. İtmamına delâlet edenlere peşin minnetlerimi arzederim.

Selim Nüzhet

SALNAME VE NEVSALLER

Rasatane Salnamesi		1288
Türkiye	Suavi	1288
»	»	1290
Salnamei Hadika		1290
Salnamei Kamerî		1297
Rebii Marifet		1297
» »	İkinci defa	1299
» »	Üçüncü defa	1300
» »	Dördüncü sene	1301

Rebii Marifet	Beşinci sene	1302
» »	Altıncı sene	1303
» »	Yedinci sene	1304
» »	Sekizinci sene	1305
Nevsali Marifet	Dokuzuncu sene	1306
» »	Onuncu sene	1307- 8
» »	On birinci sene	1309-10
Takvimi Ebüzziya		1310-11
» »		1315-16
» »		1316-17
Takvimünnisa		1317
Takvimi Umran	Birinci sene	1304
Nevsali Serveti Fünun	Birinci sene	1310
» » »	İkinci sene	
» » »	Üçüncü sene	1312
» » »	Dördüncü sene	1313
» » »	Beşinci sene	1314
Salnamei Serveti Fünun	Birinci sene	1326
» » »	İkinci sene	1327
» » »	Üçüncü sene	1328
» » »	Dördüncü sene	1329
Nevsali Osmanî		1306
» »	Birinci sene	1325
» »	İkinci sene	1326
» »	Üçüncü sene	1327
» »	Dördüncü sene	
(Salnamei Ebüzziya)		1294
Nevsali Asır		1313
» »		1314
» »		1315
Milli Nevsal		1338
» »		1339
» »		1340

Millî Nevsal	1341	
Nevsali Afiyet	Birinci sene	1315
» »	İkinci sene	1316
» »	Üçüncü sene	1320 Takvimsiz
» »	Dördüncü sene	1322 »
Nevsali Malûmat	Birinci defa	1315
» »		1317
Takvimi Bahar	Birinci sene	1305
» »	İkinci sene	1306
» »	Üçüncü sene	1307
Karagözün Salnamesi	Birinci sene	1326
» »	İkinci sene	1327
» »	Üçüncü sene	1328
» »	Dördüncü sene	1329
Nevsali Askerî		1316
Nevsali Millî		1330
Nevsali Ataî		1321
Nevsali Ragıp		1324
Hediyei Sal		1312-13
Yeni Askerî Cep Takvimi		1326
Donanma Müneccimi		1330
Hilâliahmer		1329-1331 Takvimsiz
Resimli Ay Almanağı		1928 Takvimsiz
Zümrütanka Salnamesi		1924
Resimli Yıl		1925
Büyük Salname		1923-26
Nevsali Edebî — Süs —		1340
Nevsali Bahrî		1325 Takvimsiz
Nevsali Nisvan	Âvanzade Süleyman Bey	
Rehberi Sal		1332
Musavver Eczacı Nevsali		1328
Musavver Nevsali Meşahir		1314

RASATANE

Üç buçuk asır evvel bugünkü Galatasaray Lisesinin yerinde Rasıt Nakiddin tarafından tesis edilerek maziye karışmış gitmiş olan Heyet Rasatanesinden başka ilk olarak İstanbulda 1868/1284 senesinde Beyoğlunda Rus Sefaretanesi civarında mütehassıs olarak getirtilmiş Mösyö Kombari tarafından bir alâimi cevviye merkezi tesis edilmiş ve ismine rasatane denilmişti. Bu rasataneye şube olmak üzere 1875/1291 de on altı vilâyet ve liva merkezi telgrafhanelerine bazı alâtı cevviye konarak ve yevmî rasat yapmak için telgraf memurları taltif edilerek memlekette bir cevviyat şebekesi tesis edilmişti. Esasen gayritabiî olan bu teşkilât intizamsızlık içinde bir müddet devam edebilmiş ve nihayet inhilâl etmiş ve İstanbuldaki merkez münferit olarak bir müddet eski yerinde ve bir müddet bilâhare nakledildiği Taksimdeki binada ilânı meşrutiyete kadar devam etmiştir.

Meşrutiyeti müteakıp Taksimdeki bu merkez dahi lâğvedilerek heyeti ve diğer şubeleri havi bir rasatane te-

sisi derpiş edilmiş ve 1911 de bu işi elyevm rasatane müdiri olan Müderris Fatin Beye havale edilmiştir. Fatin Bey

rasatane mevkii olmak üzere Boğaziçindeki İcadiye Tepesini intihap ederek ilk cevviyat kısmını tesis etmiş, araya giren Balkan ve dünya muharebeleri ve memleketin zaferi milliye kadar geçirdiği felâketler dolayısile bu tesis başlandığı gibi kalmış, ancak cümhuriyet devri teessüs ettikten sonra inkişafına doğru yol almağa başlamıştır. Bütün rasatane son vesait ile mücehhez heyet, zelzele ve fizikı arzi şubelerini muhtevi bir müessese halini almıştır. Tesisatın bazı nevakısı şu bir iki sene zarfında ikmal edildiği surette Avrupa ile Asyanın birleşme noktasında her şubesini kucaklamış bir Türk rasatanesi yerleşmiş olacaktır.

METEOROLOJİ ENSTİTÜSÜ

Türkiye Cümhuriyeti 1925 senesinde memleketin iklim vaziyetlerini tesbit etmek üzere ilk defa olarak memleketin umumuna şamil olmak üzere bir meteoroloji teşkilâtı vücuda getirmiştir. Bu teşkilâtın merkezi (Rasadatı Cevviye Müessesesi) unvanı altında Ankarada (Etlikte) Ziraat Vekâletine ait bir binada mezkûr tarihte faaliyete geçmiştir. 1927 senesine kadar bu müessese Macaristan Budapeşte Rasatanesi Mütehassıslarından Mösyö *Retli* tarafından idare edilmişti. 1927 senesi ikinciteşrininde müessesenin müdürlüğüne Halkalı Ziraat Mektebi Âlisi Meteoroloji Müderrisi Ahmet Tevfik Bey getirilmiştir. Enstitü ve teşkilâtı halen bu zatın uhdesindedir.

Meteoroloji Enstitüsü 1928 mali senesinden itibaren muayyen bir kadro ile idare edilmeğe başlanmıştır. Meteoroloji Enstitüsü ve teşkilâtı iki kısımdan ibarettir:

1) Enstitü ve merkez opservatoryomu (meteoroloji istasiyonu);

2) Memleketin muhtelif mıntakalarına şamil olmak üzere meteoroloji istasiyonlarıdır.

Bütün istasiyonlar enstitüye ve enstitü de Ziraat Vekâletine merbuttur. Meteoroloji Enstitüsünün memlekete şamil olan teşkilâtı üç sınıf istasiyondan ibarettir.

Üçüncü sınıf istasiyonlar:

Bunlar 60 adettir. Vazifeleri sadece memlekete düşen yağmur ve kar hâdiselerini miktarları ve evsafı cihetinden kaydetmek, günlere ve aylara nazaran tevziatını tesbit etmektir.

İkinci sınıf istasiyonlar:

23 adettir. Bunlar havanın suhunet, rutubet, bulut, rüzgâr hâdiselerini ve yağışlarını günde üç defa tayin ve tesbit etmek vazifesini ifa eden istasiyonlardır.

Birinci sınıf istasiyonlar:

Üçüncü ve ikinci sınıf istasiyonların vazifelerinden başka havanın tazyikını da tayin ve tesbit eden teşekküllerdir. Bu istasiyonların bir kısmında toprak suhuneti ve tebahhurat, güneşte suhunet hâdiseleri gibi bazı muhtelif hadisat ta tetkik edilmektedir.

Bütün bu istasiyonların hergün muntazaman saat 7, 14, 21 de yaptıkları kayıtlar defterlere ve cetvellere tesbit edilmekte ve her ay nihayetinde Enstitüye gönderilmektedir. Enstitü bütün bu kayıtları tetkik ve tanzim ettikten sonra memleketin aylara ve mevsimlere nazaran hava hâdiselerini ve bunlara nazaran da iklim vaziyetlerini tesbit ile uğraşmaktadır.

Neşriyat:

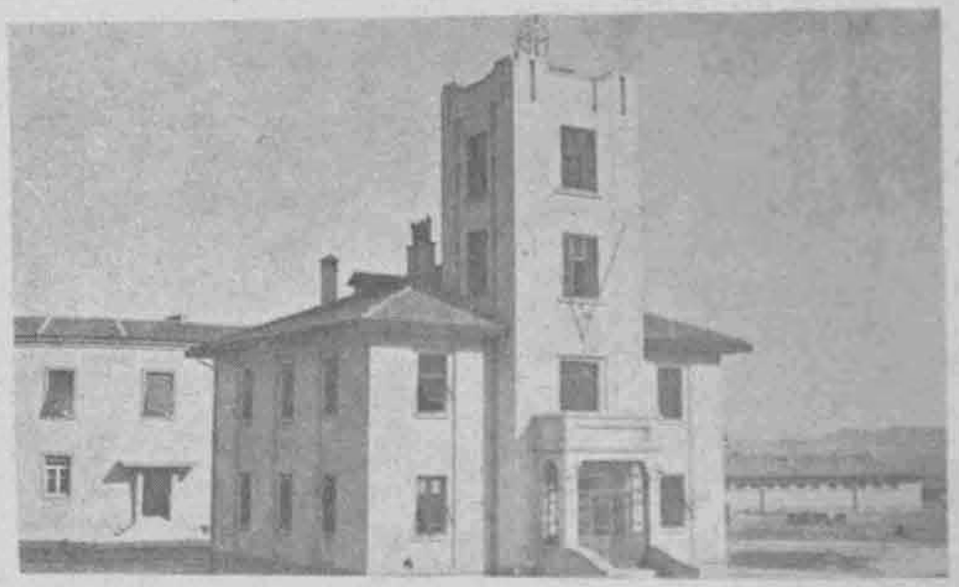
1 — Enstitü hergün istasiyonlardan aldığı malûmatı bir bülten halinde neşretmektedir.

© İSMAİL HAKKI MANOĞLIO ARŞİVİ İSTANBUL

(Günlük Hava Vaziyeti Bülteni) ismini taşıyan bu bülten alâkadar daire ve müesseselere gönderilmektedir.

2 — *Aylık Meteoroloji Bülteni:* Meteoroloji istasiyonlarından gelen malûmat her aya ait bir hava vaziyeti bülteni halinde tertip ve tab'edilmektedir. Memleket dahilinde tevzi edilen bu bülten umumî ilim tetkikatından başka ziraate, iktısadî işlere ve umumî nafıa işlerine, şehirlere taallûk eden imar teşebbüslerinde esaslı hava ve iklim malûmatı temin etmektedir.

3 — *Yağış Bültenleri:* Ziraatteki ehemmiyetine binaen memleketin her seneki yağış miktarlarının tevziatı bir bülten halinde neşredilmektedir.

Meteoroloji Enstitüsü

Henüz birkaç senelik yeni bir teşekkül olan Meteoroloji Enstitüsü ve istasiyonlarının mesaisinden memleketin ziraat ve iktısadiyatı itibarile mühim faideler temin edileceği şüphesizdir.

4 — *Aylık Hava ve Ziraat Vaziyeti Bülteni:* Meteoroloji Enstitüsü tarafından her ay nihayetinde bir aylık hava hâdiseleri, bu hâdiselerin umumî mahsul vaziyeti üzerindeki tesiratı ayrıca bir bülten halinde neşredilmektedir. Bu bülten bütün alâkadar müesseselere, makamlara ve memuriyetlere gönderilmektedir.

Askerî rasat teşkilâtı:

Millî Müdafaa Vekâletine merbut olan bir de "Askerî Rasat Müdürlüğü" vardır. 1925 senesindenberi faaliyette olan bu müdürlük memleket dahilindeki teşkilâtile "hava istidlâlleri" yapmaktadır. Rasatlarını telsiz vasıtasile hergün neşreder.

Samsunda 21 İkincikânunda küşat edilen Gazinin Heykeli
(Kraypel'in eseridir)

VİLÂYETLERİMİZ NÜFUS VE MESAHALARI

En son teşkilâta göre Türkiye Cümhuriyetinin mülkî taksimatı 63 vilâyet ile 345 kaza ve 800 kadar nahiyeden ibarettir. Köylerin miktarı ise 32,926 dır.

Her vilâyetin mesahai sathiyesi ile nüfusu aşağıya yazılmıştır.

Vilâyetler	Mesaha	Nüfus	Vilâyetler	Mesaha	Nüfus
Adana	16.160	227.735	Elâziz	14.376	201.152
Afyon	12.660	258.743	Erzincan	14.276	134.443
Aksaray	10.101	127.224	Erzurum	26.330	270.925
Amasya	5.500	115.191	Eskişehir	13.335	154.195
Ankara	25.385	404.581	Gazi Antep	11.200	213.499
Antalya	19.479	206.270	Giresun	4.170	166.116
Artvin	6.880	89.630	Gümüşane	10.100	121.797
Aydın	7.580	211.750	Hakâri	15.505	25.016
Balıkesir	14.315	418.915	İçel	9.845	91.032
Bayazıt	13.250	102.434	İstanbul	5.482	806.863
Bilecik	4.730	114.043	İzmir	12.502	531.579
Bolu	11.140	217.597	Isparta	8.275	144.804
Burdur	6.615	83.876	Kars	14.440	205.098
Bursa	13.565	399.942	Kastamonu	14.610	335.601
Cebelibereket	6.180	108.091	Kayseri	13.910	250.490
Çanakkale	9.040	183.491	Kırklareli	5.660	108.486
Çankırı	8.665	156.588	Kırşehir	9.090	127.067
Çorum	11.240	247.602	Kocaeli	8.450	299.093
Denizli	11.150	243.812	Konya	48.990	504.120
Diyarbekir	14.875	194.183	Kütahya	14.415	303.641
Edirne	7.565	150.889	Malatya	15.730	305.785

Vilâyetler	Mesaha	Nüfus	Vilâyetler	Mesaha	Nüfus
Manisa	13.850	372.558	Ş. Karahisar	5.410	108.529
Mardin	13.045	183.317	Tekirdağ	5.950	132.122
Maraş	13.465	184.958	Trabzon	4.630	293.055
Mersin	4.615	120.511	Tokat	10.415	262.622
Muğla	12.760	174.687	Urfa	15.880	207.487
Muş	18.879	103.751	Van	24.385	83.694
Niğde	9.965	166.576	Yozgat	13.950	208.628
Ordu	5.026	201.302	Zonguldak	7.610	267.965
Rize	4.590	171.667	Yekûn	762.736	13.660.275
Samsun	9.210	260.868			
Siirt	9.905	92.246			
Sinop	5.755	170.624			
Sıvas	26.930	329.741			

Bu malûmat İstatistik Umum Müdürlüğünce neşrolunan resmî yıllıktan alınmıştır.

İSTANBULUN YENİ TEŞKİLÂTI

1 *Eminönü Belediye Şubesi* nahiyeleri: Eminönü merkez, Alemdar, Beyazıt, Kumkapı, Küçükpazar.

2 *Fatih Belediye Şubesi* — nahiyeleri: Fatih merkez, Fener, Şehremini, Samatya, Eyüp, Karagümrük.

3 *Bakırköy Belediye Şubesi* — nahiyeleri: Bakırköy merkez, Yeşilköy.

4 *Beyoğlu Belediye Şubesi* nahiyeleri: Beyoğlu merkez, Galata, Taksim, Şişli, Kasımpaşa, Hasköy.

5 *Beşiktaş Belediye Şubesi* — nahiyeleri: Beşiktaş merkez, Arnavutköy.

6 *Sarıyer Belediye Şubesi* — nahiyeleri: Sarıyer merkez, Yeniköy.

7 *Beykoz Belediye Şubesi* — nahiyeleri: Beykoz merkez, Anadoluhisarı.

8 *Üsküdar Belediye Şubesi* — nahiyeleri: Üsküdar merkez Kısıklı, Beylerbeyi.

9 *Kadıköy Belediye Şubesi* — nahiyeleri: Kadıköy merkez, Kızıltoprak, Erenköy.

10 *Adalar Belediye Şubesi* — nahiyeleri: Adalar merkez, Heybeli, Burgaz.

MEB'USLARIMIZ

Adana

Ali Münif B.
Hilmi B.
Ömer Resul B.
Zamir B.

Afyon Karahisar

Ali B.
Haydar B.
İzzet B.
İzzet Ulvi B.
Mollaoğlu Cemal B.
Ruşen Eşref B.

Aksaray

Ahmet Süreyya B.
Besim Atalay B.
Rıza Nisari B.
Yaşar B.

Amasya

Esat B.
İsmail Hakkı B.
Nafiz B.

Ankara

Ali B.
Eşref B.
Gazi Mustafa Kemal Pş.
Halit Ferit B.
Hasan Yakup B.
Muslihittin Abdullah B.
Rifat B.
Şakir B.
Yahya Galip B.

Antalya

Dr. Cemal B.
Dr. Nazifi Şerif B.
Haydar B.
Numan B.
Rasih B.

Artvin

Asım B.
Mehmet Ali B.

Aydın

Adnan B.
Dr. Reşit Galip B.
Dr. Mazhar B.
Fuat Şahin B.
Tahsin B.

Balıkesir

Ali Şuuri B.
Enver B.
Hacim Muhittin B.
İbrahim Yürük B.
İsmail Hakkı B.
Kâzım Pş.
Mehmet Cavit B.

Muzaffer B.
Pertev Etçi B.
Vasfi Mehmet B.

Bayazıt

Bayraktaroğlu Halit B.
İhsan B.
Übeydullah B.

Bilecik

Hayrettin B.
İbrahim B.
Salih B.

Bolu

Gevat Abbas B.
Dr. Emin Cemal B.
Falih Rıfkı B.
Hasan Cemil B.
İsmail Hakkı B.
Şükrü B.

Burdur

Halit B.
Mustafa Şeref B.

Bursa

Asaf B.
Bakteriyolok Refik B.
Dr. Galip B.
Dr. Rasim Ferit B.
Emin Fikri B.
Esat B.
Mustafa Fehmi B.
Refet B.
Rüştü B.

Cebelibereket

Hasan Basri B.
İbrahim B.
Naci Pş.

Çanakkale

Osman Niyazi B.
Şükrü B.
Ziya Gevher B.

Çankırı

Mustafa Abdülhalik B.
Rifat B.
Talât B.
Ziya B.

Çorum

Bekir Karamemet B.
Dr. Mustafa B.
İsmail Kemal B.
İsmet B.
Münir B.
Nabi Rıza B.

Denizli

Dr. Kâzım B.
Emin Aslan B.
Haydar Rüştü B.
Mazhar Müfit B.
Necip Ali B.
Yusuf B.

Diyarbekir

Kâzım Pş.
Zekâi B.
Zeki Mesut B.

Zülfü B.

Edirne

Faik B.
Hasan Hayri B.
Şakir B.
Şeref B.

Elâziz

Ahmet Saffet B.
Fazıl Ahmet B.
Hasan Tahsin B.
Hüseyin B.
Memduh Şevket B.

Erzincan

Abdülhak B.
Aziz Samih B.
Saffet B.

Erzurum

Asım B.
Aziz B.
Dr. Ahmet Fikri B.
Dr. Hakkı Şinasi Pş.
Nafi Atuf B.
Nafiz B.
Necip Asım B.

Eskişehir

Alioğlu Ahmet B.
Cafer B.
Emin B.
Yusuf Ziya B.

Gazi Antep

Kılıç Ali B.
Nuri B.
Reşit B.
Şahin B.

Giresun

Hakkı Tarık B.
İhsan Pş.
Kâzım B.
Münir B.
Şevket B.

Gümüşane

Edip Servet B.
Hasan Fehmi B.
Şevket B.

Hakâri

İbrahim B.

İçel

Emin B.
Hakkı B.

İstanbul

Abdülhak Hâmit B.
Akçuraoğlu Yusuf B.
Ahmet Hamdi B.
Alâettin Cemil B.
Ali Rana B.
Dr. Refik B.
Halil Etem B.

Hamdi Mustafa B.
Hasan Vasıf B.
Hayrullah B.
Mitat B.
Sadettin Rıza B.
Salâh Cimcoz B.
Yaşar B.
Ziyaettin B.

İzmir

Dr. Tevfik Rüştü B.
Halil B.
Kâmil B.
Kitapçı Hüsnü B.
Mahmut Celâl B.
Mahmut Esat B.
Mehmet Sadettin B.
Mustafa Rahmi B.
Osmanzade Hamdi B.
Saraçoğlu Şükrü B.

Isparta

Hüseyin Hüsnü B.
İbrahim B.
Kemal Turan B.
Mükerrem B.

Kars

Baha Tali B.
Faik B.
Mehmet Nazif B.
Muhittin Pş.
Ömer Kâmil B.

Kastamonu

Ali Rıza B.
Dr. Suat B.
Halil B.
Hasan Fehmi B.
Refik B.
Tahsin B.
Velet B.

Kayseri

Ahmet Hilmi B.
Ahmet Tevfik B.
Coşkun Osman B.
Reşit B.
Sait Azmi B.

Kırklareli

Dr. Fuat B.
Mehmet Nahit B.
Şevket B.

Kırşehir

Hazim B.
Lûtfi Müfit B.
Serdar Ahmet B.

Kocaeli

Ali B.
İbrahim Süreyya B.
Kemalettin B.
Ragıp B.
Reşit Saffet B.
Salâhattin B.
Sırrı B.

SISMANOGLIO ©

Konya

Ahmet Hamdi B.
Haydar B.
Kâzım B.
Kâzım Hüsnü B.
Kemal Zaim B.
Mustafa B.
Mustafa Lûtfi B.
Naim Hazim B.
Refik B.
Sırrı B.
Tevfik Fikret B.

Kütahya

Hakkı B.
İbrahim B.
Mehmet B.
Muhlis B.
Ömer Davut B.
Rasim B.
Recep B.

Malatya

Abdülmuttalip B.
Dr. Hilmi B.
İsmet Pş.
Mahmut Nedim B.
Talât Haşim B.
Vasıf B.

Manisa

Dr. Saim B.
Kâni B.
Mehmet Sabri B.
Mustafa Fevzi B.
Osman B.
Refik Şevket B.
Tahir B.
Turgut B.
Yakup Kadri B.

Maraş

Abdülkadir B.
Mehmet B.
Mitat B.
Nuri B.

Mardin

Abdürrezzak B.
Ali Rıza B.
İrfan Ferit B.

Mersin

Ferit Celâl B.
Hamdi B.
Süleyman Firkri B.

Muğla

Dr. Hüseyin Avni B.
Nuri B.
Şükrü Kaya B.
Yunus Nadi B.

Muş

Hasan Reşit B.
Kılıcoğlu Hakkı B.
Naki B.

Niğde

Ahmet Vefik B.
Faik B.
Galip B.
Halit B.

Ordu

Ahmet İhsan B.
Hamdi B.
İsmail B.
Recai B.
Şevket B.

Rize

Akif B.
Ali B.
Atıf B.
Esat B.
Fuat B.
Hasan Cavit B.

Samsun

Aziz Hızır B.
Dr. Asım B.
Emin B.
Etem B.
Mehmet Hacıyunus B.
Zühtü B.

Siirt

Halil Hulki B.
Mahmut B.

Sinop

Hulûsi B.
İbrahim Alâettin B.
Recep Zühtü B.
Yusuf Kemal B.

Sıvas

İsmail Mehmet B.
Necmettin Sadık B.
Rahmi B.
Rasim B.
Remzi B.
Şemsettin B.
Ziyaettin B.

Şebin Karahisar

İsmail B.
Sadri Maksudi B.
Vasfi Raşit B.

Tekirdağ

Celâl Nuri B.
Cemil B.
Faik B.
Mahmut Rasim B.

Tokat

Bekir Lûtfi B.
Hüsnü B.
Mustafa Vasfi B.
Nazım B.
Süreyya Tevfik B.

Trabzon

Daniş B.
Hakkı Sofu B.

Halil Nihat B.
Hasan B.
Nebizade Hamdi B.
Raif B.
Süleyman Sırrı B.

Urfa

Ali Saip B.

Mehmet Emin B.
Refet B.

Van

Hakkı B.
Münip B.

Yozgat

Ahmet Avni B.
Ahmet Cevdet B.
Avni Doğan B.
Hamdi B.
Süleyman Sırrı B.

Zonguldak

Celâl Sahir B.
Esat B.
Halil B.
Hasan B.
Ragıp B.
Rifat B.

İzmirde 27 Temmuzda küşat edilen Gazinin Heykeli

VİLÂYETLERİMİZ VE VALİLERİMİZ

Adana	Mümtaz	Bey	Isparta	Fevzi	Paşa
Afyon	A. Durmuş	»	Kars	Cevdet	»
Aksaray	Arif Hikmet	»	Kastamonu	Murat	»
Amasya	Mehmet Kadri	»	Kayseri	Nazım	»
Ankara	Nevzat	»	Kırklareli	Faik	»
Antalya	Zeynelabidin	»	Kocaeli	Eşref	»
Artvin	İmadettin	»	Kırşehir	Nazmi	»
Aydın	Fevzi	»	Konya	Vehbi	»
Balıkesir	Ethem	Bey	Kütahya	Sahip Behiç	»
Bayazıt	Ali Kemali	»	Malatya	Tevfik	»
Bilecik	Emin	»	Manisa	Fuat	»
Bolu	Aliriza	»	Maraş	Arif	»
Burdur	Hazım	»	Mardin	Talât	»
Bursa	Fatin	»	Mersin	Salim	»
Cebelibereket	Ziya	»	Muğla	Ömer Cevat	»
Çanakkale	Süreyya	»	Muş	Mithat	»
Çankırı	Adil	»	Niğde	Sakıp	»
Çorum	Cemal	»	Ordu	Şuayip	Bey
Denizli	Fuat	Bey	Rize	Ekrem	»
Diyarbekir	Faiz	»	Siirt	Fahri	»
Edirne	ÖzDemir Salim	»	Sinop	Azmi	»
Elâziz	Nizamettin	»	Sıvas	Süleyman	»
Erzincan	Muhtar	»	Samsun	Mustafa Ajri	»
Erzurum	Necati	»	Şebin Karahisar	Ferruh	»
Eskişehir	Hakkı	»	Trabzon	Rifat	»
Gazi Antep	Akif	»	Tekirdağ	Fahrettin	»
Gümüşane	Ethem	»	Tokat	Ali Rıza	»
Giresun	Salih Cemal	»	Urfa	Kadri	»
Hakâri	Rifat	»	Van	. . . .	»
İçel	Tevfik Sırrı	»	Yozgat	Bekir Sami	»
İstanbul	Muhittin	»	Zonguldak	Halit	»
İzmir	Kâzım	Paşa			

SEFİRLERİMİZ

MEMURİYETİ	İSMİ
Berlin: Büyük Elçi	: K. Sami Paşa
Müsteşarı	: K. Aziz B.
Kâbil: Büyük Elçi	:
Londra: Büyük Elçi	: Münir »
Müsteşarı	: N. Ferruh »
Moskova: B. Elçi	: H. Ragıp »
Orta Elçilik Müsteşarı:	M. Cevat »
Paris: Büyük Elçisi	: Suat »
Orta Elçilik Müsteşarı:	T. Rüştü »
Varşova: Büyük Elçi	: Ferit »
Orta Elçilik Müsteşarı:	E. Ekrem »
Roma: Büyük Elçi	: Vasıf »
Orta Elçilik Müsteşarı:	K. Rıza »
Tahran: Büyük Elçi	: Hüsrev »
Orta Elçilik Müsteşarı:	Salâhattin »
Tokyo: Daimî Maslahatgüzar Orta Elçi	: Halil »
Vaşington: Büyük Elçi	: Muhtar »
Atina: Birinci Sınıf Elçi	: Enis »
Bern: Birinci Sınıf Elçi	: C. Hüsnü »
Bükreş: Birinci Sınıf Elçi	: H. Suphi »
Peşte: Birinci Sınıf Elçi	: Behiç »
Sofya: Birinci Sınıf Elçi	: T. Kâmil B.
Viyana: Birinci Sınıf Elçi	: Hamdi »
Bağdat: İkinci Sınıf Elçi	: T. Lütfü »
Belgrat: İkinci Sınıf Elçi	: Haydar »
Madrit: İkinci Sınıf Elçi	:
Prag:	
Brüksel: Maslahatgüzar Birinci Sınıf-Müsteşar	: Kâmil »
Hicaz ve Necit: Maslahatgüzar Orta Elçilik Müsteşarı	: Celâl »
Kahire: Maslahatgüzar Birinci Sınıf Müsteşar	: M. A. Şevki »
Lahi: Daimî Maslahatgüzar	: Nuri »
İstokholm: Maslahatgüzar Birinci Sınıf Müsteşar	: R. Raif »
Tiran: Maslahatgüzar Başkâtip	: B. Reşit »

KONSOLOSLUKLARIMIZ

MEMURİYETİ	İSMİ
Atina Pire: Başkonsolos	: M. Raşit B.
Kançılar	: M. Rifat »
Berut: Başkonsolosu	: B. Rıza »
Kançılar	: Mazlum »
İskenderiye: Başkonsolos	: Nizamettin »
Kançılar	: Fuat »
Nevyork: Başkonsolos	: H. Basri »
Kançılar	: S. Hasan »
Cinevre: Başkonsolos	: C. Hazım »
Kançılar	: L. İsmail »
Bakû: Birinci Sınıf Konsolos	: Nurullah »
Kançılar	: Ş. Yılmaz »
Berlin: Birinci Sınıf Konsolosu	: Fuat »
Kançılar	: N. Tahir »
Halep: Birinci Sınıf Konsolos	: Atıf »
Kançılar	: Ethem »
Hamburg: Birinci Sınıf Konsolos	: Şerif »
Kançılar	: Hayrettin »
Köstence: Birinci Sınıf Konsolos	: Asaf »
Londra: Birinci Sınıf Konsolos	: D. Mazhar »
Kançılar	: Abdülahat B.
Marsilya: Birinci Sınıf Konsolos	: Kudret »
Kançılar	: Bürhanettin»
Paris: Birinci Sınıf Konsolos	: F. İzzet »
Kançılar	: Reşat »
Üsküp: Birinci Sınıf Konsolos	: A. Rıza »
Kançılar	: Şerif »
Tebriz: İkinci Sınıf Konsolos	: İ. Akçura »
Kançılar	: S. Sabit »
Batum: İkinci Sınıf Konsolos	: A. Nesip »
Kançılar	: Orhan »
Filibe: İkinci Sınıf Konsolos	: A. Kemal »
Kançılar	: Rıdvan »
Erivan İkinci Sınıf Konsolos	: H. Zati »
Gümülcüne: İkinci Sınıf Konsolos	: Muhtar »
Kançılar	: Nijat »
Kıbrıs: İkinci Sınıf Konsolos	: Muhittin »
Kançılar	: Şerafettin »

MEMURİYETİ	İSMİ
Kudüs: İkinci Sınıf	
Konsolos	: T. K. Alp B.
Kançılar	: B. Sıtkı »
Milâno: İkinci Sınıf	
Konsolos	: M. Pertev »
Kançılar	: N. Naci »
Moskova İkinci Sınıf	
Konsolos	: Sabri »
Kançılar	: Saip »
Odesa: Ikinci Sınıf	
Konsolos	: Hayri »
Kançılar	: Hatif Sabi »
Rodos: İkinci Sınıf	
Konsolos	: Rifat »
Kançılar	: Abdullah »
Selânik: İkinci Sınıf	
Konsolos	: S. Feyzi »

MEMURİYETİ	İSMİ
Kançılar	: E. Hilmi B.
Tiryeste: İkinci Sınıf	
Konsolos	: Tahsin »
Kançılar	: Ş. Necati »
Rumiye: (Rızaiye)	
İkinci Sınıf Konsolos	: İ. Hakkı »
Varna: İkinci Sınıf	
Konsolos	: M. Hayri »
Kançılar	: Zühtü »
Leninakan: Muavin	
Konsolos	: Fevzi »
Midilli: Muavin Konsolos	: Ziya »
Kançılar	: Edip »
Bari: Mu. Konsolos	: Vahit »

RUMELİ HİSARI

ECNEBİ SEFİRLER

Büyük Elçiler

Soviétistes Socialistes:	S. E. M. Jacques Souritz
Allemagne:	S. E. M. Rudolf Nadolny
Grande - Bretagne:	S. E. Le Trés Honotable Sir George R. Clerk
France:	S. E. M. le Conte de Chambrun
İtalie:	
Japon:	S. E. M. Isaburo Yoshida
Pologne:	S. E. M. Casmir Olszowski
Afghanistan:	S. E. M. Sultan Ahmet Khan
Perse:	S. E. Sadek Khan Sadek
Etat-Unis d' Amerique:	S. E M. Charles H. Sherrill

Elçiler

Hongrie:	M. L. Tahy de Tahvar et Tarkèo
Tehècoslovaquie:	M. Milos Kobr
Bulgarie:	. . . . .
Süisse:	M. Henri Martin
Grèce:	M. Spyridon Polychroniadis
Roumanie:	M. Jean Carp
Egypte:	Abdel Malek Hamza Bey
Norvége:	M. Sigurd Bentzon
Danemark:	M. P. Schou
Brésil:	M. Mario de Pimentel - Brandao
Finlande:	M. Kaarlo Pontus Artti
Suède:	M. Erik Carlsson Bohemen
Pays - Bas:	M. le Dr. van Ketwich Verschuur
Irak:	M. A. R. El-Emir Zeid
Belgique	M. Georges de Raymond
Lithuanie:	M. Jurgis Baltrusaitis

Maslahatgüzarlar

Albanie:	M. Abdul Sula

ECNEBİ KONSOLOSLAR

AFGAN

ALMANYA

İstanbul:
C. G. Dr. Hans Marckwald

İzmir:
C. Walter Holstein

Trabzon:
C. Hoffman Folkersam

AMERİKA

İstanbul:
C. Charles Allen
Vice-Consul: Howerd Elting

Izmir:
C. Herbert S. Bursley
Vice-Consul: (Başka yere nakledilmiştir)
Courtland Christiani (meslekten değil)

ARJANTIN

Istanbul:
C. G. Georges Blanco Villalta

AVUSTURYA

İstanbul:
Chef de la Saction Consulaire:
Alfred Lazar

İzmir:
Felemenk konsolosu himaye ediyor:
F. G. K.: (D. J. Stein Parvé)

BELÇİKA

İstanbul:

Adana ve *Mersin:*

Trabzon:
C. Carlo Fonzi

İzmir:

Samsun:
Gérant le Vice-Consulat: Mr. Hermann Schwarz

Edirne:
C. Adolphe Badetti

BREZİLYA

İstanbul:
C. Aluizio Martens Torres

BULGARİSTAN

İstanbul:
Conseiller de la Légation et gérant les aff. Consulaires
T. Balamazoff

Edirne:
C. N. Vantcheff

ÇEKOSLOVAKYA

İstanbul:
C. G. Dr. Antonin Papirnik

İzmir:
C. Dr. Arnost Lavante

DANİMARKA

İzmir:
Gèrant du Consulat:
Antoine Issaverdens (Hollandalıdır.

ESTONYA

İstanbul:
C. G. Ernest Vebermann

FELEMENK

İstanbul:
C. Dr. A. M. Kcok

İzmir:
C. G. D. J. Stein Parvé

FİNLANDYA

Ankara:
Fahri K. Hanifzade Ahmet Bey

İzmir:
F. K. Hacı Davutzade İsmail Rahmi Bey

Samsun:
F. K. Hacızade Mesut Süleyman Bey

Mersin:
F. K. Fevzi Yakup Bey

FRANSA

İstanbul:
C. G. Le Saulnier de Saint Jouan

Ankara:
Cérant du Consulat:
Mr. Chambard

İzmir:
E. G. Mr. Beguin-Billecocq

Bursa:
C. A. Graulle

Adana ve *Mersin*
G. Bellan

Zonguldak:
C. Lagarde

Samsun:
C. Vadala

Trabzon:
C. Malzak

Edirne:
E. Mr. Lecoutour

İNGİLTERE

Istanbul:
C. G. William Hoogh

Trabzon:
C. William David Woodsise Matthews

Izmir:
C. G. Charles Alexis Greig

Mersin:
-Trabzondaki bakıyor-

İRAN

İstanbul:
C. G. M. Mirza Assadoullah Khan Behmam

Erzurum:
Trabzondaki bakıyor

Trabzon:
C. M. Mirza Mohammed Khan Fehmi

Adana:
C. Mr. Mirza İsmail Khan Ferid Bey

Samsun:
Mr. Vadala, (consul de France, chargé des intér persans.

İSPANYA

İstanbul: G. C.

Izmir:
(İlga edilmiştir. 2. VII, 932 No. 32 nota. İşlerine İstanbul Ceneral Konsolosu bakacak)

İSVEÇ

İzmir:
C. Krook (Gösta)

Samsun:
F. K. Serim Kibar Bey

ISVİÇRE

İTALYA

İstanbul:
C. G. Giovanni Salerno Mele

Zonguldak:
Gérant le Vice-Consulat:
Mr. Giacomo Zanardi-Landi

Antalya: Vice-Consulat
Mr. Carlo Carocci. İnterprêtegérant

Adana: Vice-Consulat
Mr. Charles Mochi Sismondi-gérant

Giresun: (Agence Cons.)
Mr. Gisueppe Arton gérant

İzmir:
C. G.

Edirne; Vice-Consulat
Giovani d' Orfani-gérant

Mersin:
C. Charles Mochisismondi

Çanakkale: Vice-Consulat
Mr. Costantino Kantopalo gèrant

Trabzan: (Vice Consulat)
Mr. Carlo Fonzi-gérant

Rodosto: (Agence Consulat)
Mr. Riccardo Duss

IRAK

JAPONYA

MACAR

MISIR

İstanbul;
Consul: Hakkı Bey

NORVEÇ

İstanbul:
Gérant du Conslatu Général:
Mr. Dabcovish

İzmir:
Mr. Henry van der Zee
Gérant: Antoine Issaverdens

Çanakkale:
Vice-Consul: Mr. Michel Christides

PERU

İstanbul:
Fahrî Konsolos: Nemlizade Mithat Bey

PORTEKİZ

İstanbul:
Fahrî Konsolos: Mr. Elie Algrante

POLONYA

İstanbul:
Consul Général et Conseiller commercial de l' Ambassade:
Mr. Valerian Lopatto

ROMANYA

İstanbul:
C. G. Mr. Vasile Anastasiu

İzmir:
Felemenk K. bakıyor.

SOVİYET RUSYA

İstanbul:
C. G. Grégoire Tchvilling

İzmir:

Trabzon:
C. G. Barabahs

Kars:
C: Marzinasky

Artvin:
C: Krassitchef

YUGOSLAVYA

Istanbul:
C. G: Lazarevitch Svetomir

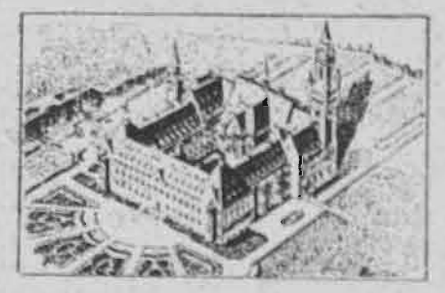
YUNAN

Istanbul: C. G:

İzmir:
C. G: Anastas Choghos

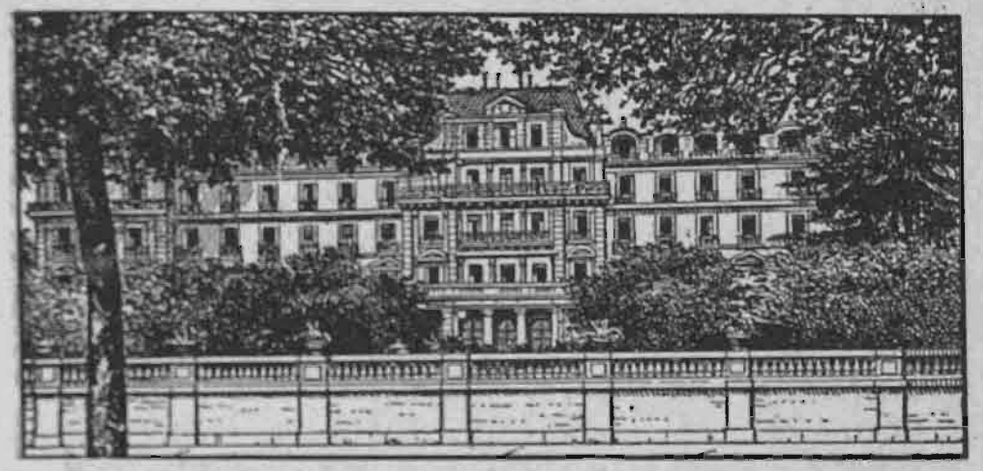
Edirne:
G: Eustratios Papandrefou

LAHEY DAİMİ HAKEMLİK MAHKEMESİ

Beynelmilel münazaaları yatıştırmak için vücuda gelen Lahey Daimî Hakemlik Mahkemesi beynelmilel hukuk tarihinin bir dönüm noktasıdır.

Bu mahkemenin faaliyete geçmesine evvelâ 1899 da Lahey Konferansını açan Rus çarı, Saniyen Cemahiri Müttehide Hükûmeti Kâtibi Umumiliği Muavinlerinden *David Gayne Hild*, salisen o zaman İngilterenin Vaşington sefiri bulunan ve konferans komitesine böyle beynelmilel bir mahkemenin ehemmiyetini arzeden ve aynı zamanda böyle bir mahkemenin projesini çizen *Lord Pauncefort*e sebep olmuştur. 29/temmuz/1899 da on altı devlet toplanarak bir mukavele imzalamışlar ve bu mukavelenin 23 üncü maddesi mucibince bu mahkemeye hukuku düvele aşina dört kişi göndermeği kabul etmişlerdir. Mahkeme azaları 6 senelik bir müddet için seçilirlerse de bu müddetten sonra tekrar intihap edilebilirler. Aralarındaki bir münazaayı hal için mahkemeye müracaat eden devletler buraya dahil diğer hükûmetleri haberdar etmek mecburiyetindedir. Mahkeme aksine karar verilmediği takdirde mutlaka Laheyde toplanır.

CEMİYETİ AKVAM

Cemiyeti Akvam *Versailles* Muahedesinin aktile 20/ikincikânun/1920 senesinde resmen küşat edilmiştir. 58 hükûmet onun azasıdır.

Bu cemiyet tahaddüs edecek münazaaları, cemiyetin hakem heyetine tevdi etmeden ve aradan 3 ilâ 9 ay geçmeden evvel harbe girişmemeği taahhüt eden hükûmetlerden müteşekkeldir. Vadinde durmayıp cemiyetin ahkâmına riayet etmeksizin harbe girişen herhangi bir devlet azalıktan sukut eder ve o devletin diğer devletlerle gerek siyasî, gerek iktısadî münasebetleri bozulmuş olur. Zira cemiyetin azaları siyasî, iktısadî, içtimaî ve hayatî mesele ve müşküller sahasında elele yürümeği taahhüt etmiş bulunmaktadırlar.

Cemiyetin resmî dili fransızca ve ingilizcedir. Cemiyetin daimî merkezi İsviçrede Cenevrededir.

Cemiyetin senede üç defa toplanan on dört azadan mürekkep bir komitesi vardır. İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, daimî azadırlar.

Devrelik içtimalara daimî olmıyan dokuz aza da iştirak eder. Bunlar üçer sene için seçilirler.

Bu komitenin daimî olmak üzere bir de umumî kâtibi vardır.

Meclis her sene eylûlde gene Cenevrede umumî içtimaını yapar. Cemiyeti Akvamın bir de kütüphanesi vardır ki inşası için Rokfellerin oğlu 2.000.000 dolar vermiştir.

Atideki 58 hükûmet Cemiyeti Akvam azasıdır.

Hükûmetler	Girdikleri tarih
Almanya	Eylûl / 8 / 1926
Arnavutluk	Birincikânun / 16 / 1920
Arjantin Cümhuriyeti	Temmuz / 18 / 1919
Avustralya	İkincikânun / 10 / 1920
Avusturya	Birincikânun / 16 / 1920
Belçika	İkincikânun / 10 / 1920
Bolivya	İkincikânun / 10 / 1920
Bulgaristan	Birincikânun / 16 / 1920
Cenubî Afrika	İkincikânun / 10 / 1920
Çekoslovakya	İkincikânun / 10 / 1920
Çin	Temmuz / 16 / 1920
Danimarka	Mart / 8 / 1920
Dominika Cümhuriyeti	
Estonya	Eylûl / 22 / 1921
Finlanda	Birincikânun / 16 / 1920
Felemenk	
Fransa	İkincikânun / 10 / 1920
Guatemala	İkincikânun / 10 / 1920
Hayti	Haziran / 30 / 1920
Habeşistan	Eylûl / 28 / 1923
Holanda	Mart / 9 / 1920
Honduras	İkinciteşrin / 3 / 1920
Hindistan	İkincikânun / 10 / 1920
İran	İkinciteşrin / 21 / 1919
İrlanda	Eylûl / 10 / 1923
İspanya	İkincikânun / 10 / 1920
İngiltere	İkincikânun / 10 / 1920
İsveç	Mart / 9 / 1920
İsviçre	Mart / 8 / 1920
Irak	Birinciteşrin / 3 / 1932
Japonya	İkincikânun / 10 / 1920
Kanada	İkincikânun / 10 / 1920
Kolombiya	Şubat / 16 / 1920
Kuba	Mart / 8 / 1920
Latviya	Eylûl / 22 / 1920
Liberya	Haziran / 30 / 1920
Lituanya	Eylûl / 22 / 1921

Hükûmetler	Girdikleri tarih
Lüksemburg	Birincikânun / 16 / 1920
Macaristan	Eylûl / 18 / 1922
Meksika	Eylûl / 12 / 1931
Nikaragua	İkinciteşrin / 3 / 1920
Norveç	Mart / 5 / 1920
Panama	İkincikânun / 9 / 1920
Paraguay	Birincikânun / 26 / 1919
Peru	İkincikânun / 10 / 1920
Polonya	İkincikânun / 10 / 1920
Portekiz	Nisan / 8 / 1920
Romanya	Nisan / 8 / 1920
Santo Domingo	Eylûl / 29 / 1924
San Salvador	Mart / 10 / 1924
Siyam	İkincikânun / 10 / 1920
Şili	İkinciteşrin / 4 / 1919
Türkiye	Temmuz / 18 / 1932
Uruguay	İkincikânun / 10 / 1920
Venezüela	Mart / 3 / 1920
Yeni Zelanda	İkincikânun / 10 / 1920
Yugoslavya	Şubat / 10 / 1920
Yunanistan	Mart / 30 / 1920

Cemiyeti Akvam içtima halinde

NOBEL MÜKÂFATLARI

Alfred Berubard Nobel 21 teşrinievel 1833 te *Stockholm* de doğmuş ve 10 kânunuevvel 1896 tarihinde ölmüş İsveçli bir kimya mühendisidir. Genç yaşındanberi infilâk edici maddeler üzerinde uğraşmış ve 1867 de dinamiti icat etmiştir ve daha birçok tahrip edici maddeler bulmuştur. Gerek bu sayede, gerek Bakûda çalışması sayesinde muazzam bir servete malik olmuştur. Öldüğü zaman bıraktığı servetin gelirini her sene o sene zarfında yapılan ihtiralar ve keşifler arasında beş mükâfata taksim edilmesini vasiyet etmişti.

1 — Hikmet sahasında en mühim keşfi veyahut ihtirai yapana;

2 — Kimya sahasında en mühim keşfi veyahut ihtirai yapana;

3 — Tıp sahasında en mühim keşfi yapana;

4 — Edebiyat sahasında en kıymetli eseri vücuda getirene;

5 — Terki teslihat hususunda en ciddiyetle çalışana ve sulh kongrelerinin teşekkülünde en çok yardımı dokunana.

Şimdi bu mükâfatları tevzi eden bir cemiyettir. Nobel'in bu teşebbüsü iptidalarda hiçbir kanunî yardım görmemiştir. Bilâhare İsveç Hükûmeti bir kanun vazetmiş ve Nobel'in veresesi tarafından da kabul ve tasdik edilen bu kanun mucibince tevziat yapılmağa başlanmıştır.

Hikmet ile kimyaya tahsis edilen mükâfatlar *Stockholm* deki İsveç Fen Akademisi tarafından verilir.

Tıbba ait mükâfatı da gene *Stockholm*'deki *Caroline* Tıp Enstitüsü verir.

Edebiyata ait mükâfatı *Stockholm* Akademisi ve sulha ait mükâfatı Norveç Millet Meclisi tarafından seçilen beş kişilik bir komite verir.

Mükâfatların tevziine 1901 senesinde başlanmıştır. Mükâfatlar yalnız şahsa değil, cemiyetlere de verilebilir.

Bugüne kadar bu mükâfatları alanların tam bir listesini buraya ilâve ediyoruz. Listede isimleri geçen zatların mensup oldukları milletleri tayin için bu rumuzları kullandık:

Almanya Al.
Amerika Am.
Avusturya Av.
Belçika B.
Bengal Beng.
Danimarka Dan.
Fransa F.
Felemenk Fel.
İtalya İt.
İngiltere İng.
Kanada K.
İsviçre İ.
İspanya İsp.
İsveç İsv.
Lehistan L.
Norveç N.
Rusya R.

SULH MÜKÂFATI

Sene:		*Sene:*	
1901	N. Dunant (L.) Fr. Passy (F.)	1915	(Verilmemiştir)
1902	E. Ducommun (L.) A. Gobat (L.)	1916	(Verilmemiştir)
1903	Sir W. R. Cremer (İng.)	1917	Cenevre Beynelmilel Hilâli Ahmeri
1904	Beynelmilel Hukuk Enstitüsü	1918	(Verilmemiştir)
1905	Baroness von Suttner (Av.)	1919	W'drow Wilson (Am.)
1906	Th. Roosevelt (Am.)	1920	L. Bourgeois (F.)
1907	E. T. Moneta (İt.), L. Renaul (F.)	1921	K. H. Branting (İsv.) Chr. Langue (N.)
1908	K. P. Arnoldron (İsv.) F. Bajer (Dan.)	1922	F. Nansen (N.)
1909	A. M. F. Beernaert (B.) Baron de Constaut (F.)	1923	(Verilmemiştir)
1910	Beynelmilel Sulh Bürosu (L.)	1924	(Verilmemiştir)
1911	T. M. C. Asser (Fel.) A. N. Fried (Av.)	1925	C. G. Dawes (Am.) A. Chamberlain (İng.)
1912	Elihu Root (Am.)	1926	Aristidl Briand (F.) G. Stresemann (Al.)
1913	H. La Fontaine (B.)	1927	Ludwig Qidde (Al.) Ferd. Buisson (F.)
1914	(Verilmemiştir)	1928	(Verilmemiştir)
		1929	F. B. Kellogg (Am.)
		1930	N. Sodlerblom (İsv.)
		1931	Dr. N. M. Butler (Am.) Jane Addams (Am.)

EDEBİYAT MÜKÂFATI

Sene:		*Sene:*	
1901	R. F. A. Sully Prudbomme (F.)	1916	Verner Heidenstam (İsv.)
1902	Th. Mommsen (Al.)	1917	K. Gjellerup (Dan.)
1903	B. Bjornson (N.)		H. Poutoppidan (Dan.)
1904	F. Mistral (F.)	1918	(Verilmemiştir)
	J. Echegaray (İsp.)	1919	Carl Spittecler (L.)
1905	N. Sienkiewicz (L.)	1920	Knut Hamsun (N.)
1906	G. Carducci (İt.)	1921	Anatole France (F.)
1907	R. Kipling (İng.)	1922	J. Benavente (İsp.)
1908	R. Euchen (Al.)	1923	W. B. Jeats (İrlandalı)
1909	Selma Lagerlof (İsv.)	1924	Wladislau Reymont (L.)
1910	P. Heysl (Al.)	1925	G. B. Shaw (İng.)
1911	M. Mæterlinck (B.)	1926	Signora G. Deledda (İsp.)
1912	G. Hauftmann (Al.)	1927	Henri Bergson (F.)
1913	R. Tagore (Beng.)	1928	Mrs. S. Undset (N.)
1914	(Verilmemiştir)	1929	Thomas Mann (Al.)
1915	Romain Roland (F.)	1930	Sinclair Lewis (Am.)
		1931	Erik A. Karlfeldt (İsv.)

HİKMET MÜKÂFATI

1901	W. C. Röntgen (Al.)	1916	(Verilmemiştir)
1902	H. A. Lorentz (Fel.)	1917	Prof. Charles G. Barkla (İng.)
	P. Leeman (Fel.)		
1903	H. A. Becguerel (F.)	1918	M. Planck (Al.)
	Marie Curie (F.)	1919	J. Stark (Al.)
1904	Lord Raleigh (İng.)	1920	C. E. Guillaume (S.)
190)	Ph. Lenard (Al.)	1921	Albert Einstein (Al.)
1906	J. J. Thomson (İng.)	1922	Niels Bohr (Dan.)
1907	A. A. Michelson (Am.)	1923	R. A. Millikan (Am.)
1908	G. Lippmann (F.)	1924	K. M. G. Siegbahn (İsv.)
1909	G. Marconi (İt.)	1925	Jos. Franck ve Gust. Hertz (Al.)
	F. Brawn (Al.)		
1910	J. D. Vander Waals (Fel.)	1926	Jean B. Perrin (F.)
1911	W. Wien (Al.)	1927	Arth. Cowpton (Am.)
1912	Gustaf Dalen (İsv.)		C. T. R. Wilson (İng.)
1913	H. K. Onnes (Fel.)	1928	O. W. Richardson (İng.)
1914	M. von Laue (Al.)	1929	Duc de Birglie (F.)
1915	W. H. Bragg (İng.)	1930	Chandra Sekhara Veukata Raman (Hindistan)
	W. L. Bragg (İng.)		

KİMYA MÜKÂFATI

Sene:		*Sene:*	
1901	J. H. van'f Hoff (Fel.)	1917	(Verilmemiştir)
1902	E. Fischer (Al.)	1918	Prof. F. Haber (Al.)
1903	S. A. Arrhenius (İsv.)	1919	(Verilmemiştir)
1904	Sir William Rawsay (İng.)	1920	Waltber Nernst (Al.)
		1921	Fred'k Soddy (İng.)
1905	A. von Baeyer (Al.)	1922	F. W. Aston (İng.)
1906	H. Moissan (F.)	1923	Fritz Pregl (Av.)
1907	E. Buchner (Al.)	1924	(Verilmemiştir)
1908	E. Rutheiford (İng.)	1925	Richard Zsigniondy (Al.)
1909	W. Ostwald (Al.)	1926	T. Swedberg (İsv.)
1910	O. Wallach (Al.)	1927	Heinrich Wieland (Al.)
1911	Marie Curie (F.)	1928	Adolf. Windaus (Al.)
1912	V. Grignard (F.)	1929	A. Harden (İng.)
	P. Sabatier (F.)		H. von Euler-Chelfin (İsv.)
1913	A. Werner (L.)		
1914	T. W. Richards (Am.)	1930	Hans Tischer (Al.)
1915	R. Willstatler (Al.)	1931	Carl Basch (Al.)
1916	(Verilmemiştir)		Fred. Bergius (Al.)

TIP MÜKÂFATI

1901	F. A. von Behring (Al.)	1918	(Verilmemiştir)
1902	Sir Ronald Ross (İng.)	1919	Jules Bordet (B.)
1903	N. R. Finsen (Dan.)	1920	A. Krogh (Dan.)
1904	I. P. Pawlow (R.)	1921	(Verilmemiştir)
1905	R. Koch (Al.)	1922	A. V. Hill (İng.)
1906	C. Golgi (İt.)		O. Meyerhoff (Al.)
	S. Ramon y Cajal (İsp.)	1923	F. G. Banting (K.)
1907	C. L. A. Laveran (F.)		Dr. J. J. R. Meheod (K.)
1908	P. Ehrlich (Al.)	1924	W. Einthoven (Fel.)
	E. Metchnikoff (R.)	1925	(Verilmemiştir)
1909	Th. Kocher (L.)	1926	Johan Fibiger (Dan.)
1910	A. Kossel (Al.)	1927	J. Wagner Jauregg (Av.)
1911	A. Gullstrand (İsv.)	1928	Dr. Ch. Nicolle (F.)
1912	A. Carrel (Am.)	1929	F. G. Hopkins (İng.)
1913	C. Richet (F.)		C. Eijkmann (Fel.)
1914	R. Barany (Av.)	1930	Dr. Karl Landsteiner (Am.)
1915	(Verilmemiştir)		
1916	(Verilmemiştir)	1931	Otto Warburg (Al.)
1917	(Verilmemiştir)		

SENENİN UMUMÎ İCMALİ

GAZİ VE TÜRK TARİHİ

— Yirmi saattenberi çalışıyor.

— Yirmi altı saattenberi çalışıyor.

— Otuz saattenberi çalışıyor.

Büyük Şef başarmağı kurduğu yeni bir millet işini eline aldığı zaman bu cümleler muhitte sık sık dolaşır, o işin sonuna erinceye kadar haftalarca, aylarca, yıllarca işitilir.

Büyük çalışmalarında ona yakın bulunmak şeref ve saadetine daha seyrek erebildiğim zamanlarda bu haberler hayranlık duygularımın yanına sıhhati endişesini de katardı. İçimden tenkit ederek:

— Bu kadar fazla.. İnsan yapısı böyle bir zorlayışa daha nekadar dayanabilir, sıhhati üzerinde bunca ifrat ile tasarrufa hakkı var mı?

derdim. Kendimce pek doğru ve yerinde bulduğum bu düşünüşü ilk fırsatta kendilerine açmanın bir vazife olması lâzımgeleceği hükmüne varırdım. Fakat otuz saatlik çalışmasının sonunda huzuruna çağrıldığım zaman onu o kadar taze, o kadar dinç, meselelerin derinliğine, fikirlerin genişliğine bizleri de beraber çekerek atılmak için o kadar dinlenmiş bir kudretle istekli ve hazır buluduk ki, söylemek için günlerce hazırlandığım sıhhat tenkidi zihnimde kendiliğinden erir giderdi. Onun dayanışını bizim kuvvet ölçülerimizle ölçmeğe çabalamak boştur.

Çalışmaya başlayınca pencerelerin koyu istorları sımsıkı iner ve odada saat bulundurulmaz. İhtardan hoşlanmayan ruhu böylece tabiatin ve makinenin ağzını

kapamış olur. Çalışmanın mühleti saatler, günler, gecelerle değil, harikalı dimağının tahlil ve muhakeme pençesile yakaladığı meselenin çözülme ve aydınlanma meydanında tam teslimiyeti ile kayıtlıdır.

İşte Türk tarihini araştırma işi de böyle başladı ve böyle devam etti. Önce yorulmadan, usanmadan bütün muhitine Türk tarihinin ezele dayanan büyük ve necip varlığını telkin etti. Tereddüt gösterenlere iman, ispat dileyenlere vesika, çalışmak isteyenlere vazife verdi. Böylece "Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti„ kuruldu.

Cemiyetin azası olarak hiçbirimize, hiçbir gün şunu veya bunu yapmak için emir vermedi. Gönüllü millî çalışma işlerinde emir ve icbar onun usulü değildir. O, öyle konuşur ki emir vermediği halde dinleyen emir aldığını ruhunun içinden duyar. Hiç incitmeden, hatta gayret hızını son haddine kadar artırarak en şiddetli tenkitleri yapmak onun erişilmez incelikte yüksek vasıflarından biridir.

Büyük Tarih Kongresine kadar üç yıl süren birinci çalışma ve hazırlanma devresinde bizi yorulmuş gördüğü zamanlarda durdurur, hayatının mekteplerde okunmakla öğrenilmez tecrübelerini, herbiri birer yüksek ders taşıyan hatıralarını anlatarak dinlendirirdi. Onun yanından daima ümit, kuvvet ve gayret tazeliği ile ayrılınır; ona ve onun eserine bir kat daha bağlı olarak, millete, memlekete bir kat daha âşık olarak ayrılınır.

Meydana koyduğu tarih hakikatinin bir cümle ile hulâsası şudur: "Türk milleti, bütün medeniyetlerin atasıdır. Son asırlara gelinceye kadar insanlığa medeniyet rehberliği yaptı, yine yapabilir ve mutlaka yapacaktır!„

Bu tarih hükmü, aşıladığı vazife duygusu ve çalışma heyecanı ile büyük tabiat kuvvetlerini, feyizli toprağı, ışık kaynağı güneşi andıran bir kudret hazinesidir.

Doktor
Reşit Galip

1932 SENESİNDE SİYASÎ DÜNYA

Herhangi bir siyasî nizam teessüs eder etmez, derhal onun idamesi bir mesele halini alır. O nizamın devamına ve bozulmasına taraftar olan kuvvetler çarpışmağa başlar. 1815 Viyana Kongresinden sonra böyle oldu. 1870 harbini müteakıp, Almanya, Avrupada hegemonyasını tesis ettikten sonra, Fransa, bu nizama muarız vaziyette muhalefete geçti. Büyük muharebeden sonra da Almanya ile Fransa arasındaki roller değişti. *Versailles* Muahedesile kurulan nizamın taraftarlarile aleyhtarları arasında mücadele başladı.

Harbi Umumiden sonraki beynelmilel hayat, böyle *Versailles* nizamının devamı ve tadili için bir mücadeleden ibaret olduğu nazarda tutulacak olursa, 1932 senesinin hususiyeti kendiliğinden tebarüz eder: 1932 senesinde *Versailles* sisteminin inhidamına doğru atılan adım, bundan evvel on üç sene zarfında atılan adımlardan daha ehemmiyetlidir.

Versailles nizamını tebarüz ettiren hususiyet, galipler ve mağlûplar arasında müsavatsızlık idi. Bu da mağlûpların galip devletlere daimî denecek kadar uzun bir zaman için «tamirat» ismi altında tazminat vermeleri ve silâhlanma hususunda da müsavatsızlığı kabul etmeleri idi.

1932 senesinde biri malî, diğeri askerî sahadaki bu müsavatsızlıkların izalesi için iki konferans toplandı: *Lausanne* Tamirat Konferansı ve *Cenevre* Silâhları Azaltma Konferansı.

Tamirat namı altındaki tediyat, esasen 1931 senesinde Amerika Cümhurreisi *Hoover* tarafından bütün beynelmilel borçların tecili için ilân edilen bir moratorium ile filen tatil edilmişti. 1931 senesinde teessüs eden bu fiili vaziyetin hükmen de teyidi 1932 senesine nasip oldu.

Almanyanın alacaklısı olan devletler, temmuzda *Lausanne*'da toplandılar ve Alman murahhaslarının da iştirakile aktedilen bir konferansta tamirat borçları ilga edildi. Almanya götürü olarak üç milyar mark tediyesini kabul etmiş ise de bundan böyle bu nam altında para tediye eyliyeceği şüphelidir.

İkinci büyük beynelmilel konferans, henüz tamirat konferansı gibi müspet netice vermemiştir. Şubatta toplanan Silâhları Azaltma Konferansı, temmuza kadar müzakere ettikten sonra bazı kararlar verdi. Almanya, teslihat hususunda müsavatı tanınmadığı için konferanstan çekildi. Riyaset Divanı Cenevrede içtimalarını aktetmekte ise de Almanyayı tekrar müzakerelere iştirak ettirmek bu konferansın en mühim meselesidir. Temmuzdanberi bu hususta yapılan teşebbüsler bir netice vermemiştir. Senenin son ayında Cenevrede Beşler Konferansı toplandı. Amerika, İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanyanın mümessillerinden mürekkep olan bu konferansın hedefi Almanyayı tekrar Teslihatı Azaltma Konferansına iştirak ettirmektir. Esas itibarile Almanyanın müsavatı tanınmış olmakla beraber, Fransa her şeyden evvel selâmetinin teminini şart olarak ileri sürmüştür. Binaenaleyh, mesele Almanyanın müsavatı ile Fransanın emniyetini telif etmektir.

Senenin üçüncü ehemmiyetli konferansı da Cihan İktısat Konferansı olacaktı. *Lausanne* Tamirat Konferansında sonbaharda toplanmasına karar verilen bu konferans 1933 senesine kalmıştır. Filhakika beynelmilel borçlar meselesinin Amerika ile Avrupa devletleri arasında hararetli müzakerelere zemin olduğu bir sırada İktısat Konferansının içtimaından bir netice çıkmıyacaktı. 1931 de ilân ettiği moratorium ile Avrupa devletlerinin alacakları olan tamirat borcunu, Amerikanın Avrupa devletlerinden alacağı olan borçlara raptetmişti. Binaenaleyh, Avrupa devletleri, Almanyadan tamirat borcu almaymca, ken-

dileri de Amerikaya olan borçlarını vermek istemediler. Ancak Amerika, iki nevi borç arasında bir münasebet olmadığını iddia ederek, kendi alacaklarını istemektedir.

Amerikada son aylar zarfından yapılan cümhurreisi intihabatında *Hoover*'in kaybetmesi, kendisini bu işin halli için lâzımgelen manevî nüfuzdan mahrum etmektedir. Binaenaleyh, bu borçlar meselesi 1933 senesine çok karışık bir miras olarak intikal ediyor.

Beynelmilel konferanslardan sonra en ehemmiyetli konferans *Ottawa*'daki İngiliz İmparatorluğu Konferansıdır. Gerçi bu içtima İngiltere dominiyonlarının toplanışı ise de İngiliz İmparatorluğunun genişliği dolayısile yalnız İngilterenin dahilî işi telâkki edilemez. Burada uzunca bir pazarlıktan sonra İngiltere ile dominiyonları arasında mütekabil rüçhan esasına istinat eden birtakım mukaveleler imza edilmiştir. İngiltere ziraat hususunda dominiyonlarına rüçhan veriyor. Dominiyonlar da İngiltereye mamul eşya hususunda rüçhan vermekle mukabele ediyorlar. Bu mukaveleler İngiltere Parlâmentosu tarafından kabul edildiğinden kanun hükmünü almıştır. İngiltere bu suretle resmen ve nihaî olarak serbest ticaret usulünden ayrılmış oluyor.

İngiliz iktısadî siyasetindeki bu tarihî değişiklik oldukça hararetli bir mücadeleden sonra tahakkuk edebildi. İngiliz Hükûmeti 1931 senesinin sonlarına doğru *Mac Donald*'ın riyaseti altında ve muhafazakârlarla iki zümre Liberaller ve ufak bir Mesai Fırkası zümresinden mürekkep olmak üzere «millî» olarak teşekkül etmişti. *Ottawa* müzakerelerinin neticeleri Avam Kamarasında müzakere edilirken, serbest ticarete saplı kalan liberal zümre hükûmetten çekildi. Binaenaleyh, İngiliz Hükûmeti şimdi kahir bir muhafazakâr ekseriyetle, *Sir John Simon*'un muhafazakârlara yakın olan liberal zümresinden ve *Mac Donald*'a sadık kalan ufak Mesai Fırkası grupundan ibarettir. Yani *Sir Herbert Sa-*

Ismet Paşanın Rusya seyahati resimlerinden

Senenin beynelmilel en mühim içtimaı: Terki Teslihat Konferansı.

İsmet Paşanın Italya seyahati resimlerinden

muel'in liberalleri çıktıktan sonra hükûmetin karakteri «millî» liğini daha ziyade kaybetmiş ve muhafazakârların fırka hükûmeti olmuştur.

Fransada mayıs intihabatı, sağ cenah fırkaların hegemonyasına nihayet verdi. *Laval*'ler, *Tardieu*'ler ve *Poincaré*'nin halefleri olan bu zümre yuvarlandı. Yerine Sosiyalist Radikal Fırka ile *Herriot* geçti ki bu tebeddül, Fransız efkârı umumiyesinin temayülâtına daha uygun olduğu gibi, beynelmilel anlaşma ve uzlaşma noktasından da hayırlı olacaktı. Çünkü, Fransada Sosiyalist Radikal Fırka, daima Almanya ile bir anlaşma siyaseti takip etmişti. Fakat bu aralık Almanyada hükûmet değişti ve Fransa sağ, Almanya sol iken bu defa roller değişti. Almanyada bir sağ hükûmet iktidara geçti.

Brüning Harbi Umuminin sonundanberi Almanyada iktidarı muhafaza eden Sosiyalist ve Merkez Fırkalarının başvekillerinden biri idi. Cümhurreisile bu zümrenin arası o kadar iyi idi ki intihabatta *Brüning* ile sosiyalistler, merkez fırkaları ve diğer mutedil zümreler, *Hitler*'e karşı Hindenburg'un intihabını temin ettiler. Hindenburg, intihabından az sonra kendisine intihapta bu kadar yardımı olan başvekili değiştirdi ve yerine Alman meclisinde tutunacak bir fırkası olmıyan *Von Papen*'i tayin etti. Bundan sonra da Almanyada hararetli bir siyasî faaliyet devresi başladı. Yeni başvekil, Alman Meclisini dağıttı. Yapılan intihabatta Hitleristler iki yüz elliye yakın aza intihap ettirdiler. Az kaldı meclisin ekseriyetini alıyorlardı. Fakat ekseriyet temin edemedikleri gibi, başka zümrelerle de anlaşamadıklarından iktidarı alamadılar. Bununla beraber, hükûmete muhalefette birleştiler. *Von Papen* Meclisin içtimaında ademi itimat reyi alacağını bildiği için Reisicümhurdan Rayhştağı dağıtmak salâhiyetini aldı ve ilk içtimaların birinde Meclisi dağıttı. Bundan sonra yapılan intihabatta Hitleristler azıcık kaybetmekle beraber, vaziyeti, heyeti umumiyesi itibarile ayni olarak kaldı. Bunun üzerine *Von Papen* istifa etti ve Reisicümhur epeyce tereddütten sonra *Von Schleicher*'i hükûmet teşkiline memur etti.

Amerikadaki cümhurreisi intihabı senenin ehemmiyetli hadiselerinden biridir. 1920 senesindenberi iktidarı muhafaza eden *Republican* yani Cümhuriyet Fırkası, 1932 intihabatında elîm bir hezimete uğradı. Bu mağlûbiyetin sebebi, Amerikadaki iktısadî buhranın tevlit ettiği memnuniyetsizliktir.

İktısadî vaziyetin fenalaşması milyonlarca işsizlerin aç kalmasını ve açların kafile kafile Vaşington üzerine yürümelerini intaç etti. 1929 senesinden evvel Amerika refah içinde iken 1932 senesinde buna nazaran, adeta bir tezat manzarası irae ediyordu. Buna Japonyanın Uzak Şarka tecavüzü ve Amerika diplomasisinin bu tecavüz karşısındaki aczi de inzımam edince, Amerika müntehipleri, *Hoover*'den intikamlarını, Demokrat Fırkasına rey vermek suretile aldılar. Filhakika bu intikam da müthiş oldu.

1931 senesi eylûlünde Japonya Mançuryanın istilâsına başlamıştı. Japonyayı Çine taarruz etmekten menetmek için yapılan teşebbüsler bir netice vermemiştir. Davayı Milletler Cemiyetine aksettiren Çin, gerçi Şanghayı tahliye ettirebilmiştir. Fakat Mançuryada Japonlar müstakil bir hükûmet tesis etmişler ve bunun istiklâlini tanımışlardır. Milletler Cemiyeti tarafından mahallinde tetkikat yapmak üzere Uzak Şarka gönderilen beynelmilel komisyon avdet etmiş ve raporunu Milletler Cemiyetine tevdi etmiştir. *Lytton* Komisyonu Raporu denilen ve Mançuryaya muhtariyet verilmesini tavsiye etmekle beraber, Çinden büsbütün ayrılmasını kabul etmiyen bu rapor, evvelâ Milletler Cemiyetinin meclisi tarafından müzakere edilmiş, sonra mesele umumî heyete havale edilmiştir. Japonya *Lytton* Raporunun tavsiyesini kabul etmiyor. Meselenin müzakeresi Milletler

Cemiyetinin zâfını bir defa daha tebarüz ettirmiştir.

Türkiye Cümhuriyetinin sulh ve müsalemet politikası Milletler Cemiyetinin gayelerine o derece uygun idi ki, memleketimizin Cenevredeki bu beynelmilel teşkilâttan uzak kalmasına mahal yoktu. Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Bey, Teslihatı Azaltma Konferansına iştirak etmek üzere Cenevreye gittiği zaman kendisinden Milletler Cemiyetine girmeği düşünüp düşünmediği sureti hususiyede soruldu. Bundan sonra da Milletler Cemiyetine girmemiz için resmen teklif yapıldı ve Türkiye umumî heyetin içtimaında büyük tezahüratla cemiyete aza oldu. Cemiyet azaları, Türkiye Cümhuriyeti hakkındaki itimatlarını, Uzak Şark meselesini tetkik edecek olan «19» lar Komisyonuna aza intihap etmek suretile gösterdiler. Filhakika, cemiyete yeni intihap edilen bir devletin bu ehemmiyetli komisyona aza intihap edilmesi bariz bir itimat eseri idi.

Sovyet Rusyanın Milletler Cemiyeti hakkındaki siyasetini bilenler, Türkiye bu cemiyete aza olunca, Rusya ile eski dostluğun zail olacağını zannetmişlerdi. Böyle bir zanna mahal olmadığı anlaşılmıştır. Sene zarfında İsmet Paşa, Tevfik Rüştü Bey ve büyük bir heyet tarafından Rusyaya yapılan bir seyahat Türkiye-Rusya dostluğunu takviyeye yardım etti. İsmet Paşa ve maiyeti Rusyadan avdet edince, İtalyaya gitti. Bu İtalya ziyareti de İtalya ile Türkiye arasındaki samimî münasebatın tak viyesine hizmet etti. 1932 senesi cümhuriyetin haricî münasebetlerinde ehemmiyetli bir senedir. Cemiyeti Akvama girdik. Başvekil Rusya ve İtalyaya seyahat etti. İran ile itilâfı imzaladık. Irak Kıralı Faysal Hazretleri Ankarayı ziyaret ettiler. Suriye hakkında Fransızlarla itilâf imzalandı. Sonra Balkan Konferansında Türkiye adeta hakem rolünü yapmıştır. Hulâsa 1932 senesi, yakın komşularla ve uzak dostlarla münasebetlerimizin inkişaf ettiği bir senedir.

Komşumuz Sovyet Rusya için de 1932 senesi, ehemmiyetli bir senedir. Çünkü 1932, beş senelik iktısadî plânın bittiği senedir. Plânın bittiği senede de muvaffakıyet derecesi hakkında fikirler değişiyor. Her halde yüzde yüz muvaffak olmadığı da inkârı mümkün olmıyan bir hakikattir.

Acaba neden muvaffak olmadı? Şu sebepler gösterilebilir: Evvelâ cihanın iktısadî vaziyeti. Bu, Sovyet Rusyanın beş senelik programı üzerine tesir icra etmiştir. Saniyen Uzak Şarktaki harp tehlikesi. Ruslar buradaki harp tehlikesinden korktuklarından sınaî faaliyetlerinin mühim bir kısmını bu sahaya temerküz ettirmişler ve beş senelik program faaliyeti gevşemiştir. Fakat, bunlara mâni olmak ellerinde değildi. Diğer taraftan sanayiin idaresi için iyi müdürler ve teknisiyenler yetişmemesi ve amelenin dissipline tâbi olmaması da istihsali azaltan amiller arasında olduğu kabul edilmek lâzımdır ve bu, doğrudan doğruya sistemin esasına taallûk eden bir meseledir. Eğer kapitalist sistem ile rekabet etmek isterse, Sovyet Rusyanın bu meseleyi halletmesi lâzımdır.

Beş senelik plânın neticesine göre, Sovyet sanayi sistemindeki zâf, teknisiyenlerin ve müdürlerin kolayca yetişmemesi ve amelenin disiplinsizliğidir. Tıpkı cihan iktısadî buhranı da kapitalist sistemindeki en zayıf noktanın tevzide ve istihsal ile istihlâk arasındaki muvazeneyi bulamamakta olduğunu gösterdi. Gelecek seneler bu iki sistem için imtihan seneleri olacaktır ve hangisi bu zâfları tamir eder de beşeriyetin refahına doğru yürüyebilirse, imtihanı o kazanacaktır.

Ahmet Şükrü

GEZİCİ KÖY HOCALARI VE KÜTÜPHANELER

Bu yıl, Maarif Vekâletinin mühim bir projesinin tahakkukunu göreceğiz. Tahsillerini tamamlamamış okur yazar gençlerimizin büyük bir kısmı yer yer köylülerimizi tenvir vazifesine davet edilecektir. Maarif vekilinin tarifine göre bu «*yarım münevverler*» esasen hiçbir *baltaya sap olmayıp, kimi devlet, kimi inhisar idarelerinin* eşiğini ve belki, bir kısmı da sokak kaldırımlarını aşındıran ve hemen hepsi *ailelerinin omuzlarına yük olmakta* devam eden bir kalabalık sınıf teşkil etmektedirler. Buna, *işsiz münevverler sınıfı* diyebiliriz. Sayıları nekadardır, bilmiyoruz. Fakat, tahminî bir hesaba göre, Avrupa memleketlerindeki «*chomeurs*» mikyasından pek aşağı olmasa gerektir. Bittabi, bu hükmü, nüfusumuzun yüzdesine nisbetle veriyoruz.

Avrupa ve Amerikada artık *evolusionunu* bitirmiş, *fonksionları* hitama ermiş ve bariz bir inkıraz devrine girmiş cemiyetler karşısındayız. Bu itibarla, oralardaki işsizlik bizi hiç hayrete düşürmemelidir. Fakat, esaslı bir inkılâptan sonra yeni hayat bularak adeta hummalı diyebileceğimiz bir *kuruş ve yaratış* safhası içinde bulunması lâzımgelen Gazi Türkiyesinde işsiz bir sınıftan bahsetmek aklın, mantığın kabul edemiyeceği bir hadisedir. Bahusus, bu işsiz sınıfın çoğunu kafa işleyicileri teşkil ederse, bunun karşısında yalnız hayrete değil yeis ve eleme kapılmamak mümkün değildir.

Bu memlekette her müşkülü bütçeye atfedenlerin fikirlerine, biz, hiçbir zaman, iştirak etmemişsizdir. Herhangi bir inkılâp memleketinde, umumî kalkınış hareketlerini daima paraya bağlı göstermek istiyenlere bir nevi *bozguncu* nazarile bakmak lâzımgelir. Bu, bir muharebe esnasında mütemadiyen mühimmat ve teçhizat yokluğundan bahsetmek gibi bir şeydir.

Halis bir inkılâpçı olan

Maarif Vekilimiz, bunun içindir ki, gezici köy hocaları teşkilâtı işini asla bütçe işile karıştırmıyacaktır. Bunun maddî kısmını doğrudan doğruya köylülerle beraber halledecektir. Bütün köylülerimizin böyle bir pazarlığa yanaşacaklarını tahmin etmiyoruz. Fakat, birçok köylerimiz vardır ki, muallim ihtiyaçlarını, bize yıllardanberi bağırıp durmaktadır. Zaten, bunlar, medrese devirlerinden köy hocasına alışmış bulunmaktadırlar.

Bir zamanlar, sarıklı köy hocası, köylü çocuklara yalnız okumak yazmak öğretmezdi. Ayni zamanda bütün köylülere akıl hocalığı eder; müşkül vaziyetlerinde onlara önayak olur ve hemen hepsinin ruhu, ahlâkı üzerinde nüfuz ve tesir ederdi.

Modern ve sivil köy hocası da köylerde bu salâhiyetleri haiz olacaktır. Bunu söylerken münevver gençliğe nekadar yüksek ve mühim bir vazife vermek istenildiği göz önüne getirilmelidir. Diyebiliriz ki, bu, inkılâbın en mukaddes *misionlarından* biridir. Köy hocası, inkılâp prensiplerini ve muasır hayat icaplarını, bir kelimede, medeniyet aydınlığını vatanın en hücra köşelerine kadar götürüp yaymak gibi bir şanlı ve tarihî işin sahibi olacaktır. Tahmin ediyoruz ki, bunun, hiç değilse manevî cazibesi işsiz münevverlerimize Maarif Vekilimizin davetini canı gönülden kabul etmek hamlesini verecektir.

Memleketin muayyen birkaç merkezinden uzak kalan gençlerimizin en büyük sıkıntısının fikrî ve ruhî zevklerden mahrumiyet olduğunu biliriz. Onun içindir ki, Maarif Vekâleti genç köy hocalarını yeni vazifeleri başına gönderirken arkalarından gezici kütüphanelerle, sinemaları da yetiştirmeği unutmıyacaktır. Bunlar yalnız o irfan pişdarlarının mühimmat ve teçhizatını teşkil etmiyecek, ayni zamanda köylülerimizin de zevk ve neşatını temine medar olacaktır. Türk köylüsü kitabı, gazeteyi adeta mistik bir muhabbetle sever. Biz dünyanın hiçbir tarafında gazete dilencisi

TÜRK SPORCULUĞU

Beden terbiyesinin hakikî hayat mücadele sahasına tatbik idmanı olan spor, denilebilir ki beşeriyetin medenî ve toplu hayatile başlamış, onun yükselme ve alçalma hareketlerini, diğer içtimaî hadiseler gibi, adım adım takip etmiştir. Yalnız Asyanın değil, dünyanın en eski ve en cesur binicileri ve muharipleri olan Türklerde alelıtlak spor bütün milletlerden evvel başlamış, eski kuvvet ve vüs'atini az çok kaybetmekle beraber fasılasız zamanımıza kadar gelmiştir. Hâlâ Anadolunun Adana, Erzurum gibi yerlerinde oynanan atlı cirit oyunları canlı nümuneleridir.

Spora uzaktan bakanlar arasında maalesef onu, millî kıymeti meşkûk, lüzumsuz, hatta zararlı bir nevi havaî eğlence hareketi veya gayrifennî beden idmanı zannedenler, spor için belediyelerin, idarei hususiye ve hükûmet bütçelerinin fedakârlık yapmasını istemiyenler vardır. Fert için beden terbiyesi nasıl hayatî bir ihtiyaç ise spor ihtiyacı da bir cemiyet için onun içtimaileşmiş, millileşmiş yüksek bir ifadesidir. Fert yalnız kendisi için değil, bütün bir ırk ve asırların arasından uzanıp gelen bir millet varlığı içinde yaşar. Her fertte kendi ırkı ve kendi milleti için yaşamak ve tekâmül etmek kabiliyeti inkişaf ve tekâmül etmezse o ırk ve o millet tedricî bir inhitata ve inkıraza gidiyor demektir. Bir millette millî müdafaa kabiliyetinin yükselmesi demek toplu mücadele hareketine ruhan ve bedenen hazırlanmış sağlam vatandaşların bedenî ve ruhî

---

görmedik. Fakat, Türk köylerinin önünden veya içinden her geçişimizde bizden para ve ekmek yerine gazete istiyen insanlara pek çok tesadüf etmişizdir.

Yakup Kadri

Fenerbahçe Stadyomunun küşat resmi

Sırıkla atlama

100 metre şampiyonu Semih B.

kabiliyetlerinin yükselmesi demektir. Orduya tam bir sporcu terbiyesi ve kudreti kazanarak giren bir vatandaşın muayyen müddet içinde alacağı millî müdafaa kabiliyetlerinin böyle hazırlanmadan orduya giren bir vatandaşınkine nisbetle çok yüksek olduğunu göz önüne getirecek olursak küçük, büyük şehirlerde ve vilâyetlerde sporcu gençler ve spor sahaları için belediyelerin ve idarei hususiyelerin yapacakları bütçe yardımlarının çok mukaddes ve millî bir gaye uğrunda yapılmış millî hizmetlerden olduğunu kolayca kabul ederiz. Denilebilir ki, spor her vatandaşın millî müdafaa kabiliyetini yükselten ve zaman veya mesafe veya farazî bir hasım tarafa galebe çalmak için yapılan toplu veya ferdî idman hareketleridir. Sporu basit ve ferdî beden terbiyesinden ayıran hususiyet küme halinde hareketlerde alenî müsabaka heyecanlarının mevcudiyeti ve fertlerin muayyen bir müsabakayı kazanmak için ahenk ve intizam ve müteka-

bil bir hürmet ve kardeşlik hisleri ile büyük fedakârlıklara sevketmesindedir .Bunun içindir ki son zamanlarda spor yalnız bir beden hareketi olmaktan çıkmış, ahlâkî ve içtimaî mahiyetteki millî faziletlerin de büyük bir terbiye vasıtası olmuştur.

Spor teşkilâtı açık ve kapalı spor sahaları olmıyan şehirler, mektepler ve darülfünunlar kalmamış gibidir. Komşumuz Rusyada, Romanya, Bulgaristan ve Yunanistanda, İtalya, Yugoslavya, Macaristan ve Çekoslovakyada, Fransa ve İngilterede, bahusus Amerikada gençliği spor sahalarında hazırlamak için yapılan fedakârlıklar, akıllara hayret verecek kadar büyük ve muhteşemdir. Rusyada spor teşkilâtına senede kırk milyon ruble «yani bizim paramızla 80 milyon türk lirası» sarfedildiği ve bir spor malzeme fabrikasının senede 142 milyon rublelik spor malzemesi hazırladığını, Almanyada nüfus başına temin olunan asgarî üç metre murabbaı saha ile iktifa edilmiyerek bunun beşe

iblâğına çalışıldığını, Amerikada her nevi spor tesisatı ve teşkilâtını havi bir spor kulübü için 8 milyon dolar «yani 16 milyon türk lirası» sarfedildiğini düşünecek olursak spor işinde üzerimize düşen millî fedakârlık vazifesinin azametini kavrıyabiliriz. Altı sene evvel belediyelere şehir gençliğinin muhtaç olduğu sahaları tesis etmek vazifesini mecburî vazife olarak emreden Belediye Kanununda sarih hükümlere rağmen hâlâ spor işlerine para ayırmağa kıyamamış belediyeler maatteessüf kahir bir ekseriyet teşkil ediyorlar. Kendi bütçesinin 5 % ni bu işe ayırmış bir belediyemiz daha yoktur .Almanyada ilk spor cemiyeti 1860 ta meydana çıktı. İlk Beynelmilel Atletizm Federasyonu 1881 de teessüs etti. Almanyada 1913 te bir stadyom vardı. 1918 de 25 oldu, 1925 te 75 oldu, 1929 da 125 e çıktı. 1914 te sporcuların yekûnu 2.855.000 idi. Ordu teşkilâtından mahrum kalan Almanya sporcu gençleri çoğaltmakla sağlam bir millî müdafaa vasıtası yaratacağına emin olarak çalıştı. 1929 da bunların yekûnu 8.800.000 i buldu. Bizde asrî spor hareketi çok yenidir. Türkiyemizde T. İ. C. İttifakına giren ve girmiyen kulüpler tahminen 200 kadardır. Bunların sporcuları 15.000 kadardır.

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı 24 / ikincikânun 1337 tarihinde teessüs etti. 1340 ta menafii umumiyeye hadim müessesat arasına konuldu. Bu cemiyetin futbol, atletizm, denizcilik, güreş ve eskrim sporlarının birer federasyonu vardır. Bu federasyonların emrinde çalışan birer antrenör İstanbul ve Anadoludaki sporcularımıza rehberlik etmektedir. Son bir senede spor için çalışan belediyeler arasında Uşak birinciliği kazanmıştır. Antalya, Konya, Manisa, Edirne, Samsun, Trabzonda fennî sahalar tesisine belediye ve idarei hususiyeler çalışıyorlar.

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı Umumî Merkezinin Türk sporculuğuna vermeğe çalıştığı istikamet şudur:

1 — Sporda her şeyden evvel sıhhî şartlara riayet etmek. Bunun için bütün faal sporcuların en az senede bir defa tıbbî muayeneden geçmesi mecburidir. Sıhhiye Vekâletinin hazırladığı bir talimatname hükûmet ve belediye doktorları, sporcuları meccanen muayene edeceklerdir.

2 — Bir sporcu yüzmek, atlamak, koşmak, binmek, atmak gibi idmanların beşinde vasatî bir kabiliyet kazanmalıdır. Bunun için senelik müsabakalara gelecek mayısta başlanacaktır.

3 — Türk genci vatanın müstakbel müdafiidir. Sporculuk idmanlarında Türk gencinin hassaten askerî kabiliyetini yükseltecek idmanlara ehemmiyet verilmelidir.

4 — Sporda gaye, her şeyden evvel millî ırktır. Her Türk genci, sporda hazırlanırken ruhan, bedenen vatanını ve ırkını kuvvetlendirdiğini bilerek çalışmalıdır.

5 — Sporculuk, mütekabil hürmet ve itimat ve meslekî bir kardeşlik hislerinin inkişafile yükselir.

6 — Her şehirde nüfus başına vasatî beş metre spor ve oyun sahası vücuda getirilmesi hayatî bir zarurettir.

İdman Cemiyetleri
İttifakı Reisi
Erzurum Meb'usu
Aziz

İdman Şenlikleri - Spor Bayramı

ÖLÇÜLER

Ölçüler pek eskidir. Eski zamanlarda her millet ve hatta her kabile hususî ölçüler kabul etmişler ve eşya mübadelesini bu ölçülerle yapmışlardı. Bu ölçüler ilmî esaslara istinat etmezdi. Meselâ İngilizlerin kullanmakta oldukları yardanın Kıral Sekizinci Hanrinin kolunun uzunluğuna müsavi olduğu söylenmektedir. Yine İngilizlerin uzunluk vahidi olan ve ayak manasına gelen Foot ta kim bilir hangi ayağın uzunluğuna müsavidir. Bizde de uzunluk ölçüsü eczasından parmak yok mu?

İlmî esaslara istinat eden ölçüler fikri 17 inci asrın başlangıcında doğmuş olup Fransız heyetşinaslarından Gean Picard (1620—1683) de bu vadide en ileride gidenlerden biridir. Picard °45 arzında deniz seviyesinde rakseden bir saniye rakkası uzunluğunun uzunluk ölçü vahidi olarak kabulünü tavsiye etmişti. Diğer taraftan Paristen geçen nısfınnehar rub'unun on milyonda birinini uzunluk ölçü vahidi olarak kabulünü iddia edenler de vardı. 1790 senesinde Fransa Millet Meclisi bu meseleye amelî bir şekil vermek üzere saniye rakkasile, Paristen geçen nısfınnehar rub'unun muayyen bir kesrinden yahut hattıistivanın muayyen bir kesrinden hangisinin münasip olacağını takdir etmek üzere keyfiyeti bir heyete havale etmişti. Bu heyet, nısfınneharın dörtte birinin kesrini diğerlerine tercih etmiş ve Dunkirk ile Barcelona civarındaki Mont gary arasındaki nısfınnehar kavsisni ölçmek üzere bir komisyon intihap etmişti. Metrenin tulüne istinat eden ölçüler ile ağırlık sistemini kurmak üzre diğer bir komisyon teşkil edildi.

Bu ikinci komisyon 1795 de hazırladığı raporda metre sisteminin esasile, ıstılahları tesbit etmiştir. Nısfınnehar kavsini ölçmeğe memur olan komisyonda metrenin uzunluğuna ait olan raporunu 1799 da ikmal etmiştir. Bu raporların ikmalinden sonra 1799senesi birincikânununun

15 inci günü neşredilen bir kanun, metre ile bir litre suyun veznine muadil olan kilogramın kıymetlerini muayyen bir şekilde tesbit etmiş ve kanun hükmünün 1801 senesinden itibaren mer'i olacağını bildirmiştir. Maamafih bu mikyaslar taammüm edememiş ve 1837de neşredilen ikinci bir kanunla, 1795 ve 1799 senelerinde neşrolunan kanunlarla tarif edilen, ölçülerden gayrisini 1840 senesi, ikincikânunundan sonra kullananların ağır cezaya çarptırılacağı bildirilmiştir. Bugün metre mikyası İngiltere ve Amerikadan gayrı hükûmetler tarafından kabul edilmiş olup milletlerde bu vahidi kullanmaktadır. Bizde metre mikyası ilk evvel 1869 tarihli kanunla kabul edilmiş ise de halk bu usule bir türlü ısınamamış ve yalnız hükûmet dairelerinde kullanılmıştır. Halk alışverişte yine batman, okka, arşın ve endaze vahitlerini kullanmıştır. Son defa neşredilen kanuna göre bütün memleket 1933 senesi ikincikânunundan itibaren yeni ölçüleri kullanacaktır. İngiltere ve Amerikada sanayi âlemi İngiliz mikyası denilen kadem ve libre usulünü kullanmakta ise de dünyanın bütün ilim adamları metre mikyasını kullanmaktadır.

Metre usulünün en büyük faidesi uzunluk ölçülerinin ez'af ve eczası âşarî sisteme göre büyülüp küçüldüğü gibi ağırlık (daha doğrusu kütle) ölçüsü de uzunluk ölçüsüne istinat eder.

1875 senesinde Pariste bir Beynelmilel Ölçü ve Ağırlık Dairesi teşkil edilmiş olup beynelmilel bir komisyon burada çalışmaktadır. Bu daire metre mikyasını kabul eden memleketler için ölçülerin asıllarını hazırlamaktadır. İngiltere ve Amerikada bu usulün defatle kabulü teklif edilmiş ise de muhtelif sebeplerden dolayı tatbik edilememiştir. Paristeki hususî dairede metre ve kilogramın usulleri muhafaza edilmektedir. Metrenin aslı plâtin ve iridyom halitasından mamul bir çubuk olup (0)° deki uzunluğu bir metredir. *Salih Murat*

TİYATRO HAYATIMIZ

Darülbedayi, 1914 te İstanbul Belediyesi tarafından bir tiyatro mektebi olarak tesis edilmişti, kısa bir zaman sonra mekteplikten çıkıp tiyatro kumpanyası halini aldı; bazan belediyeden paraca yardım gördü, bazan yardımsız kaldı, hususî temsil heyeti vaziyetine geçti, türlü türlü idare şekilleri geçirdi. Nihayet 1927 de İstanbul Belediyesinin murakabesi altında ve belediyenin para yardımile yeniden resmî bir vaziyete girdi. Darülbedayiin 1927 den 1930 yılına kadar ki dört senesine ait bir istatistik bu yazının sonuna konulacak. Darülbedayiin bu müddet içinde kaç piyes oynadığını, bunların kaçının yabancı, kaçının yerli malı olduğunu, ne harcanıp ne kazanıldığını o rakamlardan görüp anlıyacaksınız.

Bu suretle derlenip toplanma yoluna giren Darülbedayiin tarihinde 1931 senesinin de hususî bir ehemmiyeti olacaktır. O zamana kadar Darülbedayi İstanbul Belediyesinin murakabesi altında olan ve belediyenin paraca yardımını gören bir müessese idi. 1931 senesinde Şehir Meclisi hem bu san'at yurdunun istikbalini korumak, hem de yeni Belediye Kanununun belediyeye verdiği tiyatro açmak vazifesini yapmağa imkân bulmak maksatlarile alâkasını gösterdi. Şehir Meclisinden ayrılan bir komisyon Vali ve Belediye Reisi Muhiddin Beyin de iştirakile toplandı, bir talimatname hazırladı, bu talimatname Şehir Meclisinde müzakere ve kabul edildi. Bu suretle Darülbedayi İstanbul Belediyesine tamamen raptolunmuş, adı da «İstanbul Şehir Tiyatrosu» na çevrilmiştir.

İstanbul Şehir Tiyatrosunun 1931-1932 yılında oynadığı piyeslerin isimlerini de ayrı bir cetvel halinde bu yazının altına koyuyoruz. Temsil edilen eserlerin mahi-

yetini bu listeden anlamak mümkündür.

1931-1932 yılında İstanbul Şehir Tiyatrosu san'at hayatımızın birkaç mühim hadisesine sahne oldu. Bunlardan birisi Şair Faruk Nafizin «Akın» isimli telif manzum

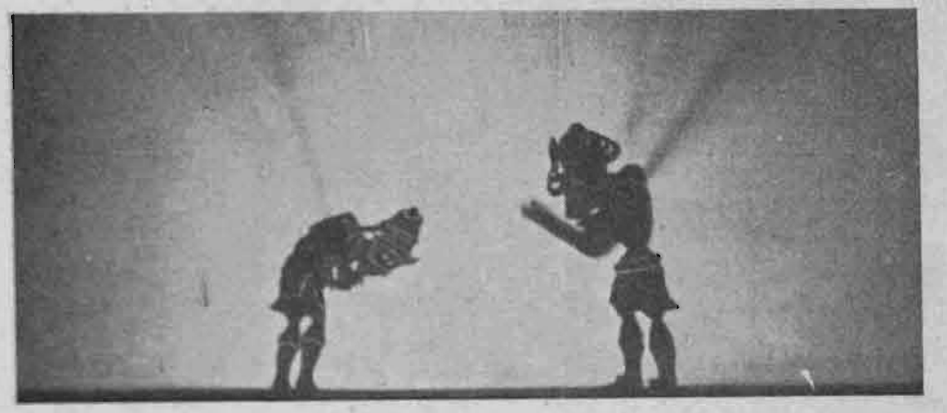
Darülbedayide oynanan Akın'dan bir sahne.

piyesinin temsil edilmesidir.

Büyük Türk medeniyetini dünyanın dört bucağına götüren kafilelerin Orta Asyadan etrafa yayılmaları esası üstünde şiir ve heyecan dolu bir mevzu yaratıp işliyen Faruk Nafiz, «Akın» da bir musiki nağmesine benziyen ahenkli mısralarla Türk edebiyatının en güzel eserlerinden birini vücuda getirmişti. Faruk Nafizin güzel eserini Ertuğrul Muhsin güzel temsil etti.

Sahnemizin ikinci ve daha mühim hadisesi o zaman İstanbulda bulunan Büyük Reisin tiyatroya gelerek «Akın» ı seyretmesi, temsilden sonra Faruk Nafizi ve Ertuğrul Muhsini davet ederek takdir ve iltifatta bulunmasıdır.

1931-1932 yılında İstanbul Şehir Tiyatrosu, o zaman için Darülbedayi tarihinde

Karagöz ve Ortaoyunundan sahneler

mevcut olmıyan bir işin tecrübesine girdi: Operet oynamak.

Bir taraftan halkın musiki ve neşe ihtiyacını yerine getirmek, bir taraftan da Şehir Tiyatrosuna varidat temin etmek maksatlarını takip eden bu teşebbüs için kâfi derecede hazırlığımız olmadığı belediyede san'at işlerine bakan komisyonda söylenilmiş, bu düşünce kabul edilmiş, bunun üzerine Şehir Tiyatrosunda şimdilik musikili komedi oynanması muvafık görülmüştü.

İstanbul Şehir Tiyatrosunda oynanan ilk musikili komedi «Yaluva Türküsü» dür. Piyes İ. Galip Bey tarafından fransızcadan adapte edilmiş, musikisi Hasan Ferit Bey tarafından yapılmıştır. Gazi Hazretleri bu eser oynandığı zaman da tiyatroya gelerek seyretmişler ve memnuniyetlerini bildirmişlerdir.

1931-1932 tiyatro mevsiminde İstanbul Şehir Tiyatrosunda oynanan telif eserler Faruk Nafizin «Akın» ı, Musahipzade Celâl Beyin «Mum Söndü» ve «Aynaroz Kadısı» isimli komedileri, Nâzım Hikmet Beyin «Kafatası» isimli piyesi, Celâl Esat Beyin yazıp bestelediği «Saatçi» isimli musikili komedidir.

22/mart/1932, beynelmilel şöhretli Alman Edibi *Gœthe*nin ölümünün yüzüncü yıl dönümüdür. O gün bütün dünyada *Gœthe* için merasim yapıldı, İstanbul Şehir Tiyatrosunda da büyük san'atkâr hakkında bir konferans verildi ve *Gœthe*'nin Stella atlı eseri oynandı.

İstanbul Şehir Tiyatrosu haricinde temaşa faaliyeti yalnız Raşit Rıza temsillerinden ibarettir. Teşkil ettiği heyetle önce Şehzadebaşında kendi ismile açtığı tiyatroda, sonra şehrin muhtelif yerlerinde ve sayfiyelerde temsiller veren Raşit Rıza Bey bu mevsimde ehemmiyetli olarak Şeskpirin evvelce de sahnemizde oynanmış olan Otellosunu temsil etmiştir. Raşit Rıza Heyetinin 1931-1932 tiyatro mevsiminde oynadığı eserlere ait bir cetveli de bu yazının sonuna koyuyoruz.

1931-1932 tiyatro mevsiminin diğer hadiseleri şunlardır:

Bedia Muvahhit Hanım Atinaya gitti, Yunan artistlerile beraber Otello temsiline iştirak etti, Dezdemona rolünü oynadı.

Volga Mahkûmları ve İsanın Hayatı filimlerinin rejisörü meşhur *Cecille de Mille* şehrimize geldi, İstanbul Şehir Tiyatrosunda şerefine bir çay ziyafeti verildi.

Bulgar Operet Heyeti, sonra Yunan Operası şehrimize geldiler, Fransız Tiyatrosunda temsiller verdiler.

Operet teşekküllerinin ilk primadonnası Suzan Lûtfullah Hanım genç yaşında gözlerini hayata kapadı.

Memleketimize gelen İtalyan Şairi Fütürist Marinetti için İstanbul Şehir Tiyatrosunda hususî bir temsil verilerek «Aynaroz Kadısı» nın beşinci perdesi oynandı.

İstanbul Halk Evi Tiyatro Şubesi teşkil edildi. Halk Evi bu suretle halkın temaşa zevkını yükseltmek ve inkılâbın kökleşip esaslaşmasında tiyatrodan da istifade etmek için çalışacak.

SİSMANOGLIO MEGARO

1932 nin son aylarında da tiyatro faaliyeti vardır. Fakat tiyatro senesi takvim senesine uymuyor. 1932 nin son aylarındaki tiyatro hareketlerini yazmak 1932-1933 tiyatro senesine girmek demektir. Onun için bu kısmı gelecek senenin almanağına bırakmak münasiptir, diye düşündüm. Yalnız şunu kaydedeyim: 932 nin son ayları, yani 1932-1933 tiyatro senesinin başlangıcı her şeyden ziyade tiyatro edebiyatımız için pek vaitli görünüyor. Daha mevsim başlıyalı üç ay ol-

Şeksperin Otellosunu harikulâde bir muvaffakıyetle oynayan
Raşit Rıza Bey

duğu halde İstanbul Şehir Tiyatrosu üç telif eser oynadı. Bunlar Musahipzade Celâl, Nâzım Hikmet, Ekrem Reşit imzalarını taşıyor. Belki bu almanağın intişar etmek üzere olduğu sıralarda da Üstat Hüseyin Rahmi Beyin «Kadınlar Erkekleşince» isimli piyesi temsil edilmiş olacaktır. Roman üstadının tiyatro eserleri yazmağa başlaması san'at hayatımız için mühim bir hadisedir.

1931-1932 tiyatro senesinin neşriyat sahasında kısır olduğunu görüyoruz: Faruk Nafizin «Akın», Yaşar Nabinin «Mete» isimli manzum piyesleri kitap halinde çıktı. Darülbedayi Mecmuası da neşriyatına muntazaman devam ediyor.

Refik Ahmet

1931—32 MUSİKİ MEVSİMİ NASIL GEÇTİ

(**Konserler**) — İstanbul, bu sene büyük Avrupalı artistlerin resitalleri itibarile fakirdi. Ankara da öyle... Bütün ömrü ve tahsil hayatı İstanbulda geçmiş olduğu için memleketlimizden sayılan ve İtalya ile Pariste en mümtaz piyanistlerden biri gibi geçen *M. Furlani*'nin verdiği müteaddit konserler İstanbul için mühim bir san'at hâdisesi oldu.

İstanbul Konservatuvarının konser günleri içinde de fena kısımlar yoktu. *Teutonya* salonunun davetiyeli konserleri, (Kadıköy Musiki Cemiyeti) Orkestrasının faaliyeti, musiki dostları arasında geçen bunca küçük ve hususî konserler, radyo ve sesli sinema konserleri hep halkın musiki terbiyesinde amil olmakta devam ettiler. Bulgar Operet Heyeti ile Yunan Opera artistleri Beyoğlunda mühim sayılabilecek bazı temsiller verdiler. (Opera Cemiyeti) heveskâr solistleri ve mükemmel korosu ile birkaç konser verdi.

Ankara konserlerine gelince: Hiç şüphe yok ki, Ankara, konserler itibarile İstanbulun fevkındedir.

Ankara (Riyaseticümhur Senfonik Orkestrası), tek bir musiki mevsiminde (24) senfonik konser vererek 200 den fazla klasik eser dinletti. Bütün Avrupa musiki tarihinden en büyük simalar halka tanıtıldı. Konserler *Beethoven*'in «Dokuzuncu Senfoni»si ile kapandı: Bu son eser memleketimizde ilk defa olarak ve sonuncu koral kısmı ile birlikte çalınmış oldu. Musiki Muallim Mektebi Koro Heyetinin bu teşebbüste gösterdiği istidat ve icra seviyesi cidden alkışlanmağa lâyıktır. Koral kısmı türkçeye tercüme edilmişti. Ayni salonda genç Keman Virtüozumuz Ekrem Zeki Bey, hassas ve çok samimî Viyolonselcimiz Edip Bey, Sopranolirik Lehistanlı Matmazel *Mari Çekatovska* ve Mösyö *Kazimir Çekatovsky*, Viyanalı Harpist Matmazel *Roza* gibi solistlerin sesi ve saz akşamları da fevkalâde geçti.

Ankara Halk Evi sahnesinde on beş günde bir konserler veren Piyano Virtüozu Ferhunde Hanım, Keman Virtüozumuz Necdet Bey ve Kemanî Cezmi Bey de lâyık oldukları rağbeti gördüler. Başta Gazimiz olduğu halde bütün devlet ricali bu ümitli icraatı muntazaman takip ettiler.

(**Eserler**) — Cemal Reşit Beyin Pariste, Ferit ve Necil Beylerin Viyanada bastırdıkları ve Türk temleri üzerine yazılmış eski bestelerden sonra, Ulvi Cemal Bey de 1931 de «Beş Damla» başlıklı güzel bir albümü Ankarada bastırmıştı: Türk musikisinden orijinal nağmeleri ihtiva ediyordu. Adnan Bey ise geçen senesini askerî vazifesi başında geçirdiği için bırak-

Konserleri rağbet gören san'atkârımız Münür Nurittin Bey

tığı çalışma yoluna henüz avdet edebilmiştir; yeni eserlerini ortaya atarak istifademizi temin etmesini bekleriz.

Daha yeni eserlere gelince: Ekrem Zeki Beyin halk sesleri üzerine yazdığı ses ve piyano için «Yosmanın Şarkısı» gibi parçaları, ney ve piyano için «Mevlâna» isimli eseri, Yunus Emrenin şiirleri üzerine yazdığı ses ve orkestra için üç parçası, asrî tekniğine rağmen Türkün öz nağmelerinden azamî sadakatle istifade etmiştir. Ekrem Beyin diğer bestekârlardan başlıca çalışma farkı, daha mistik bir yolda yürümesidir. Bütün bu bestekârların eserlerini bir an evvel Riyaseticümhur Filarmonik Orkestrasına gönderip çaldırmalarını canı gönülden dileriz. Görülüyor ki, millî bir beste, repertuvarımız damlaya damlaya göl olmaktadır.

Bütün bu mümtaz musikişinas gençleri Ankarada bir araya toplıyarak anlattığımız faaliyeti temin eden en mühim sima ise Zeki Beydir: Zeki Bey, geçmiş senelerin yegâne Türk keman virtüozu, günümüzün ise yegâne üstat orkestra şefidir. Onun kemanını, emsalsiz kuvartetini artık dinliyemiyorsak ta kâbına yaklaşılması çok güç olan şeflik iktidarını yakından görebiliyoruz. Orkestra, yüksek icra kabiliyeti gibi hayatını da ona medyundur.

(Neşriyat) — Musiki muharrirliği sahasında kitap halinde bu sene fazla bir şey çıkmadise de gazetelerde ve mecmualarda mühim tetkikler okuduk. Anadolu ve Trakya gazetelerinde de mühim mahallî musiki tetkikleri neşredilmektedir: Bartın ve Edirne gazeteleri bu cümledendir. Meselâ: Edirnenin Millî gazetesinde halk musikisi başlıklı bir sıra yazılar yazan kıymetli musiki müdekkikimiz Vahit Bey, ismime ithaf etmek nezaketinde bulunduğu bir makalesinde bazı Türk Alevî kabilelerinin (iki sesli) koro halindeki nefesleri gizli ayinlerinde kullandıklarına dair tarihî bir vesikadan, Sazlı Âşık Emraha ait bir yazma risaleden bahsediyor. Bu risale sayesinde bazı Türk kabileleri arasında armonik sesi musikisinin (Sarı Saltuk Sultan) devrindenberi kullanıldığını anlıyoruz. Vahit Beyin bu mevzua dair diğer yazıları da çıkmak üzeredir. Bu malûmat, bizzat yaptığım ve erganon [=org] çalgısının asırlarca evvel şarktaki taammümü tarihi ile alâkadar tetkikleri tamamlamaktadır ki, bu yepyeni vesikalar garbin ilim dünyasında tam bir bomba tesiri yapmaktadırlar: Çünkü, musiki tarihindeki birçok yanlış kanaatlerin düzelmesine yaramaktadırlar. Musiki muharrirliği sahasında tercüme yazılara pek çok ihtiyacımız bulunmakla beraber garbin bizden beklediği neşriyat asıl bu gibi mahallî tetkiklerdi. Vakit gazetesinde yazdığım, Asyadan garbe gelen musiki tesirleri hakkında bazı müphem noktaların tenvirine çalışan, bazı müşabehetleri ortaya koyan ve bazı faraziyelerin tahliline çalışan makalelerimin — tarihî bilgilerle de takviye edilmiş bulunduğu için — yeni Türk tarihi tetkiklerinde işe yarıyacaklarını sanıyorum. Çok temenni ederiz ki Türk musikisi tarihini tesbit gibi mes'uliyetli bir işi üzerlerine almış bulunan zevat bugüne kadar olduğu gibi bundan böyle de son asırlara ait vak'aları sene tarihleri sırasile biribiri arkasına dizmekle iktifa etmesinler.

Viyanalı Profesör *Jozef* Marks, İstanbul Konservatuvarının ıslahı için getirtildi. Bu zatin tavsiyeleri şunlardır: *A)* Konservatuvarın asrî bir binaya ihtiyacı vardır. *B)* Muallimlerin adedi arttırılmalıdır. *C)* Musiki tarihi, şark musiki tarihi, nazariyat, musiki estetiği gibi kafa terbiyesine yarıyacak dersler takviye edilmelidir. *D)* Hakikî bir şef getirtilerek iyi bir şehir orkestrası kurulmalıdır. *E)* Türk nağmeleri ele alınarak tedrisata buna göre bir veçhe verilmelidir.

Hulâsa, sonuna varmakta bulunduğumuz senenin Türkiyedeki musiki faaliyeti, gençliğine rağmen, memnuniyete lâyık bir kuvvette geçmiştir.

Kösemihalzade
Mahmut Ragıp

EDEBİYATIMIZDA İKI CEREYAN KARŞI KARŞIYA

Son senelere kadar edebiyatımızda en yeni tez millî edebiyat - kozmopolit edebiyat, türkçe - osmanlıca, hece - aruz kavgasıydı.

Bizde kozmopolite karşı millî, osmanlıcaya karşı türkçe, aruza karşı hece zaferi kazandıktan yani gencin ihtiyara galebesi demek olan zaferden sonra hece edebiyatı eser vermekten vazgeçti.

⁂

Halbuki son senelerde edebiyatımızın en göze batan sıfatı yeni tezlerin epey zamandır karşı karşıya geçmiş olmasıdır.

Türk edebiyatının ufkunda dolaşan hava ve kökünü besliyen su tamamen değişmiştir. Tezler bu yeni hava ile teneffüs ediyor. Bu su ile nusgunu besliyor.

Çarpışan tezler şunlardır:

Birinci tez, edebiyat fert içindir. Fertlerin arzuları, ihtirasları, elemleri, neşeleri san'atin tükenmez hazineleridir.

İkinci tez, edebiyat fert için değildir. Kütle içindir. San'atin muhtevası kollektif olmalıdır, diyor.

Bu iki tez, yarın içinde çarpışacak iki edebiyat cereyanını temsil ediyor.

⁂

1932 edebiyat mahsullerini bu iki zaviyeden görmek icap eder.

Bu bakımla fertçi edebiyat geçen sene hemen bir şey kazanmış değildir. Fertçi edebiyatın en güzel eserini Necip Fazıl'ın (Ben ve ötesi) nde buluyoruz. Bu sene ondan daha kuvvetli, onun kadar yalnız kendi içinde dolaşan ve etrafındakilere lâkayt bir şaire tesadüf edilmiş değildir.. Maamafih, Necip Fazıl'ın mısralarında ferdin ıstırabı altında bir kütle ıstırabı gizlidir. Ondaki ahlar, feryatlarda belirsiz bir kütle şuurunun izleri var.

"Otel odaları„ bunun şahididir.

Ahmet Kutsinin neşredilen şiirleri tek adamın, zekâsını kalbi ile kalbini zekâsile söyleyen adamın hislerini anlatıyor. Zekânın kurnazlığı, kalbin hayranlığı kendile başlayıp kendile bitiyor.

Yaşar Nabi (İkimiz) adlı eserile fertçi şiirin genç ve muvaffak mümessili olarak geçen senenin şiir kadrosunda yer aldı.

⁂

Kollektif edebiyatın eserleri, hem kemmiyet, hem keyfiyet itibarile rakibine nazaran pek bol. Resmî edebiyatın, ve münekkitlerin henüz "san'at, san'at için„ demeyenleri san'at harici addetmelerine, ve kitaplarında yer vermemelerine rağmen müthiş bir hayatiyet sahibi.. Nâzım Hikmetin Benerci kendini niçin öldürdü, Manzum piyesi, seçme şiirleri ve son neşriyatile artık, san'at, san'at için demeyen Faruk Nafizin Bir Ömür Böyle Geçtisi, bir taraftan hece - aruz mücadelesinin uzlaştırıcısı olduğu gibi, fert edebiyatı ile kollektif edebiyatın birleştiği noktayı teşkil ediyor. Faruk Nafiz bu vaziyetle üç muhtelif mektebin ufku içinde yaşayor.

İlhami Bekir'in "Herhangi Bir Şiir Kitabı„ ve hergün nümuneleri bir vesile ile göze çarpan ve bolluğundan dolayı teker, teker yazmaya imkân bulunmayan birçok şiir mecmuaları var. Bunların içinde birçok istidatlar yarını fethe hazırlanıyorlar. Kütlenin sesini aksettirmek isteyen bu şairlerden bahsetmek için birçok sahifeler lâzımdır.

Roman ve hikâye şiirlere nazaran daha az. Geçen sene de azdı, daha evvelki sene de... Zannederim bunun sebebi şiir sahasında çalışmak isteyenler çok defa çağlarile yazıyorlar. Derunî hislerini mısralar halinde kâğıtlara döküyorlar.

Hikâye ve romanı daha ziyade tetkika ve hayatı görmeğe ihtiyaç gösterir. Halbuki bizde edebiyat telkini her şeyden evvel gözün hayata karşı kapanması ve sadece şairin kendi kalbinin tıkırtılarını dinlemeğe koyulmasıdır.

Bu sene, Reşat Nuri (Yeşil gece) ile başlayan içtimaî tahliline bir eser daha ilâve etti: Kızılcık dalları. Kızılcık dallarında Anadolu'dan İstanbul'a gelen köylünün, hizmetçi kızın pisikolojisini yalnız insan sıfatile değil, kütle içinde bir parça olarak seyrediyoruz.

Mahmut Yesarinin geçen sene çıkan iki eseri bizim için bir kazançtı. Su Sineklerinde yaşıyan tipler nekadar canlıdır. Sanki Yesari bu cemiyet hayatında kanat oynatan sinekleri teker teker yakalamış bir kolleksiyon yapmış fakat bir farkla; Yesarinin kolleksiyonuna giren sinekler nekadar canlı. Yesari bu eseri ile sosiyal bir yaraya dokunuyor, yaralara mahir bir operatör gibi eğlence içinde ameliyat yapıyor.

Bahçemde Bir Gül Açtı; Bizim hayatımızda yaşıyan fotoğraflar.. Yesarinin san'atkârlığı zaten burada. Fotoğrafa ressamın bile veremediği canlılığı -ne sihir ne keramet- derhal veriyor.

Konservatuar Müdürü Ziya Bey Boş Beşik, Akkuş- adlı bir örf romanı vücude getirdi. İlk eseri Ziya Beyin halkı nasıl tanıdığını gösteriyor. Lisan güzel, halkı tanımak için enfes bir vasıta, romanın kuruluşu da pek yerli yerinde.

Etem İzzetin "Göz - yaşları„ bize yeni bir hadisenin tahlilini yapıyor. Casus kadın Türk romanında şimdiye kadar yaşamamıştı, casusluğa kurban olan adam da bu eserde tepeden tırnağa kadar canlıdır. Göz - yaşlarında düşen bir adamın düşüş merhalelerini seyrediyoruz.

Şair Yusuf Ziya bu sene "Şeker Osman„ adlı bir güzel büyük hikâye neşretti. Vakit te otuz gün süren bu büyük hikâye türkçede dil güzelliğine, vak'aların tatlı,

tatlı akışına bir misal diye gösterilebilir.

Müderris Suphi Nuri Bey geçen sene Bir Çift Göz adlı bir hikâye kitabı neşretti. Suphi Nuri Beyin hikâyeleri bizim yazı çeşnisi arasına froydizmi getirmektedir.

Kemal Ahmet "Sokakta Harp Var„kitabı ile yepyeni bir mevzua temas etti.

Genç muharrir Ragıp Şevki Bey Beni Yakan Bir Ateş Var adlı bir hikâye külliyatı ile nazarı dikkati celbetti.

***

Edebiyatın fikre taallûk eden neşriyatı da geçen sene diğerlerine nazaran daha velût geçti. İsmail Habip "Edebî Yeniliğimiz„ eserini neşretti. Bu eserle tanzimattan bu zamana kadar geçen edebiyat telâkkileri dizilmiştir. Bir taraftan tarih, bir taraftan şahsî tenkit nümunesi olarak İsmail Habibin eseri nazarı dikkati celbedecektir.

İkinci dikkate lâyık eser, Ali Canibin türkçenin tekâmülünü, Şinasiden en genç edibe kadar geçirdiği tekâmülü gösteren edebiyat antolojisi Türk edebiyatının eserlerden vücude getirilmiş canlı bir tetkiktir. Hikmet Feridunun "Bugün de Diyorlar ki„ adlı eseri edebiyatımızın ve ediplerimizin üstüne tutulmuş bir projöktördür. Hikmet Feridun muhtelif edebiyat mensuplarıyla yaptığı mülâkatlar Türk edebiyatının ne halde bulunduğunu günlük vaziyetini gayet açık olarak gösteriyor. Hikmet Feridunun "Bugün de Diyorlar ki„ si edebiyatımızın vaziyetini tesbit itibarile çok ehemmiyetlidir.

***

1932 nin edebiyat hayatını, Falih Rıfkının (Zeytin Dağı), (Moskova, Roma) sı güzel türkçenin derinliği ve inceliği ile çevrelemektedir.

S. E.

MAARİF YILI

Türkiye Cümhuriyeti Maarifinin 1923 den sonra almağa başladığı ilerleme, son yılların iktisadî üzüntülerine rağmen, bizleri sevindirici bir biçimde sürüp gitmektedir. Cümhuriyet hükûmeti, yeryüzünce adı anılan Amerikalı büyük filosof terbiyeci *Yohn Dewey* aldığı öğütleri, kendi yurdumuzun ihtiyaçlarına göre, yerine getirmeğe çalışıyor. 1926 da (tekmektep) tarzını kabul etmek, tam halkçı bir hükûmetin yapacağı işti. O vakit ilkmektepler için yapılan müfredat programı pek te ilmî bir kıymette değildi. Millî Talim ve Terbiye Heyeti, "alâka merkezi„ ve "toplu tedrisat„ tarzına göre yeni bir "İlkmektep müfredat programı„ hazırladı; bu program 1927 den itibaren tatbik edilmeğe başladı. Bu gün dahi ilk tedrisat, bu programa göre yapılmaktadır.

Bu programın temeli, hayatı mektebe, yahut mektebi hayata sokmaktı. Eski mekteplerin *hitabî* ve şifahî tedrisi yerine, yeni mektepler, hele üç senelik ilk devre, - kıraat kitabı müstesna - kitapsız tedrisat yapıyor. Şimdi kitap, tabiatin, cemiyetin, hayatın kendisidir. Kıraatinden tutunuz da, hesaba, coğrafyaya, tarihe, tabiat bilgilerine, resme, elişlerine kadar bütün dersler "hayat bilgisi„ dersine bağlıdır. "Hayat bilgisi„, dersane içinde dahi yapıldığı vakit hayat, dersanenin içine girer.

Bu yeni ilkmektep, yıllarca eski tarzı takip etmiş olan muallimler için, büsbütün yeni bir şeydi. Fakat yıllar geçtikçe, muallimlerimizin terbiye ve tedris aşklarına bilgi ve tecrübeleri katıldıkça, İlkmekteplerimiz çok eyi verimli bir hale girmektedir. Türk yurdunun yarınki nesilleri, içinde yaşayacakları hayata kolayca

intıbak edecek ve Türk cemiyetini ileri, daima ileri götürecek kabiliyetleri kazanmaktadırlar.

Ortatedrisatın da bu ilmî yenilikten hisse almaları lâzımdı; 1931-32 ders senesi, ortamekteplerin programında yeni bir şekil ile başladı. Ortamekteplerin birinci senesinde başlayan yeni program, 1932-33 ders yılında ikinci senesine teşmil edildi. Artık sıra ile ta lisenin sonuna kadar bu vahdetle program tatbik olunacak; artık darülfünuna ve yüksek mekteplere, yeni hayatın istilzam ettiği umumî terbiyeyi almış olan gençler yetişecek.

Maarif Vekâleti, pedagojik ihzardan mahrum ilkmektep muallimleri için de 1930 da türkçe, 1931 de tabiî ilimler, 1932 de de tarih kursları açtı. Bu kurslar, iktısadî şartların müsaadesi nisbetinde diğer dersler için de devam edecek.

İlk tedrisat müfettişlerinin her sene mıntaka mıntaka kongreleri toplanıyor, noksanlar görüşülüyor, terakki yolları aranıyor. Bu müfettişler, ilk tahsilin keyfiyetini yükseltmek için, ellerinden geleni yapmaktan geri durmuyorlar. Avrupanın muhtelif yerlerine, bilhassa Viyanaya gönderilen ilk tedrisat müfettişleri, oralarda gördükleri tecrübelerden memleketimizi istifade ettirecek kuvveti almış bulunuyorlar.

Memleketin her tarafında şiddetli bir mektep ihtiyacı kendini gösteriyor. Vilâyet merkezlerinde, kasabalarda, köylerde yeni yeni mektepler açılıyor. Ortamekteplerin sayısı da yıldan yıla arttığı, devlet bu yolda mümkün olanı yapmağa çalıştığı halde, kaza merkezlerinde bile ortamektep açılması için talepler artıyor. Bunları kâmilen tatmin edebilmek için, ortamektep muallimlerine ne büyük ihtiyaç bulunduğu kolayca anlaşılır. Bunun için, Ankaradaki Gazi Enstitüsünün, İstanbuldaki Yüksek Muallim Mektebinin yetiştirdiği genç muallimler de kâfi gelmiyor. Buna mukabil Darülfünunun muallim ihtiyacını

karşılayacak gençler yetiştiren fakültelerine değil de, daha ziyade Hukuk Fakültesi gibi kadrosu taşkınlaşmağa başlayan meslek şubesine girenler daha çok oluyor. (Birçok misaller içinde bu da gösteriyor ki Darülfünun, bugün, memleketin istediği vaziyette değildir.)

Darülfününun ıslahı için, 1931 de İsviçreden getirilen M. *Malch*, aylarca tetkik ve tetebbüden sonra bir ıslah projesi yaptı ve Maarif Vekâletine takdim etti. Bu projenin hükûmetçe tetkiki henüz bitmedi. Darülfünun ıslahının 1932-33 senesi zarfında vukuunu düşünenler acele etmiş oldular. Bu ıslah, belki 1933 senesi tatbik edilmek üzere şimdiden birçok şeylerin düşünülmesi pek tabiîdir.

Şimdiye kadar Türk irfanının merkezi sayılan İstanbul, bu imtiyazını daha uzun zaman elinde bulunduramayacağa benziyor. Bunun sebebi İstanbulun, hasis manasile maddiyetçiliğe düşkün olmağa yüz tutmasıdır. Türk milletine idealler doğuran Ankara, Türk ilminin de hakikî bir merkezi olmak üzeredir. Ankarada açılan enstitüler arasında meselâ (Ziraat Enstitüsü) nü büyük ümit ve güler yüzle karşılamamak mümkün değildir. Bu enstitü, Gazi Orman Çiftliğile beraber, Türk ziraat ilminin en yüksek derecesini hazırlamak üzeredir.

Gazi Enstitüsü, İsmet Paşa Kız Enstitüsü gibi tam asrî müesseseler, Türkiyenin yeni gençliğini, millî idealimiz dahilinde, iftihara lâyık bir derecede yetiştirmeğe çalışıyor. Yarın için de, her türlü ümitlerimiz, Ankaraya müteveccihtir.

Yeni Türk harflerinin kabulünden sonra halkı okutmak hususunda sarfedilen himmetleri de zikretmekten kendimizi alamayız. Millet mektepleri, her sene on binlerce, okur yazar yetiştiriyor. Eski harflerin okuyucuları yerine, yeni yeni okuyucular zuhûr ediyor. Gazete satışındaki buhranın, yeni okuyucular ordusu arttıkça, kendiliğinden zail olacağında şüphe yoktur. Halkın okumadığından şikâyet edenler, okunacak eserler neşretmenin yolunu bilmelidirler. 1932 senesi eylûlünün nihayetile birinciteşrinin başında, Büyük Gazimizin emrile açılan Dil Kurultayı, yazı dilimizin öz türkçeye dönmesi yolunda birtakım kararlar verdi. Bu kararlar, günden güne tatbik olundukça ve halkın kendi dilinin yazıldığını gördükçe, okuma zevki tabiatile artacak ve kuvvetlenecektir.

Türkiye Maarifi, muasır ve medenî milletler maarifinden, her halde keyfiyetçe hiç te aşağı değildir; belki terbiye ve tedris usullerini en ilmî yolda yenileştirmek hususunda birçok an'aneci milletlerden daha ileriye gitmiştir. Belçikayı misal olarak alırsak, görürüz ki dünyanın büyük terbiyecilerinden biri sayılan Doktor *Decroly*, Belçikanın birçok muallimlerince bile meçhuldür! 12 mayıs 1932 de vefat eden bu zatın terbiye sistemi, birçok yeni mekteplerde, hatta Viyana mekteplerinde, nihayet bizim ilkmekteplerde tatbik sahası bulunduğu halde, Belçikada, resmî mekteplerin çoğu eski tarzların esiri olmakta devam ediyor.

Biz, ilk tahsilden işe başlamış olmakla, tabiî bir yol tutmuş olduk. Tarzlarımız ve usullerimiz, zaman geçtikçe, ilerleyecek ve Türkiye maarifi az zamanda göz kamaştırıcı semerelerini verecektir

Kâzım Nami

SISMANOGLIO ARGARO

TARİH KONGRESİ

Tarih tedrisatına millî ve harsî bir cereyan vermek ve ilmî hakikatleri sarih hatlarla canlandırarak Türk ırkının beşeriyet tarihinde tuttuğu yüksek mevkii göstererek ilme hizmet etmek gayesile en yeni tetkiklere göre yazılan yeni tarih hakkında müderris ve muallimleri tenvir etmek ve bazı müderrislerin yeni tarih kitaplarının tedris usullerini münakaşa eylemek gayesile 2/temmuz 1932 de Ankarada halkevi konferans salonunda bir kongre toplanmıştır. Gazinin hergün şereflendirdiği ve tarih müderris ve muallimlerile birçok dinleyicilerin iştirak ettiği bu kongre o gün sabahleyin Maarif Vekili Esat Bey tarafından açıldıktan sonra reis ve reislik divanı intihabatı yapılmış ve sonra müzakere ve münakaşalara başlanmıştır. Kongrenin ittifakı ârasile reisliklere seçilen Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti Reisi Yusuf Akçura Bey ile Maarif Vekâleti Talim ve Terbiye Dairesi Reisi İhsan Beyin riyasetinde cemiyet azasından, darülfünun müderrislerinden ve tarih muallimlerinden birçok zatler tarafından konferanslar verilmiş, tenkitler ve münakaşalar yapılmıştır. Cemiyet Azasından Afet Hanım, Reşit Galip ve merhum Samih Rifat Bey ve diğer aza, verdikleri konferanslarla tenkitlerde bulunanları iskât ettikleri gibi kongreye iştirak eden bütün azalara yeni hakikatlerin nekadar canlı ve nekadar gayrikabili cerh oldukları kanaatini telkine muvaffak olmuşlardır.

Tarih Cemiyeti tarafından Gazi Çiftliğinde verilen muhteşem bir veda ziyafetinden sonra 11 temmuzda içtimalara nihayet verilerek Maarif Vekili Esat Beyin nutkile kongre kapanmıştır.

Tarih Kongresi içtima halinde

DİL KURULTAYI

Yazı dilinin sadeleştirilmesi için ötedenberi çalışılıyordu; amma kimse, bu güzel dilin eskiliğini, birçok dillere ana olduğunu, her istenileni diyecek kadar genişliğini düşünemiyor, düşünse de, bu yolda arayıp bir şeyler bulmuş olsa da, kolay kolay ortaya atılamıyordu. 1921 yılında, Ankarada, Telif ve Tercüme Heyeti Reisi olan saygılı ve ulu ölü Samih Rifat, «Türkçede Tasrifi Huruf Kanunları ve Menşei Lisan Meselesi» üzerine bir rapor vermiş, bu rapor basılıp dağıtıldığı zaman, epeyce alay-

Dil Kurultayı Dolmabahçe Sarayında içtima halinde

la ve dudak bükümile karşılanmıştı. Dil Kurultaymda Samih Rifatın dediklerini bile geçecek kadar ileri giden bir genç, o vakit raporla alay edenlerden biri idi.

Bir millet, hakikî istiklâlini tamamlamış olmak için, siyasî istiklâl kadar kültür istiklâlini de kazanmalıdır: kültür istiklâlinin başında ise dil istiklâli gelir. Bu istiklâli elde etmek için, yıllardanberi gösterilen gayretler, iğne ile kuyu kazmağa benziyordu.

Türk yurdunun ve Türk bütününün her türlü istiklâlini yaratan Büyük Kurtarıcımız, Yüce Gazimiz, dilimizin istiklâlini de yaratmak istedi: bu iradenin neticesi de 1932 senesi eylûlünün 26 ıncı günü Dolmabahçe Sarayında, Büyük Mustafa Kemalin huzurile, Birinci Dil Kurultayının kurulması oldu.

Kurultay, Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Kâzım Paşanın riyasetinde olarak, 10 gün sürdü. Memleketin birçok lisancı ve edebiyatçıları, âlimleri ve fencileri kurultayda bulundular. Bir hayli hatip söz aldı ve çok faydalı sözler söylediler.

© İSMAİL GARO MANOĞLIO

Bunlar içinde, bilhassa büyük ölü Samih Rifatın konferansı ve muarızlarına cevapları belâğat örneği denecek kadar güzel, yüksek ve ilmî idi.

Türk Dili Birinci Kurultayı, Yüce Gazimizin arzularile kurulan Türk Dili Tetkik Cemiyeti tarafından tertip edildi. Kurultayın son günü bu cemiyetin okunan nizamnamesi kabul olundu. Cemiyet reisliğine, Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti Azasından, Çanakkale Meb'usu merhum Samih Rifat Bey müttefikan seçildi. Umumî kâtip. Afyon Meb'usu Ruşen Eşref Bey oldu. Bir de muhasebeciden başka, daha altı aza seçildi. Cemiyet, Ankarada toplanmağa ve dil işlerine büyük bir gayretle çalışmağa başladı.

Birinci Dil Kurultayı, Türk dilinin eskiliğini, güzelliğini, zenginliğini iddia edenlerin haklarını en ilmî delillerle meydana çıkardı. Bu dil, yeryüzündeki her türlü mefhumu eda edecek kadar kelime yaratabilecek bir kabiliyettedir. Hernekadar, meselâ «noktai nazar» a alışık bir adamın kalkıp ta «bakım» kelimesini beğenmesi kolay olmuyorsa da, bu, bir taraftan millî şuurun içinde bir aşk haline girememiş, öte taraftan da itiyatlara esir bulunmuş olmanın bir neticesidir.

T. D. T. C. nin nizamnamesine göre, iki yıl sonra ikinci kurultay toplanacak ve iki yıl içinde yapılan şeyleri ve ileri yürümede atılan adımları tetkik edecektir.

İKTISADÎ HAREKETLER

GALATASARAY YERLİ MALLAR SERGİSİ

Yüzlerce millî müessesemizin iştirakile 1 ağustosta, Kâzım Paşa Hazretlerinin buyurdukları gibi, iftiharla açılan 4 üncü Yerli Mallar Sergisi hakikaten çok zengin idi.

Küşat merasiminde Meclis Reisi Kâzım Paşa ile Vali başta olduğu halde İstanbulun mühim simaları hazır bulundu. Şehrimizde bulunan birçok meb'uslar da merasime iştirak etmişlerdi.

Küşat merasimi Sanayi Birliği Umumî Kâtibi Nazmi Nuri Beyin bir nutkile başladı. Nutuk Cümhuriyet devrinin gayyur, feyizli teşvikile vücut bulan bu eserin kıymetini pek güzel izah etti.

Bu seneki sergi hakikaten millî sanayiin süratle inkişafını ve ayni nisbette tekâmülünü bariz bir surette gösterdiğinden her suretle tebrike değer. Muvaffakıyetinin en parlak delili de binlerce ve binlerce ziyaretçilerin sergiyi tehalükle gezmesidir. Bu tehalük o dereceyi bulmuştur ki sergiyi bir hafta temdit etmek lüzumu hâsıl olmuştur.

Ankara Evkaf apartımanlarında açılan Millî Sanayi Sergisinin kazandığı muvaffakıyetin bu vadide yapılan hareketlerin halk tarafından lüzumu kadar ehemmiyetle karşılandığını gösterir ki, bu sanayiimizin atisi için ümitler verici bir müjdedir.

KONYA SANAYİ SERGİSİ

1 temmuz cuma günü Birinci Konya Sanayi Sergisi açıldı. Sergiye İstanbuldan 25, Bursadan 5, Adapazarından 2, Ankaradan 1, Eskişehirden 2, Boludan3 ve Konyadan 22 ki cem'an altmış fabrika iştirak etmiştir. Bu suretle her cins eşya teşhir edilmekte ve satılmakta idi. Birçokların meçhulü olan nefis yerli malları halkta şevk uyandırdı.

Serginin mükemmeliyetini temin için Millî İktısat ve Tasarruf Cemiyeti ile Belediye candan çalıştılar.

Galatasaray Yerli Mallar sergisi methali

Sergi dahilinden bir köşe

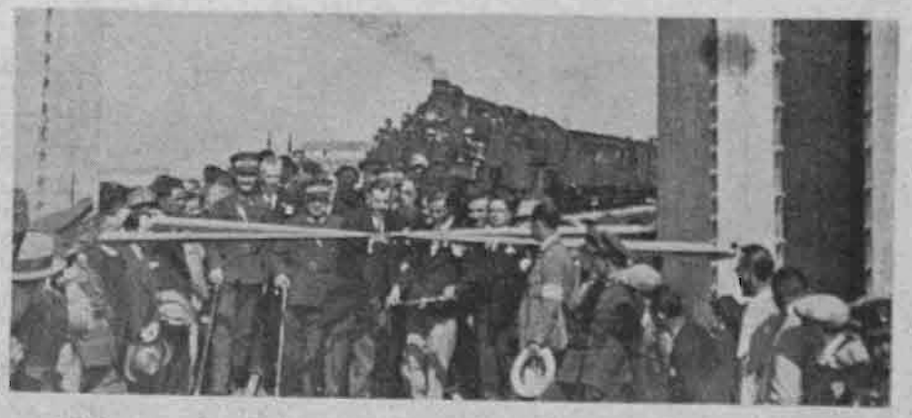
BALIKESİR SERGİSİ

Balıkesirde, kurtuluş tarihi olan 6 eylûlde, bir sanayi sergisi açıldı. Üç büyük salon dolduran bu mahallî sergi çok kıymetli bir tezahürdür.

Sergi Balıkesir muhitinde müessir olmuş ve büyük bir alâka uyandırmıştır. Ve binlerce zair tarafından gezilmiştir. Her tarafta bu gibi teşebbüslere girişilirse memleket her halde çok istifade eder.

ŞİMENDİFERLERİMİZ: BALIKESİR HATTI

Memleketimizi yükseltmek ve kuvvetlendirmek için muhtaç olduğumuz vesaitin en mühimlerinden biri de şüphesiz şimendiferlerdir. Bunun içindir ki Cümhuriyet

23 nisanda Balıkesir hattının küşadı dolayısile yapılan merasim

Hükûmetimiz, Lozan Muahedesinden bir müddet sonra, başladığı bu mühim faaliyeti bugüne kadar devam ettirmektedir.

Muhtelif mıntakalarımızı, merkezlerimizi biribirine bağlayan bu mes'ut inkişafın son merhalelerini teşkil eden hatlar faaliyetle ilerlemektedir.

1932 senesinde yeniden faaliyete geçen Balıkesir hattı vardır (23 nisan 1932).

250 kilometre tulünde olan bu hat iktısaden çok mühimdir. Balıkesir havalisinin zengin mahsulâtını memleket dahiline taşıyacak olan bu hattır.

Bu hat ta tamamen Türk mühendisleri tarafından yapılmıştır.

YERLİ MALLARI TANIYALIM

Orduda çıkan Tekâmül Gazetesi yerli malı kumaşlardan gazeteye yapıştırdığı parçalarla yeni ve cazip bir propaganda usulü icat etmiştir. Bu hâdiseyi Matbuat Almanağı elbet te tesbit etmeden geçemezdi.

BEYNELMİLEL SERGİLERE İŞTİRAKİMİZ

LAYPZİG SERGİSİ TÜRK PAVİYONU

6 martta Laypzig'te açılan beynelmilel sergide ilk defa olarak bir Türk paviyonu tesis edilmiştir. Bu iştirak Alman ticaret ve iktısat mahafilinde pek memnuniyetle karşılanmıştır. Bu paviyonun bir Türk genci tarafından tertip ve tezyin edilmiş olması da bizim için yeni bir muvaffakıyet demektir.

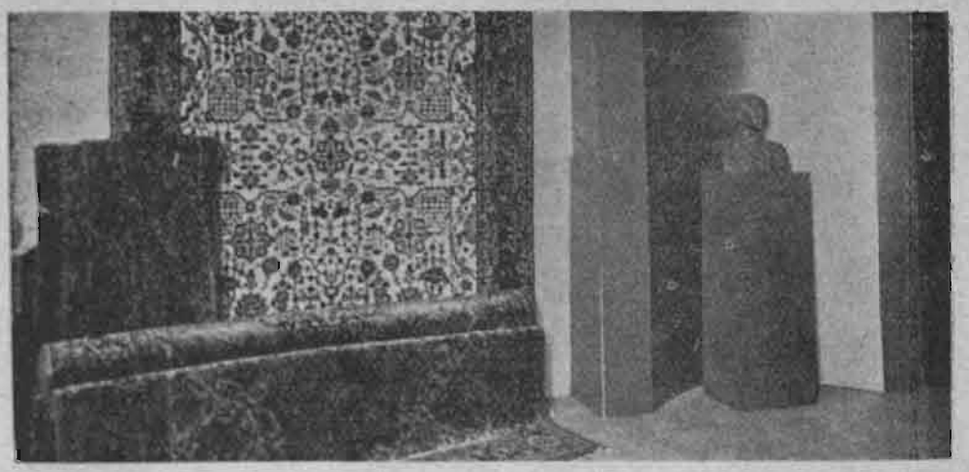
Bu sergide yalnız ihracat mallarının değil, son içtimaî ve siyasî inkılâpların da propagandası yapıldığından bizler için ayrıca ehemmiyeti haizdir.

MİLANO SERGİSİ TÜRK PAVİYONU

12 nisanda açılmış olan bu sergiye de ilk defa olarak iştirak etmekte idik. Alelâde günlerde bile vasatî olarak beş altı bin kişi tarafından ziyaret edilen paviyonumuz pazar günleri bir misli fazla ziyaretçi bulmakta idi. Halılarımız, üzümlerimiz, incirlerimiz hakkında çok propaganda yapıldı.

PARİS SERGİSİNDE TÜRK PAVİYONU

Bu sergi Milano Sergisinde teşhir edilen eşyalarla ve bir hafta zarfında tertip edilmiştir. Buna rağmen kazandığı muvaffakıyet eşyaların teşhirinde gösterilen isabetten ileri gelmiştir. Burada da diğer sergilerde olduğu gibi tüccarlarımızla yeni yeni münasebetler tesis eden firmalar bulunmuş, hatta bunların adedi 150 ye yaklaşmıştır.

Laypzig Sergisi

Milano Sergisi

Paris Sergisi

VİYANA TÜRK SINAÎ SERGİSİ

Gazi Hazretlerile Avusturya Reisicümhuru *Miklas* Cenaplarının himayeleri altında 15 ikincikânunda açılan sergide yedi asırlık Türk san'atinin en mükemmel nümuneleri teşhir edildi.

Sergi en büyük kısmı Viyana müzelerinden toplanmış olan 300 parçadan fazla eşyadan mürekkepti.

Sergiye müzelerimiz tarafından İkinci Bayazıdın ve Kanuninin esvapları, Selçuk Devrine ait halılar, rahleler ve bazı altından mamul ziynet eşyası gönderilmişti.

Bu serginin bütün dünya matbuatında Türklük lehine ne derece alâka uyandırdığını ayrıca kayda bilmem bir lüzum var mı?

Sergide Türk sınaatinin kıymeti, yalnız orada en beliğ birer şahit olan eserlerle değil, verilen konferanslarla da bir kat daha meydana çıkarılmıştır. Bu serginin bilhassa garp medeniyetlerinin inkisar ve tereddütler içinde kadîm şark medeniyetinden ilham ve istinat membaları aradığı bir zamana tesadüf etmesi ayrıca bir kıymeti haizdir.

Avusturyalıların bu hareketi bu Türk kültürünün kıymet ve ehemmiyetini herkesten evvel takdir ettiklerini gösterir.

GÖTE

Bu senenin çok mühim hadiselerinden biri de Götenin ölümünün yüzüncü yıl dönümünün parlak bir surette tes'ididir.

Göte 1749 da Frankfurtta doğmuş ve 22 Mart 1832 de ölmüştür. Çok tanınmış oldukları için isimle-

Kara Mustafa Paşanın Viyanada terkettiği çadır

Bursa kumaşı

Kanuninin esbabı

rini zikretmek lüzumunu görmediğimiz eserleri arasında "Garp ve Şark Divanı„ adlı bir kitap vardır ki bu, şarkı tanımak için uğraşmış ve tanıdığı için sevmiş olan Cötenin çok kıymetli görüşlerini havidir.

Göte hakkında fazla malûmat almak isteyenlere Hasan Âli Beyin "Göte„ unvanlı kıymetli eserini hararetle tavsiye ederiz.

Maksadımız büyük ismi hürmetle selâmlamak olduğundan Darülfünunumuzun da yalnız Almanyanın değil beşeriyetin yüksek simalarından biri olan Göte namına bir ihtifal tertip ettiğini ilâve ile bu bahse hatime veririz.

BİR ÂLİMİN HEDİYESİ

Gazetelerde hergünkü vakayi arasında intişar eden şu fıkrayı dikkatle okuyunuz: "Şeyh Muhsin Fani imzasile tanınmış olan üstat Hüseyin Kâzım Beyefendi muhtelif eserlerden mürekkep 527 ciltlik tarihî, felsefî ve dinî kıymetli kitaplarını Üsküdar Kütüphanesine hediye etmiştir„

Yaptığı kıymetli neşriyata ilâve olarak bu suretle irfanımıza hizmet eden Hüseyin Kâzım Beyefendinin bu şükrana lâyık hareketinden dolayı kütüphanesi ile resmini dercetmeyi bir mecburiyet addettik.

HALKEVLERİ

1932 senesinin hars ve irfanımız için en değerli hadiselerinden biri de, 19 şubat, Halkevlerinin açılmasıdır. Bu münasebetle gerek Ankarada, gerek İstanbulda memleketimizin yüksek ve münevver simaları huzurunda büyük ve manalı tezahürat yapılmıştır. İstanbul Halkevinin küşadını İsmet Paşa Hazretleri de huzurlarile şereflendirmişlerdir.

Cümhuriyet andile başlıyan merasimde ilk söz alan Halk Fırkası İstanbul Merkezi Reisi Cevdet Kerim Bey: "Bugün evelce de milliyetperverlik ateş ve heyecanının merkezi olan bu binada kalplerinde memleket sevgisi ve milliyet mukaddes aşkını ileri yürüten yüksek bir heyecan halinde duyanların karargâhını kuruyoruz. Meşrutiyet devrinde burada ancak bir ocak çatılmıştı. Cümhuriyet devrinde bu ocağı fikrî ve harsî hareketleri sinesinde saklayacak bir ev haline sokuyoruz.„ diyerek mevzuu pek güzel hulâsa ettiler.

Sonra kürsüye gelen İsmet Paşa Hazretleri de:

Gördüğüm heyecan ve alâka beni mütehassis bıraktı. Şahit olduğum bu büyük ruhu Ankarada arkadaşlarıma anlatacağım. Muvaffak olacağınızdan, eyi neticeler alacağınızdan eminim.„ sözlerile pek kıymettar iltifatlarda bulundular.

Ankara Halkevinin küşadında da Halk Fırkası Umumî Kâtibi Recep Beyefendi: "Halkevlerinin takip ettiği gaye milleti şuurlu, biribirini anlıyan, biribirini

Halkevi tarafıudan tertip edilen Mimar Sinan ihtifali

seven, ideale bağlı bir halk kütlesi halinde teşkilâtlandırmaktır.„ cümlesile maksada veciz bir surette işaretten sonra, söz alan Reşit Galip Beyefendi de: "Askerî hareketlerinin başkumandanı olduğu kadar da fikrî hareketlerin başkumandanı olan Büyük Reis yeni millî mefkûreyi ve ona vardırıcı merhaleleri bu sıra ile takip etti. Birinci merhale düşmanı yıkmaktı. Düşman yıkılıyor. İkinci merhale Sevri yıkmaktı. Sevr yıkılıyor. Üçüncü merhale millî olmaktan çıkmış köhne müesseseleri yıkmaktı. Hep yıkılıyor. Dördüncü merhale cümhuriyeti, onun ana unsurları olan milliyetçi, halkçı, lâik, devletçi, inkılâpçı esaslarla birlikte kurmaktı. Hep kuruluyor.„ sözlerile Halkevlerinin maksadını parlak bir surette tesbit buyurdular.

16 MART ŞEHİTLERİ İHTİFALİ

Darülfünun Edebiyat Fakültesi Reisi Muzaffer Beyin nutkundan:

Ey tarihi medeniyetler kaynağı olan bir milletin fedakâr evlâtları! İstiklâli için nefsini feda ettiğin vatanın hergün yeni bir hamle ile ileriye doğru gittiğini, milletinin hür, medenî ve mes'ut milletler arasındaki mevkiinin hergün biraz daha kuvvet bulduğunu,

kara günlerin hergün biraz daha geri gittiğini sana tebşir için geldim.

Aziz Türk şehitleri; ruhunuz müsterih olsun; yolumuz sizin tuttuğunuz yoldur. İstiklâl aşkını ve vazife hissini kendisine bayrak yapmış olanların yolu. Sana bunu tebşir etmek benim vazifemdir.

Ey aziz vatan şehitleri!.. Emin olunuz ki her sene mezarınızın başına geldiğimiz zaman sizlere memleketinizden ve hasretinize ağlayan milletinizden güzel haberler getireceğiz. Yekvücut bir kütle halinde, senin yolundan, istiklâl, hürriyet ve millî inkişaf yolundan ileriye doğru gideceğiz. Türkün şerefini arttıracağız ve onun insanlar ailesi içinde en eski zamanlardanberi hakketmiş olduğu iftiharlı ve şerefli mevkiini, asırlarca mukadderatını idare edenlerin aciz ve meskenetini, zulüm ve cehaleti yüzünden bir an için tehlikeye düşmüş olan şanlı medeniyet mevkiini iade edeceğiz. Eskiden olduğu gibi milletini, dünya medeniyetinin ayrılmak kabul etmez bir uzvu haline getireceğiz. Türk isminin hergün biraz daha sevilen, biraz daha hürmet edilen bir mefhum olması için çalışacağız. Türk diyarının esaret kabul etmez, vekarlı insanlarla meskûn olduğu kanaatini hergün bir az daha kuvvetle yakın ve uzak ellere tamim edeceğiz.

Hatırası bütün Türklerin kalbinde bir aziz gibi yaşayan asil Türk şehitlerini Abdullah ile Abdülkadir ve Osmanı bir kere daha rahmetle yadedelim.

KİTAP PANAYIRI

Halkevi Müze ve Sergiler Şubesinin tertip ettiği kitap panayırı çok istifadeli bir teşebbüstür. Çünkü bizde bütün münevverler en başta olduğu halde hernedense

umumiyetle kitaba lâzımgeldiği kadar alâka gösterilmez.

Bu alâkasızlığın sebeplerinden biri de hiç şüphesiz kitapçılardır ve kitapçıların anlaşılmaz ve tarif edilemez lâkaydisidir. Çünkü kitapçılar hiçbir tica-

rethaneye uygun olmayan hareketlerile karileri kitaptan kaçırırlar. Her şeye rağmen neşriyatı takip için dükkân dükkân gezer, yeni çıkan eserleri ararsanız, sorarsanız güçlükle merakınızı tatmin eden bir cevap alırsınız.

Bir kitapçı tabise dükkânında başka tabilerin kitapları pek az yer tutar. Bu suretle kitap bulmak için kitabın tabiini bulmak lâzımdır. Eğer siz bir kitap tab'ettirmiş iseniz ona kitapçıların camekânında bir yer bulamazsınız.

İşte bu sebepten Halkevi Müze ve Sergiler Şubesinin kitabı bir meydanda teşhir etmek, bu suretle halkın ayağına götürmek teşebbüsü çok yerinde bir teşebbüstür ve onu başarabilmesi çok tebrike değer. Temenni olunur ki bu her sene ve hatta memleketin her tarafında tekerrür etsin.

RESİM SERGİLERİ

16 sene evel dört beş kişile teşekkül eden Ressamlar Cemiyetinin her sene birçok manialara hatta ecnebi işgaline rağmen sergiyi idame ettirebilmesi tebrike şayandır.

Bu sergi adet itibarile diğer senelerinkinden azdı. Buna sebep buhran olabilir. Fakat mühim bir sebep te içtimaî hayatımızda güzel san'atlerin henüz kâfi derecede yüksek bir mevki tutmamasıdır.

Bu sene de sergide çok güzel resimler vardı. Fakat yazık ki Namık İsmail, Çallı İbrahim, Ali Sami ve saire gibi birçok muktedir fırçalar sergiye iştirak etmemişlerdi. Önümüzdeki sene serginin daha şümullü olması samimiyetle temenni edilir.

Güzel San'atler Akademisinde de talebe eserleri bir sergi halinde 16 temmuz da açılmıştır.

Aero kulüpte açtığı sergide de Saip Bey resimlerini teşhir etmiştir.

Bu hareketleri herşeye rağmen san'at için sessiz sessiz çalışılmak istenildiğine ve bizde bir san'at varlığına delâlet etmesi hasebile kayde değer buluyoruz.

Bu sene müstait heykeltraşlarımızdan Muhiddin Sebati Bey pek genç olarak vefat etmiştir.

Buhran ve içtimaî hayatımızda güzel san'atlerin lâyık oldukları dereceyi henüz alamamış olmalarına rağmen sevinçle karşılanacak üç san'at hareketi daha olmuştur.

Bunlardan biri Gülhane Parkı yanında Alayköşkünde, Halkevi Güzel San'atler Şubesinde, genç san'atkârlardan Zühtü Bey tarafından açılan Heykel Sergisidir. İkincisi Ressam Ömer Bey tarafından Glorya sineması ittisalindeki apartımanın birinci katında açılmıştır.

Bir de Glorya sineması dahilnde yine genç ressamlardan Ali Avni Bey bir sergi açmıştır.

MAKİNEDEN FİKRE KADAR TÜRK GAZETECİLİĞİ

Geçen sene yüz yaşına basan gazeteciliğimiz son on sene içinde hem şekil, hem mana itibarile bütün bir asrın eksik bıraktığı noksanları birer merhale halinde geçti. Türk gazetelerinin 10 senelik istihalesi dikkate lâyık bir manzaradır. Şu son on sene Türk gazetelerine teknik, şekil ve muhteva itibarile birçok yenilikler kazandırmıştır.

On sene evvel Türk gazeteleri maddî vasıtalar itibarile bugüne göre pek geri idi. Tabı makineleri hem adet itibarile artmış, hem de sürat itibarile bir yüksekliğe sahip olmuştur. On sene içinde Türkiye baskı makinelerinde vasatî kuvvet bir misli artmıştır. On sene evvel makinelerin bir kısmı kolla çevrilmekte, mühim bir kısım gazle işlemekte, az bir miktarı da elektrik motörlerile çalışmakta idi. Halbuki şimdi elektrik motörleri birinci safı işgal etmektedir. Ayni zamanda tabı makineleri düzlükten kurtulmuş yerlerini rotatiflere bırakmıştır. Saatte (30) bin, ve daha fazla basabilen makineler bugün Türk gazeteciliğine hizmet etmektedir.

10 sene evvel Türkiye gazeteciliği tertip itibarile bugünkü süratten mahrumdu, bugün tertip makinelerinin gazetelere yardımcı mahiyet almaları vakıâ bir kısım mürettip arkadaşlarımızı işsiz bırakmışsa da bir vakıa halinde tertip süratini temin etmiştir.

Makine ile dizilen yazılar gittikçe el ile dizilen yazıların yerlerini almaktadır.

***

10 senedenberi Türk gazeteciliği şekil itibarile de Amerika ve modern Avrupa

gazetelerinden pek farklı değildir. Baskı, sahifelerin tertibi şekle ait güzellikler itibarile gazetelerimiz hergün biraz daha tekemmül etmektedir. Bunu müteaddit renkli klişelerin basılışındaki meharet pek güzel gösterir. Bilhassa yeni harflerin kabulü üzerine gazeteler şekil itibarile tamamen Avrupaî bir hal aldılar. Artık gazetelerimizde şekil itibarile fesli adam tesiri kalmamıştır.

***

Gazetelerimizin fikrî hizmet itibarile de merhale, merhale inkişaf ettiğine; son on sene şahit olmuştur. Bunları devrelere ayırmak mümkündür:

A) 925 senesine kadar geçen devre: Bu zamanda Türk gazeteciliği fikir itibarile çetin siyasî mücadeleler ile meşgul olmuştur. Bu seneler içinde Türk gazeteciliğinin karakteri siyasî meselelerin birinci plânda gelmiş olmasıdır.

B) 925 ten 930 a kadar geçen devre: Bu devrede Türk gazeteciliği roman, hikâye, edebiyat devresinde bir merhale oldu. Siyasî mücadeleler nihayet bulmuş, edebiyat sahası matbuatın karakteri haline girmişti. Gündelik fıkralar, romanlar, hikâyeler, edebî sahifeler bu devirde gazetelerin en çok göze çarpan kısmı olmuştu.

C) 1930 danberi geçen devre: Bu zamanda Türk gazeteciliği kısa bir devre, siyasî mücadeleler birinci plânı aldı. Fakat bu mücadelenin nihayetlendiği devirde (fikrî) mesai başladı. 1930 danberi Türk gazetelerinde yeni bir hava esmektedir. Bu hava, ikısadî, siyasî, ilmî hulâsa ciddî mevzular üzerinde çalışma ihtiyacını hissettirmiştir. Bu devirdedir ki Türk inkılâbının, dünya hadiselerinin ideoloji ve ilim itibarile tahliline dair tetkikleri görebiliyoruz. Şüphesiz ki bu, Türkiyede ilim hayatı tamamen inkişaf etti, bütün işler yapıldı demek değildir, belki bu ihtiyacın hissedildiğini anlatmak istiyorum.

Türkiye gazeteciliğini muhteva itibarile tetkik ederken kurulduğu zamanla, 201

inci yaşına bastığı zaman arasında gördüğümüz bir farka da işaret etmek istiyorum. Türkiye gazeteciliği Tanzimat Devrinin zihin inkişafına muvazi bir şekilde meydana çıkmıştı. Onun için ilk gazetelerimiz millî bir mahsul olmaktan ziyade dışardan getirilmiş ithalât eşyası manzarasını taşıyordu.

İlk gazetelerin Türkiyede takip ettikleri siyasî ve iktısadî hedefler Osmanlı zihniyetinin bir ifadesi olarak devam etmişti. Şimdi Türk gazeteciliği madde itibarile dünden kurtulduğu gibi fikir itibarile de Osmanlı kültüründen merhale, merhale uzaklaşmaya çalışmaktadır. İşte bizim on senelik gazeteciliğimiz.

Sadri Etem

İLK GAZETECİMİZ
ESAT EFENDİNİN KABRİ

Sahaflar Şeyhi Zade Esat Efendi Takvimi Vakayii neşre memur olan ilk gazetecimizdir. Kabri Yerebatan Sarayı sokağındaki kütüphanesinin bahçesindedir. Vefatı tarihi 1847 dir.

1786 da doğmuş bir müddet Babıfetvaya devamdan sonra vakayi kâtibi olmuştur. 1825 te yeniçerilerin lağvına dair olan fermanı Sultan Ahmet camii mimberinde okuyarak şöhret bulmuş ve 1826 da vak'anüvis olmuştur. 1831 de Takvim nezaretine tayin edilmiştir.

BİZİM MESLEĞİN TARİHİ

Türkiyede hekimler ve avukatlar müstesna, münevver mesleklerin dünkü hayatları bilinmez. Neden? Cevabı basit: Tarihi yazılmaz da onun için. Mühendisliğin tarihi ne halde, hocalığın tarihi ne halde? Aklımıza nekadar münevver meslek gelirse sorabilirsiniz. Bana kalırsa ben, bu tarihsizliği yalnız bu mesleklerin içine girenlerin benliğinde, yahut benden başka kimse yok demelerinde bulmuyorum, daha derin bir sebep görüyorum: Mesleklerin tam manasile teşekkül edememesi. Mesleklerin tam manasile teşekkül edememesi, mesleğe giren insanları işlerine sonuna kadar bağlamıyor. Bağlanmayınca da insanlarda meslek rabıtası, meslek sevgisi, meslek an'anesine uymak ihtiyacı hâsıl olmıyor. Hulâsa meslek, meslek halini alınca onun şuuru, sevgisi, nizamı beraber geliyor. O zaman artık bir meslek içinde bulunan adam sade kendisini mesleğin ulusu ve merkezi sıkleti sanmak budalalığında bulunmuyor. Kendini meslek silsilesi içinde bir tespih tanesi gibi görüyor ve kendisinin tek başına manasızlığını anlamıyor. Böyle bir meslek içinde aşk vardır. Artık meslek adamı kendini sever. kendisi gibi olanları sever ve tarih mesleğe bağlı olmanın ifadesidir.

Türk gazeteciliği yüz sene gibi geçmişe malik olduğu halde onun tarihi etrafında son zamanlara kadar malûmat sahibi değildik. Bu gazetecilik intisap edenler arasında bir meslek değil, gün geçirme, yahut bir ikbal postuna merdiven telâkki edilmesini ifade eder. Geçen sene Selim Nüzhetin neşrettiği Türk Gazetecilik Tarihi meslek hayatının taazzuvuna bir delil addedilebilir. Selim Nüzhetin eseri bizim pirlerimizi, üstatlarımızı meydana çıkarmaktadır. Daha doğrusu, bizim mesleğin an'anelerini tesbit etmektedir. Selim

İSMAİL HAKKI OLGUNOĞLU

Nüzhetin eserinde ben taazzuv etmiş bir meslek hayatının ileri bir merhalesinin in'ikâsını sezdim.

Selim Nüzhetin Gazetecilik Tarihi yüz senelik meslek hayatımızın olduğu kadar, Türk cemiyetinin de yüz senelik tekâmülünü ifade eder.

Selim Nüzhetin kitabı gazete hakkında tarihî malûmatla başlıyor ve bizim ilk gazetemiz olan Takvimi Vakayiden evvel memleketimizde ecnebiler tarafından çıkarılan gazetelerin tarihçesini de ilâve ediyor. Bunlar arasında gerek İzmirde, gerek İstanbulda Fransa Sefaretanesi Matbaasında basılan çok mühim gazeteler var. Onların klişeleri de mevcut. Memleketimizde gazete olarak ne basılmışsa, Mısırın Fransızlar tarafından işgali zamanında orada çıkarılan nüshaya kadar var.

Sonra, bizdeki gazetelerin, Takvimi Vakayi en başta olmak üzere tarihçesi geliyor ve elli sene zarfında her çıkan gazete, elde edilen bütün malûmat dercediliyor. Kitabın son kısmında da bu elli senelik gazetelerin klişeleri var.

Fikir hayatımızı en can alacak noktasından tetkik fırsatını bulan Selim Nüzheti tebrik etmek bir vazifedir.

Sadri Etem

1 - 15 teşrinisanide Galata Saray Lisesinde Selim Nüzhet Beyin tertip ettiği sergi. Burada ilk elli senelik gazeteler kâmilen; sonrakiler de kısmen teşhir edilmiştir.

FRANSIZCA İLK GAZETE

Fransada ilk gazete bizden tam iki yüz sene evvel çıkmıştır. Tesis eden *Renaudot* isminde bir doktordur. İlk senelerde haftada bir defa çıkardı. Buraya dercettiğimiz nüshanın başındaki fıkra 11/haziran/1631 tarihinde İstanbuldan yazılmış bir haber olduğundan ayrıca ehemmiyeti haizdir.

Bizim ilk gazetemiz malûm olduğu veçhile Takvimi Vakayidir. 1831 senesinde İkinci Mahmut tarafından verilen emir üzerine tesis edilmiştir. Takvimi Vakayiin fransızca, rumca ve ermenice nüshaları da vardır. Şimdiye kadar fransızcasının türkçeden evvel neşredildiği zannediliyordu. Fakat, onu hiç kimse görmemişti. Bu defa ele geçen bir nüsha ve bu vesile ile Fransa Sefareti kayıtlarından çıkarılan malûmat Takvimi Vakayiin fransızcası olan «*Le Moniteur Ottoman*» ın türkçesi ile birlikte çıktığını meydana koydu.

Türkçe Takvimi Vakayi için şimdi İstanbul Sultanisi olan binanın arkasındaki köşeye bir bina yaptırılmıştı. Neşriyat orada yapıldı.

Fransızca nüshasının hurufatını evvelce İzmirde bir gazete neşreden Mösyö Blak oradan getirdi ve idaresine memur olduğu «*Le Moniteur Ottoman*» ı ayni binada türkçe Takvimi Vakayide yazıları tercüme ederek ve ettirerek çıkarmağa başladı. «*Le Moniteur Ottoman*» da fazla olarak bazı yazılar da intişar etmekte idi.

Çok yazık ki bugüne kadar bu gazetenin tam bir koleksiyonu bulunamadı. Gazetelerimiz hakkında fazla malûmat istiyenler Matbuat Cemiyetinin neşrettiği «Türk Gazeteciliği» unvanlı risale ile Yeni Türk Mecmuasının üç numaralı nüshasına müracaat edebilir. «Türk Gazeteciliği» nde bu mevzua ait bütün mehazlar zikredilmiştir.

GAZETTE.

L'Ambaſſadeur de Tranſilvanie n'a rien appris de la paix d'entre l'Empereur & le Rokoizy ſon Maiſtre, & aurions tout ſubject d'en douter ſans l'aſſeurance que le Reſident de l'Empereur en a donnee au Caymacan par vne audiance expreſſe. Le Grand Seigneur ne porteroit pas ſi patiemment la nouvelle de ceſte paix ſans les traverſes que le Perſan cõtinuë a luy donner : ſupportable toutesfois au prix du bruit qui court à ceſte porte de la priſe de Monzoul qui eſt l'Arſenal & le Grenier des Ottomans. Chain Kiran, fiere du dernier Roy de Tartarie & Couſin de celuy qui regne à preſẽt, eſt party de Circaſſie où il eſtoit allé pour traverſer le ſecours envoyé au grand Vizir par la mer noire, & continuant ſon premier deſſein, s'eſt approché du Tanays; aſſiſté de force Nogais & Perſiens pour venir dans la Tartarie. Si bien que ce Vizir eſt taillé pour garder encore la chambre : n'ozant ſe mettre en campagne qu'il ne ſoit mieux aſſiſté. Il a neantmoins fait vingt mille Seymens (qui ſont de leurs arquebuziers) pour mettre au lieu des Ianiſſaires abſens ou morts en leurs diſgraces precedentes. Tant y a que Babylone n'eſt pas pour changer ſi toſt de Maiſtre. Il n'eſt ceſte annee gueres deſcendu de barques Poulonnoiſes ou Coſaques dans la mer noire pour la deffence que leur Roy en a faicte. On a permis au Bacha de la mer d'appreſter quarante galeres pour la mer Mediterranee, dont il va chatoüiller les coſtes d'Italie ſur l'advis receu que les Eſpagnols les ont dégarnies d'hommes & de galeres pour les employer ailleurs en leurs vrgentes affaires.

De Conſtantinople le 11. Iuin 1631.

Le Baron de Curtz eſt de retour à Cornenbourg, où l'Empereur eſt à preſent vn peu indiſpoſé. Il ſe contente merueilleuſement de la courtoiſie Françoiſe, & du bon accueil qu'il a receu de ſa Maieſté, & de ſes Miniſtres, d'où il rapporte toute aſſeurance de paix entre la France & l'Eſpagne. On ne leue plus du tout icy d'hommes. Le Roy de Dannemarc continüe à prendre iuſques à quinze flotins ſur les Vaiſſeaux qui montent : ce qui rafraichira la vieille querelle d'entre luy & ceux de Hambourg.

De Vienne le 16. d'Aouſt audit an 1631.

Le Roy de Suede depuis ſes victoires contre Tilly campe fort avantageuſement pres Werben, le fleuve Havel luy fourniſſant abondamment toutes ſes commoditez. Il va groſſir ſes trouppes de neuf mille hommes que Guſtavus Horn luy ameine de la Sylezie, de ſix regiments qui luy viennent de Meklebourg outre trois autres laiſſez pour garniſon en autant de villes de ce pays-là. Et les ſept mille Anglois d'Hamilton qui le viennẽt trouver auec autres trouppes de la Pomeranie. Son deſſein eſt d'affamer de plus en plus l'armee de Tilly qui eſt vers Tangermond & Magdebourg, pour def-

De Hambourg le 11 dudit mois d'Aouſt audit an 163[illegible]

İstanbulda bir matbuat cemiyeti kurma tecrübesini de meşrutiyetten sonraki teşebbüsler arasında farkediyoruz: fakat bugünkü cemiyete vücut veren hareket 1917 senesinin mayıs ortalarında başlıyor.

Cemiyetin kuruluşundan sekiz ay sonra ilk kongresine arzedilen raporda bu kuruluşun tarihine dair şu notları buluruz: O yılın mayıs ortalarında, İstanbulun bellibaşlı gündelik gazetelerinde başmuharrirlik edenler bir cemiyet tesisini düşünmüşlerdir.

Bu tarih Umumî Harbin de ortalarına tesadüf etmektedir: İstanbula Müttefik Devletlerin gazetecilerinden gelen eksik değildir. Bu gelen meslektaşlarla temaslar göstermektedir ki müttefik memleketlerin matbuat erkânında «osmanlı matbuatı» ile münasebete girişmek arzusu vardır. Lâkin baş vurulacak hiçbir resmî merci bulamadıkları için tereddüde düşmektedirler.

İşte bu hal ve biraz sonra «Alman Matbuat Cemiyetinin Türk gündelik gazeteleri başmuharrirlerinden bazılarını Almanyaya davet etmek istedikleri halde gene müracaat edilecek bir yer bulamamış olmaları» bir cemiyet kurmak için başlıyan konuşmaları ileriye götürmüştür.

«Bu asırda bütün Avrupa milletlerinin matbuatı teşekkül etmiş bir heyet manzarası aldığı halde bizim matbuatımız niçin bundan mahrum olsun?» teessürü teşebbüs ve müzakereyi tahakkuk devrine sokmuş, «hele uzun müzakereler ve intihaplarla zaman kaybetmiyelim, bir kere cemiyeti kuruverelim» arzusu tereddütlere galebe çalmıştır. Sabah Matbaası muvakkat merkez yapılarak Mahmut Sadık Bey merhumun reisliğine verilen bir idare heyeti ile (Osmanlı Matbuat Cemiyeti) meydana çıkmıştır.

Bu tarih 25/haziran/1333-1917 olarak tesbit olunmuştur.

— 1918 —

İlk nizamname Cemiyetin idare heyeti müessislerinden mürekkep ve iki sene sonra yarısı kura ile değiştirilebilir kaydi altında teşekkül etmişti. Fakat sekiz ay sonra yapılan bu kongreye idare heyetine «temsilî şekil» verilmek ciheti arzedilmiş ve 1/mart 1334 te Hüseyin Cahit Beyin reisliği altında bir yeni heyet seçilmiş, nizamname «matbuatın kendisini yalnız kendi aramızda değil, bütün dünya içinde yüksek tutacak olan şeref ve haysiyetini ihlâl eyliyecek her türlü ahvale karşı şiddetle mücadele» cihadını vücuda getirmeği düşünerek bazı tadilleri kabul etmiştir.

Cemiyetin bu yılki başlıca işi Almanyadan Türk gazeteleri için getirtilen kâğıtların tevziine tavassut etmek olmuştur.

Cemiyet bundan sonra Beyoğlunda Taksimde Azaryan Apartımanının ilk katına geçerek 10/ikincikânun/1334 te ikinci kongresile ayrıca bir matbuat kulübü nizamnamesile odanın açılma merasimini yapmış, bu kongrede matbuat cemiyetinde bir taavün sandığı açılması için nizamname hazırlandığı gibi esas nizamnamede yeni bazı tadiller yapılmış, cemiyet reisliğine de gene Mahmut Sadık Bey gelmiştir.

— 1919 —

30/mayıs/1335 mütareke yılıdır: cemiyetin merkez heyeti azası birer suretle dağılmıştır. Cemiyet idare yerini Beyoğlundan İstanbula, Babıali binasına bitişik daireye getirerek cemiyetin osmanlı adı (Türk) e çevrilmiştir. Bu tarihte yapılan fevkalâde bir içtima ile Velit Ebüzziya Beyin reisliğinde yeni bir heyet seçilmiş, cemiyetin şimdiki reisi Hakkı Tarık Bey de bu heyete bu tarihte girmiştir.

— 1920 —

19/temmuz/1336 da yeni bir intihap yaptırılmış ise de bu heyete reis olan da tutunamamış, Cemiyet bir türlü cemiyet olamamıştır.

— 1921 —

Bu arada türkçeden başka dille gazete çıkaranlar, ayrı bir teşekkül vücuda ge-

tirdikleri gibi türkçe gazetelerde çalışanlar da, mürettiplerin izince giderek, Gazeteciler Cemiyeti adıyle başka bir cemiyet kurmuşlardı. Matbuat Cemiyeti yalnız gazete sahipleri elinde meslekî bir temsil heyeti mahiyetinde kalıyordu. Mart 1337 = 1921 kongresi Hakkı Tarık Beyin tahrikile cemiyetin bu çözük manzarasını yeniden kavuşturmağa başladı. Bütün meslekdaşları bir teşkilât altında toplamaktan meneden amilleri aradı. Hakkı Tarık Beyin kaleminden çıkan mazbata iki amil kaydediyordu:

1 — Cemiyete kaydolunmuş azanın millet ve vatan telâkkilerindeki ayrılıktır.

2 — Bir başka cemiyet ihtiyacı yaratacak surette, azayı cemiyete dört elle sarılmağa sevkedecek faaliyet olmaması.

Mazbata birinci amile karşı, cemiyet teşkilâtında rey hakkı olan mevkileri Türk dili ile gazetecilik edenlere hasretmek tedbirini aldı.

İkinci noktada «gerek matbuat âlemi işçilerinin, gerek bu işçilere muhatap olacak zümrenin dışarda hiçbir kayit ve şarta tâbi olmaksızın kullandıkları toplanıp konuşma hakkını, matbuat cemiyetinin kendi sakfı, kendi teşkilât ve bir aile hakeminin nezareti altında yanyana kullanması»nı ileriye sürdü.

Mazbata diyordu ki: «İki zümreden birinin kararı öbür taraftan kabul edilmedikçe icra edilemedikten başka, cemiyetin şayialı emvalini de iki zümreden biri yalnız kendi namına kullanamaz. Bu suretle bir nevi gazeteciler federasyonu vücuda gelmesi sayesinde Gazeteciler Cemiyetinin vücudundan bir hikmet kalmıyarak, yer yer bölünen hizmet ve faaliyetleri tek bir cemiyetin inkişafı uğrunda kazanmış oluruz. Çalışacak adamları az, yapılacak işleri dağınık, hulâsa her halinde bir hususilik olan bir yerde arzedilen şu telifçi şekil tekâmülle taazziye müsait en salim, en semereli şekildir.

Bu esastan yürünerek yeni baştan hazırlanan bir nizamname, cemiyete idare ve hakem heyetleri seçmekte

İstanbul Matbuat Cemiyetinin senelik an'anevî faaliyetlerinden biri, herzaman sabırsızlıkla beklenen balosu

Hoş Geldiniz

Matbuat Cemiyetinden aziz misafirlerine saygı ve sevgi

Matbuat balosunda neşr olunan gazetenin başlığı

Matbuat Cemiyetinin çok rağbet gören teşebbüslerinden biri de her sene tertip ettiği bir tenezzühtür. Bu resimde Yalovada geçen güzel bir günün hatırası tesbit edilmiştir.

yeni bir usul koyuyordu: Bu usule göre evvelki bütün rey sahibi cemiyet azası bir reis seçiyor, sonra bu aza gazetelerde sermaye sahibi olmak, ve olmamak sıfatile ikiye ayrılarak ayrılan her iki zümre de sayı nisbetince artmak üzere kendilerine ayrı ayrı birer idare heyeti seçiyordu. Bu intihaplar heyeti umumiyece tasdik olunuyordu. Muharrirler zümresinin idare heyeti de tam bir temsil ile vücut bulsun diye başmuharrir, yazı müdürleri, istihbar müdürleri, gazetelerde yazar müstakil muharrirler, tercüme yapan muharrirler, istihbar yapan muharrirler ve musahhihler olarak yedi kişi bulunuyor, bunlar da idare heyetlerinde nisbî olarak mümessil bulunduruyorlardı. İki zümrenin idare heyeti kendilerine birer kâtibi umumî seçiyor, bu idare heyetleri bu kâtibi umumilerin reisliği altında ayrı bir teşekkül imiş gibi sırf kendi zümresini alâkalandıran işlerle uğraştığı gibi reis ile iki zümrenin kâtibi umumileri ve cemiyetin muhasebecisi ile idare müdürü de toplanınca, bütün mesleği temsil eden, bütün meslekdaşlara dokunan işleri görüyorlardı. Bu idare heyetinin verdiği karar ancak cemiyetin reisinin iltihakile icra edilebiliyor, ihtilâf çıkarsa gene mesleğin her mesai şubesinden seçilmiş arkadaşlardan toplanan hakem heyetinin müdahalesine yol açılıyordu.

Nizamnamenin heyeti umumiyelere ve idare heyetlerine verdiği salâhiyetlerden en ehemmiyetlisi, en orijinali de intihap reylerinin, kanaat verici bir cevap alınamadığı zamanlarda, muayyen müddetler gelmezden evvel geri alınabilmesi idi. Yalnız, intihabı bozan reyler, intihaptaki reylerin kudret ve kemiyetinden fazla olmak şarttı. Bu esaslarla yeni nizamname 8 nisan 1337—1921 de tatbika başlandı.

Türkiyede Matbuat Cemiyeti adına Türk izafesi, Türkten başka bir cemiyetin vücuduna hak verildiği düşüncesile cemiyetin adı sadece Matbuat Cemiyeti bırakıldı.

Cemiyete Velit Ebüzziya Bey reis seçildi, Gazete Sahipleri İdare Heyetinin Kâtibi Umumisi Babanzade Hüseyin Şükrü (Tercümanı Hakikat), muharriler zümresinin kâtibi umumisi de Hakkı Tarık Bey (Vakit) oldu.

— 1922 - 1923 —

Bu teşekkülden gazete sahipleri tarafı bir türlü memnun olmadı; bir müddet sonra yeni bir kongre nizamnameyi bu telif esasından çevirdi, eski meslek temsili cemiyeti haline getirdi, Halit Ziya Bey reis oldu.

İşgalden kurtarılan Donanma Cemiyeti binası Matbuat Cemiyetine verildi. Cemiyet düzgün bir şekil aldı.

— 1924 - 1926 —

Bununla beraber hadiseler Cemiyeti büsbütün bozulmuş gibi gösteriyordu. Yapılan fevkalâde bir heyeti umumiye içtimamda, Hakkı Tarık Bey reis seçildi, yeni bir idare heyeti ayrıldı.

— 1927 - 1932 —

1930 nisanında esas ve yardım sandığı nizamnameleri son ihtiyaçlara göre düzeltildi. Ankarada bir Türk Matbuat Cemiyeti kurulma teşebbüsleri karşısında Cemiyetin adına bu defa da İstanbul ilâve edildi.

Donanma Cemiyeti binası Tayyare Cemiyetine devrolunduğu için Cemiyet yeni bir yer aramağa mecbur oldu. Cağaloğlunda Kapalıfırın karşısındaki binaya, oradan da Ankara Caddesinde şimdi bulunduğu Orhan Bey Hanına taşındı.

CEMİYETİN ESASLARI

Bu son nizamnameye göre Cemiyetin maksadı şudur:

a) Matbuat mesleğine ait hak ve vazifelerle meslek adabının, meslek nezahet ve haysiyetinin yapılıp muhafaza edilmesine, mesleğin bir uzviyet olarak teşekkül etmesine ve yükselmesine hizmet etmek.

b) Matbuatın vatan ve millet menfaatleri uğrunda yekpare bir kuvvet olup olmamasına dikkat ederk Türkiye Cümhuriyetinin ve Türk âleminin inkişafı yolu ile içtimaî hayatın tekâmülüne çalışmak.

c) Matbuat meslekdaşlarının mesleklerinde muvaffak olup terakki etmelerini ve kolay geçinmelerini ve birbirine yardım esasından faydalanmalarını temine uğraşmak.

ç) Meslekdaşlar arasında dostluk duygusunu ve meslekdaşlık bağlarını kuvvetlendirmek, fikirlerin birleşmesini ve kendilerinin düzgün, içtimaî bir yaşayış yaşamalarını temin edecek çalışmalarda bulunmak.

CEMİYETİN
FAALİYET ESASLARI

Cemiyet bu maksatlara varmak için:

a) Mesleğin ve meslekdaşların içtimaî, ve umumî hizmetler noktasından mükellefiyetlerinden, tabiî ve kanunî haklarının ve menfaatlerini muhafazası için devamlı takiplerde bulunur.

b) Azasının telif haklarının kıymet ve mahfuziyetini müdafaa eder.

c) Mesleğin her safhasında tekâmülü meslekdaşlara bildirerek bunların vücut bulması ve esaslanması için lâzımgelen teşvikleri yapar, delâletlerde bulunur.

ç) Umumî ve hususî, ilmî ve meslekî dersler, konferanslar, kongreler, musahabeler yapılmasına delâlet eder, matbuat kulübü açmağa veya bu yolda mevcut müesseselerden istifade teminine çalışır.

d) Azası için gezintiler, seyahatler yapar.

e) Her iki tarafın müracaati olursa gazete sahiplerile müstahdemler arasındaki anlaşamamazlıklarda sulhedici bir vazife yapar ve gazete sahipleri ittifak ederler, bir meslek vazifesi vermek isterler de Cemiyet bunu yapmağı muvafık bulursa onu yerine getirir.

f) Muhtaç olan veya gadir gördüğü Cemiyetin Haysiyet Divanınca kabul edilen azanın bu ihtiyacını gidermeğe, gördüğü gadrin sebebini kaldırmağa çalışır.

g) Hayat ve hastalık sigortalarından, tasarruf ve yardım sandıkları ve kooperatif gibi teşkilâttan faydalanmaları için vücut bulmuş veyahut bulacak olan müesseselerden azası namına kolaylıklar ister, temin eder, yahut kendisi buna benzer teşkilât vücuda getirir.

h) İşsiz kalan azasile işçiye muhtaç olan müesseselerin biribirini tanıyıp bulmasına ve anlaşmasına tavassut eder.

ı) Azanın uygun şartlarla kitap alabilmesine, lüzumunda avukat, hekim, eczacı bulmasına çalışır.

i) Nakliye vasıtalarından, ticaretanelerde, sinema, tiyatro gibi müesseselerde ve milletler arasında teamül olan başka yerlerde azasına tenzilât yaptırmak, başka kolaylıklar göstermek maksadile teşebbüslerde bulunur.

j) Lüzumunda milletler arasında matbuat kongrelerine girer, başkaca davet olursa oralarda İstanbul matbuatını temsil eder.

CEMİYETİN AZASI

Cemiyetin fahrî, asli muzahir, misafir, yardımcı adlarile beş türlü azası vardır.

Meslekten bulunsun bulunmasın Cemiyetin veya mesleğin şeref ve menfaatine fevkalâde hizmeti dokunan yahut memleketin fikir hayatında ehemmiyetli yer tutan zatler idare heyetlerinin tekliflerile heyeti umumiyelerce fahrî aza yazılabilir.

Türk gazete ve mecmualarının Türk muharrir ve mütercimleri, muhbir ve muhabirleri, ressam ve karikatüristleri, fotoğraf muhabirleri, idare ve muhasebecileri veya o salâhiyetteki memurları, musahhihleri, sahipleri, Türk telgraf ajanslarının mümessil, muharrirler ve mütercimleri aslî aza olurlar.

Kendinde aslî azalığın esas vasfı bulunmıyan Türk matbuat müntesipleri ile ilim, fen, edebiyat ve güzel san'atlerin şümulü dairesinde his, fikir mahsulü olan eser sahipleri muzahir aza yazılırlar.

Türk matbuatının gayrı matbuat sahiplerinden münasip görülecek zatlere de idare heyetince muvakkat olarak misafir aza unvanile Cemiyet müesseselerine devam müsaadesi verilebilir.

Yardımcı aza Cemiyetin maddî vaziyetine yılda elli

lira değerinde hizmeti dokunan zatlerdir.

CEMİYETİN TEŞKİLÂTI

Cemiyetin faaliyetini tanzim ve idare salâhiyetleri Heyeti Umumiye, İdare Heyeti, Haysiyet Divanı namında üç heyete verilmiştir.

İdare Heyeti dokuz kişiden ibarettir. Cemiyet reisi ile ikinci reis ve kâtibi umumisi heyeti umumiyece seçilir.

Cemiyetin faaliyetinde maksada ermek için muhtaç olduğu nizam ve inzıbatı temin, mesleğin adabını ve haysiyet ve nezahetini muhafaza noktasından murakabe icra etmek, karar vermek, Cemiyetle azalar, yahut Cemiyet azasının biribirine karşı aralarında çıkabilecek ihtilâflarda karar verip ara bulmak yahut müracaatleri olursa hakem vazifesini ifa etmek, idare heyetleri nizamname mucibince içtima akti, nisabını kaybettikleri zaman heyeti umumiyeyi toplamak Haysiyet Divanının vazifesidir.

Cemiyetin, nizamname mucibince alâmeti şudur:

Matbuat Cemiyeti İdare Heyeti

Reis	Hakkı Tarık B.
İkinci Reis	Ahmet Şükrü B.
Kâtibiumumî	Kemal Salih B.
Muhasebeci	Ali Saip B.
İdare Müdürü	Ali Fuat B.
Aza	Enis Tahsin B.
»	Ethem İzzet B.
»	Sadri Ethem B.
»	Refik Ahmet B.

SISMANOGLIO

MATBUAT CEMİYETİ İDARE HEYETİ

Reis
Hakkı Tarık B.

İkinci Reis
Ahmet Şükrü-B.

Umumi Kâtip
Kemal Salih B.

Muhasebeci
Ali Saip B.

İdare Müdürü
Ali Fuat B.

MATBUAT CEMİYETİ IDARE HEYETİ

Aza
Etem İzzet B.

Aza
Enis Tahsin B.

Aza
Sadri Etem B.

Aza
Refik Ahmet B.

1908 TARİHİNDE İSTANBUL'DA MEVCUT KİTAPÇILAR

1908'de 128 kitapçı vardı

— Hakkâklar Çarşısı —

İsmail *(Şirketi Sahhafiyei İranî)*
Yusuf Ziya *(Kırımî)*
Mehmet Riza *(Emniyet)*
Emin *(Osmanlı)*
Şakir
Mehmet *(Mollazade)*
Aziz
Hacı Recep
Hafız Mehmet *(Servili)*
Mustafa *(Servili)*
Hacı Şakir
Hacı Ahmet *(Servili)*
Mustafa *(Hürriyet)*
Hacı Süleyman
Hacı Kasım
Raşit
Naim
Seyit Bakır
Hacı Osman
Muin ve Zeki
Emin *(Hocazade)*
Hasan *(Çatalcalı)*
Şerif
Hilmi *(Çatalcalızade)*
Hacı Mustafa
İsmail *(Hacı Hüseyinzade)*
Ömer *(Harputlu)*
Hafız Ali
İbrahim *(Saatçi)*
Nasrullar *(Nusret)*
Ahmet *(Hacı Ahmetzade)*
Şeyh Salih
Seyit Abdülkerim
Ali Saim
Kemal
Hacı Sadık
İsmail ve Hasan *(İttihat)*
Mehmet Ali *(Hayat)*
Ali Asgar *(Yeni Saadet)*
Mahmut *(Ahter)*
Ahmet *(Gazeteci)*
Hasan Taci *(Kasımzade)*
Nasrullah ve Rıza
Hacı Ahmet *(Şamlızade)*
Ömer Lûtfi
Sadık
Abdullah
İsmail *(Sandıkçı)*
Ahmet Nailî *(Şirketi Sahhafiye)*
Sait *(Harputlu)*
Hafız Mehmet
Hüseyin *(Kasımzade)*
Hafız Şevki
Hafız Mehmet
Hacı Mehmet

SISMANOĞLU MÜZE ARŞİVİ

— Bedesten —

Reşit
Mehmet Ali
İmam Mehmet
Hacı Recep
Abdürrahman
Mehmet Hilmi
İsmail
Hacı Ahmet
Şeyh Ahmet
Hakkı
Mustafa
Mehmet Şükrü
İsmail *(Kütahya)*
Mehmet *(Mücellit)*
Niyazi
Ali
Hacı Maksut
Hacı Maksut *(Eğinli)*

— Beyazıtta, müteferrik —

Ali Asgar
Mehmet Sadık
Hacı Kamber
Hacı Zahit
Ahmet *(Mehmetzade)*
Ali Rıza
Mehmet Ali
Molla Yusuf
Mustafa *(Sadakat)*
Feyzullah *(Cemiyet)*
Rıza *(Kırımî)*
Mehmet Zeki *(Hayriye)*
Abbas
Osman
Mehmet Hasan *(Malatya)*
Ali Osman
Mehmet *(Kırşehir)*
Ahmet *(İlmiye)*
İhsan *(Asya)*
Hayri

— Babıali —

Muhtar Halil
Osmanlı İktısat
Leon *(Kâinat K.)*
Ziya *(Hilâl K.)*
Artin
Kasım *(Cemiyet K.)*
Arakel
Ohanes Artür *(Osmanlı K.)*
Baha Tevfik *(Piyano K.)*
İbrahim Hilmi *(İslâm ve Askerî K.)*
Kirkor *(Asır)*
Hüseyin Hüsnü *(Darüşşafaka K.)*
Misak *(Zaman K.)*
Mehmet Ali *(Tütüncü)*
Seyit Hüseyin *(Meşrutiyet K.)*
Arsin *(Dersaadet K.)*
Mihran *(Türkiye K.)*
Leon *(Sühulet)*
Karabet
Garbis *(Gayret)*
İlyas *(Kanaat)*
Nusret *(Şefkat)*

OSMANOGLIO SISMEGARO

Parsih *(Tefeyyüz)*
Yani *(Martoğlu)*
Haykazun *(Kasbar)*
Karabet *(Şarkiye)*
Hüseyin *(İkbal)*
Mehmet Bakır *(Terbiye)*
Avedis *(İrfan)*
Mihran *(Cihan)*
Yorgi
Ahmet *(Tababet)*
Ali *(Kadıköy)*
Hüseyin *(Üsküdar)*
Faik *(Tophane)*

BUGÜN MEVCUT KİTAPÇILAR

Bugün 51 kitapçı var

— Hakkâklar —

Hafız Ahmet Şevki
Rıza Nasrullah
Kırımî Yusuf Ziya
İsmail
Lofçalı Şakir
Hafız Mehmet Raif
Ahmet Hamdi
Hacı Şakir
Niyazi
İbrahim Hakkı
Raşit
Abdürrahman
Hulûsi
Mahmut Necati
İsmail Hakkı
Müftü Şakir
Nizameddin
Ali Firaz
İsmail Safa
Ahmet

— Beyazıtta, müteferrik —

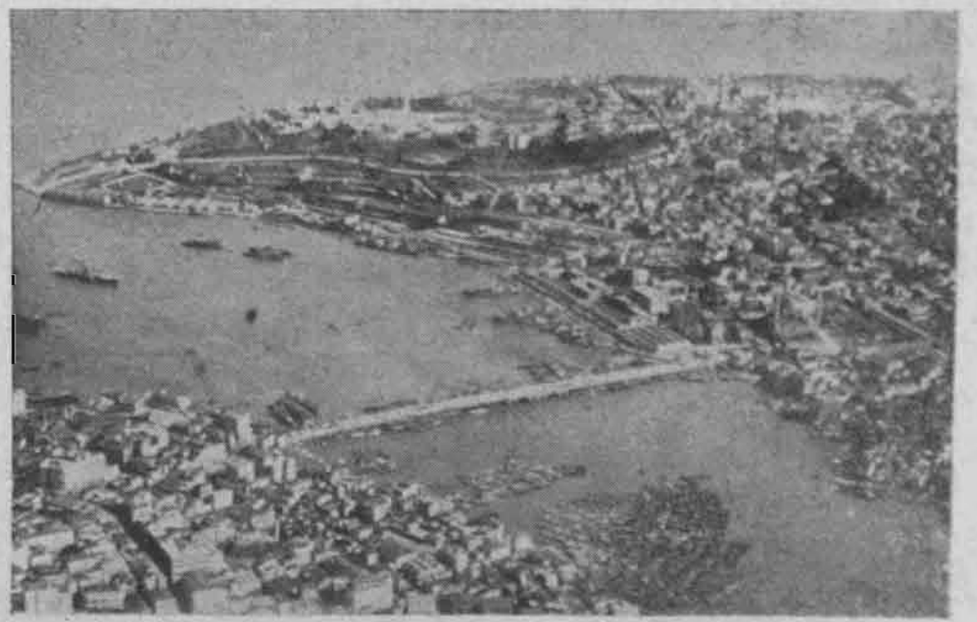
Sadakat
Nişan
Remzi
Mihran
Ali

— Babıali —

Devlet Matbaası
Kâinat
Memleket
Sühulet
Remzi
Zaman
Cümhuriyet
Asarı İlmiye
Maarif
Yeni Şark
Gayret
Kanaat

Şafak	Hilmi
Tefeyyüz	Cihan
İrfan	Halk
İnkılâp	Millet
İkbal	Sudi
İdare	Çiftçi
Kitapçılık Şirketi	Ahmet Halit

1908 senesinde 128 kitapçı dükkânı varmış. Şimdi kitapçı dükkânı var. Aradaki bu mühim farkın sebeplerini aramak, bulmak irfan âlemimizin büyük bir noksanını telâfiye hizmet edebilir. Onun için bu listeyi neşrediyoruz. Verilecek hükümleri münakaşa ayrıca istifadeli olacaktır.

İstanbulun tayyare ile alınmış manzarası

MÜZELERİMİZ

Asarı Atika Müzesi: Salıdan maada hergün 10 dan 17 ye, cuma günleri de 13 ten 17 ye kadar açıktır. Duhuliye 10 kuruştur.

Muhteviyatı: Yunanı Kadîm, Lidya, Fenike, Roma, Bizantin devirlerine ait lâhitler, heykeller, büstler, kabartmalar, vazolar, mozaikler ve mimarî ve tezyinî eserler.

Çinili Köşk: Salıdan maada hergün 10 dan 17 ye, cuma günleri de 13 ten 17 ye kadar açıktır. Duhuliye 10 kuruştur.

Bu bina İstanbulun en eski mebanisinden biridir.

Muhteviyatı: İslâm devrine ait halı, oyma ağaçlar, mahkûkât ve fayans varaka avanisi, müzehhep ciltler ve saire gibi kıymetli eserlerden ibarettir.

Şarkı Kadim Müzesi: Salıdan maada hergün 10 dan 17 ye, cuma günleri de 13 ten 17 ye kadar açıktır. Duhuliye 10 kuruştur.

Muhteviyatı: Sumer, Asur, Eti (Hitit), Mısır ve kadîm muhtelif şark kavimlerine ait eserler.

Topkapı Sarayı Müzesi: Cumartesi ve çarşambadan maada hergün 13 ten 17 ye kadar açıktır. Duhuliye: 50 kuruştur.

Hazine: Ayni gün ve saatlerde açıktır. Duhuliyesi de 50 kuruştur.

Binası esas itibarile tarihî bir eseri mimarî şaheseri olan Topkapı Sarayının ihtiva ettiği kolleksiyonlar: yirmi asırlık eserleri havi bir silâh müzesi, son derece zengin bir fayans ve porselen müzesi.

Sarayın açık bulunan paviyonları: Kubbealtı, Arz Odası, Mecidiye Köşkü, haricen Hekimbaşı Kulesi, Mustafa Paşa Köşkü, Revan Köşkü ve taraçası, Bağdat Kasrı ve bu meyanda Lâle Bahçesi geçilerek Perde Kapısından harem dairesine girilir. Burada muhtelif asırlara ait çini panolar vardır. Badehu Kızlar Ağası Dehlizinden ha-

rice çıkılır. Orada bir mahkûkât kolleksiyonu vardır.

Hazine daireleri: Bu bina, Osmanlı devrinin altı yüz senelik bakayası servetini muhtevidir: Billûr ve gümüş hazinesi, murassa tahtlar, murassa silâhlar, murassa elbiseler, murassa avani, murassa eşya ve binihaye tarihî ve emsali nadir halı, kumaş, yazı levhaları ve sair mevat.

Türk ve İslâm Eserleri Müzesi: Pazartesiden maada hergün 10 dan 17 ye, cuma günleri de 13 ten 17 ye kadar açıktır. Duhuliye 10 kuruştur.

Muhteviyatı: Eski şark halıları ve eski şark tezhibî cilt ve yazma kitaplar, minyatürler, eski oyma eserler, tarihî kumaşlar, bakır ve sedefkârî işler.

Bulunduğu semt: Süleymaniye Camiinin şimal kısmında yol üstünde Mimar Sinan eseri olan Süleymaniye İmarî binasında.

Yedikule: Hergün 10 dan 17 ye kadar açıktır. Duhuliyesi 10 kuruştur.

Tarihî bir şatodur. Uzun zaman resmî hazine mevkii olmuş, bir müddet te siyasî menfa ve hapishane ittihaz edilmiştir. Bu binanın bir miktarı Bizans eseri olan Yaldızlı Kapıyı da ihtiva eder.

Askerî Müze: Pazartesinden maada hergün açıktır. Duhuliye 10 kuruştur. Muhtelif devirlere ait silâhlar, toplar ve yeniçeri teşkilâtına ait eşya ve mankenler, eski devirlerin teçhizatı askeriye nümuneleri, bazı vakayii meşhure tabloları ve İstanbul fethinde Bizanslıların limanı seddettikleri tarihî zincir.

Mahalli: Topkapı Sarayı dahilindedir.

Bahriye Müzesi: Cumadan maada hergün açıktır. Duhuliyesi 10 kuruştur.

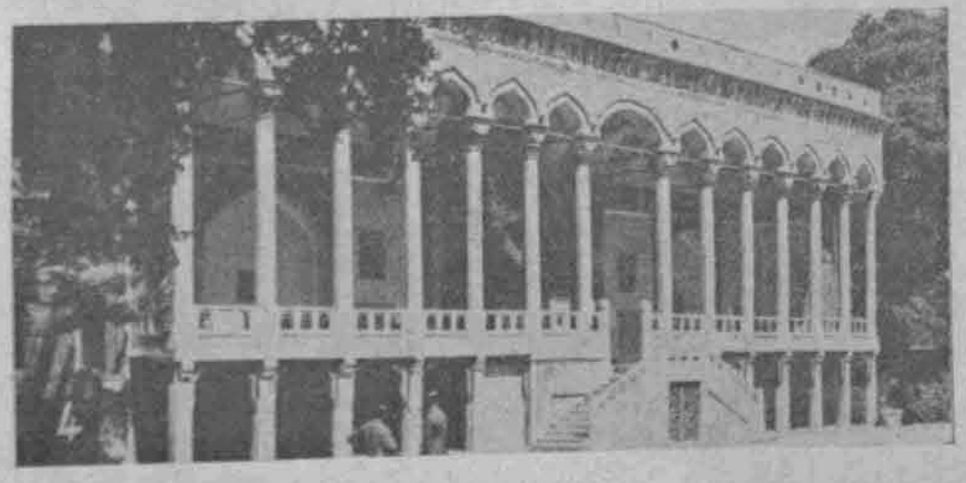
İçinde Osmanlı bahriyesinden geçen gemi modelleri ve bu gemilere ait yadigâr parçaları ve eski bahriye alât ve edevatı mevcut olduğu gibi şayanı dikkat bayraklar ve dört yüz sene evvel imal edilmiş toplar, bahriyeye ait resimler ve asırlarca evvel vücuda getirilmiş bahrî haritalar.

Bunlardan başka, merasimde kullanılmış saltanat san-

Asarı Atika Müzesi — Tihe heykeli — Efep — Çinili Köşk Müzesi

dal ve kayıkları, bilhassa. Dördüncü Mehmede ait misli dünyada nadir bir kadirga vardır. Bu sandallar, müze mahallinden ayrı bir mahalde ziyaret olunmaktadır.

Mahalli: Kasımpaşada eski Bahriye Nezareti binasındadır.

Sıhhî Müze: Divanyolundadır. Duhuliyesi yoktur.

İtfaiye Müzesi: Fatihte İtfaiye Garajı dahilindedir.

İNKILÂP VE HALK MÜZELERİ

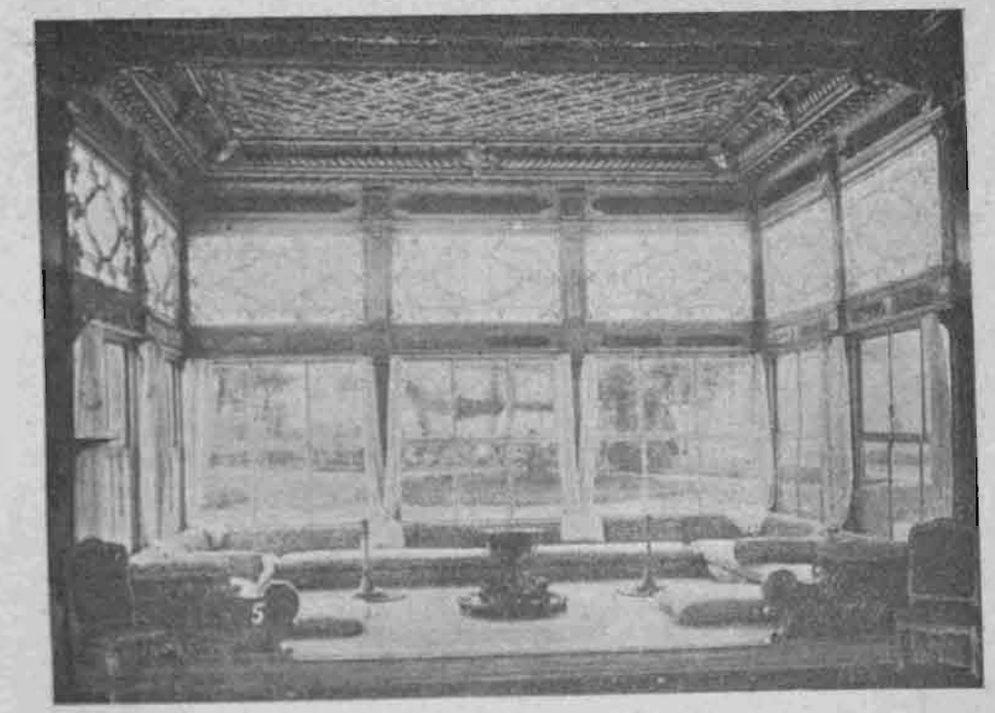
İstanbul Belediyesinin bütün Türkiye belediyelerine önayak olarak bu iki müesseseyi kurmakla evvelâ yeni Türk inkılâbına; saniyen eski Türk içtimaiyatına yapmış olduğu büyük hizmeti takdirlerle karşılamak kadirşinaslık icabındandır.

Büyük Gazinin Anadoluya geçmeden evvel oturduğu ve vatanın kurtuluşunu içinde düşündüğü ev satınalınarak orasının bir müze haline getirilmesi düşünülmüş ve 1929 senesinde işe başlanmıştır.

Şişlide Halâskâr Gazi Caddesinde bulunan bu ev, son büyük inkılâpların ve bütün yenilik hareketlerinin banisi olan Gazi Mustafa Kemalin hatıralarile doldurulmuş ve bu hatıralar gelecek nesillere kıymetli bir vesika, daha doğrusu abide olarak bırakılmak istenmiştir.

Asırlardanberi uğraşıldığı ve nail olmak için birçok teşebbüsler yapıldığı halde bir türlü başarılamıyan garplileşmek ve asrileşmek cereyanları Mustafa Kemalin dehasile ancak son senelerde tahakkuk ettiği için müzede bütün bu cereyanlar ve hadiseler eşyalarla, resimlerle, vesikalarla, hatta ileride millî ressamlarımızın yaratacakları tablolarla canlandırılarak muhafaza edilmek bu işte çalışanların takip ettikleri proğram icabındandır.

Bundan dolayıdır ki şimdiye kadar Gaziye ve yaptığı inkılâplara ait birçok fo-

Kara Mustafa Paşa Köşkü — Silâh Müzesi — Fayans Müzesi

toğraflar, tablolar, haritalar ve eserler toplanmıştır.

Meselâ: Millî mücahedeyi tahrik ve tesri eden, binaenaleyh Türk istiklâl ve inkılâbının başlangıç işini gören, Yunanlıların İzmire girmeleri hâdisesi dokuz kadar suluboya tabloda tesbit olunarak müze binasının alt katı ve methali bunlarla örtülmüştür ve gene bu methalde İstiklâl Harbinden evvel muhtelif devletler tarafından işgal olunan Türkiyenin yaptırılan bir haritası ile İstiklâl Harbinden sonra millî hudutlar içinde yeni Türkiyeyi gösteren diğer bir harita, vatanın o zamanki halini ilk bakışta gösteren mühim birer vesika olmak üzere teşhir olunmaktadır.

İnkılâpların her yeni safhasına ait vesikaları toplamak ve hadiseleri tesbit etmek hususlarında müze heyeti hiçbir fırsatı kaçırmıyorlar. Meselâ: Daha harf inkılâbına başlanmadan evvel Gazinin Sarayburnunda verilen bir müsamere dolayısile yeni Türk harflerinin kabulü lehinde hemen orada yeni yazı ile bir bloknota yazmış ve halka okumuş ve okunmuş olan hitabenin Gazinin el yazısile olan aslı bu müzede bir tablo halinde teşhir ve muhafaza olunduğu gibi, şapka inkılâbı münasebetile Gazinin Kastamonuda söylemiş olduğu nutuk ile bu nutuk üzerine Kastamonuda hemen şapka giyenlerin resimleri de gene bu suretle bir tablo halinde muhafaza olunmuştur.

Gazi ile Türk inkılâbı hakkında türkçede ve yabancı dillerde çıkarılan bütün eserler de inkılâp müzesinde toplanmaktadır.

Hemen söylemek lâzımgelir ki bu halile burasının hemen şimdiden büyük değil, hatta ortahalli bir müze haline getirilmiş olduğu zannedilmemelidir. Daha işe yeni başlanmıştır. İnkılâp müzesinin zenginleşmesi evvelâ inkılâp ricalinin Gaziye imtisalen müzeye verecekleri vesikalarla eşya; saniyen: millî ressamların inkılâpların her safhasını canlandırmak ve yaşatmak için yapa-

SISMANOGLIO MEGARO

İNKILÂP MÜZESİ

Büyük Gazinin Anadoluya geçmeden evvel oturduğu ve vatanın kurtuluşunu içinde düşündüğü evde bir inkılâp müzesi vücuda getirilmesi düşünülmüş ve 1929 senesinde işe başlanmıştır.

Şişlide Halâskâr Gazi Caddesinde bulunan bu ev, son büyük inkılâpların ve bütün yenilik hareketlerinin banisi olan Gazi Mustafa Kemalin hatıralarile doldurulmuş ve bu hatıralar gelecek nesillere kıymetli bir vesika bırakılmak istenmiştir.

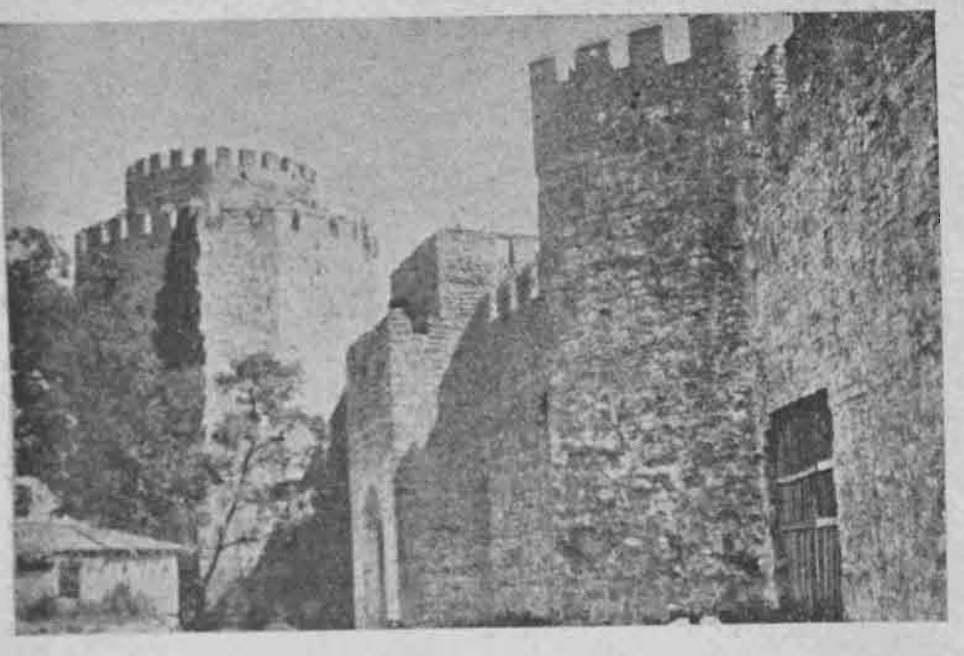

Halk Müzesi ve Şehir Kütüphanesi

cakları tablolarla mümkün olacağı şüphesizdir. Müze heyeti mesaisini bu nokta etrafında teksif etmektedir.

Halk müzesine gelince: Son inkılâplarımızın ehemmiyetini gelecek nesillere iyi gösterebilmek için bazı mukayese zeminleri hazırlanması düşünülerek eser, vesikalar ve eşya toplamakta evvelâ Tanzimat Devrine kadar inilmesi düşünülerek o suretle işe başlanmıştır. Daha sonra Tanzimat Devrinin de Türklerin garplileşmesine başlangıç olamıyacağı ve bunun için Üçüncü Sultan Ahmet, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa devrine kadar gidilmesi kararlaştırılıp bu vadide üç sene çalışıldıktan sonra inkılâp müzesinde toplanan bu türlü eşya, kitap, gazete, meemua ve sairenin başlıbaşına bir müze teşkil ettiği görülerek bunlarm başka bir binaya naklile Gazi Evinin yalnız son inkılâplara tahsisi kararlaştırılmıştır. Mesele bu safhaya intikal edince Belediye Kanununda varidatları 500.000 liradan fazla olan belediyelerin birer halk müzesi ve birer halk kütüphanesi yapmaları hakkındaki kanunî mecburiyet göz önüne getirilerek Şişlideki İnkılâp Müzesinde toplanan bu türlü eşya, kitap ve sairenin Beyazıttaki medreseye naklile şimdilik bu binanın hem müze, hem de kütüphane ittihazı münasip görülmüştür. Yirmi odadan, bir büyük salondan ve geniş koridorlardan ibaret ve mustatil şeklinde bulunan medrese binası gerek yeri, gerek inşası tarzı itibarile müze ve kütüphane olmağa çok elverişlidir. On bin liraya yakın bir para sarfile binada icap eden tadilât ve tamirat yapıldıktan sonra yarısı kütüphaneye, yarısı müzeye tahsis olunmuştur. Büyük salon kıraat salonudur.

Koridorlarda resimler, mankenlere giydirilmiş eski Türk kıyafetleri bulunmaktadır. Medresenin ortasındaki üstü açık avlunun ileride kristal camlarla örtülerek orasının büyük bir kıraat salonu ha-

Yedikule Müzesi — Türk ve İslâm Eserleri Müzesi — Bir çevre

line getirilmesi de düşünülen şeylerdendir.

Şimdiye kadar mubayaa olunan kitap, mecmua ve gazetenin sayısı yirmi bine baliğ olmuştur. En ziyade her dilden tarihî, siyasî ve içtimaî eserler ve risalelerle Türkiyede ve bilhassa İstanbulda çıkarılan günlük, haftalık gazete ve mecmualar, devlet ve vilâyet salnameleri, her türlü nevsaller, takvimler, kamuslar, ansiklopediler ve ihsaî eserler tercihan tedarik olunmaktadır.

Şarka ait resimli seyahatnameler ve albümler itibarile halk kütüphanesi şimdiden İstanbulun en zengin kütüphanesi halini almıştır denilebilir. İstanbulda çıkan gazete ve mecmuaların yüzde doksan beşi ciltli olarak kolleksiyon halinde temin edilmiştir.

Müze kısmında: eskiden İstanbulda kullanılan her türlü ev eşyası ile elbiseler, tekke eşyaları, derviş kıyafetleri, bilhassa bektaşi ve mevlevî kıyafetleri, her tarikatin serpuşlarından ve sarıklarından mühim kolleksiyonlar yapılmıştır. Eski Türk san'atkârlarının yalnız yaptıkları eşyalar değil, bunları yapmak için kullandıkları aletler de eşya meyanındadır. Karagöz ve kukla gibi yavaş yavaş terkedildiği görülen eski millî oyunlarımızı gösteren takımlar da alınmıştır.

Şu izahat gösterir ki halk müzesinde nefîs ve kıymettar eşyadan ziyade maddî kıymeti az fakat tarihî, içtimaî ve iktısadî ehemmiyetleri fazla olan şeylerin bulundurulmasına ehemmiyet verilmiştir. Bununla beraber gerek inkılâp, gerek halk müzesile kütüphanesi henüz rüşeym halindedir. Fakat her iki müzenin banisi olan İstanbul Valisi ve Belediye Reisi Muhiddin Beyefendinin himmetleri ve başlangıçtanberi bu işte Muhiddin Beyefendi ile birlikte candan çalıştıkları görülen İstanbul Meb'usu Halil Ethem, Müderris Köprülüzade Fuat, Doktor Ahmet Süheyl, Hayrettin Nedim ve Osman Nuri Beylerin gayretlerile belediyenin kurduğu müzelerle kütüphane seneden seneye terakki ederek az zaman içinde İstanbulun en zengin ve en istifadeli birer müessesesi haline geleceğinden hiç şüphe etmiyoruz. Bu müzelerle kütüphanenin en büyük faidelerinden birisi de yok pahasına elden çıkarılarak memleket haricine kaçırılan binlerce millî eserlerin burada kalmasına muvaffak olunmasıdır. Halk müzesinde mazi, inkılâp müzesinde hal ve istikbal yaşıyacak ve gelecek nesil bu suretle mazi ile istikbal arasındaki farkı maddî delillerle görecektir. Binaenaleyh, bu müzeler Türk harsı, Türk tarihi ve Türk san'atleri için büyük birer hazine sayılır. Bu yüzden Muhiddin Beyefendi ve çalışma arkadaşları tebrike şayandırlar. *Selim Nüzhet*

SISMANOGLIO ARMENIAN PATRIARCHATE OF CONSTANTINOPLE MEGARO

İTFAİYE MÜZESİ
GERÇEK DAVUT
ve
TÜRKİYEDE İTFAIYE TEŞKİLÂTI

İstanbulun tarihî derdi olan yangınları söndürmek için ilk defa tulumba yapılıp kullanılması 1716 (1130) senesine tesadüf eder.

Bu tarihlerde (Davit) adında bir Fransız İstanbula gelmiş, Galatada yerleşmiş (Kaptanı Derya) İbrahim Paşa ile Venedik seferine iştirak edip orada top atmakta ve hedefe iştirak ettirmekte yararlığı görülerek paşanın takdirine mazhar olmuştur. Seferden dönüşte yanında bulunan on kişi ile beraber islâm dinini kabul ederek Türk ve islâm ailesine karışmıştır.

(Gerçek Davut) un İstanbulun en büyük derdi olan yangını söndürme aletini yapması ve bir iki yangında tatbik ve tecrübe edilerek faidesinin ve hizmetlerinin hayretlerle görülmesi kendisinin bu işe memur edilmesine sebep olmuştur.

Tarihçi Raşit ve Asım Efendilerin biribirini tamamlamıyacak surette verdikleri

malûmata ve lâhdi üzerindeki yazılara göre Gerçek Davut 1739 (1132) senesinde yani birçok yeniliklere şahit olduğumuz Üçüncü Ahmedin saltanatı ve Nevşehirli İbrahim Paşanın sadareti zamanlarında (Sertulumbacıyanı DergâhıÂli) tayin olunmuştur. Yeniçeri ortalarına ilâve suretile yeniden ihdas olunan bu orta şimdiki Şehzadebaşının arka tarafında yeni odalar yahut acemi oğlanlar kışlasında açılmış ve Gerçek Davudun maiyetine elli nefer ve ona göre zabit ve saire verilerek sonraları maiyeti (150) ye çıkarılmıştı.

Asım ve Lûtfi tarihlerile Hadikatülcevamiin ifadelerine göre ilk itfaiye neferlerimiz yeknesak elbise giyer ve başlarında bakırdan serpuş taşır hatta her neferin numarası da bu kalaylı bakır serpuşlar üzerinde yazılı bulunuyordu.

1241 senesi yeniçerilerin ortadan kaldırıldığı sırada bu faideli teşkilât ta (yeniçerilerdendir) denilerek dağıtılmıştır.

Halbuki dağıldıktan 48 gün sonra Hocapaşada çıkan bir yangın Sirkeciden itibaren Babıali ve Nuruosmaniye taraflarını Kumkapıya kadar yakarak şehirde büyük bir tahribat yaptığı görülmesi üzerine yine askerî teşkilât olmak üzere (Babı Seraskerî) de bu tesisat yapılmağa başlanmıştır.

1825 (1241) den 1870 (1287) ye kadar bu teşkilâtın da ne gibi yeniliklere mazhar olduğunu bilemiyoruz.

1870 (1287) de Beyoğlunda büyük bir yangın çıkarak Galatasarayla Taksim arasındaki sahayı tarlaya çevirdiğinden hükûmet bu işle ciddî ve ehemmiyetli surette meşgul olarak bütün Avrupa itfaiye teşkilâtını tetkik ettirmiş, nihayet Macaristandakini hepsine üstün görerek oranın usulünü ve teşkilâtını kabul edip burada teşkilât ve tatbikatını yapmak üzere de iki mütehassıs getirtmiştir.

1873 (1290) senesinde getirilen bu mütehassıslardan birisi Umumî Harbe kadar Türkiyeden ayrılmamış ve askerî teşkilâtta feriklik

İtfaiye Müzesi

Bahriye Müzesi: Dördüncü Mehmedin Kadırgası

rütbesini kazanmış olan(Kont Zîçni Paşa) idi.

1908 (1324) den sonra memleketin her tarafında ve her türlü işlerde bir yenilik temayülü olduğu gibi itfaiye işlerinde de yeni bir hareket görülmüş, bilhassa belediyece motörlü yangın tulumbalarile dört taburdan ibaret olan itfaiye alayının yorulmadan ve çabuk yangın yerlerine nakilleri için otobüsler alınıp ciheti askeriyeye verilmiştir.

Ankara hükûmet merkezi ittihaz olarak İstanbuldaki ordu mevcudu tabiatile azaldığı sırada yangın söndürme işleri her medenî memlekette olduğu gibi belediyeye bırakılmış ve 1932 tarihinde İstanbul Valisi ve Şehremini Ali Haydar Bey şimdiki itfaiyenin temelini atmıştır. Ondan sonra bu mevkii işgal edenlerden bilhassa Muhiddin Bey itfaiye binaları yapmak, yangın söndürme aletlerini yenilemek hatta çoğaltmak hususlarında büyük himmetler göstermiştir. İtfaiye teşkilâtı dolayısile biraz da İstanbulun tarihî yangınlarından bahsetmek faidesiz sayılmaz sanırım.

Tarihlerimizde yangın kaydına ilk defa (1043) senesinde tesadüf ediyoruz. Bu tarihten evvel de yüzlerce yangınlar olduğu şüphesizdir. Fakat tarihçi (Naima) ilk evvel tarihinde yangından bahsettiği, yangına da eserinde (paragraf) ayırdığı, için ondan sonra gelen tarihçiler de Naimayı takip ve taklit ederek eserlerinde yangınlardan bahsetmeyi usul ittihaz etmişlerdir.

Mecellei Umuru Belediyenin birinci cildinde İstanbulun 1633 (1043) ten 1852 (1269) senesine kadar görmüş ve geçirmiş olduğu yangınlar kaydedilmiş; 1852 (1269) dan 1918 (1337) senesine kadar geçen müddet içindeki yangınların da ayrıca sene üzerine birer cetveli yapılmıştır. 1918 (1337) den 1932 senesine kadar geçen zaman arasındaki yangınlar tespit edilememiş, fakat 1923 le 1930 senesi arasındaki yangınlar muntazam ve ilmî bir surette kayit ve takip olunarak belediye istatistik mecmuasile neşredilmiştir.

Muhtelif zamanlarda yangının İstanbulda yapmış olduğu tahribatın derecesi bu ihsaî matûmat okunmadan anlaşılamaz. Yalnız şukadar haber verelim ki 1908 (1325) den1918(1337)tarihine kadar İstanbulda yanan binaların sayısı belediyenin resmî kayitlerine ve haritalarına göre 25000 dir. 10 sene içinde yanan bubinaların büyüklüğünü göz önüne getirmek için böyle bir mukayese yapabiliriz.

Ankara hükûmet merkezi ittihaz olunduğu zaman bu şehirde ancak 6000 bina vardı. Şimdi bir yahut bir buçuk misli artmış olabilir. Şu halde İstanbulda 10 sene içinde yanan binalar eski Ankaranın dört misli raddesinde bir yekûna baliğ oluyor demektir. Yine Mecellei Umuru Belediyenin birinci cildinde verilen izahata göre İstanbulda 300 sene içinde 8, 9 defa yanan semtler ve mahalleler vardır. Bir şehir böyle sekiz dokuz dafa yanarsa o şehirde millî servet ve millî asarın, ne derece tahribe uğrayacağını izaha hacet yoktur. Bu vaziyet karşısında son itfaiye teşkilât ve ıslahatının ehemmiyeti gözümüzde büyümek lâzımgelir.

Gerçek Davudun hatırasını teyit vesilesile yazılan şu satırlara, birkaç resim ilâvesini de faideli gördük.

Osman Nuri

Fatihte İtfaiye Müzesi

MEMLEKETİMİZ

Mevki: Türkiye Avrupanın şarkında Asyanın garbında deniz ve kara hudutlarile çevrilmiş büyük bir ülkedir. Avrupa ile Asya arasında atılmış bir köprü gibidir. [Asyadaki arazimize Anadolu; Avrupadakine de Paşaeli veya Şarkî Trakya denir. Anadolu ön Asyanın bir yarımadasıdır. Paşaeli ise Balkan yarımadasının bir parçasıdır].

En şimal ucu 42, en cenup ucu da 37 derece arzı şimalidedir. *Greenwich* mebdeine göre 26 ile 45 tulü şarkî dereceleri arasındadır.

Hudut: Türkiye Bulgaristan, Yunanistan, Ege Denizi, Akdeniz Suriye, Irak, İran, Kafkasya ve Kara Denizle çevrilmiştir. Irakta İngilizler, Suriyede Fransızlar, Kafkasyada ise Ruslar idareten hâkimdirler şu halde Bulgaristan, Yunanistan, Fransa, İngiltere, İran ve Rusya devletlerile komşuluğumuz vardır.

Mesaha: Türkiye arazisinin mesahası 763000 kilometre murabbaıdır. Komşularından, Rusya ve İran müstesna olmak üzere, hepsinden büyüktür.

Tabiî ahvali.

Arazisi: Türkiye heyeti umumiyesile dağlık ve yaylalıktır. Ovalık kısımlar nispeten az ve daha ziyade sahil boylarında toplanmıştır.

En yüksek dağları şunlardır:

Ağrı dağı (5172 metre irtifaile Türkiyenin en yüksek çıkıntısıdır).

Erciyaş dağı (4000 metreye yakın irtifaile Ortaanadolunun en yüksek dağıdır, bir sönmüş yanar dağıdır).

Toros dağları (Anadolunun cenubunu işgal eden bu Toros silsilelerinin muhtelif isimler alan birçok dağları vardır. En meşhurları Adana havalisinde Bulgar dağı, Ala dağ gibi dağlardır).

Anti Toroslar ve Şarkî Toroslar (Anti Toroslar asıl Anadoluyu cenubu şarkîden ihata ederler, bunlarda muhtelif isimler alan dağlar vardır.

Gâvur dağları, Binbuğa dağları gibi. Şarkî Toroslar ise anti toroslardan Van gölüne uzanan silsilelerdir).

Şimalî Anadolu dağları. (Anadolunun bütün Kara Deniz kıyıları boyunda dizilmiş olan bu dağlardan şarktakiler Rize dağları ortadakiler de Canik dağları ismini alırlar. Garpte bulunan kısımda Kastamonu havalisinde Ilgaz; Bolu havalisinde Ala dağ yüksek dağlardır).

Marmara havzası dağları (bu dağlardan Bursa civarındaki Ulu dağ meşhurdur).

İstanbul mıntakası dağları (bu dağlardan Kayış dağı yüksekçedir).

Paşaeli dağları (bu dağlardan Kara Deniz sahillerin de İstıranca dağları meşhurdur).

Garbî Anadolu dağları (bu dağlardan Edremit civarında Kaz dağı, İzmir civarında Yamanlar dağı, Küçük Menderes havalisinde Boz dağı meşhurdur).

Ortaanadolu garp kenarı dağları (bu dağlardan Murat dağı, Akdağı ve Demirci dağları meşhurdur).

Şarkî Anadolu dağları. (bu dağlardan Erzurumun cenubunda Palandöken, Bingöl, Dersim dağlarile Van gölü havalisinde birer sönmüş yanardağ olan Süphan ve Nemrut dağları meşhurdur.

Bu dağlardan maada cenubuşarkî hudutlarımıza yakın Cudi dağı ile Diyarbekir yaylâsında Karaca dağ ve daha birçok dağlar da Anadoluyu arızalandırırlar.

Türkiyede gerek sahil boylarında ve gerek dahillerde nehir boylarında mümbit ve mahsuldar birçok ovalar vardır. Bunlardan Adana ovası, şarkta Muş ovası, Garbî Anadolu ovaları, Bursa ovası, Şimalî Anadoluda Çarşamba ve Bafra ovaları ayrıca zikre değer ovalardır.

İklimi: Türkiyenin ik-

limi heyeti umumiyesile mutedil ve orta rutubetlidir.

Türkiyede iki iklim tipi göze çarpar:

1 — Sahil iklimi. Mutedil ve rutubetli.

2 — Dahil iklimi. Şiddetli ve kurak.

Türkiyede en mutedil ve bahrî iklim numunesine Şarkî Kara Deniz sahillerinde tesadüf edilir. En sıcak yerler Adana, Urfa ve Diyarbekir; en soğuk yerler ise Erzurum ve Kars taraflarıdır.

Türkiyede en fazla yağmur alan Rize tarafları; en az yağmur alan yer de Konya havalisidir.

Nehirleri: Türkiye nehirleri kısadır ve her daim suları bol olmadığından akışları da seri olduğundan seyrsefere elverişli değillerdir. Elektrik istihsalinde ve araziyi sulama işlerinde faideleri vardır. En büyük şehirler şunlardır:

Yeşilırmak, Kızılırmak, Sakarya (Kara Denize dökülürler).

Susurluk (Marmaraya dökülür).

Bakır çayı, Gediz, Büyük ve Küçük Menderesler (Ege Denizine dökülürler. Seyhan, Ceyhan(Akdenize dökülürler)

Bunlardan başka Türkiyeden çıkıp ta başka memleketlerde denizlere dökülen nehirler de vardır.

Fırat, Dicle (Acem körfezine dökülürler).

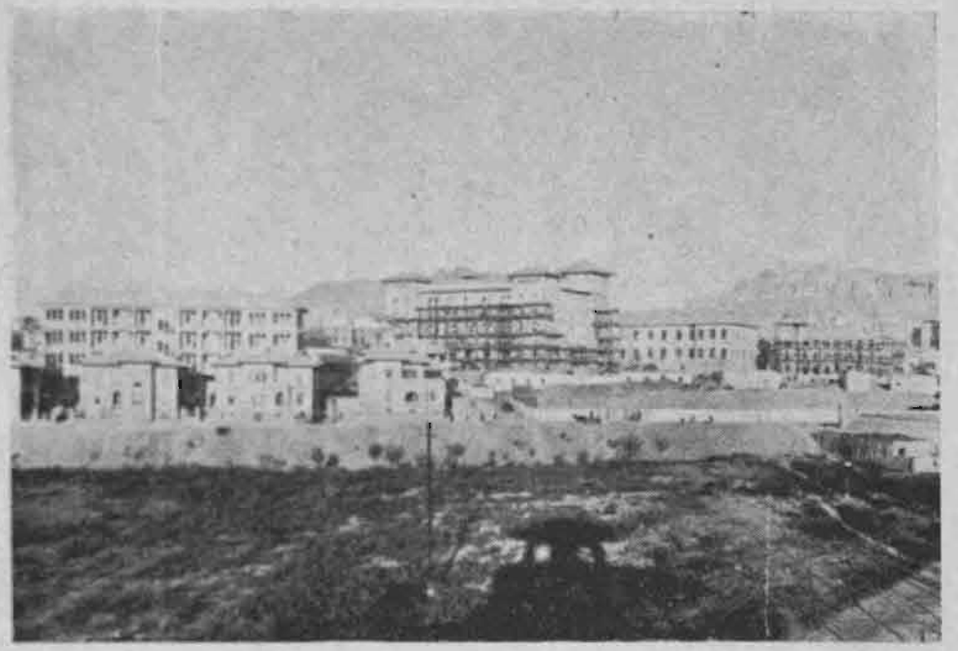
Çoruhsu (Kara Denize)

Aras suyu (Hazer Denizine dökülür).

Paşaelinde Bulgaristandan gelen ve Yunanistanla hudut vazifesini gören Meriç nehri de vardır.

Gölleri: Türkiyede birçok göller vardır. En büyük göl Van gölüdür. Ortaanadoluda Tuz gölü (Koçhisar gölü) Beyşehir, Eğridir, akşehir göllerile Marmara havzasında **Sabanca,** İznik, Ulubat ve Manyas gölleri de zikre değer.

Sahilleri: Türkiye Dünyanın sahili ençok memleketlerden biridir. (Umum sahillerinin uzunluğu 6000 kilometredir.) Kara Deniz ve Akdeniz sahilleri girintili ve çıkıntılı değilse de Ege Denizi kıyıları çok girintili ve çıkın-

Güzel Ankaradan bir manzara

Yeşil Bursanın umumi manzarası

tılıdır. Burada Dünyanın en mahfuz tabiî limanları vardır.

Boğazlar: Kara Deniz ile Marmara arasında İstanbul Boğazı (uzunluğu 30 kilometre, en dar yeri 550 metre.) Marmara ile Ege Denizi arasında da Çanakkale boğazı (uzunluğu 68 kilometre en dar yeri 1500 metre) vardır. Bu boğazlar Kara Denizin zengin memlektlerini Akdeniz ve Avrupa memleketlerine bağlayan deniz yolunun geçtiği kapılar olduklarından ticarî ve binaenaleyh siyasî ehemmiyetleri aynizamanda askerî ehemmiyetleri büyüktür. Lozan Muahedesile bu boğazların açık kalması prensibini kabul ettik. Boğazlar mukavelesinin tatbikını kontrol için Reisi Türk olan beynelmilel bir Boğazlar Komisyonu İstanbulda faaliyet halindedir.

BEŞERÎ AHVAL

Nüfus miktarı: 1927 nüfus tahririne göre Türkiyede 13,660,000 halk yaşamaktadır. [Nüfus her sene bir miktar çoğaldığından bugün daha fazla bir nüfusa malik olduğumuz muhakkaktır. Resmî makamların tahminine göre memleketimizin bugünkü nüfusu 17 milyon kadardır.]

Nüfus kesafeti: Türkiyede nüfus kesafeti zayıftır [Kilometre murabbaına 18 kişi düşer. Umumiyetle sahillerde nüfus iç taraflardan daha kesiftir. Trakya ve Marmara mıntakası nüfusça en kesif olan sahadır. [Kilometre murabbaına 40 kişi) bu mıntakada bulunan İstanbul vilâyetinde kilometre murabbaına 147 kişi düşer. Buna mukabil Şark yaylâlarının nüfus kesafeti çok zayıftır (kilometre murabbaına 10 kişi). Bu mıntakada bulunan Hakâri vilâyetinde kilometre murabbaına ancak 2 kişi düşer. Nüfusun dağılışı: Türkiye bir ziraat memleketi olduğundan halkın çoğu kırlarda yaşar. Binaenaleyh köy ve kasaba ahalisi şehir ahalisinden daha fazladır.

Türkiyede büyük şehirler azdır. Nüfusları 50,000 den fazla olan şehirlerin sayısı 6 dır. [İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Bursa, Konya] bunlardan yalnız İstanbul ile İzmirin nüfusu yüzbinden fazladır. [İstanbul 699,800; İzmir 153,800].

Nüfusu teşkil eden unsurlar: Türkiye ahalisinin büyük bir ekseriyeti Türktür. Türkler müslümandır. Türklere karışmış veya aslen Türk oldukları halde lisanlarını kaybederek kürtçe konuşan Kürtlerle Anadoluda dağınık bulunan Çerkez, Gürcü, Arnavut ve Boşnak gibi müslüman unsurları da Türk camiasına katmak lâzımdır.

Memleketimizde akalliyet halinde bulunan müslüman olmıyan unsurlardır: Rumlar, Ermeniler ve Yahudiler. Bunların yekûnu 250,000 kadardır. Bunlar kendi lisanlarını konuşurlar. Maamafih muamelâtı umumiyede biribirlerile anlaşmada türkçe lisanı hâkimdir.

Türklerin ırkî vasıfları: Türklerin Brakisefal ırkının Alplı veyahut Dağlı ismini alan en mütekâmil şubesini teşkil ederler. Boy yüksek, renk beyaz, göz ve saç koyu renktedir.

Türklerin umumî vasıfları: Türkler çalışkan, sebatkâr, kanaatkâr sulhperverdirler. Dinî taassupları yoktur. İyiliğine kanaat getirdikleri her yeniliği çabuk hazmederler. Ağır başlılık, teenni ile hareket, misafirperverlik Türkleri temyiz eden vasıflardır.

İdare tarzları: Türkiye Cümhuriyetle idare olunur. İdarede prensiplerimiz halkçılık, milliyetçilik ve lâikliktir. [İdare merkezi Ankaradır.]

"— Hakimiyet bilâ kaydüşart milletindir. Türkiye Büyük Millet Meclisi milletin yegâne ve hakikî mümessili olup millet namına hakkı hakimiyeti istimal eder.

Teşri salâhiyeti ve icra kudreti Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder. Meclis teşriî salâhiyetini bizzat istimal eder. İcra salâhiyetini, kendi tarafından müntehip Reisicümhur ve onun tayin edeceği İcra Vekilleri Heyeti marifetile istimal eder.„

© SISMANOGLIO MEGARO

Reisicümhur bir içtima devresi yani dört sene için Millet Meclisi tarafından ve kendi azası meyanından intihap edilmektedir.

Türkiyede 29 Teşrinievel 1923 te cümhuriyet ilân edilmiştir. İlk Reisicümhurumuz Büyük Kurtarıcımız Gazi Mustafa Kemal Paşadır.

İdarî taksimat: Türkiye arazisi vilâyetlere, vilâyetler kazalara, kazalar nahiylere nahiyeler köy ve mahallelere ayrılmıştır. Türkiyede 63 vilâyet vardır.

İKTISADÎ AHVAL

Umumî vaziyet: Türkiyenin servet membaları çok ve çeşitlidir. Müsait iklimile, ekilmeye elverişli geniş arazisile, vâsi orman ve otlaklarile Türkiye; kendi kendisini idare edebilen bir çiftçi ve ehlî hayvancı memleket olduğu gibi madenlerile bir madenci ve çeşitli ham maddelerile bir sanayi memleketi olmağa namzettir.

Türkiye iktısadî faaliyetlerde inkişaf halindedir. Onun içindir ki servet membalarının mühim bir kısmı halen ya bakirdir veya tamamen istifade edilmiyor. Cümhuriyet hükûmetinin takip ettiği iktısadî sistem ve program ile halkın çalışkanlığı ve aklıselimi Türkiye iktısadî inkişafını hazırlayan ve yaşatan amillerdir.

Ziraat: Türkiye bir ziraat memleketidir. Her iki mutedil mıntakada yetişen bütün mahsullerle medarî mıntakalara has nebatların bir kısmı Türkiyde mükemmel yetişmektedir.

Hububat (buğday, arpa, mısır, çavdar, yulaf, pirinç ve saire.) Konya, Ankara, Sıvas, Çankırı, Şark yaylâları,Adana ve Ege havzası bu cins mahsulleri çok yetiştiren yerlerdir. Tosya, Boyabat, Bursa, Maraş, Ankara havalisi iyi pirinç yetiştirirler.

Meyva (üzüm, incir, fındık, portakal, mandalina, elma, armut, kestane, ceviz, fıstık, kayısı ve saire.) Üzüm ve incirin en iyi yetiştiği mıntaka Ege havzasıdır.

Adana Belediye Bahçesi

Konya Müzesi Binası

Marmara havzasında, Sakarya boyunda, İç Anadoluda da üzümün yetiştiği yerler vardır. Kara Deniz mıntakasının şark kısmı fındık mıntakasıdır. Portakal ve mandalina, Rize, Antalya ve Dörtyol gibi yerlerde iyi yetişir. Elma ve armut Şimalî Anadolu (Amasya, Gümüşane, Kastamonu) ve Marmara mıntakasında, kestane Bursa havalisinde, ceviz bulunan sahil mıntakalarında, fıstık Cebelibereket ve Gaziayıntapta, kayısı Malatya, Kayseri, İzmir ve İstanbul taraflarında çok yetişmektedir.

Bakliyat ve sebze (fasulya, nohut, mercimek, bezelye bakla gibi) bunların tazeleri de kullanılır. Bunların tazelerile soğan, domates, lâhna, pırasa gibi diğer sebzeler de yetişmektedir. Bunlar her yerde yetiştirilir. Adana ve İzmirin turfanda sebzeleri o yerlere çok para kazandırır.

Patates, şekerpancarı ve şekerkamışı: Adapazarı taraflarında patates; Trakyada, Uşak havalisinde Kastamonu ve Erzurum taraflarında şekerpancarı, Antalya ve Adana havalisinde de şekerkamışı yetişmektedir. Patates ve şeker pancarı ziraati gün geçtikçe inkişaf ediyor.

Zeytin: Marmara havzası, Ege mıntakası ve Cenubî Anadolu ile Kara Deniz mıntakasının şark kısımları zeytinin iyi yetiştiği mıntakalardır. Marmara havzasının zeytin taneleri; Edremit ve Ayvalığın zeytinyağı meşhurdur.

Tütün: Türkiyenin en kıymetli mahsulüdür. Kara Deniz mıntakası (Trabzon, Samsun, Bafra, Zile ve saire) Kocaeli ve Marmara (Düzce, Hendek, Istanbul, Bursa, Balıkesir) Ege mıntakası (Bergama, Torbalı ve saire) gibi yerlerimizde gayet iyi tütün yetişmektedir. Bafra tütünleri çok meşhurdur.

Pamuk: Adana mıntakası, Ege havzası, Marmara havalisi pamuk yetiştiren yerlerdir. Şimalî Anadolunun bazı yerlerinde Trakyada ve Cenubuşarkî Anadoluda da pamuk yetiştirilmektedir.

Afyon: Orta Anadolu ve Ege havzasında ve Malatya taraflarında iyi yetişir. Afyon Karahisarı ve Malatyanın afyonları meşhurdur.

Keten, kenevir ve bilhassa Şimalî Anadolu mıntakasında, çok yetiştirilmektedir.

Bu esaslı mahsullerden başka gül, palamut, miyankökü gibi para getiren daha bazı mahsuller vardır.

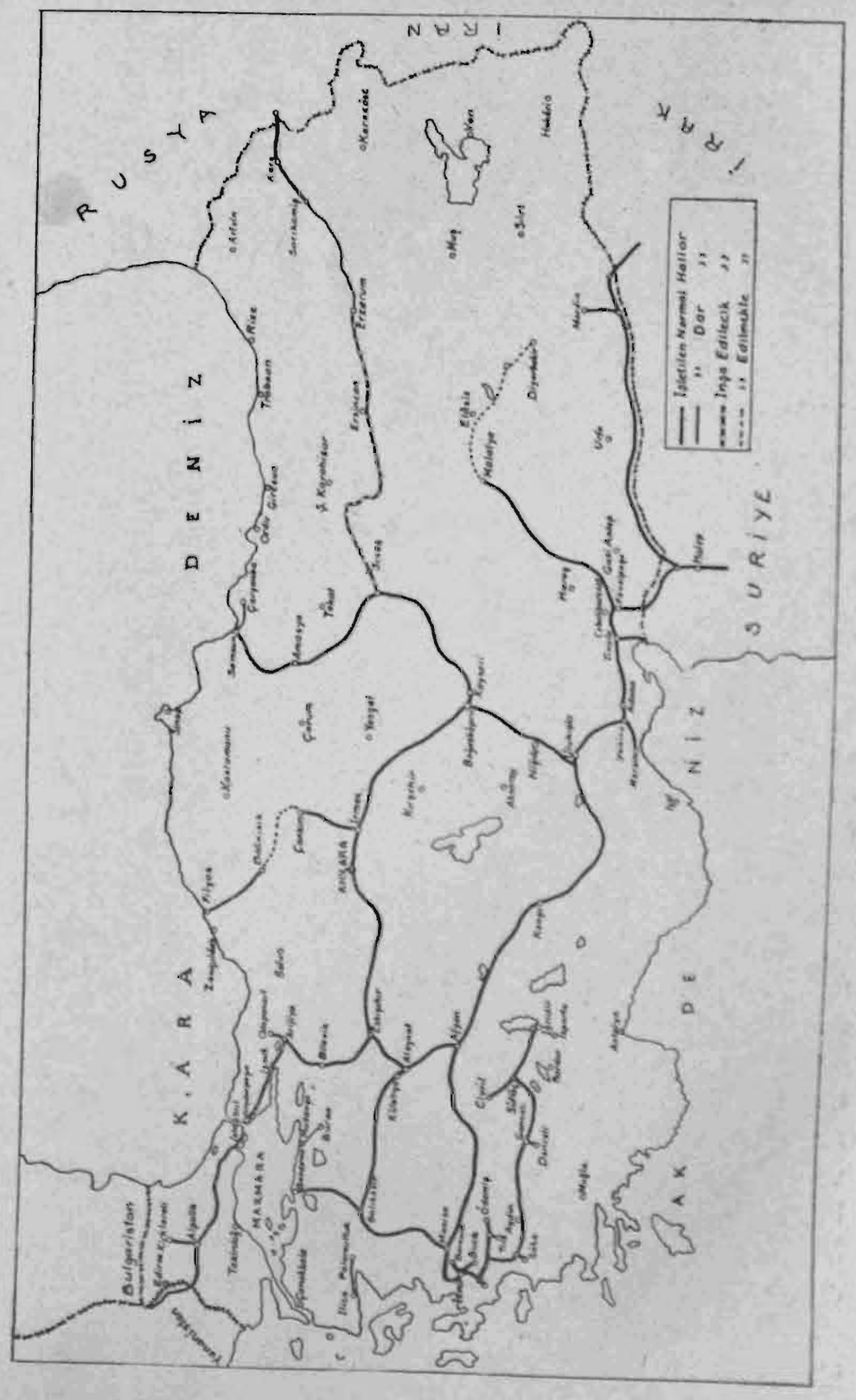
Ehlî hayvanlar: Türkiye bozkırlarında ve dağ otlaklarında ve yetiştirilen çayırlarda koyun ve keçi öküz, inek, manda, at, merkep ve ester, deve gibi hayvanlar beslenmektedir. Bu hayvanlardan başka; kümes hayvanları da çok olduğu gibi ipekböceği ve arı da beslenmektedir. Büyük ehlî hayvancı memleketlerine nazaran bizim bu hayvanlarımız pek çok değilse bazısının cinsi emsalsizdir. Meselâ Anadolu tiftiğinin dünyada eşi yoktur.

Ormanlar: Türkiye ayni zamanda bir orman memleketidir. (Arazinin % 12 si ormanlıktır.) Şimalî Anadolu dağlarile diğer sahil dağlarımız meşe, çam, gürgen gibi muhtelif ağaçlardan ibaret geniş ormanlarla süslüdür. Sinop, Kastamonu, Bolu ve Zonguldak taraflarının ormanları diğer mıntakalardan çoktur.

Av hayvanları: Türkiyede av hayvanları da çoktur. Bunların bir kısmının derileri ve kürkleri makbul cinstendir. Maamafih bu hususta ki faaliyetlerimiz Rusya, Sibirya, Kanada gibi kürkçü memleketlerle mukayese edilemiyecek derecededir.

Balık: Türkiye denizlerinde nehir ve göllerinde çok ve çeşitli balık yaşamakta ve bunlardan istifade edilmektedir. Bu hususta da balıkçı memleketlerle boy ölçüşecek kadar ileride değiliz.

Madenler: Türkiye topraklarının altı madence çok zengin ise de adamakıllı istifade edilemediği gibi ilmî tetkikat itmam edilemediğinden madenleri-

mizin kemiyet ve keyfiyeti tamamen malûm değildir. En çok kömür (Zonguldak mıntakası), simli kurşun (Balya-Kara-Aydın), bakır (Ergani), krom (Kütahya ve Muğla tarafları), manganez (Gemlik ve İzmir tarafları), zımpara (Ege havzası), borasit (Balıkesir tarafları), cıva (Konya tarafları), Eskişehir taşı, kükürt, kayatuzu bulunur. Demir ve petrol damarlarına da tesadüf edilmektedir. Bu madenlerin bir kısmı işletilmektedir.

Sanayi: Türkiye sanayii inkişaf halindedir. İpekli kumaş imali son zamanlarda çok inkişaf etmiştir. Bursa, İstanbul ipekli kumaş merkezleridir. Yünlü kumaşlar da yapılmaktadır.

İstanbul en birinci merkezdir. İzmir - Adana ve Mersin taraflarında bez dokunur. Pamuklu kumaş fabrikaları tesis edilmek üzeredir. Çinicilik ve halıcılık Anadolunun en eski san'atidir. Isparta - Gördes, Kayseri, Nevşehir, Kırşehir tarafları birer halı mıntakasıdır.

Meşin ve kösele, (İstanbul), zeytinyağı ve sabun, bira, şarap ve her türlü içki, yağ, peynir, balık ve sebze konservesi çikolata çimento, ve kiremit, kereste imali gü.. geçtikçe inkişaf ediyor.

Alpulluda ve Kütahyada iki şeker, Kayseride tayyare, Kırıkkalede top, Ankarada imalâtı harbiye fabrikalarımız vardır. Madenî sanayiimiz ve gemi inşaatı sanayiimiz yok denecek derecededir.

Nakliye vasıtaları: Türkiye nakliye vasıtaları kâfi derecede mükemmel ve ihtiyaca tekabül edecek nisbette değildir.

Maamafiyh Cümhuriyet Hükûmetinin yılmaz mesaisi memleketin bu esaslı noksanını telâfi etmek yolundadır.

Nehir yolları ve kanallar yoktur. Zaten nehirlerimiz gemilerin işlemesine elverişli değildir.

Devlet ve vilâyet yolları da memleketin genişliğine nisbeten kâfi değildir. Umumî şosalarımız noksandır.

Demiryollara gelince bugün Türkiyede işliyen demir-

yollarının tulü 5857 kilometredir.

Hatlarımızın bir kısmı devletin idaresindedir:

İstanbul — Eskişehir — Ankara — Kayseri — Sıvas.

Eskişehir — Konya — Yenice.

Kütahya — Balıkesir

Adana — Mersin

Gümrü — Kars — Sarıkamış — Erzurum.

Samsun sahil hatları devletin idaresinde olduğu gibi inşa halinde bulunan Samsun — Sıvas; Ereğli — Irmak; Fevzipaşa — Malatya — Diyarbekir.

Ulukışla — Kayseri hatları da devletindir.

Şirketlerin elinde bulunan hatlar şunlardır:

İzmir — Afyon; İzmir — Bandırma; İzmir — Eğridir; İstanbul — Edirne;

Yenice — Nusaybin — Mudanya — Bursa.

Deniz nakliyatı millî ihtiyaçlarımızı temin edecek vaziyettedir. Gerek Seyrisefain idaresinin ve gerek millî kumpanyaların elindeki vapurlarımız millî ticareti temin ettikten maada Pire, İskenderiye gibi başka memleketlerin limanlarına uğrayarak uzak seferler de yapmaktadırlar.

Ticaret: Türkiyenin dahilî ticareti oldukça faaldir. Gerek mevziî ve gerek mıntakalar arasında cereyan eden bu dahilî ticaret halkın ihtiyacını temin ettikten başka millî paranın fazla tedavülüne ve binaenaleyh az para ile çok iş görülmesine sebep olmaktadır.

Mıntakalardan Marmara havzası ve Ege mıntakası millî ticaretin en faal olduğu yerlerdir. Satın alma kudreti fazla olan bu mıntakalar büyükçe sermayelerin toplandığı merkezlere de malik olduklarından memleketin harice olan ihtiyaçlarını temin etmekte ve memleketin her noktasına transit vazifesini görmektedirler.

Hakricî ticarete gelince: Türkiye yiyeceğe ait ihtiyaçlarının çoğunu dahilden temin eder, ayni zamanda sanayi faaliyetleri azdır.

Binaenaleyh büyük devletlere nazaran ticareti sönüktür. Maamafih yiyeceğe ait bazı şeylerle ham maddeleri ihtiyaçtan fazla yetiştirdiğinden ve mamul eşyaya ihtiyacı fazla bulunduğundan hariçle olan ticareti faaliyet halindedir, gün geçtikçe de inkişaf ediyor.

Ticarî muvazene memleketin aleyhindedir. Çünkü satın alınan şeyler (ithalât), satılan şeylerden (ihracat) daha fazladır. Binaenaleyh ticaret yolile memlekete girenden fazla memleketten para çıkıyor. Tediye muvazenesi olup olmadığı henüz tesbit edilmediğinden memleketten çıkan paranın muhtelif suretlerle tekrar avdet edip etmediği kestirilemiyor

Maamafih hükûmetin son zamanlardaki basiretkârane gümrük siyaseti sayesinde ticaret muvazenesi temin edilmiş sayılabilir.

[İthalât 126,6 milyon; ihracat 127,2 milyon Türk lirası. "1931 de„] Türkiyenin en çok ticaret yaptığı büyük memleketler; İtalya, Almanya, Hükûmatı Müttehide, İngiltere ve Fransadır. Bu devletlere hem fazla mal satarız, hem de onlardan fazla mal satın alırız. Buna mukabil Japonya, Çekoslovakya gibi bazı memleketler vardır ki sattığımızdan fazla mal satarlar, buna mukabil Yunanistan gibi bazı memleketler de vardır ki biz onlara satın aldığımızdan fazla mal satarız.

Türkiye en ziyade tütün, meyva ve sebze, yün ve tiftik, pamuk, afyon, ham deri, maden kömürü gibi şeyler satar pamuklu, şeker, madeni mamulât, yün ipliği ve yünlü makine, araba, vagon, işlenmiş deri, zahire ve hububat gibi şeyler satın alır.

DÜNYA
MESAHA ve NÜFUSU

m. = mesaha n. = nüfus
i. m. = idare merkezi

Bütün Dünya **m.** 509,950,000 **n.** 1,953,000,000
Avrupa **m.** 10,077,000 **n.** 495,000,000
Asya **m.** 43,975,000 **n.** 1,059,000,000
Afrika **m.** 29,921,000 **n.** 145,000,000
Şimalî Amerika **m.** 24,455,000 **n.** 165,000,000
Cenubî Amerika **m.** 18,342,000 **n.** 79,000,000
Okyanusya **m.** 8,972,000 **n.** 9,900,000
Cenup Kutpu Arazisi **m.** 14,300,000 **n.** 2,200

AVRUPA DEVLETLERİ
VE MÜSTEMLEKELERİ

Arnavutluk *Meşrutî krallık* (**m.** 27,538 **n.** 1,003,000) **i. m.** Tiran 17,000

Andorra *Cümhuriyet* (**m.** 452 **n.** 5,500) **i. m.** Andorra

Belçika *Meşrutî krallık* (**m.** 30,444 **n.** 8,050,000) **i. m.** Brüksel 826,000

Müstemlekeleri : (**m.** 2,439,000 **n.** 14,000,000) *Afrikada:* 1) Belçika Kongosu 2) Ruanda (Manda)

Britanya İmparatorluğu (**m.** 41,020,000 **n.** 480,600,000)

A — İngiltere "Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Müttehit Kıralığı„ (**m.** 243,777 **n.** 45.940,000) **i. m.** Londra 7,849,000 (Mülhakatile beraber)

1 — İngiltere ve Galler memleketi 2—İskoçya 3—Şimalî İrlanda 4—Man adası 5—Anglonorman adaları

B—Tâbi memleketler (**m.** 40,775,00 **n.** 434,660,000)

Avrupada: (**m.** 69,194 **n.** 3,183,000) 1—Serbest İrlanda. Hükûmeti (Dominion) 2 — Cebelitarık 3 — Malta

Asyada: (**m.** 6,888,000 **n.** 356,500,000) 4 — Kıbrıs 5 — Palestin (Manda) 6 — Arabistan Hükûmetleri (Himaye altında) a — Maveraüşşeria Emirliği b — Umman Sultanlığı c — Korsan sahili ç — Katar d — Kûveyt Sultanlığı

7—Irak Kırallığı (Manda) (**m.** 500,000 **n.** 3,200,000) **i. m.** Bağdat 145,000

8—Hint İmparatorluğu (**m.** 4,715,000 **n.** 334,000,000) **i. m.** Nepal Delhi a — Hindistan b—Belücistan c — Birmanya 9 — New Mihraceliği 10—Aden 11—Bahreyn adaları 12— Seylân 13—Maldiv adaları 14 — Boğazlar İdaresi 15 — İngiliz Malayası 16—Şimalî Borneo 17 — Brunei 18 — Saravak 19 — Hongkong

Afrikada (**m.** 9,940,000 **n.** 53,500,000) 20 — Şarkî Sudan 21 — Gambia 22 — Sierra Leone 23 — Altın Sahili ve Garbî Togo (Manda) 24—Nijeriya 25— St. Helena, Tristao v.s. adaları

26—Cenubî-Afrika İttihadı (**m.** 2,820.200 **n.** 9,150,000) **i. m.** Pretorya 83,000 a—Kap Ülkesi b —Natal c—Transval ç — Oranj d — Tâbi arazi (Basutoland, Beçuanaland, Swaziland, "Cenubugarbî Afrika "Manda„)

27—Cenubî Rodesia 28 — Şimalî Rodesia 29—Nyasa Ülkesi 30 — Tanganyika Müstemlekesi (Manda) 31—Zengibar Sultanlığı (Himaye) 32—Kenya Müs-

temlekesi 33—Uganda Kırallığı (Himaye) 34 — İngiliz Somalısı 35 — Moris adası 36 — Seyşel adaları 37—Sokotra

Amerikada: (m. 10,378,000 n. 12,350,000)

38—Dominion of Kanada (n. 9,368,450 m. 9,797,000) i. m Ottava 123,000

39 — New - Foundland (Dominion) 40 — Labrador 41—Bermuda 42—İngiliz Hondurası 43—Jamaika 44—Bahama 45—Leeward 46—Barbados 47—Windward 48—Trinidad 49—İngiliz Guayanası 50—Falkland

Okyanusyada: (m. 8,500,000 n. 9,125,000)

51 — Avustralya Dominionu (m. 8.178,825 n. 7.112.000) i. m. Kanberra 8.000 Dominionu a — Kuinzland b — Yeni Cenubî Gal c — Viktoria ç — Cenubî Avustralya d—Garbî Avustralya e — Şimalî ve Merkezî Avustralya f — Tasmanya g — Tâbi Memleketler: (Papua, Yeni - Gine - Arazisi, Norfolk adaları)

52 — Yeni Zeeland Dominionu (m. 272,359 n. 1,531,000) i. m. Wellington 134,000

53—Fiji adaları 54—Garbî Okyanusya adaları 55—Malden| v. s. adaları 56—Cenup Kutpu Arazisi

Bulgaristan *Meşrutî Kırallık* (m. 103,146 n. 5,750,000) i. m. Sofya 213,000

Danimarka *Meşrutî Kırallık* (m. 42,927 n. 3,540,000) i. m. Kopenhag 731,000

Müstemlekeleri: (m. 2,175,000 n. 38,000)

1—Faröer (Avrupa) 2—Grönland (Amerika)

Danzig Serbest Hükûmeti (m. 1,893 n. 412,000) i. m. Danzig 236,000

Almanya Federatif Cümhuriyeti: (m. 470,628 n. 65,300,000) i. m. Berlin 4,347,000 (Mülhakatile)

A: Hükûmetler 1 — Anhalt (Dessau) 2 — Bad (Karlsruhe) 3 — Bavyera (Münih) 4 — Brunsvik (Brunsvik) 5 — Bremen (Bremen) 6 — Hamburg (Hamburg) 7 — Hessen (Darmstad) 8 — Lippe (Dertmold) 9 — Lübek (Lübek) 10 — Mekenburg - Şwerin (Şwerin) 11 — Mekenburg Sterlitz (Neu - Sterlits) 12 — Oldenburg (Oldenburg) 13 — Prusya ve Valdek (Berlin) 14 — Saksonya (Dresden) 15 — Şomburg - Lippe (Bükeburg) 16 — Türingen (Vaymar) 1 — Württemberg (Stuttgart)

B — Saar (m. 1,910 n. 770,000) (Saarbrüken) (Muvakkaten Cemiyeti Akvam idaresinde)

Estonya Cümhuriyeti (m. 45,221 n. 1,116,000) i. m. Reval 128,000

Finlanda Cümhuriyeti (m. 398,483 n. 3,630,000) i. m. Helsinki

Fransa Cümhuriyeti (m. 550,000 n. 41,350,000) i. m. Paris 4,765,000 (Mülhakatile)

Müstemlekeleri: (m. 11,547,000 n. 62,860,000

Asyada: (m. 850,000 n. 24,700,000)

1—Suriye ve Lübnan (m. 148.820 n. 2,423,000) i. m. Beyrut 135,000 a — Suriye Cümhuriyeti b — Lübnan Cümhuriyeti c — Alevîler Hükûmeti ç — Cebeli Düruz 2 — Hintteki Fransız arazisi 3—Fransız Hindiçinisi: a — Koşinşin b — Kamboç c — Annam (Himaye) ç — Tonkin d — Laos e — Kuang - Ceu - Van

Afrikada: (m. 10,583,000 n. 37,500,000

4 — Cezayir (m. 575,289 n. 5,984,000) i. m. Cezayir

5 — Tunus Beyliği (Himaye) (m. 125,130 n. 2,160,000) i. m. Tunus

6 — Fas Sultanlığı (Himaye) (m. 572,000 n. 4,299,000) i. m. Fas

7 — Sahrayıkebir 8 — Garbi Fransız Afrikası: a — Senegal b — Fransız Ginesi c — Fildişi - Sahili ç — Dahomey d — Fransız Sudanı e — Yukarı - Volta f — Nijer Müstemlekesi g — Moritanya h — Togo (Manda)

9 — Fransız Hattıistiva Afrikası: a — Gabon b — Orta-Kongo c — Ubangi - Şari ç — Çat d — Kamerun (Manda)
10 — Madagaskar 11 — Reunion 12 — Fransız Somalısı
Amerikada: (m. 91,250 n. 565,000)
13 — Terre Neuve (Ternöv) 14 — Guadelup 15 — Martinik 16 — Fransız Guayanası
Okyanusyada: (m. 22,500 n. 98,000) 17 — Yeni - Kaledonya 18 — Okyanusya adaları

Yunanistan Cümhuriyeti (m. 127,319 n. 6,270,000) i. m. Atina 453,000
Avrupada: a — Yunan b — Girit c — Makedonya ç — Epir d — Garbî - Trakya
Asyada: Midilli - Sakız - Sisam

İzlanda Kırallığı (m. 102,846 n. 106,000) i. m. Reykyavik 25,000 [Danimarka ile birleşmiştir].

İtalya Meşrutî Kırallığı (m. 310,137 n. 41,200,000) i. m. Roma 925,000
Müstemlekeleri: (m. 2,270,000 n. 2,225,000
1—Rodos 2—Dodekaniso 3—Libia (Trabulus ve Bingazi) 4—Eritrea 5—Italya Somalısı 6—Cubaland

Yugoslavya Meşrutî Kırallığı (m. 248.665 n. 13,420,000 i. m. Belgrat 270,000

Letonya Cümhuriyeti (m. 65,791 n. 1,895,000) i. m. Riga 376,000

Lihtenştayn Prensliği (m. 159 n. 12,400) i. m. Vaduz

Lituanya Cümhuriyeti (m. 55,659 n. 2,340,000) i. m. Kovno 95,000

Lüksemburg Büyük Dükalığı (m. 2,586 n. 294,000) i. m. Lüksemburg 52,000

Monako Prensliği (m. 1,5 n. 27,000) i. m. Monako 2,000

Felemenk Meşrutî Kırallığı (m. 34,208 n. 7,830,000) i. m. Amsterdam 743,000
Müstemlekeleri: Asyada: (m. 2,030,380 n. 54,000,000)
1—Felemenk Hindistanı (m. 1,483,892 n. 52,825,000) Batavia 311,000 a — Cava b — Sumatra c — Borneo ç — Selep d — Molük e — Küçük - Sunda adaları
Okyanusyada: 2— Garbî - Yeni - Gine. Amerikada: 3— Felemenk Guayanası 4—Kuraçao

Norveç Meşrutî Kırallığı (m. 223,795 n. 2,820,000) i. m. Oslo 250,000
Müstemlekeleri: (m. 63,851 n. 964 1 — Spiçbergen 2—Bären 3—Jan Mayen 4—Cenup Kutpu Arazisi

Avusturya Cümhuriyeti (m. 83,833 n. 6,705,000) i. m. Viyana 1.866,000

Lehistan Cümhuriyeti (m. 388,390 n. 30,800,000) i. m. Varşova 1,086,000

Portekiz Cümhuriyeti (m. 88,740 n. 6,210,000) i. m. Lizbon 530,000
Müstemlekeleri: (m. 2,429,350 n. 8,700,000)
Afrikada: 1—Azor 2—Madeira 3—Yeşil-Burun adaları 4—Portekiz Ginesi 5—Garbî - Portekiz Afrikası 6—Şarkî - Portekiz Afrikası 7—Sao Tome ve Prensip adaları.
Asyada: 8—Portekiz - Hindistanı 9—Makao 10—Timor

Romanya Kırallığı (m. 294,967 n. 18,100,000) i. m. Bükreş 860,000

San Marino Cümhuriyeti (m. 61 n. 13,200) i. m. San Marino 1,600

İsveç Meşrutî Kırallığı (m. 448,460 n. 6,120,000) i. m. İstokholm 474,000

İsviçre Cümhuriyeti (m. 41,295 n. 4,070,000) i. m. Bern 111,000

İspanya Cümhuriyeti (m. 497,881 n. 22,210,000) i. m. Madrit 817,000

Müstemlekeleri: (m. 347,000 n. 1,800,000) Afrikada: 1—Kanarya adaları 2—İspanya Fası 3—Garbî-Sahrayikebir 4—İspanya Ginesi

Çekoslovakya Cümhuriyeti (m. 140,394 n. 14,620,000) i. m. Prag 750,000

Türkiye Cümhuriyeti (m. 762,736 n. 13,660,000) i. m. Ankara 75,000

Avrupada: (m. 23,975 n. 1,044,000)

Asyada (m. 738,761 n. 12,616,000)

Macaristan Meşrutî Kırallığı (m. 92,951 n. 8.665,000) i. m. Budapeşte 1,299,000

(Rusya) Sosiyalist Sovyet Cümhuriyetleri Birliği (m. 21,909,000 n. 146,985,000) i. m. Moskova 2.405,000

Avrupada: (m. 4,670,000 n. 114,801.000

Asyada (m. 17,239,000 n. 32.184,000) 1 — Rus Sosiyalist Federatif Sovyet Cümhuriyeti i. m. Moskova 2— Ukrayna Sosiyalist Cümhuriyeti i. m. Hazkof 410,000 3—Beyaz Rus Sosiyalist Sovyet Cümhuriyeti i. m. Minsk 124,000 4 — Maverayı Kafkas Sosiyalist Federatif Sovyet Cümhuriyeti i. m. Tiflis 283,000 a — Azerbaycan i. m. Bakû 447,000 b — Ermenistan i. m. Erivan 62.000 c — Gürcistan i.m. Tiflis 283,000

5—Türkmen Sosiyalist Sovyet Cümhuriyeti i. m. Çarcui 14,000 6—Özbek Sosiyalist Sovyet Cümhuriyeti

i. m. Taşkent 313,000 7—Tacik Sosiyalist Sovyet Cümhuriyeti i. m. Stalinabat 4,000

Vatikan Papalık Hükûmeti (m. — n. 518) i. m. Vatikan

ASYA DEVLETLERİ VE MÜSTEMLEKELERİ

Afganistan Mutlakî Kırallığı (m. 650,000 n.6,500,000) i. m. Kâbil 100,000

Arap Hükûmetleri (m. 1,750,000 n. 3,100,000)

1 — Necit Sultanlığı ve Hicaz Kırallığı (Suudiye) (m. 1,675,000 n. 2,200,000) i. m. Errıyad 20,000 a — Necit b — Hicaz c — Elhasa ç — Asir

2—Yemen İmamlığı (m. 70,000 n. 900,000) i. m. San'a 20,000

3—El Akabe (m. 5,000 n. 5,000) i. m. Akabe

Çin Cümhuriyeti (m. 9,650,000 n.444,000,000) i. m. Nankin 396,000

Müstemlekeleri A — Çin Türkeli b — Tibet C — Moğolya Ç — Mançurya [1]

Japonya Imparatorluğı (m. 381,250 n 63.500,000) i. m. Tokyo 2,295,000

Müstemlekeleri: (m. 298,000 n. 25,660,000)

1—Cenubî Sahalin 2—Korea 3—Kwanto 4—Formosa 5—Peskador adaları 6—Mikronezya adaları (Karolin, Marşal, Marian adaları)

Moğol Halk Cümhuriyeti (m. 1,500,000 n. 750,000) i. m. Urga 100,000

[1] Bugün Japonyanın himayesinde müstakil bir devlettir.

Acemistan Şahlığı (Meşrutî) (m. 1,645,000 n. 9,000,000) i. m. Tahran 210.000

Siam Kırallığı (m. 518.159 n. 10,235,000) i. m. Bankok 931,000

AFRİKA DEVLETLERİ VE MÜSTEMLEKELERİ

Habeşistan Mutlakî İmparatorluğu (m. 907,000 n. 11,500,000) i. m. Addis Ababa 50,000

Mısır Meşrutî Kırallığı (m. 994,300 n. 14,865,000) i. m. Kahire 1,060,000

Liberia Cümhuriyeti (m. 95,400 n. 2,100,000) i. m. Monrovia 10,000

Tanca (m. 400 n. 74,000) i. m. Tanca 46,000 (Beynelmilel bir idareye tâbidir)

AMERİKA DEVLETLERİ VE MÜSTEMLEKELERİ

Amerika Birleşik Devletleri (m. 7,996.000 n. 122,729,000) i. m. Waşington 540,000

1—Alabama 2—Arizona 3—Arkansas 4—Kolorado 5—Konnektikut 6—Delaware 7—Florida 8—Georgia 9—İdaho 10—İllinois 11—İndiana 12—İowa 13—Kalifornia 14—Kansas 15—Kentuky 16—Luisiana 17—Maine 18—Maryland 19—Massaçusetts 20—Mişigan 21—Minesota 22—Mississippi 23—Misuri 24—Montana 25—Nebraska 26—New-Hampşire 27—New-Jersey 28—New-Meksiko

29—New-York 30—Nevada 31—Şimalî Karolina 32—Şimalî Dakota 33—Ohio 34—Oklahoma 35—Oregon 36—Pennsyluania 37—Rhode İsland 38—Cenubî Karolina 39—Cenubî Dakota 40—Tennessee 41—Teksas 42—Utah 43—Vermont 44—Virginia 45—Waşington 46—Garbî Virginia 47—Wiskonsin 48—Wyuming

Müstemlekeleri: (m. 2,181,000 n. 14.773,000)

Amerikada: 1—Alaska 2—Porto Riko 3—Virgin adaları 4—Panama Kanalı Mıntakası

Asyada: 5—Filippin adaları.

Okyanusyada: 6—Hawaii 7—Guam 8—Samoa 9—Cenup Kutpu Arazisi

Arjantin Cümhuriyeti (m. 2,790,000 n. 11,100,000) i. m. Buenos Aires 3,063,000

Bolivia Cümhuriyeti (m. 1,332,808 n. 3,600.000) i. m. Sukre 34,000

Brezilya Cümhuriyeti (m. 8,511,189 n. 36,400,000) i. m. Rio de Janeire 1,730,000

Şili Cümhuriyeti (m. 741,300 n. 4.410,000) i. m. Santiago

Kolombia Cümhuriyeti (m. 1,283.864 n. 7,993,000) i. m. Bogota 235,000

Kostarika Cümhuriyeti (m. 48,550 n. 505,000) i. m. San Jose 51,000

Kûba Cümhuriyeti (m. 114,524 n. 3,610,000) i. m. Havana 585,000

Dominika Cümhuriyeti (m. 48,577 n. 1,090,000) i. m. Santo Domingo 31,000

Ekuador Cümhuriyeti (m. 451,180 n. 2,450.000) i. m. Kuito 100,000

İSMAİL MANOĞLU

Guatemala Cümhuriyeti (m. 109,724 n. 2,430,000) i. m. Auatemala 112,000

Hayti Cümhuriyeti (m. 28,676 n. 2,380,000) i. m. Port-au-Prince 125,000

Honduras Cümhuriyeti (m. 100,048 n. 740,000) i.m. Tegusigalpa 27,000

Meksika Cümhuriyeti (m. 1,969,154 n. 14,800,000) i. m. Meksiko

Nikaragua Cümhuriyeti (m. 118,453 n. 740,000) i. m. Managua 28,000

Panama Cümhuriyeti (m. 74,522 n. 520,000) i. m. Panama 59,000

Paraguay Cümhuriyeti (m. 263,100 n. 965,000) i.m. Asunsion 121,000

Peru Cümhuriyeti (m. 1,895,000 n. 6,025,000) i. m. Lima 265,000

Salvador Cümhuriyeti (m. 20,948 n. 1,750,000) i.m. San Salvador 89,000

Uruguay Cümhuriyeti (m. 179,000 n. 1,840,000) i. m. Montevideo 459,000

Venezuela Cümhuriyeti (m. 945,000 n. 3,160,000) i. m. Karakas 185,000

Yeni Hebrides adaları (m. 13,230 n. 60,000) i. m. Port Vila (Fransız ve İngiliz müşterek idaresi altında)

İSMANOGLIO

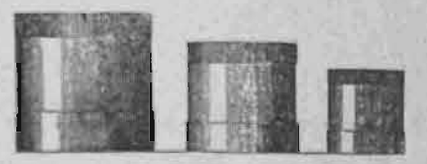
BİZDE METRE SİSTEMİ TARİHÇESİ

Bizde metre sisteminin kabulü hakkındaki ilk kanun 14/eylûl/1285 (1869) senesinde neşredilmiştir. Metni Rasatane Salnamesinde de mevcut olan bu kanunun dokuzuncu maddesi mucibince «bin iki yüz seksen yedi senesi martı iptidasından itibaren devairi resmiye muamelât ve mubayaatı cedit mikyaslar üzerinden» yapılması lâzımgelmektedir. Kanunun on birinci maddesi de «1290 senesi martından itibaren cedit mikyasların istimali alelûmum mecburî» olduğunu tesbit etmektedir. Diğer ölçü ve tartılar da külliyen memnudur.

Böyle kat'î hükümleri ihtiva etmekle beraber o zaman bu kanunun tatbikına imkân bulunamamış ve eski ölçüler mer'iyette devam eylemiştir.

1297 (1881) senesinde yeni bir kanun daha neşrolunmuştur. Bu da metrenin ölçülere esas olarak kabul edildiğine dairdir. Altıncı maddesi bize 1882 senesinin martının «mebdei icraat» olarak kabul edildiğini öğretir.

O zaman «Mikyasatı Atika ve Cedide» unvanlı ve resimli bir kitap neşredilerek eski ve yeni sistemin ne suretle tahvil edileceği de öğretilmek istenmiş ve mekteplerde okutulacak bir kitap müsabakası da tertip edilmiştir. Buraya dercedilen resimler birinci mükâfatı kazanan Galip Beyin «Yeni Mikyaslara Dair Risaledir» unvanlı eserinden alınmıştır.

Kanunun bu ikinci neşri de ilki gibi akamete uğramış ve hiçbir netice alınamamıştır.

Takriben yirmi sene kadar bir fasıladan sonra ölçülerin tevhidi gene mevzuu

bahsolmuş ve bugünkü gibi ölçülerin yalnız kilo ve metreye hasredildiği halka ilân edilmiştir. Fakat aksi tesadüf olarak ölçülerin tevhidi ra-

mazana tesadüf ettiğinden esnafın ve halkın şikâyetini mucip olmuş, 1313 rumî senesinin ramazan ayında şu irade neşredilmiştir:

«Ölçülerin tevhidi hakkındaki kararın tatbikı bazı hilekâr esnaf tarafından nisvanı halkın ızrarını mucip olmakta ve ramazanı şerif münasebetile evkatı saireye nisbetle daha ziyade ahzü itada bulunulmakta olduğundan bayramdan sonra bir komisyon teşkili ile bu hususta bir karar verilmek üzere şimdilik bunun tatbikından sarfı nazar edilmiştir.»

Bu suretle 1935 senesi mer'iyete girecek olan Metre Sistemi Kanunu dördüncü kanunumuzdur.

Bu kısa tarihçeden sonra ölçüleri ve nisbetlerini atiye ilâve ediyoruz:

Metre sistemine göre uzunluk ölçüleri:

1 miryametre	10,000	Metre
1 kilometre	1,000	»
1 hektometre	100	»
1 dekametre	10	»
1 metre	1	»
1 desimetre	1/ 10	»
1 santimetre	1/ 100	»
1 milimetre	1/ 1,000	»
1 mikron	1/ 1,000,000	»
1 milimikron	1/ 1,000,000,000	»
1 angstrom	1/10,000,000,000	»

Sia ve hacim vâhitleri:

1 kilolitre	1,000	Litre
1 hektolitre	100	»
1 dekalitre	10	»
1 litre	1	»
1 desilitre	1/10	»
1 santilitre	1/100	»
1 mililitre	1/1,000	»

Kütle (Ağırlık) vâhitleri:

1 ton	1,000,000	Gram
1 kental	100,000	»
1 kilogram	1,000	»
1 hektogram	100	»
1 dekagram	10	»
1 desigram	1/10	»
1 santigram	1/100	»
1 miligram	1/1,000	»

Satıh vâhitleri:

1 kilometre murabbaı = 100 hektar
1 hektometre murabbaı = 100 ar
1 kekametre murabbaı = 1 ar
= 100metre murabbaı

Metre mikyası ile eski mikyaslar arasındaki nispet:

1 mimar arşını = 658 milimetre
1 çarşı arşını = 680 milimetre
1 endaze = 650 milimetre
1 okka = 1282 gram

KAYBETTİKLERİMİZ

AHMET RASİM BEY

Ahmet Rasim Bey 1281 tarihinde İstanbulda Sarıgüzelde doğmuştur. Bahattin Efendi isminde bir zatın oğludur. İlk tahsilini Sofular ve Tezgâhçı-

lar İlkmekteplerinde yaptıktan sonra Darüşşefakaya girmiş, 1299 da çıkmıştır. Burada numarası 77 idi.

Mezun olduktan sonra bir müddet Posta ve Telgraf Nezaretinde hizmet etmiş, sonra ayrılarak muharrirlik ve gazetecilik hayatına atılmıştır.

Gazeteciliğe, Ahmet Mithat Efendinin başmuharrirliği sırasında, Tercümanı Hakikate intisapla başlamıştır.

Uzun bir müddet İkdamda muharrirlik etmiş ve edebî yazılarının ekserisi, Malûmatta tefrika edildikten sonra kitap halinde de çıkmıştır.

Son senelerde ise epeyce uzun bir müddet Akşam Gazetesine, bilâhare kitap şeklinde de çıkan, kıymettar birçok yazılar yazmış ve en son yazıları ise Cümhuriyet Gazetesinde çıkmıştır.

Ahmet Rasim Bey 1932 de 67 yaşında olarak Heybeliadada vefat etmiş ve Heybeliada kabristanına defnedilmiştir.

Ahmet Rasim Bey zamanı edip ve şairlerinin kaba türkçe dedikleri öz dilimizin güzelliklerini bularak, benimsiyerek gazete sütunlarında bile ölmiyecek olan yazılar yazmıştır.

Dilde olduğu gibi İstanbul hayatının bütün inceliklerini, bütün hususiyetlerini, bütün teferruatile öz ve mahallî renklerini, çehrelerini de daima yaşıyacak bir kudretle çizmeğe muvaffak olmuştur. Ve bu işi yazı hayatına başladığı günden son gününe kadar durmadan, usanmadan, daima zevkle, heyecanla yapmaktan geri kalmamıştır.

Vâlâ Nurettin Beyin dediği gibi: "İhtiyar muharrir, matbuat ağacından, asla çürümeden olgunlaşmış bir meyva gibi erişerek kopmuş gitmiştir. Şimdiki rejim, onun zihniyet ve zevkile bihakkın temsil ettiği İstanbulumuzun meb'usu seçtirerek âhır ömründe sefalette bırakmıyarak, irfan sahasındaki kıymetlere karşı kadirşinas olduğunu göstermiştir.„

ABDULLAH CEVDET BEY

Abdullah Cevdet Bey 9 eylûl 1869 da Arapkirde doğmuştur. Babası Tabur Kâtibi Elhaç Ömer Efendidir.

İlk tahsilini babası ve amcasından aldı. Sonra babasının taburu Elâzize gitti. Orada askerî rüştiyeyi bitirdikten sonra İstanbula geldi. Askerî Tıbbiye İdadisine girdi ve üç sene sonra Askerî Tıbbiyeye girerek 6 sene sonra yüzbaşı doktor olarak çıktı.

Göz Doktoru Dikran Efendinin yanında stajiyer iken tevkif edilerek Trablusgarp Merkez Hastanesi tabipliğile teb'it olundu. Bir müddet sonra kaleye hapsedildi. Dört ay sonra tahliye olundu. Fizana gönderilmek üzere iken Tunusa ve oradan Parise ve Cenevreye kaçtı. Arkadaşlarile "Osmanlı„ isminde türkçe ve fransızca bir gazete çıkarıyordu. Bu sırada Paris Sefareti Tabipliğine tayin olundu.

Üç sene sonra azlolunarak gıyaben müebbet kalebentliğe mahkûm edildi.

1904 te Cenevede "İçtihat„ Mecmuasını tesis etti. İçtihadı bir müddet te Mısırda çıkardıktan sonra 1910 da İstanbula geldi ve burada da onu neşre devam etti.

29 ikinciteşrin salı 1932 de İstanbul İçtihat Evinde kalp sektesinden vefat ederek cenazesi 1 birincikânun perşembe günü Merkez Efendide gömüldü.

AGÂH BEY

Agâh... Bu genci nekadar severdik. Ne kalender bir tabiati vardı; ne uysaldı. "Agâh, böyle yapalım mı?„ dedik mi, derhal uyardı. Pek az itiraz

ettiğini gördüm. Arkadaş hamisi idi. Tam manasile halktandı ve halkçıydı. Zavallılara çok acır, onlara yardım etmek için hiçbir fedakârlıktan çekinmezdi.

Bedbin mi idi? zannetmem; fakat her halde hayatına fazla bağlı değildi; ona çok ehemmiyet vermezdi. İçerdi; içki yüzünden birkaç defa ağır hasta olmuş, hatta ölümden kurtulmuştu. Gene öyle iken kendini içkiye vermekten çekinmezdi. "Bu senin yaptığın tedricî bir intihardır„ dediğim vakit, omuz silker, gene bildiğini işlerdi.

Onu ilk defa «Tasviri Efkâr» da tanıdım. «Yeni Gün» de, sonra «Cumhuriyet» te beraber arkadaşlık ettik, çok sevişirdik.

Gazeteciliği çok severdi. Bulunduğu gazeteyi, hakikaten halka, ihtiyaç erbabına faideli kılmak için, ne çok şeyler düşünürdü. Onları, fırsat buldukça, tahakkuk ettirmekten geri durmazdı.

«Cumhuriyet» te «Bu suale cevap istiyoruz?», «Doğru değil mi?» gibi sernameler altındaki fıkralar hep onun buluşlarıdır. Son iyiliği «Cumhuriyet» teki askerî mütekait, dul ve yetimlerinin maaşlarına ait muameleleri takip etmek ve neticelendirmek işidir.

Vefatı 28 mayıs tarihindedir.

K. N.

MÜDERRİS İSMAİL DERVİŞ BEY

Tıp Fakültesi Müderrislerinden İsmail Derviş Bey martın üçünde tedavi edilmek üzere gittiği Berlinde vefat etmiştir.

Merhum Âyandan Kimyager Müşür Derviş Paşanın küçük oğludur. Tababet tahsilini

Fransada yapmış ve tahsilden avdetinde iptida müderris muavini, sonra müderris olarak Tıp Fakültesinde ve Kabile

Mektebinde uzun seneler tedrisatta bulunmuştur. Mesleğe dair birçok eseri vardır. Suat Derviş Hanımın pederidir.

DERVİŞ PAŞA

Afyon taarruzunda ve Başkumandan Meydan Muharebesinde kahramanlıklarile ta-

nılan Derviş Paşa Müdafaii Milliye Vekili idi. 19 ikincikânunda vefat etti.

CEVAT BEY

Rüsumat Nezareti memurlarından bir zatin oğlu olan Cevat Bey, tahsilini Galatasarayda yapmıştır. Atina Sefaret Kâtibi, başkâtip ve

müsteşar oldu. Tokyo Elçiliğini yaptı. Oradan Varşovaya gönderildi. Roma Büyük Elçiliğine tayin edilmiş iken 21 mayısta Varşovada öldü.

MÜDERRİS DOKTOR FAHRİ PAŞA

7 ağustosta vefat eden Tıp Fakültesi sabık Müderrislerinden Fahri Paşa Fakültenin 1300 mezunlarındandır.

O zaman Avrupada tahsil için açılan bir müsabakada birinci gelerek Almanyaya gitmiş ve iki sene tahsilden son-

ra avdet ederek Fakültede tedrisata başlamış ve 20 sene müddetle muntazaman devam et-

miştir.

Şair Halit Fahri Beyin pederidir.

FAZLI NECİP BEY

Meşrutiyetten çok evvel, daha 1877 senesinde, Fazlı Neciple münasebete girmiştim : Arnavutlukta kendisine "Asır,,

Gazetesine basılmak üzere bir yazı göndermiştim. Bana: "Yazınız bir dağ çiçeği gibi güzel. Onu hoş kokulu, mutena bir gül haline koymak için çok okumalısınız,, cevabını vermişti. Sonra, ben de Selâniğe geldim; orada "Asır,, Gazetesini çıkaran Fazlı Necip ile dost oldum. Dostluğumuz ilerledi; kardeşlik mertebesine vardı. Fakat, o benim her vakit üstadımdı.

Fazlı Necibin epeyce kitabı vardır; son iki kitabı Maarif Vekâleti tarafından satınalınmış, Devlet Matbaasında bastırılmıştır. Her halde mütebahhir bir adamdı. Matbuatın pek eski bir hadimi idi. Mutlakıyet idaresinde, Selânikte çıkardığı "Asır,, gazetesile memleket gençliğinin fikrini açmaktan geri durmamıştır. Vefatı tarihi 19 haziran dır.

K. N.

HURUFATÇI HAÇİK EFENDİ

7 temmuzda vefat eden Hurufatçı Haçik Efendi matbuatımızın eski emektarlarından biridir. Arap harfleri zamanında kullanılan matbaa hurufatının birçoklarını kendi tertip ettirmiş ve dökmüştür.

Yeni harfler zamanında da hararetle işe koyulan ve matbaalarımızın hurufat ihtiyacını temin eden Haçik Efendi, ölü-

mü ile matbuat hadimleri sırasında bir boşluk bırakmıştır.

HİKMET BEY

Selânik Valisi Nâzım Paşanın oğludur. Hariciye Matbuat Kalemi Mümeyyizliğinde ve bilâhare müdiriyetinde bulundu. Bir müddet Hamburg Başşehbenderliği vazifesini de ifa etmiştir. 19 martta Kadıköyünde vefat etmiştir. Şair Nâzım Hikmet Beyin pederidir.

İHSAN BEY

İhsan Giritli idi; fakat şivesini epeyce düzeltmişti. Rumcayı, ana dili gibi bilir, okur yazardı. Kendisini ilk tanıdığım vakit, rumca gazetelerden tercümeler yapardı; geceleri de tashih işlerile uğraşırdı. Va-

zifesine çok bağlıydı. Gündüzleri mütercimlik, geceleri musahhihlik eden İhsan, ekalliyet mekteplerinde de türkçe muallimliği ederdi.

İhsan, âmir olarak yetişmemişti; ideal bir memurdu. Ona verdiğiniz işin mutlaka iyi ve namuskârane görüleceğine emin olabilirdiniz. Boş sözlerle vakit geçirmekten hoşlanmazdı. O kadar çok meşguliyeti vardı ki, başka eğlencelere vakit bulamazdı; buna mukabil hayatında geniş bir refah görmemiştir. Sefalete düşmemişti; fakat bütün meslektaşlarımız gibi o da bugün bul-

duğunu bugün yer, yarına Allah kerim derdi. Vakitsiz öldü; çok sevdiği çocuklarını şimdi kim düşünecek? Vefatı tarihi 4 ikinciteşrindir.

K. N.

İSMAİL RAHMİ BEY

Sabık İstanbul Merkez Kumandanı olan İsmail Rahmi Bey müteaddit alay kumandanlıklarında bulunmuştur. Vefatı 13 şubat tarihine musadiftir.

TOPKAPILI MEHMET BEY

Meclisi Belediye Azasından Topkapılı Mehmet Bey parlıyan bir gaz ocağını söndürmek isterken ateşin esvaplarına si-

rayeti üzerine yanmış ve bütün tedaviye rağmen kurtulamayıp 4 haziran 1932 de ölmüştür.

Mütareke ve mücadele yıllarında vatanperverliğin en yüksek bir derecesini gösteren Mehmet Beyin memlekete bu tarzda büyük hizmetleri dokunmuştur. Ölümü senenin müessif hâdiselerinden biridir.

MÜBAHAT BEY

Mübahat, pek vakitsiz sönmüş bir zekâdır. Kendisinden asıl hizmet beklendiği bir sırada sönüp gitmesi yalnız Türk matbuatı için değil, Türk

irfanı ve Türk muallimliği için de bir ziyadır.

Mübahatı ilkin, Umumî Harbin nihayetlerine doğru tanıdım; sonra "Türk Dünyası„ nda bana çok kıymetli, çok vefalı bir arkadaş oldu. Gazetemizin yürüyebilmesi, yaşıyabilmesi için iyi temenniler besledi; birçok gayretler sarfetti.

Ben ona ve onun hatırasına çok minnettarım.

Mübahat almancayı iyi bilirdi; kolaylıkla tercüme ederdi. Az zamanda *Gasse* nin mühim eserlerini türkçemize çevirdi; bastırttı; fakat kendisi bir şey kazanamadı; gene zarurete yakın bir sıkıntı içinde yaşadı. Vefatı tarihi 29 ikincikânundur.

K. N.

MÜNİR SÜREYYA BEY

Sultan Azizin Mabeyncilerinden Emin Beyzade Süreyya Beyin oğludur. Tahsilini Galatasaray Lisesinde yap-

mış, muhtelif şehbenderliklerde bulunmuştur. En son vazifesi Teşrifat Umumî Müdürlüğüdür. 10 nisan tarihinde vefat etmiştir.

MUHİDDİN BEY

Uzun müddet Paris Sefareti Müsteşarlığı vazifesini yapan ve kendisini tanıyanlar tarafından umumiyetle sevilen Muhiddin Raşit Bey hariciyemizin değerli memurlarından idi. Kendisi tab'an gayet san'atkârdı ve fevkalâde güzel pastel resimler yapardı.

NURETTİN PAŞA

Manastırlı İbrahim Paşanın oğludur. Bursada doğmuş ve Harbiye Mektebinden erkânıharp zabiti olarak neş'et etmiştir. Meşrutiyetten sonra Makrıköy Kaymakamlığında bulundu. İzmit Kumandanı idi. Bursa Meb'usu da oldu. Vefatı tarihi 28 şubattır.

RAFET BEY

Başvekilimiz İsmet Paşanın dayısı olan Edirne Meb'usu Doktor Rafet Bey gençliğinde hürriyet için pek çok çalışmıştı. Askerî Tıbbiyeden neş'et ettikten sonra bir müddet İzmir gazetelerinde fennî,

edebî ve içtimaî makaleler yazmıştır.

Millî Mücadele esnasında Mihalıcık kaymakamı idi. Halâs mücadelelerine birçok hizmetleri dokundu. Vefatı 22 şubat tarihindedir.

RİFAT BEY

Menemenli Oğullarından Rifat Bey son Meclisi Âyan reisi idi. Kendisi daha genç yaşlarında iken hürriyet mücadelelerine atılmış ve meşrutiyeti müteakıp ta birkaç defa Maliye Nezaretini idare etmiştir. Vefat ettiği 28 ağustos tarihinde 69 yaşında idi. Hariciye Müsteşarı Numan ve Anadolu Ajansı Müdiri Muvaffak Beylerin pederidir.

SAMİH RİFAT

Samih Rifat, kendi kendini yetiştirmiş, kıymetli bir âlimimizdir. Hastalığının, çok defa ölüm ile biten aman vermez bir hastalık olduğunu kendi de bilirdi. Ciğerlerinin perişanlığına bünyesinin başka rahatsızlıkları da katılınca, zavallının nekadar ıstırap çekmiş olduğu anlaşılır. Bununla beraber, Samih Rifat, maddî acıları-

nı duymıyacak kadar idealinde fani olmuş bir adamdır.

Samih Rifat, şüphesiz, değerli bir şairdi. Kuvvetli bir kalemi vardı. Fransızcayı kendi kendine öğrenmişti; fakat onun, bence, en büyük değeri Türk diline ve Türk tarihine ait bilgileri idi. Bu hususdaki aşk ve şevkını, türkçenin büyük Türk milleti gibi istikbaldeki inkişafını düşünerek alır; ve kalbi hergün biraz daha hararetlenir ve gayreti artardı.

Samih Rifat türkçenin, birçok lisanlara kaynak olduğuna inanırdı; buna beni de inandırdı. Sonradan ben de bu işe dair elime geçen vesikaları kendisine gönderdim. Onun «Türkçede Tasrifi Huruf Kanunları ve Menşei Lisan Meselesi» isimli eseri, dikkatle okunursa, o itikada sapmamak bana imkânsız görünüyor. Zaten o, ölümün tehditleri altında bile muvaffakıyetle neticelendirmeğe çalıştığı dil kurultayında, bu iddiasına sadık kalmış bir âlim olarak göründü.

Samih Rifatı, bu meselede utopiste görenler çoktur. Niçin? Her halde garp mütefekkirlerinin dediklerine çok iman ettiklerinden olsa gerek. Ne olursa olsun, Samih Rifatla, Türk Milleti, en büyük ve kendisine en sadık ve vefakâr evlâtlarından birini kaybetmiş oluyor.

Reisliğine seçildiği T. D. T. C. bugün iş başına geçmiş milli bir kuvvettir. Gazinin yürütücü ve yaratıcı ışığı altında bu cemiyet, Samih Rifatın eserini sonuna vardırmağa çalışacaktır.

ŞERİFZADE SÜREYYA BEY

Ticaret Odasının İkinci Reisi ve ticaret âlemimizin sevimli bir siması olan Şerifzade Süreyya Beyin 14 haziranda beklenilmiyen ölümü kendisini tanıyanları son derece müteessir etmiştir. Vefatı tarihi 14 haziranda.

SERVER CEMAL BEY

Divanı Muhasebat Reisi ve Şûrayı Devlet Azası olan Cemal Beyin oğludur. Galatasaraydan neş'et ettikten sonra

Hariciye Nezaretine devam etti ve bilâhare Babıali Hukuk Müşavirliği Kalemi muavini oldu. Daha birçok hariciye memuriyetlerinden sonra 4 martta Marsilyada konsolosluk kavası tarafından vuruldu.

İSKEÇELİ SITKI BEY

Muhtelif mekteplerde, liselerde müdürlük yapan, yazılarile de tanınmış olan Mehmet Sıtkı Beyin son vazifesi Üsküdar Ortamektebi Edebiyat ve Türkçe Hocalığı idi.

Muallimliği çok severdi: ölünciye kadar mesleğine sadık kaldı. Zaten ayrılmak aklına bile gelmemiştir. Talim mesleğinin bu hali vardır; kendine intisap edeni kolay kolay bırakmaz; hoş, undurmaz da. Muallimlik bir ideal mesleğidir; karın doyurmaz amma, gene sevilir. Muallim, ruhça daima gençtir. Bunayanına çok tesadüf edemezsiniz. Onun için İskeçeli Sıtkı da daima genç, senelerin omzuna yığdığı acılara rağmen gençti. Anayurttan ayrı İskeçenin zavallı şairi!
19 mayısta vefat etti.

MEHMET FAHRETTİN YESARİ BEY

Merhum Hattat Yesari Mehmet Esat Efendinin mahdumudur. Piyade kaymakamlıklarında bulunmuş ve bilâhare tekaüt olmuştu. Muharrir arkadaşlarımızdan Mahmut Yesari Beyin pederidir. Vefatı 29 mayıs tarihine tesadüf eder.

ZEKİ MEGAMIZ BEY

1871 de Halepte doğmuştur. Orada askerî rüştiyeyi bitirerek 20 yaşında İstanbula gelmiş, matbuata intisap etmiştir. 41 sene Saadet, İkdam ve Sabah Gazetelerine yazmış ve Mısırda çıkan Elmüeyyet, Elliva Gazetelerinin İstanbul muhabirliğini yapmıştır. Bundan başka, birçok kitap halinde eserleri çıkmıştır ve deruhde ettiği muhtelif vazifeler arasında Şehremaneti Azalığı, Trabzon Mektupçuluğu, Maarif Nezareti telif ve tercüme azalığı vardır.

2 şubatta Maçkada Amerikan Hastanesinde vefat etmiştir.

MUSA SÜREYYA BEY

Giriftzen Asım Efendinin oğlu ve Türk musikisinin ruhunu garp musiki fenninin kalıplarına sokmağa çalışan bir musiki üstadı idi. 3 ikincikânundaki anî ölümü çok hazin oldu.

Yakında bir liralık gümüş para çıkarılacak, ufaklıklar değişecek

AKŞAM

Bir hava vekâleti ihdası için Ankarada kuvvetli cereyan vardır

CUMA — 16 Kânunevvel 1932

BOZ KURT: Mustafa Kemal

[Yüzbaşı Armstrong'a cevap]

— 9 —

Halide hanım cepheye niçin gitmiş? - "Ordular, hedefinize Akdeniz!„ — Gazinin Lâtife hanımla irtibatını bozmasını, mütelif nasıl tağyir ediyor?

Italya - Yugoslavya münasebatı çok gerginleşti

Sırbistanın her tarafında Italya aleyhinde büyük nümayişler yapılıyor

Vâlâ Nurettin B.

Enis Tahsin B.

Selâmi İzzet B.

Tarihi intişarı eylûl 1918 dir.

Başmuharriri Sıvas Meb'usu Necmeddin Sadık Beydir. Tahrir Müdürü de Enis Tahsin Beydir.

Muharrirleri: Vâlâ Nurettin, Hikmet Feridun, Selâmi İzzet, Hilâlî, İskender Fahreddin, Muharrem Feyzi, Cemal Refik, Ragıp, Avni Beylerdir. Ressamı da Cemal Nadir Beydir.

Hüseyin Avni B.

Ulvi B.

Cemal Nadir B.

Mustafa Ragıp B.

Faik B.

AKŞAM

Cumhuriyet

Yunus Nadi B.

Kemal Salih B.

Cumhuriyet gazetesi «Yenigün» neşriyatının devamı olmak üzere Yunus Nadi Bey tarafından tesis edilmiş, 7 mayıs/924 çarşamba gününden itibaren intişara başlamıştır. Gazetenin takip ettiği yol ilk nüshasında yazılan şu cümle ile hulâsa edilebilir-

«Cumhuriyetin siyasî programı isminde mündemiç ve onu neşredenlerin siyasî hayatları ile muayyendir.» Filhakika «Cumhuriyet» in 9 senelik hayatı bu ideal ve mücadele seciyesinin iyi semereli neticelerile dolu, düzgün ve sadık bir seyrinden ibarettir.

Gazete bu müddet zarfında bütün millet ve vatan işlerinde derin ve kuvvetli bir hassasiyetle ön safta çalışmış, halk hesabına memleket için en salim, en faydalı bir neşriyat siyaseti tatbik etmiştir.

«Cumhuriyet» fikir, edebiyat, siyaset ve iktısat cephelerinde memleketin en tanınmış kalemlerini temin ettikten başka muhtelif anket-

Peyami Safa B.

Osman Feridun B.

Abidin Daver B.

Mekki Sait B.

Cevat Fehmi B.

Doğan Nadır B.

İhsan Arif B.

Rüştü B.

Feyzi B.

İhsan B.

Hikmet Münif B.

ler ve iltizamkârane neşriyatla birçok vatan meselelerinin halline hizmet etmiştir.

«Cumhuriyet» in millî tekâmül ve temeddünü harice de ispat etmek yolunda en büyük muvaffakıyetlerinden biri 929 danberi yapmakta olduğu güzellik müsabakaları münasebetile 932 Türkiye güzeli seçilen Keriman Halis Hanımın dünya güzeli intihap edilmesi olmuştur. «Cumhuriyet» buna yakin bir millî propaganda vazifesini 930 da Hudadat Şakir Hanımı ses kıralıçası intihap ederek Fransaya göndermek suretile yapmıştır.

«Cumhuriyet» millî iktısadın esasını teşkil eden istih-

Namık B.

Vartan B.

Raşit B.

Mahmut B.

Mehmet Derviş B.

sal maddelerimizin kıymetlendirilmesi, köylünün terfihi, her sınıf halk, memur hukukunun müdafaası için bütün kudret imkânlarını kullanmak suretile neşriyatına devam etmektedir.

«Cumhuriyet» fransızca nüshası olan «*La Republique*» vasıtasile de harice karşı memleketi tanıtmak ve millî işlerin müdafaasını yapmaktadır.

9 senelik dürüst hayatının vatandaşlara verdiği itminan «Cumhuriyet» i Türkiyenin en çok okunulan ve itimat edilen bir halk gazetesi yapmıştır.

Sabri B.

Bilâl B.

Molho B.

HABER

100 Para

AKŞAM POSTASI

Kemal Ahmet B.

Rasim B.

Gayyur B.

11/ikincikânun/1932 de gündüzün bütün fikir ve hadiselerini o günün akşamına derlitoplu olarak yetiştirmek maksadile çıkarıldı. İstanbulda öğleden sonra, akşama doğru çıkan tek gazetedir. Bütün gazeteler beş kuruş iken fiatını üç kuruş yapan gene gündelik tek gazete de «Haber» dir.

«Haber» in umum neşriyatını idare eden sahibi — Mehmet Asım ve Hakkı Tarık Beylerin küçük kardeşi — Hasan Rasim Beydir. Kemalettin Salih, Fikret Âdil, Gayyur, Kemal Ahmet, Yekta Ragıp, Hikmet Münir, İzzet Muhiddin, Murat, Fethi Mustafa Beyler yazılarını «Haber» de neşrederler. Ressamı Münif Fehim Beydir.

«Haber» daha ilk yılını doldurmamış olduğu için değil, fikirleri ve hadiseleri tebliğ tarzile de İstanbulun en genç gazetesidir.

Milliyet

Ahmet Şükru B.

Etem İzzet B.

Milliyet gazetesi 11/şubat 1926 da tesis ve ilk nüshası neşrolundu.

İmtiyaz Sahibi ve Başmuharriri Siirt Meb'usu Mahmut Beydir. İdare Merkezi İstanbulda Ankara Caddesindedir. Binası ve matbaası kendisinindir. Ayrıca bir de kitap ve matbaacılık kısmı vardır.

Umumî Müdürü Ahmet Şükrü Bey, Umumî Neşriyat ve Yazı İşleri Müdürü Etem İzzet Beydir.

Falih Rıfkı, Nizamettin Âli, Bürhan Cahit, İbrahim Necmi, Nurullah Ata, Doktor Rusçuklu Hakkı, Ali Rıza, Senih Muammer, Felek Bürhanettin, Elif Naci Beyler daimî erkânı tahririyesindendir.

Mecdi Sadrettin, Nâzım Nafiz, Reşat Feyzi, İsmail Ramiz, Tevfik Necati, M. Salâhaddin, Ali Faik, M. Sait, Muhteşem Özdemir, Sadettin, Alâeddin, Sabri Salim, Ziya

Bürhanettin B.

Elif Naci B.

Sadettin B.

Reşat B.

Nizamettin Âli B.

Tevfik Necati B.

Nâzım B.

Faik B.

M. Salâhattin B.

Sabri Salim B.

M. Sait B.

Ziya B.

Alâettin B.

Beyler İstanbuldaki muharrir ve muhabirleridir.

Sofya, Paris, Londra, Roma, Berlin de daimî muhabirleri olduğu gibi Anadolunun hemen her büyük şehrinde de istihbar teşkilâtı vardır.

Son Posta

Ali Ekrem B.

Selim Ragıp B.

Son Posta, 930 senesi temmuzunun 26 ncı günü intişara başlamış, yevmî bir havadis ve halk gazetesidir. Bugün 3 üncü yaşına girmesine rağmen bu pek kısa zaman zarfında millete ve memlekete pek çok hizmetlerde bulunmuş ve halkın teveccühüne mazhar olmuştur.

Son Posta, Avrupaî şekilde neşredilen bir gazetedir. Bütün neşriyatında halkın gözü, halkın kulağı ve halkın dili olmağa çalışmıştır.

Son Posta, intişara başlar başlamaz Türk gazeteciliğine birçok yenilikler getirmiş ve bu yenilikler halk tarafından beğenilerek teşvik görmüştür.

Son Posta, Türkiyenin her tarafında en kuvvetli muhabir teşkilâtına malik olan ve memleket havadislerine en çok ehemmiyet veren ve memleketleri yekdiğerine tanıtmağa çalışan bir gazetedir.

Son Postanın Avrupanın büyük merkezlerinde ve bilhassa Amerikada muhabiri olduğu gibi Türkiyenin dahil ve haricinde kuvvetli ba-

Haydar B.

Halil Lûtfi B.

Sabahattin B.

yi, abone ve ilân teşkilâtı vardır.

Son Posta, muhteviyatı zengin ve mütenevvidir. Yerli ve ecnebi bütün haberler, meraklı ve umumun alâkasını celbeden bütün hadiseler, vak'alar mutlaka Son Postanın sütunlarında yer bulurlar.

Son Postanın ayrıca kendine has birtakım sütunları, kısımları, resimleri vardır. Kadın, çocuk, mizah, spor, Pazarola Hasan Bey, Afacan, sinema sahifeleri, fıkraları, karikatürleri mevcuttur. Bu itibarla Son Posta nev'i şahsına munhasır bir gazetedir.

Son Posta, neşir sahasındaki vüs'ati dolayısile en kuvvetli ilân vasıtasıdır.

Tahir B.

Mustafa Remzi B.

Lemi B.

VAKIT

Hakkı Tarık B.

Mehmet Asım B.

Siyasî gündelik gazetedir. Hergün 12 - 16 sahife olarak basılır. İlk sayısı 22/birinciteşrin/1333 = 1917 pazartesi günü çıkarılmıştır. Sahibi Artvin Meb'usu Mehmet Asım Beydir; Mehmet Asım Beyin kardeşi Giresun Meb'usu Hakkı Tarık Bey de kendisile birlikte çalışır.

İstanbulun türkçe gazetelerinin en kıdemlisi «Vakit» tir.

Büyük Harbin son zamanlarına doğru çıkan «Vakit», idarenin o günkü fenalıklarına karşı ağız açanların ilki olmuştur; mütarekede göğsü hergün yabancı sansür dipçiklerile delikdeşik görünür; onun içindir ki işgal kuvvetinin birçok tatillerinde Muvakkat, Mütevakkit, Evkat gibi «Vakit» ten yapılma adlarla çıktığı günler oldu.

«Vakit» Mustafa Kemali görmeden Kemallilere karışan gazetedir. Türk milletinin istiklâl savaşı İstanbul-

Ömer Rıza B.

Refik Ahmet B.

Sadri Etem B.

Yekta B.

Fikret Âdil B.

Fethi B.

Zeki Cemal B.

Münif B.

Halûk B.

Ali B.

daki koluna ilk bayrak olarak «Vakit» i verdi. Büyük Kurtarıcının bir gazete için en büyük şeref olan sözlerini kendi dilinden dinliyerek İstanbulda ilk neşredebilen «Vakit» tir. Mustafa Kemale can veren Türk ruhu, o gün bugün, «Vakit» in içindedir. Gazetecilikte şiarı (hepsinden önce Türkün menfaati) dir.

Türk irfanının elinden düşmiyen millî şaheserlerin çoğuna «Vakit» in bu on altı yılı intişar sahası oldu. Bugün de en kudretli kalemler yardımcısıdır. Türkiyenin her

Adnan B.

Ahmet Can B.

VAKIT

VAKIT BUGÜN 16 SAYFADIR

VAKIT
16 Yaşında

Gazi Reisimiz

Yeni dünyadan eski dünyaya gidip gelme

Ruslarla beraberekaldık
İstanbulspor Türkiye birinciliğini kazandı

Karagümrük gençleri Selânik takımını ikiye karşı 3 ile yendiler

Sfenks konuşuyor!

SISMANOGLIO

Alâettin B.

Osman Cema' B.

kasabasında, dünyanın büyük şehirlerinde muhabirleri vardır.

Beğenmekte ve yermekte son derecede titiz, haberlerinde son derece dürüsttür. «Vakit» yaşının muktazası, daima tecrübeli, yaşına rağmen daima genç oldu.

«Vakit» çıktığı zaman Türkiyenin gündelik gazeteleri teknik itibarile bugünkü dereceden çok aşağı idiler. «Vakit», gazetelerimizin garpli tekâmülünde ilk güzel örnekleri verenlerdendir. Türkiyede ilk defa beş renkli resimlerle 16-24 sahifelik, bazan da ilâveli sayılar çıkaran «Vakit» Matbaası ve gazetesidir. En son model büyük gazete rotatif makinesini önce «Vakit» getirtmiştir. İlân tarzının ilk asrileşmiş şekillerini «Vakit»te görürüz.

Meb'uslardan Celâl Nuri, Mehmet Şeref, Memduh Şevket, Nafi Atuf, Necip Ali, Velet Çelebi, Yakup Kadri Beylerin yazıları, çokluk, «Vakit»te çıkar. Refik Ahmet, Sadri Ethem, Ömer Rıza, Fikret Âdil, İlhami Sefa, Hasan Rasim, A. Sırrı, Mehmet Selim, Yekta Ragıp, Fethi Mustafa, Cevat, Halûk Cemal Beyler «Vakit»in yazı uzuvlarındandır; ressamı Münif Fehim Beydir. Umum neşriyatını idare eden Refik Ahmet, Fikret Âdil Beylerdir. İdare Müdürü Ulvi Beydir. İdare evi müessesenin kendi mülkü olan «Vakit Yurdu»nda, Ankara Caddesindedir.

APOYEVMATİNİ

Rumca «Apoyevmatini» yevmî akşam gazetesidir. İntişar tarihi 12/temmuz/1925 tir.

Sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü Konstantin Vasiliyadis Efendidir. Yazı İşleri Müdürü de Ligor Yaveridis Efendidir.

Muharrirleri Vasil Kasapaki, Yordan Bektaşoğlu, İstefan Papadopulo, Odisea Teodoridi, Zinoviyos Kiryakidis Efendilerdir.

AREVELK

Ermenice Arevelk gazetesi 26/birinciteşrin/1931 tarihinden itibaren neşredilmekte olup yevmî sabah gazetesidir.

Gazetenin Sahibi ve Neşriyat Müdürü sabık Maliye Müfettişi Horen Camciyan Efendidir. Başmuharrirlik vazifesini de ifa etmektedir.

Muharrir Hemayak Mesuliyan Efendi olup, her ikisi tahrir işini temin etmektedir.

AZTARAR

Ermenice Aztarar gazetesinin teessüs tarihi 1926 senesindedir.

Sahibi ve Başmuharriri İstanbul Lisesinden ve Darülfünun Riyazıyat Fakültesinden mezun Manuk Efendi Aslanyandır.

Aztarar gazetesi hergün bir başmakale neşreder. Siyasî, edebî, ticarî ve fennî mevzular üzerine makaleler neşreder. Birçok şehirlerde ve Aksayi Şark gibi memleketlerde bile muhabirleri vardır.

Aztarar gazetesi en ziyade başmakaleleri için rağbet görmektedir. Muharrirleri İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi mezunlarından Hrant D. Antreasyan Efendi, Üsküdar Berberyan Kolejinden mezun ve ayni zamanda bir edip olan Hovsep Keşişyan Efendidir.

DİMOKRATİYA

Rumca Dimokratiya gazetesinin Sahibi ve Müdürü Yorgi Pavlidis Efendi, Umum Neşriyat Müdürü de Perikli Dimitriyadis Efendidir. İntişar ettiği tarih 2/mart/1932 dir.

Muharrirleri Vasil Kasapakis, Yorgi Kasapakis, Dimitri Nikolayidis. T. K. Markuizos Efendilerdir.

JAMANAK

«Jamanak» gazetesi İstanbulda münteşir ermenice gazetelerin en eskisi olup 25 senedenberi bilâinkıta neşriyatına devam etmektedir.

«Jamanak» gazetesi 1908 tarihinde Misak ve Sergis Koçunyan biraderler tarafından tesis edilmiştir.

Halen gazetenin sahibi müteveffa Sergis Koçunyan Efendinin madamı Araksi Koçunyandır.

«Jamanak» hergün akşamları dört sahife olarak intişar eden siyasî, iktısadî, edebî, içtimaî ve ticarî bir gazete olup eskiliği nisbetinde en çok okunan ermenice gazetedir.

Halen Umumî Neşriyat Müdürü Mardiros Koçunyan Efendi, Umumî Müdür Melik Koçunyan Efendidir. Yazı İşleri Müdürü de Sören Şamliyan Efendidir.

NORLUR

Norlur gazetesi 1924 te intişar etmeğe başlamıştır. Sahibi Vartan Tomasyan Efendidir. Umumî Neşriyat Müdürü de Vahan Toşikyan Efendidir. Yevmî akşam gazetesi olan Norlur 4 sahife çıkar. Türkiyede neşrolunan ermenice gazetelerin en çok okunanıdır ve dünyanın her tarafına gönderilir.

JAURNAL d'ORIENT

«*Journal d'Orient*» fransızca bir gazetedir.

1918 tarihinde Albert Carasso Efendi tarafından neşredilmiştir. 1931 de gazetenin Sahip ve Başmuharriri Ziya Matlauddin Efendi oldu. Neşriyat Müdürü Vahit Ramiz Beydir. Muharrirleri Mösyö Komolli ve Davut Efendidir.

TÜRKİSCHE POST

Almanca «*Türkische Post*» gazetesi 1/mayıs/1926 tarihinden itibaren çıkmağa başlamıştır. Hali hazırda «*Universum*» Matbaacılık Ltd. Şirketine ait olup Sahibi ve Neşriyat Müdürü mütekait Binbaşı Ahmet Muzaffer Bey, Başmuharriri, ayni zamanda Berlinde kâin *Wolff* Ajansı ile Alman İktısat Servisinin Türkiye Mümessili bulunan Hukuk ve Felsefe Doktoru Franz F. Schmidt Dumont, Muharrirleri Dr. Gerhard Hannig ve M. Victor Maurer, mütercimi Tevfik Cemal Bey, Muhabiri Hikmet Hakkı Bey ve İzmir Muhabiri M. F. Geldstein'dir. İdare Memuru G. Gansvind Efendidir.

Ecnebi memleketlerde de muhabirleri vardır.

«*Türkische Post*» gazetesi iki senedenberi «*Der Nahe Osten*» namı altında on beş günde bir defa bir mecmua çıkartmakta olup bu mecmuada yalnız şark memleketlerine ait iktısadî haberler ve kanunlar neşredilmektedir.

ZARTONK

Ermenice «Zartonk - Uyanış» gazetesi 26/eylûl/1932 tarihinden itibaren intişar etmektedir. Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Darülfünun mezunlarından Püzant Efendi Şamliyandır. Muharrirleri 37 senedenberi Türk âle-

mi matbuatına ifayı hizmet etmiş olan maruf Muharrir ve Mütercim Karnik Efendi Linanyan ve birçok senelerdenberi gazetelerde muharrirlik yapan Muallim Pakrat Efendi Fevyan ve Robert Kollej mezunu ve Darülfünun müdavimlerinden Ara Efendi Aginyandır.

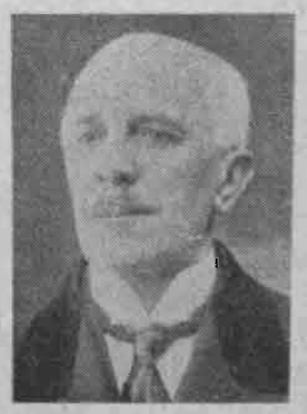
Dil Encümeni Azasından Profesör Agop Efendi Martayan ve birçok edebî eserleri ile maruf Toros Efendi Azadyan, maruf edibe ve şaire Madam Zabel Asadur, «Nortibrotz» nam mektep müdürü İlmi Terbiye Mütehassıslarından Ohannes Efendi Hitliyan ve Doktor Arto Mezburyan da daima yazı yazarlar.

Birçok memleketlerde hususî muhabirleri vardır.

ISTANBUL

«İstanbul» fransızca yevmî, edebî ve siyasî bir gazetedir.

Tesis tarihi olan 1867 senesindenberi muntazaman neşrolunmaktadır. Telgraf haberleri ayrıca istifadeli olan bu pek eski fransızca gazetenin Sahibi ve Başmuharriri Mösyö Piyer lö Gof'tur. Neşriyat Müdürü de Mösyö Lüi dö Grati'dir.

Lui dö Grati B.

Piyer Logof B.

MATBUAT CEMIYETİ AZALARI

Halit Fahri B.

Cemiyet azasından

Ahmet İhsan B.

Uyanış Servetifünun sahibi

Nizameddin Nazif B.

Cemiyet azasından

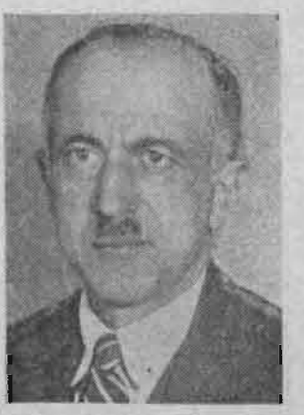
Reşat B.

Cemiyet azasından

Turhan B.

Matbuat Cemiyeti Kâtibi

Nail B.

Cemiyet azasından

TÜRKİSCHE POST

Doktor Şmit

Muzaffer B.

Hikmet B.

JAURNAL d'ORIENT

Vahit Remzi B.

Mr. Gatenyo

Mr. Fümelin

MATBUAT CEMİYETİ AZALARI

Murat B.

İhsan Altay B.

Kâzım B.

Refik Osman B.

Morçyo Berniştayin B.

Nihat B.

Abronoviç B.

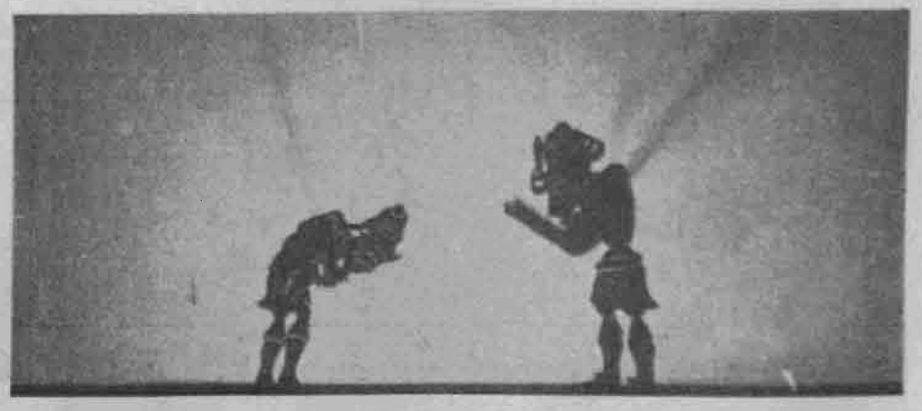
Antoon Longas B.

Nuri B.

KARAGÖZ

«Karagöz» gazetesi 1908 senesinde Fuat Bey tarafından tesis edilmiştir. Fuat Bey, gazetenin ressamlığını da yapıyordu. «Karagöz» ün ilk başmuharriri Mahmut Nedim Beydir. Bilâhare memleketin meşhur muharrirlerinden birçokları, ezcümle, Mahmut Sadık, Ahmet Rasim Beyler de «Karagöz» de çalışmıştır. «Karagöz» de çalışanlardan biri de rahmetli Ressam Baha Beydir. Baha Bey uzun seneler «Karagöz» ün resimlerini yapmış ve çok beğenilmiştir. Şimdiki Karagöz tipi Ressam Baha Bey tarafından çizilmiştir. Baha Beyin tarama suretile yapılmış eski hayatı tasvir eden çok kıymetli resimleri vardır. Bunlardan biri de (Bir Sünnet Düğünü) lâvhasıdır ki «Karagöz» de mevcuttur. «Karagöz» halk tarafından en çok sevilen bir halk gazetesidir. Bugün artık «Karagöz» bir mizah gazetesi olmaktan çıkmıştır. Siyasî ve halk gazetesi olarak intişar ediyor. «Karagöz» ün Başmuharrirliğini Orhan Seyfi Bey ifa etmektedir.

YENİ KÖROĞLU

«Köroğlu» gazetesi 928 senesi baharında İstanbulda Bürhan Cahit Bey tarafından tesis edilmiştir. Çıktığı günden beri halk tarafından pek sevilmiş olan «Köroğlu», daima Türkiyenin en çok okunan gazetesi olmak mevkiini muhafaza etmiştir. Anadolunun en ücra köşelerine kadar yayılan bu halk gazetesi hemen hemen yeni harflerin arifesinde intişara başladığı için birçok yeni kariin de yetişmesine hizmet etmiştir. Gazetenin idare işlerini de yevmî ve haftalık gazetelerde muntazam teşkilâtile kıymetini gösteren Alâeddin Bey idare etmektedir. Esasen gazete senelerdenberi beraber çalışan bu iki arkadaşın müşterek malıdır.

Bürhan Cahit Bey Mektebi Mülkiyeden yetişmiş ve daha mektepte iken gazeteciliğe başlamıştır. Yirmi senedenberi bu meslekte çalışmaktadır.

«Köroğlu» gazetesi elyevm Türkiyenin en çok okunan ve satılan gazetesidir.

Bürhan Cahit B.

HUSUSİ GAZETELER

ÇIKTIĞI YER	ADI
AYVALIK:	Ayvalık
ADANA:	Yeni Adana
	Türk Sözü
	Halk
ADAPAZARI	Adapazarı
ANKARA:	Hakimiyeti Milliye
	Köylünün Gazetesi
A. KARAHİSAR	Son Haber
AYDIN:	Büyük Menderes
BALIKESİR:	Türk Dili
BARTIN:	Bartın
BURSA:	Yeni Fikir
	Halkın Sesi
	Gazi Yolu
ÇANKIRI:	Duygu
DENİZLİ:	Denizli
DİYARBEKİR:	Diyarbekir
EDİRNE:	Edirne Postası
	Milli Gazete
ESKİŞEHİR:	Sakarya
ELÂZİZ:	Turan
ERZURUM:	Varlık
GAZİ ANTEP:	Gazi Antep
	Halk Dili
GİRESUN:	Yeşil Giresun
İSTANBUL:	Akşam
	Cumhuriyet
	Haber

ÇIKTIĞI YER	ADI
İSTANBUL:	Hilâliahmer
	İstidlâatı Bahriye
	Gümrük Rehberi
	Karagöz
	Milliyet
	Millî Ticaret
	Son Posta
	Vakit
	Yeni Köroğlu
İZMİR:	Anadolu
	Ticaret Gazetesi
	Yeni Asır
	Hizmet
	Halkın Sesi
	Işık
İZMİT:	Türkyolu
KASTAMONU:	Açıksöz
KİLİS:	Kilis
KONYA:	Babalık
	Reklâm
	Yeni Anadolu
KIRKLARELİ:	Halk Sesi
MALATYA:	Fırat
	Yeni Malatya
MARDİN:	Halk Sesi
MERSİN:	Yeni Mersin
	Ege
MUĞLA:	Halk
MARAŞ:	Halk Sesi
	Yeni Maraş
NAZİLLİ:	Nazilli
ORDU:	Tekâmül
SAMSUN:	Ahali

ÇIKTIĞI YER	ADI
SIVAS:	Kızıl Irmak
TOSYA:	Tosya Dilek
TRABZON:	Yeniyol
	Reklâm
	Ticaret Gazetesi
URFA:	Urfada Millî Gazete
ZONGULDAK:	Zonguldak

HUSUSÎ MECMUALAR

ANKARA:	Türkiye Hilâliahmer Mecmuası
	Türkiye Ziraat Bankası Aylık Bülteni
	Gürbüz Türk Çocuğu
	Ziraat Gazetesi
	Tavukçuluk
	Havacılık ve Spor
	İktısat ve Tasarruf
	Kadro
	Ankara Kliniği
	İmar
	Çığır
	Çelik Kanat
BALIKESİR:	Gençler Yolu
ESKİŞEHİR:	Halkevi
İSTANBUL:	Resimli Uyanış - Serveti Fünun
	İstanbul Seririyatı
	Baytarî Mecmua
	Muallimler Mecmuası
	Millî Mecmua
	Maarifi Umumiye Mecmuası
	Gol
	İstanbul Baro Mecmuası

ÇIKTIĞI YER	ADI
İSTANBUL:	Çocuk Sesi
	Tıp Dünyası
	Yaşamak Yolu
	Muhit
	Turing ve Otomobil Kulübü
	Türk Spor
	Darülbedayi
	Ekonomi ve Finans
	Türk Baytarlar Cemiyeti Mecmuası
	Resimli Şark
	Tavuk
	Elemekleri
	Pratik Doktor
	Galatasaray
	Mimar
	Foto Süreyya
	Olimpiyat
	Mülkiye Mektebi Mecmuası
	Mektep
	Holivut
	Kooperatifçilik
	Azerbaycan Yurtbilgisi
	Şen Çocuk
	Adsız Mecmua
	Bilgi Âlemi
	Ses
	Vefa
	İş Kumbarası
	Pul Meşheri
	Yeni Ses
	Muallim Sesi
	Şeytan

ÇIKTIĞI YER	ADI
İSTANBUL:	Tedavi Seririyatı ve Lâboratuarı Mc.
	Orman ve Av
	İncili Çavuş
	P'st
	Diş Tabipleri Cemiyeti Mecmuası
	Tedavi Notları
	Plâj
	Türk Akademi Tiyatro Mecmuası
	Millî Ticaret
	Türk İzciler Birliği
	Öz Dilimize Doğru
	Kooperatif
	Amelî Elektrik
	Amelî Havagazi
	Aile Dostu
	Yolların Sesi
	Yeni Kültür
	Mülkiye
	Yeni Türk Mecmuası
	Afacan
	Mektepli
İZMİR:	Güzel Günler
	Ticaret ve Sanayi Odası Mecmuası
	Sporcu
	Fikirler
	Türk Kooperatifçisi
KASTAMONU:	Lise Mecmuası
KONYA:	Terbiye Postası
TİRE:	Yeşil Tire
TRABZON:	Akın
	Köylü *(Akın'ın ilâvesi)*

RESMÎ GAZETELER

ÇIKTIĞI YER	ADI
AKSARAY:	Aksaray
AMASYA:	Amasya
ANKARA:	T. C. Resmî Gazete
	Hava ve Ziraat Bülteni
ANTALYA:	Resmî Antalya
BALIKESİR:	Balıkesir
BOLU:	Bolu
BURSA:	Resmî Bursa
ÇORUM:	Çorum
ELÂZİZ:	Elâziz
ERZURUM:	Erzurum
İSTANBUL:	İstanbul Vilâyet Gazetesi
	Sicilli Ticaret Gazetesi ve Piyasa Cetveli
	Borsa
İÇEL - SİLİFKE:	Taşili
KASTAMONU:	Kastamonu
KARS:	Kars
KAYSERİ:	Kayseri
KIRŞEHİR:	Kırşehir
KÜTAHYA:	Kütahya
MARDİN:	Mardin
NİĞDE:	Resmî Niğde
RİZE:	Rize
SAMSUN:	Samsun
SİNOP:	Sinop
SIVAS:	Sıvas
TEKİRDAĞ:	Tekirdağ
TOKAT:	Tokat
YOZGAT:	Yozgat

RESMÎ MECMUALAR

ÇIKTIĞI YER	ADI
ANKARA:	Jandarma Mecmuası
	Polis Mecmuası
	Adliye Ceridesi
	Sıhhiye Mecmuası
	İktısat Vekâleti Mecmuası
	İdare
	Maarif Vekâleti Mecmuası
	Terbiye
ESKİŞEHİR:	Askerî Hava Mecmuası
İSTANBUL:	Askerî Mecmua
	Ticaret ve Sanayi Odası Mecmuası
	Deniz Mecmuası
	Tıp Fakültesi Mecmuası
	Hukuk Fakültesi Mecmuası
	Belediye Mecmuası
	Fen Fakültesi Mecmuası
	Demiryollar Mecmuası
	Levazım Mecmuası
	Darülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası
	Darülfünun İlâhiyat Fakültesi Mecmuası
	İstihbarat Bülteni *(İnhisarlar U. Md.)*

TÜRKİYEDE TÜRKÇEDEN BAŞKA DİLLE ÇIKAN GAZETELER

İSTANBUL:	La Boz de Oriente
	La Tienda de Yakob
	Le Jeudi
	Il Messaggero degl Italiani
	Türkische Post

ÇIKTIĞI YER	ADI
İSTANBUL:	Apoyevmatni
	Dimokratiya
	Ta Hronika
	Norlur
	Arevelk
	Aztarar
	Badger
	Jamanak
	Tidak
	L'akcham
	L'Illustration de la Turquie
	La Republique
	Le Journal d'Orient
	Stamboul
	Zartonk
İZMİR:	Le Levant

TÜRKİYEDE TÜRKÇEDEN BAŞKA DİLLE ÇIKAN MECMUALAR

İSTANBUL:	Les Annales Turquie

TÜRKİYE HARİCİNDE ÇIKAN TÜRKÇE GAZETELER:

ANTAKYA:	Yeni Gün
BERLİN:	Yana Milli Yol
	İstiklâl
BULGARİSTAN - *Sofya:*	Deliorman
	Rehber
	Halk Sesi *(Ahmet Hilmi)*
	Dostluk

ÇIKTIĞI YER	ADI
BULGARİSTAN - *Eğri Dere:*	Birlik
BULGARİSTAN - *Kırcaali:*	Özdilek
	Turan
	Rodop
	İleri
BULGARİSTAN - *Vidin:*	İstiklâl
BULGARİSTAN - *Filibe:*	İtisam *(Hacı Muhittin)*
BULGARİSTAN:	Çiftçi Birliği
FİNLANDİYA - *Tampere:*	Yeni Turan
FRANSA:	Yaştürkistan
İSKEÇE:	Milliyet
KAHİRE:	Muhadenet
KIBRIS - *Lefkoşa:*	Söz
LEFKOŞA:	Hakikat
BULGARİSTAN - *Razgrat:*	Karadeniz
ROMANYA - *Pazarcık:*	Emel Mecmuası
	Yıldırım
	Haksöz
TOKYO - JAPONYA:	Japon Muhbiri
YUNANİSTAN - *İskeçe:*	Yeni Adım
YUNANİSTAN - *Gümülcüne:*	Balkan

1831—1928
GAZETE VE MECMUALAR

1247 - 1831
Takvimi Vakayi

1256 - 1840
Ceridei Havadis

1266 - 1850
Vakayii Tıbbiye

1277 - 1860
Tercümanı Ahval
Ruznamei Ceridei Havadis
Tercümanı Ahval (Küçük)

1278 - 1861
Tasviri Efkâr

1279 - 1862
Mecmuai Fünun
Mir'at
Mecmuai İberi İntibah

1280 - 1863
Ceridei Askeriye

1281 - 1864
Ruznamei Ceridei Havadis
Mecmuai Askeriye

1282 - 1865
Takvimi Ticaret
Mecmuai İbretnüma

1283 - 1866
Muhbir
Ayinei Vatan (Resimli)
Ayinei Vatan
Vatan
Mecmuai Maarif

1284 - 1867
Utarit
Ruznamei Ayinei Vatan
İstanbul
İstanbul (Resimli)
Veledülcevaip
Mecmuai Maarif
Muhip (Büyük)
Mecmuai Ulûm
Sıhhatnüma

1285 - 1868
Terakki
Tuhfetültıp

1286 - 1869
Basiret
Muhip (Küçük)
Vakayii Zaptiye
Terakki (Kadınlara)
Mümeyyiz
Mümeyyiz (Çocuklara)

Kevkebi Şarkî
Hadika
Diyojen

1287 - 1870
Mecmuai Maarif (Ruzname)
Memaliki Mahruse
Terakki (Mizah)
Asır
Hakaykulvakayi
Terakki
Terakki (K. Mizah)
Terakki (Eğlence)
Hadika
Mirkat
Asır (Eğlence)
Mebahisi İlmiye

1288 - 1871
Letaifi Asar
Letaifi Asar (Büyük)
İbret
Devir
Bedir
Ravzatülmaarif
Dağarcık
Ceridei Tıbbiyei Askeriye

1289 - 1872
İbret

Hadika
Çıngıraklı Tatar
Hayal
Cüzdan
Mazbutatülfünun

1290 - 1873
Siraç
Hadika
Hulâsatülefkâr
Lâtife
Mir'atı Vatan
Çekmece
Sandık
Ermegan
Hayat
Kırk Ambar
Asarı Perakende
Revnak
Mecmuai Nevadirülasar
Müteferrika
Dolap
Kasa
Çanta
Öteberi
Mecmua

1291 - 1874
Mecmuai Maarif
Terakki
Tiyatro
Şafak
Efkâr
Misbahı Felâh
Afitabı Maarif
Medeniyet
Tiyatro
Terakki
Medeniyet
Kahkaha
Şark

1292 - 1875
Vakit
İstikbal
Sadakat
Meddah
Lâtife
Sadakat (Çocuklara)
Etfal
Geveze
Vakit (Kadınlara)
Kamer
İttihat
Cihan
Muharrir
Keşkül
Telgraf Mecmuası

1293 - 1876
Efkâr
Çaylak
Sabah
Mecmuai Maarif
Arkadaş
Osmanlı
Mir'atı İber

1294 - 1877
Hakikat
Derme-Çatma
Medresetüledep
Mecmuai Fününu Askeriye

1295 - 1878
Tercümanı Hakikat
Tercümanı Şark
Osmanlı
Mecmuai Şark
Umran
Selâmet
Ceridei Mahakim
Yadigâr

1296 - 1879
Tercümanı Hakikat (Çocuklara)
Mecmuai Ulûm
Bahariyei Edebiyat

1297 - 1879
Vasıtai Servet
Osmanlı
Bahçe
Musavver Meşahiri Âlem
Manzarai İrfan
Mebahisi Mütenevvia
Şark
Hazinei Evrak
Mecmuai Ebüzziya
Maariften Bir Sada

Mecmuai Asarı Edebiye

1298 - 1880

Ziraat
Rehberi Fünun
Hafta
Arkadaş
İbnisina
Şümruhu Edep
Envarı Şarkiye
Mecmuai Nevresidegân

1299 - 1881

Tarik
İnsaniyet
Vasıtai Terakki
Mecmuai Asar
Hadikatülmaarif
Mir'atı Âlem
Terakkii Maarif
Musavver Türkistan

1300 - 1882

Afak
Bahar
Medresei Fünun
Envarı Zekâ
Muhadarat
Hanımlar
Süha
Mecmuai Fünun

1301 - 1883

Mir'atı Âlem
Haver
Güneş

1302 - 1884

İltica
Şulei Maarif
Kevkebülilim
Şule
Şafak
Mecmuai Umuru Nafıa

1303 - 1885

Sıhhat
Terakki
İmdadülmedat
Ufaktefek
Berk
Asar
Hazinei Fünun
Gülşen
Gayret
Nihal
Etfal

1304 - 1886

Mizan
Mürüvvet
Necmi Saadet
Zerrat
Nahli Emel
Hamiyyet
Nahit
Sebat

1305 - 1887

Sây
Nümunei Terakki
Manzara
Risalei Hafi
Vasıtai Servet
Asarı Edebiye
Muhit
Payidar

1306 - 1889

Çanta

1307 - 1890

Sabah
Zuhûr
Nümunei Suhan
Musavver Cihan
Mecmuai Fününu Bahriye
Umran

1309 - 1892

Resimli Gazete
Maarif

1311 - 1894

Hazinei Fünun
Malûmat

1315 - 1897

Malûmat
Terakki
Marifet

1316 - 1898

Servet
Mecmuai Lisan
İrtika

1317 - 1899

Musavver Fenni Edep
Gülşeni Edep

1323 - 1905

Saadet
Resimli Ziraat Gazetesi

Temmuz 1324 ten Ağustos 1325 e kadar

İlân ve Reklâm
Efkâr
İnkılâp
İstişare
Ordu ve Donanma
İttifak
Ahali
İstikbal
Encümen
İttihat
İspençiyar
Esmarı Tekâmül
İncili Çavuş
Envarı Ulûm
Edebiyat
Amet
Aşiyan
İlânatı İktısadiye
Asya
İntibah
Edep
İlânat
Akşam
İntizam
İşrak
Ezharı Şebap
İtidal
İkbali Millet
Efkârı Millet
Üsküdar
İtimat
Asüman
Arz
Arnavutluk
Elikdam
Emniyet
Eşref
İrşat
İkbal
El'üfürük
Emrazı Etfal
İnsaf
Uhuvveti Osmanî
Emel
İstiklâli Osmanî
Açıksöz
İşçi
Başkın
Basiret
Boşboğaz
Besa
Barikai Hak
Benim Gazetem
Peder
Bayram
Berekât
Beyoğlu
Bosna
Bitaraf
Payitaht
Pertevi Adalet
Parasız Tellâl
Püsküllü Belâ
Protesto
Posta Pulu
Panorama
Tasviri Hakikat
Tasviri Hayal
Telgraf
Telefon
Tenviri Efkâr
Tarih
Türk Derneği
Takibi İstikbal
Temaşa
Tercümanı Hakikat
Servet
Sebat
Cihan
Ceride
Cuma
Ceridei Vakfiye
Ceridei Sufiye

© İSMAİL SAİP SAYILGAN

Curcuna
Ceridei Emlâk ve Arazi
Coşkun Kalender
Cingöz
Ciddiyet
Ciddî Gazete
Hürriyet
Hamiyyet
Hokkabaz
Hadikai Malûmat
Hakayıkı Tarihiye
Hakikat
Hukuku Umumiye
Tuzak
Hal
Haşarat
Devri Cedit
Demet
Dalkavuk
Dideban
Davul
Demokrat
Zaman
Zevzek
Züptei Matbuat
Züptei Havadis
Rehberi Vatan
Ray
Rehberi Saadet
Rüçhan
Satvet
Seyyare

Sivrisinek
Saha
Seyyah
Sancak
Seyfü Kalem
Selâmeti Umumiye
Şehpal
Şûrayı Millet
Şuunu Mesai
Şemsülhakayık
Şakrak
Şûrayı Ümmet
Şiirli Gazete
Şark
Şuunu Hukukiye
Son Telgraf
Sanayii Güzide
Sadayı Mazlûm
Sebilürreşat
Son Haber
Sada
Sıyıtı Hilâfet
Sadayı Din
Spor
Sahne
Darbe
Tulû
Tonguç
Tabiat
Tarikı Hidayet
Zuhûri
Asker
İlmiye

Aşiret
Umman
Akıl
Osmanlı
Abdi
Osmanlı Postası
Gayret
Gramofon
Karun
Ferda
Feyzi Hürriyet
Fazilet
Fitne
Kamelya
Fikri Selim
Kanunu Esasî
Karagöz
Karaca
Fener
Hoca Nasrettin
Kafkasya Mazlûmları
Karahisar
Kadıköy
Kardeşlik
Kalem
Geveze
Küçük Mektepli
Genç Mühendis
Kelimetülhak
Gün
Kürdistan
Kürt
Levhükalem

Mizan
Millet
Metin
Mir'atı Âlem
Meşrutiyet
Misbah
Musiki
Muhabir
Muzaffer
Muhbir
Makesi Efkârı Askeriye
Meddah
Mektep
Muzip
Musavver Muhit
Mızrak
Meziyyet
Mir'atı Maarif
Müjde
Mir'at
Mesai
Meşheri Muamelât
Mektup
Silâh
Mürşit
Mersum
Müddeiumumi
Musavver Asarı Atika Mecmuası
Mikyası Şeriat
Meserret
Me'mun

Muallim
Meclisi Meb'usan
Medresei Osmaniye
Mekârimülahlâk
Musavver Emel
Meram
Nevzadı Vatan
Necmi Terakki
Nekregû ile Pişekâr
Nevruz
Nizam
Netice
Necat
Nihal
Vatan
Volkan
Vicdan
Vifak
Vesile
Vakit
Hilâl
Lak-Lak
Yıldırım
Bahçe
Meşher
Tenkit
Âlem
Mehasin
Makine
1325 — 1908
İkdam
Eşref
Aydoğdu
İttihadı Anasır

Esnaf
Efkârı Millet
İtilâf
Elmedrese
Tellâl Gazetesi
Arkadaş
Üçaylar
Edep
Bürkân
Bebek
Balıkesir
Beyanülhak
Bülbül
Polis
Protesto
Piyanko Gazetesi
Pervin
Hacivat
Hasbihal
Hikmet
Hakayıkı Tarihiye
Hak Yolu
Hanımlara Mahsus Gazete
Hazinei Aklâm
Hizmet
Hayali Cedit
Darüşşefaka
Ramazan
Resimli Kitap
Resimli İstanbul
Zenbur
Jale

Siret
Saadet
Selsebili Havadis
Şiir ve Tefekkür
Şark
Şelâle
Şaka
Şükûfei Dürus
Şebap
Şirret
Sıratı Müstakim
Son Havadis
Sabah
Sadayı Millet
Tanin
Doğru Söz
Tababeti Hazıra
Tuba
Doğru Yol
İsmet
Arzuhal
Osmanlı Seririyat Mecmuası
Avam
Füsuhat
Falaka
Karagöz
Kadro
Kadın
Kardeş Sesi
Kara Sinan
Komik
Gündoğuşu

Küçük Gazete
Kâinat
Kel Hasan
Gülistan
Taallûk
Musavver Tanin
Muhibban
Manyetizma
Musavver Papağan
Mülkiye
Mektup
Malûmatı Yevmiye
Musavver Amet
Muzaffer
Misbahülhak
Musavver Bedrikai Ulûm ve Fünun
Muhacir
Mükâfatlı Defter
Mecmuai Tarihiye
Musavver Tenkit
Memurin
Nekregû ile Pişekâr
Hale
Hediyeli Tecrübei Tali
Yeni Gazete
Yeni Tanin
Yeni Tasviriefkâr
Yeni Edirne
Yeni İkdam
Yelda
Yuha

Yeni Geveze
Çiftçi
Gülzar
Musavver Edep
Beliğ
Ceridei Adliye
İspritisme
Kartal
İkramiyeli Gazete
Musavver Şebap

1326 — 1909

İçtihat
Ümmet
Emniyet
Enin
İmdat
Avazı Şübban
Aksayı Şark
İhtiyat Sınıfı
Ay
Eşek
Azat
Ateş
Alafranga
Eczacı
Bürhan
Bilmece Mecmuası
Binbir Çeşit
Bektaşi Rehberi
Benim Gazetem
Bürhanı Terakki
Boşboğaz

Bedahet
Piyano
Havadis
Hayret
Hukuku Beşer
Hakimiyeti Milliye
Hacıyatmaz
Hür Memleket
Hamiyyet
Hanin
Hıyaban
Darüssaade
Delili Ticarî
Dertli
Davavekili
Dobruca Sadası
Düşünüyorum
Ravzai Kemalât
Rehberi Saadet
Rehnüma
Rehberi İttihadı Osmanî
Ziraat Gazetesi
Züğürt
Seher
Selâmeti Umumiye
Sâyü Amel
Süavi
Sosyalist
Siyaset
Şiirli Gazete
Şakirdan
Şahika
Şaka

San'at ve Hayat
Sanayi Bahçesi
Ziya
Talebe
Tarikı Cedit
Amele Hukuku
Ameliyatı Ziraiye ve Baytariye Mec.
Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi
İbret
Aşiret
Ademi Merkeziyet
Umman
Adlü İhsan
Alemdar
Gıdık
Fünunu Sanayi
Fırsat
Figan
Gece Gazetesi
Küçükhanım
Kâhya Kadın
Gece Postası
Genç Türk
Kemal
Kibar
Gece Kuşu
Genç Tabip
Köylü
Kahkaha
Kanat
Kostantaniye
Feryat

Tesellii Ati
Nokta
Nana
Vedat
Vazife
Hediye
Hemşin
Lala
Yeni Ses
Pul Kolleksiyonu
Tetebbü
Mütalea
İnsaniyet
Cem
Taarüfü Müslimin
Tarihi Osmanî Encümeni Mecmuası
Reklâm

1327 — 1910

Islahat
Afacan
Altın
Evzan
Alım, Satım Şirketi
İstimdat
Ezharı Tefekkür
İhtiyar
İntihabat
İhsan
Ahvali Hazıra
İktiham
İnkılâbı Edebî
İbram

Elvahı Hadisat
İntihap
İfham
İrşat
Ben Neyim
Beyoğlu
Bağcı
Benin
Baba Himmet
Bayraktar
Barbaros
Beyaz
Perde
Pusu
Hakikî
Hakkaniyet
Harp
Halûkun Defteri
Dalga
Devlet
Deniz
Darülfünun Dersleri
Zekâ
Ruya
Renin
Rehberi Taavün
Riyazıyat
Rübap
Rahmet
Zühre
Sinin
Simsar

Sehpa
Sadakat
Şehrah
Şeytan
Şitap
Salâh
Darbe
Tıflı
Tak
Tuna
Turgut
Tababeti Baytariye
Tokmak
Ünfüvan
Azim
Fen
Fırtına
Felek
Fikir ve Hayal
Felâh
Fenni Baytari
Kuvveti Hak
Kamer
Konferans
Genç Kimyager
Küşteri
Kitapçı
Külliyatı Hukuk
Kürei Arz
Gönüllü
Köprülü
Gemici

Genç Baytar
Gündelik
Lâtife
Leylâk
Zahir
Zafer
Nevin
Nurah
Nimet
Necat
Necdet
Visal
Haftalık Risale
Hedef
Yenilik
Yeni Yol
Yeniçeri
Musavver Kadın
Terbiye ve Oyun
Mehtap
Musavver Erganun
Mihveri Ulûm
Musavver Tiyatro
Türk Yurdu
Türk Derneği
Risalei Mevkutei Harbiye

1328 - 1911

Esselâm
Elhan
Ahali
Afitap
İdrak

Emri Tasarruf
İtilâ
Ay-Yıldız
İslâm Dünyası
Altay
Biyoloji
Başçavuş
Büyük Duygu
Piyale
Hüseyin
Haberdar
Rehyap
Selâm
Serbestî
Melâli Millet
Harir
Son Haber
Azmi Ümit
Alemdar
İlim
Fikret
Felâhat
Keşşaf
Kenzülmaali
Kehkeşan
Güldan
Leman
Lâle
Ney
Yürek
Yeşil Yurt
Ordu ve Donanma
Kelimei Tayyibe

Uhuvveti Osmaniye
Terbiye
Nesli Ati
Yuva
Yaprak
Yeni Fikir
Yeni Turan

1329 - 1912

Ekinci
Elmedaris
İkan
İnkîlâbı Fikrî ve İçtimaî
Altınordu
İşhat
İntak
İştihat
Artist
Ak Akçe
Erkekler Dünyası
İntibahı İslâm
İslâm Dünyası
Erler Dünyası
İslâmiyete Doğru
İslâm Mecmuası
Bilgi Mecmuası
Beni Okuyunuz
Biçki ve San'at
Peyam
Piyasa ve Ticaret Haberleri

Çalışalım
Çocuk Dostu
Hürriyeti Fikriye
Hukuku Etfal
Hüsnü Aşk
Halka Doğru
Hanımlar Âlemi
Hayrülkelâm
Reyhan
Resimli Millî Roman
Resimli Mektep Âlemi
Suflör
Serbest Fikir
Şelâle
Sıyanet Mecmuası
Savaş
Safahatı Şiir ve Fikir
Talebe Defteri
Toprak
Tababeti Seririye
Talebe Yurdu
Talebe Bahçesi
Tıp ve Hayatiyat Mecmuası
Osmanlı Roman Mecmuası
Osmanlı Vatanı
Afiyet
Aile Ocağı
Âlemi Ticaret ve Sanayi
Kadın Dünyası

Kırlangıç
Kahveci
Kadınlık Hayatı
Karikatür
Kadın Bahçesi
Komisyoncu
Gençlik Âlemi
Güzel Prens
Kemalât
Lem'a
Nisvan
Neşri İslâm
Nihal
Nur
Vatandaş
Yurtyavrusu
Yeni Yazı
Yeni Dünya
Yeni Huruf

Malûmat
Malûmat
Tiyatro ve Temaşa
Çocuk Bahçesi
Çocuk Dünyası
Sadayı Din
Riyazıyat
İdman
Mektep Müzesi
Yeni Turan
Medrese İtikatları
Cehit
Mektepli
İzci Derneği

1330 - 1913

İzci Mecmuası
İzci Ocağı
Yeni İzci
İzcilik
En İyi Yazı
Asarı Nefisei Musikiye Mecmuası
İzdivaç
İkramiye Çocuk Mec.
Avukat
Oymakbeyi
İrşadülmüslimin
Uhuvveti Fikriye
Çocuk Postası
Çocuk Kalbi
Çocuklara Arkadaş
Çalışalım
Hür Çocuk
Hanım Duygusu
Hanımlar Duygusu
Dilek
Diş Tababeti
Resimli Anadolu
Resimli Anayurdu
Risalei Maliye
Sinematoğraf Ceridesi
Seyyale
Sebilünnecat
Sinema Haberleri
Sinema
Seyyah

Şûrayı Nisvan
Sanayi
Salon
Soytarılar Âlemi
San'ati Temaşa
Tababeti Sıhhiye
Aile Hayatı
Osmanlı Rehberi
Mir'at
İktısat Mecmuası
Osmanlı Kadınlar Âlemi
Askerî Keşşaf
Osmanlı Genç Dernekleri Mecmuası
Fecir
Ferah
Filozof
Fen ve San'at
Fikir ve Hayal
Kadın Duygusu
Kadınlar Âlemi
Kızlar Âlemi
Kızlar Mektebi
Gençler Defteri
Keşşaf Çocuk
Küçük Zabit
Nasrettin Hoca
Yeni Hisler
Yardım
Yeni Mektep
Yadigârı Harp
Sıyanet

Safahatı Şiir ve Fikir
İslâm Salon Mc.
Kadınlık
Leylâk
Hanımlar Âlemi
Türk Sözü
Takip
Ceridei İlmiye
Terbiye Mecmuası
Çocuk Dostu
Tababeti Seririye
Beni Okuyunuz
Pul Derneği Mc.
Cihanı İslâm

1331 - 1914

Emel
İktısadiyat Mec.
Hukuk Mecmuası
Harp Mecmuası
Genç Osmanlı
Hilâl

1332 - 1915

Ay
Bilgi Yurt Işığı
Birlik Mecmuası
Çiftçiler Mecmuası
Edebiyat Fakültesi Mecmuası
Fen Fakültesi Mc.
Hukuk Fakültesi Mecmuası
Tıp Fakültesi Mc.

1333 - 1916

Orman Mektebi Âlisi Mecmuası
Ati
Hande
Sipahi Mecmuası
Kitap Mecmuası
Vakit
Yeni Mecmua
Ezhar
Halkalı Ziraat Mektebi Mecmuası
Donanma Mecmuası
Ticaret Mektebi Âlisi Mecmuası
Yeni Mecmua

1334 - 1917

Akşam
Aşiyanei Fikret
İstanbul Ufku
İlân Mecmuası
İslâm
İnkılâbı Beşer
İşrak
İtisam
Anafor
İstiklâl
Ortaoyunu
Yeni Yurt Mec.
Bahçıvan
Büyükada
Cenk

Çırak Mektepleri Mecmuası
Hadisat
Hablimetin
Haber
Düşünce
Delikanlı
Diken
Donanma Mecmuası
Demokrat
Rençper
Zaman
Sudi
Söz
Süha
Şule
Şair
Sağlık
Ziyayı Şark
Mazhar
Ulûmu Siyasiye ve İktısadiye Mec.
Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mec.
Asır
Osmanlı Ticaret ve İlânat Mecmuası
Asrî Hayat
İlim
Fikir Yolu
Fennî Mecmua
Fağfur

Falcı
Kırım Mecmuası
Kadın Hayatı
Genç Kadın
Genç San'atkâr
Köy Hocası
Gündüz
Lokman Hekim
İsimsiz Mecmua
İhtiyat Zabitleri Postası
Azerbaycan
Nedim
Nizam
Vahdet
Haftalık
Hilâliahmer
Heykel
Hemşireler Diyarı
Yeni Kafkasya
Yirminci Asır
Yeni Gün
Yeni İstanbul
Müşahede
Lâne
İzdivaç
Tarih ve Edebiyat
Temaşa

1335 - 1918

İnci
Efşan
Eski Gün
Evkat
Ati
İleri
İstidlâl
Akvam
İdrak
İstanbul Seririyatı
İmalâtıharbiye Sanayi Mecmuası
İlânatı Umumiye
Alev
Ümit
Alay
Ticaret Kılavuzu
Boğaziçi
Büyük Mecmua
Beşer ve Tabiat
Postacı ve Telgrafcı
Çocuk Mecmuası
Çocuk Sineması
Hukuk ve İktısat Mecmuası
Hanımkız
Hacıyatmaz
Hanımeli
Çekiç
Teccal
Doktor
Divan
Rivayet
Resimli Salon Mec.
Zambak
Ziraat Hayatı
Seyyah
Spor
Şair Nedim
Şükûfe
Şark
Şebap
Tarik
Osmanlı Genç İhtiyat Zabit Mec.
Utarit
Amele
Asrî Duygu
Ömrü Şifa
Galip Dede
Fuzuli
Kuvvet
Kadın Kalbi
Kurtuluş
Kaplan
Kâinat
Gençkızlar Âlemi
Köy ve Bahçe
Genç Yolcular
Lâne
Ahval
Edebî Mecmua
Herşey
Yeni Dünya
Yeni Hayat
Yeni Devir
Milli Talim ve Terbiye Mecmuası
İrşadülmüslimin

1336 - 1919

İlham
İstanbul Ticaret Rehberi
İhtiyat
İstanbul Emrazı Cildiye Mecmuası
Berceste
Hakikat
Hizmet Yurdu
Hizmeti Umumiye Mecmuası
Dersaadet
Resimli İdman Mec.
Reklâm Mecmuası
Seyyah
Sümbül
Şehir
Sıhhat
Fotoğraf
Mahfil

1337 - 1920

Aydınlık
Ayna
Aydede
Payıtaht
Hanım
Dergâh
Dini İslâm
Sanayii Nefise
Tatlısert
Zahir
Zafer
Aile Tabibi
Genç Mektepli
Güleryüz
Haftalık Gül Bahçesi
Hekim
Lâle
Yeni Nesil
Yeni Eğlence
Yeni Ziraat Gazetesi
Yarın
Yeni Şark
Türkiye İktısat Mc.
Osmanlı Hilâliahmer Mecmuası

1338 - 1921

Anadolu Mecmuası
Akbaba
Ziraat ve Ticaret G.
Zümrüdüanka
Sıhhî Sahifeler
Köy Hayatı
Bizim Mecmua
Bugün
Şeptap
Yeni İnci
Spor Âlemi
Tarih ve Edebiyat

1339 - 1922

Anadolu Terbiye Mc.
Baytarî Mecmua
Bektaşi Baba
Çil Horoz
Halk Sadası
Devran
Diş Tabipleri Mc.
Dikkat
Resimli Gazete
Süs
Sinema Postası
Fatih
Foto-Sine-Spor
Karakedi
Küçük Hane
Kelebek
Vatan
Türk Tıp Mecmuası
Maarifi Umumiye Mecmuası
Türkiye Edebiyat Mecmuası
Nasih
Yeni Kafkasya
Türkiye Halk Mektepleri Mecmuası
Sıhhî Sahifeler
Yeni Türk Mc.
İnşaat Usta ve Kalfaları Gazetesi

1340 - 1923

Avcı
Anne Bebek Mc.
Evliya Çelebi
Eyüp

On Beş Günlük
İçtimaiyat
İstanbul Şehremaneti Mecmuası
İstiklâl
Emekçi
Asarı Nisvan
Nuru Fikret
Ha-Ha-Hay
Yeni Sanayi
Yeni İlim
Yıldız
Yeni Çiftlik
Yeni Kadınlar
Mihrap
Darülelhan Mc.
Mebahis
Gelincik
Resimli Dünya
Dişçilik Âlemi
Tarla ve Bahçe
Muthike

1341 - 1924

Orak Çekiç
İlk Tahsil Mecmuası
Aylık Mecmua
Ordu Neşideleri
Neşter
Vay Vay
Hilâliahdar
Herşey
Haftalık Mecmua
Herkes İçin
Yeni Türk
Yakut
Tayyare
Demiryolları Mc.
Haftalık Mecmua
Resimli Ay
Sevimli Mecmua
Türk Hayatı
Tavus
Gol Spor Mc.
Bedava Gazete
Salon ve İlânat Gz.
Resimli Eytam Mc.
Dumlupınar
Tıbbî Sahifeler

1342 - 1925

Arkadaş
İstanbul Barosu Mc.
Haftada Bir Gün
Yeni Ses
Yeni Kafkasya
Yeni Gazete
Yeni Pembe Gazete
Yeni Kitap
Asrî Türkiye Mc.
Film Mecmuası
Tabiat Âlemi
Türk Hava Mc.
Çiçek
Asrî Hafta

1343 - 1926

Akın
Ayna
Sinema ve Tiyatro Heveskârı
Türk Talebe Birliği
Vakit
Son Saat
Cem
Türk Ticareti Hariciye Gazetesi
Tiyatro ve Musiki
Yeni Kalem
Verem Mecmuası
Haftanın Tarihi
Yeni Riyaziye ve Fizik Mecmuası
Yeni Türkistan
Güneş
Tababet Âlemi
Telsiz
Felsefe ve İçtimaiyat Mecmuası
Terbiye
Türk Cerrahî Mc.
Resimli Cuma
Yeni Sene

1344 - 1927

Kalem
Azeri Türk
Şule
Arkadaş
İdare
Öz Türk
Otomobil

Akşam
Gönül
Evlenme
Yeni Köroğlu
Palyaço
Papağan
Türkiye Ticaret G.
Türkiye Ticareti Hariciye Gazetesi
İkdam
Yeşil Yaprak

Türkçe ve muhtelif lisanda gazeteler

1325 - 1908

İşçiler
Uhuvvet
İktısat Gazet Finansiyer
Sigorta
Osmanlı ve Fransızca Tacir Gazetesi
Musavver Osmanlı Fransız Tacir G.
Musavver Küçük Osmanlı
Muhabirini Osmaniye
Ladepeş
Lareklâm
Elâdil
İntikat
Elmüsamerat
Sefinetüsselâm
Nidayı Irak
Azadamart
Aravut
Asya
İştirak
Makedonya
Arnavut
Kartal
Küçük İlânat G.
Utarit

1326 - 1909

Amioriyon
Ermis
İdisis
Paris Modasının Kıraliçesi
Parisli Moda Melikesi
Agon
Komedya
Odomadyen Taros
İnsaniyet
Pul Kolleksiyonu
Pul Meraklılarına Rehber
Şark İlânat Gazetesi
Futbol
Kürsii Milel - La Tribün dü Pöpl
Katreler
Elfirdevs
Kevkebi Osmanî
Perparim
Dresiniya
Kıyaladireyt
Zaryatorns
Saz ve Söz
Guvaze
Kermanç
Havar

1326 - 1909

Lisan
Lareklâm
Neva

1327 - 1910

O Sofaran
Araçamart
Şafak
Yuş
Yeni Avrupa
Uhuvveti Osmaniye Mecmuası
Hayat
Asır Siyekl
Lezoriyento
Tudl Orop
Errakip
İntika
İstihbaratı Mühimme
Areti
Kranos

Şikombi
Yürek (Zemr)
Şeyda
Nea Anadolu
1928 - 1911
Elhilâli Osmanî
Ekodokors
Şefkat
Gazet Finansiyer
Atots
Suhulet
Kelimei Tayyibe
1329 - 1912
Henav Kürt
Yek Bun
Ruj Kürt
İdman
Osmanlı Maliye ve İktısat Mecmuası
Elcevaip
Ahenk
Livayı Ticereti Osmaniye
1331 - 1914
Avel Zavuşdart
Jurnal de Teatr
Kolaylık
Kafkas
1334 - 1917
Nur Kânk

Hayatı Ticarî
Jin
Komedya
1335 - 1918
Nur Ayk
La Burs
Ezan
Endikatör dö Komers
Dersaadet Muhbiri
Zühal
Kooperatif
Diyane
Kürdistan
Lisanülgayip
1336 - 1919
Borsa
Jurnal dö Reklam
Luvr
Dans
Libre Toatober
1337 - 1920
Emlâk
Biznito
1338 — 1921
Nöjurna Serditr
At Yarışları
Ünyon Komersiyal
Aile Terzisi Moda
Bülüten Yuvalist

Kotidiyen dö Konstantinopl
İş ve Ticaret
Kampana
Şiresa
1339 - 1923
La Volonte
İstikbal
Ametora
Sinema Manzaraları
Fener (Löfar)
Sadayı İslâm
1340 - 1924
Lavua
İstidlâatı Bahriye
İstanbul Piyasa G.
Opera Sinema G.
Adres
1341 - 1925
Oteller, Lokantalar
1342 - 1926
Artistik Sine
İlân Gazetesi
1344 - 1928
Türk Gaziler Mc.
Sürpriz
Türkiye Salon ve İlânat Gazetesi
Türkiye Pazarı
Türk Nisaiye ve Vilâdiye Mc.
Tıp Dünyası

MATBUAT KANUNU

Kanun numarası: 1881 Kabul tarihi: 25/7/1931

BİRİNCİ FASIL

Umumî hükümler

Madde 1 — Matbuat hürriyeti ve matbu eserler neşri bu kanunda yazılı hükümlere bağlıdır.

Bu kanunun hükümleri gerek matbaa, gerek başka türlü mihanikî ve kimyevî vasıtalarla veya el ile çoğaltılarak neşredilen yazı, resim, güfteli, güftesiz musiki eserleri ve gramofon plâkları gibi eserlere şamildir. Bu kanunda bu gibi eserlere matbua denilir.

Sinematoğrafa müteallik hususlar bu kanuna tâbi değildir.

Madde 2 — Herkesin görebileceği veya paralı parasız girebileceği yerlerde her türlü matbuaların teşhir veya talik veya tevzi edilmesi veya satılması veya bunların ilân ile tevzi ve satışa arzolunması neşir sayılır.

Matbuat cürmü ancak yukarıki fıkra dairesinde yapılan neşriyatta tekevvün edebilir.

İKİNCİ FASIL

Matbaa açma

Madde 3 — Bir matbaa açılmadan evvel bulunacağı yerin en büyük mülkiye memuruna bir beyanname verilir.

Beyannamede matbaayı açmak istiyenin adı, sanı, ikametgâhı ve ortakları varsa onların da atları, sanları ve ikametgâhları ve matbaanın yeri ve hangi dillerde ve hangi tabı sistemile çalışacağı yazılır.

Madde 4 — Açılan matbaanın yeri ve tabı sistemi değiştirilir veya ortaklarından bazıları ayrılır veya yeni ortak alınırsa gene en büyük mülkiye memuruna bir beyanname ile bildirilir.

Matbaanın sahibi değişirse yeni sahip işe başlamadan evvel kendi namına bir beyanname vermeğe mecburdur.

Ölüm halinde bu beyanname matbaayı işletmeğe devam edecekler tarafından on beş gün içinde verilir.

Madde 5 — Beyannamesiz matbaa açanlar hakkında Türk Ceza Kanununun 533 üncü maddesi hükmü tatbik olunur.

Beyannamelerde yazılması mecburî olan malûmatı yanlış bildirenle-

re 50 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Madde 6 — Matbaasında ilmühaberi alınmamış gazete veya mecmua basan matbaacı 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm olur.

Bu suretle basılan gazete veya mecmua ile bir suç işlenmişse bu suça iştiraki sabit olan matbaacı gazete veya mecmuanın mes'ullerile hemfiil addolunur.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Her türlü matbaalar

Madde 7 — İkinci maddenin şümulüne giren matbaalar üstünde matbaalar adı yazılır. Buna muhalif hareket eden matbaacılar 10 liradan 100 liraya kadar hafif para cezasına mahkûm olurlar.

Böyle bir mahkûmiyetten altı ayı geçinciye kadar bu suç yeniden işlenirse suçlu ayrıca iki aya kadar hapis ile de cezalandırılır.

Yanlış bir at yazılması halinde yukarıki fıkralarda yazılı cezalar iki kat olarak verilir.

Bu maddedeki hükümlerin resmî daire, meslek veya ticaret işlerine veya aile, siyaset ve cemiyet hayatının işlerine yarıyan ilân, tarife, ticarî sirküler ve saire gibi matbualara ve neşreden zatin doğru adı bulunmak şartile intihap beyannamelerile siyasî beyannamelere şümulü yoktur.

Madde 8 — Matbaacılar bastıkları her türlü matbualardan ikişer tanesini günü gününe bulunduğu yerin en büyük mülkiye memurile cümhuriyet müddeiumumisine vermeğe mecburdurlar. Verilmiyen her nüsha için 5 lira hafif para cezası hükmolunur. Tekerrüründe bu ceza verilmiyen her nüsha için 10 liradan 20 liraya kadar arttırılır.

Bu hükümlerden gazete ve mecmualar ve yukarıki maddenin 4 üncü fıkrasında yazılı matbualar müstesnadır.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Gazete ve mecmua neşri

Madde 9 — Gündelik yahut mevkut gazete veya mecmua çıkarmak istiyenler gazete ve mecmuanın çıkarılacağı mahallin en büyük mülkiye memuruna aşağıda istenilen malûmatı havi imzalarile bir beyanname verirler.

a) Gazete veya mecmuanın adı;

b) Gazete veya mecmua sahibinin adı, sanı, tabiiyeti, tahsil derecesi ve muamele merkezi olan iş ve ev adresi;

c) Varsa başmuharririnin, umumî müdürünün, yazı işleri müdürünün adı, sanı, tabiiyeti ve ikametgâhı;

d) «b, c» fıkralarında sıfatları yazılı olanlardan hangisinin filen umumî neşriyatı idare edeceği;

e) Nerede yazılıp idare edileceği, nerede basılacağı ve basılacağı matbaa ve matbaacının adı ve sanı;

f) Siyasî olup olmadığı;

g) Ne vakitlerde çıkarılacağı;

h) Hangi dillerde çıkarılacağı;

i) Sermayeyi tedarik edenler başkaları ise onların hepsinin ve sermaye kanun dairesinde kurulmuş bir şirkete ait ise şirket mukavelenamesinin aslı veya tasdikli suretile beraber şirketin idare meclisini teşkil veya şirketi temsil eden kimselerin adı, sanı, memleketi, iş ve ev adresi ve tabiiyeti;

k) Gazete veya mecmua bir cemiyete ait ise nizamnamesinin tasdikli suretile idare heyetini teşkil edenlerin adı, sanı, memleketi, iş ve ev adresi.

Beyanname muhteviyatında hâsıl olacak değişikliklerin vukuundan üç gün zarfında bildirilmesi lâzımdır.

Beyanname verenlere bu kanunda gazete veya mecmuanın sahibi denilir.

Madde 10 — Bir gazete ve mecmua sahibi bunu muayyen müddetle başkasına devredebilir. Devralan bu kanunla gazete sahiplerinde aranan vasıfları ve kayitleri haiz olduğu halde kendi namına vereceği beyanname ile bu hakkı muayyen müddet bitinciye kadar kullanabilir.

Madde 11 — Sahibi vefat eden gazete veya mecmua umumi neşriyatını idare edenin cezaî mes'uliyeti altında üç ay neşrolunabilir. Bu müddet içinde varisler arasında bu kanunda yazılı vasıf ve şartları haiz birisi varsa mahallinin en büyük mülkiye memuruna yeni bir beyanname vermek ve diğer mirasçıların muvafakatini aldığına dair resmî bir vesikaya bağlamak şartile gazete ve mecmuayı neşre devam edebilir.

Mirasçılar arasında bu kanunda yazılı vasıf ve şartları haiz kimse bulunmazsa gene bu müddet içinde kanunî vasıf ve şartları haiz bir sahip gösterilmek ve onun tarafından bir beyanname verilmek mecburidir. Bu madde hükmüne riayet etmeksizin üç aydan fazla gazete veya mecmua neşredildiği takdirde 18 inci madde hükümleri tatbik edilir.

Gazete veya mecmua sahibi veya umumî neşriyatını idare eden kimse 12 inci maddede yazılı vasıflardan birini kaybeder veya tevkif veya hapsolunursa bir hafta içinde o madde hükmü tamamlanmak lâzımgelir. Bu müddette gazete veya mecmua, başında bulunan yazı işleri müdürünün mes'uliyeti altında intişar edebilir.

Madde 12 — Gazete veya mecmua sahiplerinde aşağıda yazılı vasıf ve kayitlerin bulunması şarttır:

a) Türk olmak;

b) Yirmi yaşını bitirmiş bulunmak;

c) Yüksek mekteplerden veya lise ile buna muadil diğer mekteplerden şehadetnameli olmak (eğer şehadetname ecnebi mekteplerden alınmış ise türkçe okur yazar bulunmak);

d) Ecnebi bir devlet hizmetinde bulunmamak;

e) Resmî bir makama karşı ecnebi tabiiyeti iddiasında bulunmuş olmamak;

f) Mahcur olmamak;

g) Bilfiil devlet memuru ve asker ve ordu mensubu olmamak (Hususî kanunları mâni olmadıkça meslekî ve ilmî gazete ve mecmua çıkarabilirler);

b) Türk Ceza Kanununun 587 inci maddesinin 1 inci fıkrasında yazılı cezaları müstelzim suçlarla 2 inci babın 3 üncü faslında yazılı 192 inci ve 3 üncü babının 1 inci faslında yazılı zimmet ve ihtilâs, 2 inci faslında yazılı irtikâp, 3 üncü faslında yazılı rüşvet ve 229 uncu madde ve 286 ıncı maddenin ilk fıkrası ve 287 inci madde ve 6 ıncı babının 3 üncü faslında yazılı sahtekârlık ve 8 inci babının 1 inci faslında yazılı, 415 inci madde ve 416 ıncı maddenin son fıkrası ve 419 uncu maddenin 2 inci fıkrası ve 426, 427, 428 inci maddelerle 430, 431 inci maddelerinin 1 inci fıkrası ve 3 üncü faslında yazılı fuhşa tahrik ve hırsızlık ve yağmacılık ve dolandırıcılık ve hileli iflâs ve emniyeti suiistimal suçlarından birile mahkûm olmamak;

i) Vatan, millî mücadele, cümhuriyet ve inkılâp aleyhinde bulunup ta herhangi bir mahkeme ve divan tarafından mahkûm olmamak;

j) 25/9/1339 tarih ve 347 numaralı kanunla 26/5/1926 tarih ve 854 numaralı kanunun 1 inci maddesi hükümleri mucibince devlet hizmetinde kullanılmamasına karar verilmiş olmamak;

k) Millî mücadelede işgal altında düşman emellerine hizmet edici neşriyat yapmış olmamak.

Madde 13 — Türkiyede ecnebilerin gazete ve mecmua çıkarması mahallî hükûmetlerin ayrıca müsaadesine ve umumî neşriyatını idare edecek olanın Türk vatandaşı olmasına bağlıdır.

Bu gazete ve mecmualar Cümhuriyet Hükûmetinin dahilî ve haricî siyaseti aleyhinde neşriyat yapamazlar.

Bu maddeye muhalif neşriyatta bulunanlardan verilen hususî müsaade istirdat olunur.

Madde 14 — İlmî ve ahlâkî neşriyatile devamlı surette fazilete hizmet eden gazete ve mecmualara Darülfünun Divanı kararile Maarif Vekâleti tarafından takdirname verilir.

Hizmetin devamlı olması için neşriyatın en az bir sene fasılasız yapılmış olması şarttır.

Madde 15 — Gazete veya mecmuanın başmuharriri ile umumî neşriyatını idare eden zatın yüksek mektepten mezun olması ve bunlarla umumî müdür ve yazı işleri müdürünün 12 inci maddede yazılı diğer vasıf ve kayitleri haiz bulunması şarttır.

Madde 16 — Bir gazete veya mecmuanın sahipliği ile umumî neşriyatının idaresi ayni meb'us uhdesinde toplanamıyacağı gibi ayrı ayrı meb'uslar tarafından da deruhde olunamaz.

Madde 17 — Beyannameyi alan en büyük mülkiye memuru beyanname mündericatını mahsus defterine kaydettirdikten sonra beyanname sahibine bir ilmühaber verir ve en kısa müddet içinde beyanname muhteviyatının hakikate muvafık olup olmadığını tahkik ve alacağı neticeye göre 18 inci madde hükmünce hareket eder.

Madde 18 — Yukarıki maddeler hükmüne muhalif olarak neşredilen gazete ve mecmua en büyük mülkiye memurunun emrile derhal kapatılır ve aşağıdaki cezaî hükümler tatbik olunur:

a) Beyanname verilmeksizin neşredilen gazete veya mecmuayı neşredenlerden 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası alınır. Tekerrürü halinde bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile beraber 300 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

b) Beyanname muhteviyatının hakikat hilâfı olduğu anlaşılırsa Türk Ceza Kanununun 343 üncü maddesi hükmü tatbik olunur.

c) Bu suretle neşredilen gazete veya mecmua vasıtasile bir suç irtikâp edildiği takdirde bunun cezası da ayrıca verilir.

Madde 19 — Gündelik gazete ve alelûmum ister aylık, ister daha az bir zaman fasılasile neşrolunan gazete veya mecmuanın her nüshasının üzerinde sahibinin ve umumî neşriyatını idare eden kimse ile gazete ve mecmuayı basan matbaanın ismi ve basıldığı yerde satışa çıkarldığı günün tarihi yazılır.

Buna muhalif hareketinden dolayı basan, 5 liradan 50 liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılır. Bilerek sahte isim ve tarih gösterilmesi halinde basan iki haftaya kadar hapis ve 100 liraya kadar hafif para cezasile mahkûm edilir.

Madde 20 — Gazete veya mecmuaların her nüshasından ikişer tanesi günü gününe ve tevzii takip eden mesai saatinde gazete veya mecmuaların çıktığı yerin en büyük mülkiye memuru ile cümhuriyet müddeiumumisine verilir. Verilmiyen her nüsha için 5 lira ve tekerrürü halinde her nüsha için 10 liradan aşağı olmamak üzere 25 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

BEŞİNCİ FASIL

Gazete ve mecmualarda çalışanlar ve matbuaları satanlar

Madde 21 — Her gazete ve mecmuanın istihdam edeceği muhbir, muhabir, muharrir, ressam, fotoğrafçı ve idare müdürile idarehane haricinde abone kaydine veya ilân almağa memur olanların isimleri mahallin en büyük mülkiye memuruna bildirilir. Muhbir, muhabir ve muharrirlerin 12 inci maddede yazılı olan suçlardan birile mahkûm bulunmaması ve yirmi bir yaşını bitirmiş olmaları şarttır. Muhbir, muhabir ve muharrir ve yukarda yazılı diğer müstahdemlerin mensup oldukları gazete veya mecmuadan verilmiş ve mahallinin en büyük mülkiye memurluğunca tasdik olunmuş hüviyet varakasını hâmil olmaları lâzımdır. Bu madde hilâfında hareket edenler ve bunları istihdam eden gazete ve mecmua sahipleri Türk Ceza Kanununun 526 ıncı maddesi mucibince cezalandırılır. Kanunî bir mâni yok iken beyannamelerinde bildirdikleri intişar devrelerini ardı sıra ve mükerreren beş defa geciktiren gazete veya mecmua

namına idarehanesi haricinde abone kaydi için verilen hüviyet varakası gerialınır.

Bu madde hükmü gazete ve mecmualardan muayyen telif hakkı almıyan yardımcı muharrirler hakkında mecburî değildir.

Madde 22 — Gazete veya mecmua satmak istiyenler zabıtaya müracaatle hüviyetlerini mahsus defterine kaydettirerek mukabilinde bir ilmühaber almağa mecburdurlar.

Gazete veya mecmuaları satarken umumî adap ve nezahete mugayir tabirler kullanmak, bir şahsın veya heyetin namusunu ihlâl veya itibarını kesredecek veya heyecanı mucip olacak surette veya matbuada münderiç olmıyan havadislerden bahsederek rağbet celbetmek memnudur. Bu madde hilâfına hareket edenler 1 liradan 5 liraya kadar hafif para cezasına veyahut bir haftaya kadar hafif hapse mahkûm olurlar.

ALTINCI FASIL

Gazete veya mecmua sahibinin hakları

Madde 23 — Gazete veya mecmuanın mülkiyeti hususunda Kanunu Medenî hükümleri caridir.

Madde 24 — Bir sene müddetle neşrolunmıyan veya neşrolunduktan sonra kendiliğinden neşriyatı beş sene tatil eden bir gazete veya mecmuanın adı üzerinde sahibinin hakkı kalmaz.

Madde 25 — Bir gazete veya mecmuanın hususî fedakârlık ihtiyarile elde edip yazdığı istihbarat bu gazete veya mecmuanın mülkiyetindedir. O gazete veya mecmuadan müsaade alınmadıkça neşrinden 24 saat geçinciye kadar başkası tarafından neşredilemez, neşredenler hakkında Telif Hakkı Kanunu hükümleri tatbik olunur.

Madde 26 — Mahallinin en büyük mülkiye memuruna gazete veya mecmualarının ikişer nüshasının verilmesi gazete veya mecmuada çıkan yazı ve resimlerdeki telif hakkının kayit ve tescili hükmündedir.

YEDİNCİ FASIL

Matbuat suçlarının mes'ulleri

Madde 27 — Her gazete veya mecmuanın neşriyatından doğan mes'uliyet umumî neşriyatı filen idare eden zat ile gazete veya mecmua sahibine aittir. Muharrirler kendi imzalarını taşıyan yazılardan ve ressamlar gene imzalarile çıkan resimlerden dolayı hemfiil olarak gazete sahibi ve umumî neşriyatı idare eden zat ile birlikte mes'ul olurlar.

Müstear nam ile veya imzasız ve remizli imza ile intişar eden yazılar memleketin dahilî ve haricî emniyetine ve esrarı askeriyeye ait ise muharrirlerinin hüviyetlerini cümhuriyet müddeiumumisi her istediği zaman gazete ve mecmuanın sahiplerinden ve umumî neşriyatı idare edenlerden sorabilir.

Talep olunan bu malûmatı vermezler veya yanlış olarak verirlerse gazete veya mecmua intişar etmekte olduğu halde mahkemeden alınacak karar üzerine kapatılır ve neşriyatın mahiyetine göre yapılacak kanunî takibat hariç olarak bundan dolayı üç aydan eksik olmamak üzere hapsolunur.

Şukadar ki, takibat yapılmadan evvel istenilen malûmat bildirilecek olursa terettüp edecek cezanın dörtte üçü ve takibat esnasında bildirilirse yarısı indirilir.

Muhbir ve muharrirler ve yazı işleri müdürü tasni ettikleri veya asılsız olduğunu bildikleri haberlerin neşrinden mütevellit suçlardan mes'ul olup gazete veya mecmuanın sahibi ile umumî neşriyatını idare eden kimse de Ceza Kanununun 65 inci maddesi mucibince müşterek sayılırlar.

SEKİZİNCİ FASIL

Suçlara tahrik

Madde 28 — Gazete ve mecmua ile veya sair tabı aletlerile veya el ile yazılıp teksir edilerek neşir ve tevzi olunan yazılarla ve umumî yerlere lâvha ve ilân asmak suretile halkı Ceza Kanununda yazılı cürümlere teşvik edenler bundan dolayı Ceza Kanununda ayrı bir hüküm bulunmadığı takdirde Türk Ceza Kanununun 311 inci maddesi mucibince cezalandırılır. Şukadar ki, bu 311 inci maddede yazılı olan hapis cezasına hükmedilen cezanın altıda biri ilâve olunur ve para cezası hükmolunan hallerde bu ceza suçun nev'ine göre 5 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası olmak üzere tayin olunur.

Teşvik neticesinde kastedilen fiil, zuhûr eder veya o fiilin icrasına tevessül edilirse müşevvikler, faillerle ayni derecede mes'ul olurlar.

Madde 29 — Fertlerin şahsî veya ailevî hayatı hususiyelerini ima tarikile dahi olsa her ne vesile ile olursa olsun neşredenler bir aya kadar hapis ve 50 liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılırlar.

Neşriyat, sahiplerinin muvafakatile yapılmış ise suç teşkil etmez.

Madde 30 — Türk Ceza Kanununun 156 ıncı maddesi sarahati haricinde kendilerine mevdu vazifenin ifasından dolayı Büyük Millet Meclisi azasından, İcra Vekilleri Heyetinden ve resmî heyetlerle devlet memurlarından biri veya birkaçı hakkında isim ve madde gösterilmiyerek müphem ve suizannı davet edecek mahiyette mütecavizane yazı ve resimlerle Büyük Millet Meclisinin ve İcra Vekilleri Heyetinin ve resmî heyetlerle devlet memurlarının veya bir kısmının şeref ve haysiyeti ihlâl olunursa üç aydan altı aya kadar hapis ve 100 liradan eksik olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

DOKUZUNCU FASIL

Müstehcen neşriyat

Madde 31 — Türk Ceza Kanununun 426 ve 427 inci maddeleri mucibince müstehcen sayılan maddeler halkın âr ve hayâ duygularını inciten ve ayıp sayılan şeylerdir.

Yukarıki tarifin şümulüne giren bir san'at veya ilim eseri, alâkadar-

larının istifadesi için neşredilir, bu da eserin mevzu ve şekli ile neşir vasıta ve mahallinin nev'i ve cinsi arasındaki münasebet karinelerile anlaşılırsa müstehcen sayılmaz.

ONUNCU FASIL

Şantaj

Madde 32 — Bir kimsenin namusunu ihlâl edecek veya itibarını kıracak veya şöhret ve servetine zarar verebilecek bir maddeyi neşir vasıtasile ifşa etmek veya ifşa mahiyetinde olmayıp ta kendisinin şeref ve haysiyetine tecavüz teşkil edecek neşriyat yapmak tehdidile muayyen bir müddete ait abone bedelinden ve tarifeye tâbi ilânların muayyen ücretinden fazla bedel ve ücret veya bunlara muadil bir menfaati kendisi veya başkası için temin edenler Ceza Kanununun 192 inci maddesi mucibince ceza görürler.

ON BİRİNCİ FASIL

Yalan neşriyat

Madde 33 — Millî paranın kıymetini düşürecek veya dahil veya hariçte bu paraya karşı itimadı sarsabilecek vak'aları tasni veya tahrif ederek neşir ve işae edenler üç aydan üç seneye kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır.

Madde 34 — Türk Ceza Kanunu hükümleri haricinde olarak matbuatta bilerek yanlış metinler veya bir kimseye atfedilmiş vesikalar, yahut haddi zatinde doğru, fakat mündericatı tahrife uğratılmış metinler neşredenler bir haftadan bir aya kadar hapis ve 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olurlar.

ON İKİNCİ FASIL

Neşri memnu olan şeyler

Madde 35 — *a)* İddianamenin, son tahkikatın açılmasına müteallik kararın, bir cürme ait herhangi tahkikat evrakı ve vesikaların duruşmada okunmazdan evvel neşri memnudur. Ancak mahkemenin veya müddeiumuminin müsaadesile ve bütün gazetelere birden icrası lâzımgelen tebliğlerine tevfikan bu vesikaların neşri caizdir.

b) İspatı caiz olmıyan sövme ve hakaret davasına ait zabıtların ve buna müteallik şikâyetnamelerin aynen ve hulâsaten neşri dahi memnudur.

c) Mündericatı umumî edep ve ahlâka dokunabilen tıbbı adlî raporlarının da neşri yasaktır.

d) Muhakemesinin gizli olması kararlaştırılan dava zabıtlarının da mahkemenin müsaadesi olmadıkça neşri memnudur.

e) Ceza tahkikatı başladıktan sonra ilk tahkikat esnasında tahkikat hâkiminin muvafakatinin inzımamile ve hazırlık tahkikatı esnasında yalnız cümhuriyet müddeiumumisinin emrile yapılmakta olan tahkikata ve adlî muamelelere müteallik havadislerin ve cürmü yapanlarla cürme kurban olanların fotoğraflarının neşri menedilebilir.

Buna muhalefet ancak müddeiumuminin bu baptaki yazılı emrinin gazete veya mecmua idarehanesine tebliğinden itibaren bir suç olur ve yazan 10 liradan 100 liraya kadar hafif para cezasile cezalandırılır.

f) Neşri, caiz eski bir ilâmın suiniyetle ve yeni bir hükmün kezalik suiniyetle tekrar neşri sövme ve hakaret iddiasile takibat yapılmasına ve ceza verilmesine mâni değildir.

g) Mahkeme müzakerelerinin neşri memnudur.

h) Bir ceza davasının başlamasından son hükmün verilmesine kadar hâkim ve mahkemenin kararları ve muameleleri hakkında mütalea serdedilemez.

i) Gizli bakılmıyan boşanma davalarında ancak:

1 — İki tarafın ve şahitlerin isimleri, san'atleri ve adresleri;

2 — Mevzuu bahsolan ve karar verilen hukukî meselelerin kısaca izahı;

3 — Şahitlerin şehadetlerinin aynen olmamak şartile kısaca mevzuu;

4 — Hüküm fıkrası yazılabilir.

Bu madde hükümlerine muhalif hareket edenlerden 20 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Madde 36 — Gazete ve mecmualar kendi namlarına piyango, tombala ve saire gibi herhangi bir suretle talih ve kura oyunları tertip edemiyeceği gibi böyle tertiplerin kupon ve yazı ve ilânları gazete ve mecmualarda neşredilemez. Hilâfına hareket edenler 200 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasile mahkûm olurlar.

Madde 37 — Türk ve ecnebi müelliflerinin ilmî ve edebî ve felsefî eserleri müstesna olmak üzere halkın ahlâkî duygularına dokunabilen hakikî veya muhayyel surette haydutluk, hırsızlık veya diğer cinayetlerin icrasına veya bunları yapanların hayatı ve hareketlerine imtisale heves uyandırabilecek mahiyetteki matbualar neşri memnudur. Bu memnuiyete muhalif hareket edenler bir seneye kadar hapis ve 200 liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır. Tekerrürü halinde bu cezalar iki misli olarak verilir.

Madde 38 — İntihar vak'alarını mahallinin en büyük zabıta memurundan mezuniyet almaksızın neşretmek memnudur. Mezuniyet alarak neşri halinde dahi intihar edenlerin ve intihara teşebbüs eyliyenlerin resimleri basılmaz. Bu madde hükmüne muhalif hareket edenler bir haftadan bir seneye kadar hapis ve 25 liradan 200 liraya kadar para cezasına mahkûm olurlar.

Madde 39 — Türk Ceza Kanununun 312 inci maddesinde yazılı suçları matbuat vasıtasile irtikâp edenlere bu maddedeki cezalar altıda bir arttırılarak verilir.

Madde 40 — Padişahlık ve hilâfetçilik yolunda ve komünistlik ve anarşistliğe tahrik eden neşriyatta bulunulamaz. Hilâfına hareket edenlere altı aydan üç seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

Madde 41 — Aile mevcudiyetini ve aile kurmak esasını sarsacak ve kadınlığın ana olmak hususundaki fikrî temayülünü zayıflatacak

mahiyette her türlü neşriyat yasaktır. Hilâfına hareket edenlere bir aydan bir seneye kadar hapis cezası verilir.

Madde 42 — Bir gazete veya mecmuanın mes'ulleri aleyhine dava açıldığı zaman cümhuriyet müddeiumumisi veya şahsî davacı tarafından davanın açıldığı, gazete ve mecmuanın idarehanesine tebliğ ettirilir. Bu tebliğden sonra hükmün kat'ileşmesine kadar o gazete ve mecmualar yalnız takibat hakkında tek ve basit bir iş'ardan başka hiçbir sebep ve behane ile bir şey yazamaz ve müşteki de bir şey yazdıramaz. Bu madde hilâfına hareket edenler 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır. Tekerrürü halinde bu para cezasının azamî haddinden başka altı aya kadar hapis cezası verilir.

Madde 43 — Memurların ve bilfiil asker olanlarla ordu mensuplarının, dahilî ve haricî, siyasî meseleler hakkında mütaleaları, askerlik ve vazife aleyhinde tenkitleri mutazammın ve inzibat ve itaate münafi olarak gönderdikleri makale ve mektupların derç ve neşredilmesi memnudur. Bu memnuiyet hilâfında hareket edenler üç aya kadar hafif hapis cezasile beraber 25 liradan 200 liraya kadar hafif para cezasına mahkûm olurlar. Neşredilen bu türlü yazıları yazmış olanların hüviyetlerini gizliyen gazete ve mecmuaların mes'ulleri bir haftadan altı aya kadar hapsolunur ve kendilerinden 50 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Madde 44 — 3/mart/1340 tarih ve 431 numaralı kanunun hükmüne tevfikan Türkiye Cümhuriyeti hududu haricine çıkarılmış olanlarla 16/nisan/1340 tarih ve 481 numaralı Af Kanununun 3 üncü maddesinde yazılı eşhasın gönderdikleri yazıları gazete ve mecmualarla neşretmek memnudur. Muhalif hareket edenler altı aydan üç seneye kadar hapis ve 300 liradan aşağı olmamak üzere para cezasına mahkûm olurlar. Bu suretle neşrolunan yazılar bir suç teşkil ettiği takdirde ayrıca takibat yapılır.

Madde 45 — Kanun ve nizamnamelerin Resmî Gazete ile neşrinden evvel aynen neşri memnudur. Hilâfında hareket edenlerden 50 liraya kadar hafif para cezası alınır.

ON ÜÇÜNCÜ FASIL

Suç olmıyan neşriyat

Madde 46 — Resmî dairelerin malûmat ve beyanat vermeğe salâhiyetli memurlarının ve hükûmetçe tanınmış ajansların verdikleri haberlerin neşri suç teşkil etmez.

Madde 47 — *a)* Ceza Kanununun 486 ıncı maddesi hükmünce bir dava esnasında iki taraf veya vekilleri tarafından dava hakkında mahkemeye verilen evrakın ve serdolunan müdafaaların muhtevi olduğu tahkir lâfızlarının neşri mahkemece gerialınması emredilmiş olmadıkça caizdir.

b) Mahkeme huzurunda davaya aidiyeti olmadığı halde üçüncü şahıslar aleyhine yapılmış ve mahkemece gerialınması emredilmemiş hakaretlerin neşrinden dolayı gazete ve mecmualar takip edilemez. Haklarına tecavüz edilmiş olan üçüncü şahıslar ancak iki taraf ve vekilleri aleyhine medenî ve cezaî takibatta bulunabilirler.

ON DÖRDÜNCÜ FASIL

Cevap hakkı

Madde 48 — Gazete veya mecmuanın mes'ulleri matbuanın neşriyatından tevellüt edebilecek her türlü hukukî ve cezaî mes'uliyetlere halel gelmemek üzere bir memurun vazifesine müteallik fiillere ait olarak gazete ve mecmualarda yapılan neşriyat hakkında bir devlet memuru veya salâhiyetli makam tarafından gönderilen cevapları meccanen neşretmeğe mecburdur.

Cevap ve tashihler gazete veya mecmuanın bu cevap ve tashihlerin vusulünü müteakıp ilk çıkacak nüshasının ayni sütununa ayni punto harflerle hiçbir ilâve ve tayyolunmaksızın neşredilecektir.

Neşriyat devlet memurunun şahsına da taallûk ettiği takdirde bu memur ayrıca cevap vermek hakkına maliktir.

Bir gazete veya mecmua neşriyatında zikir ve telmih edilen hakikî veya hükmî şahısların o neşriyata cevap vermeğe hakları vardır. Cevap, gönderenin imzasını havi olmak ve taallûk eylediği yazının iki mislini geçmemek lâzımdır.

Cevap gazete ve mecmua hakkında hakareti mutazammın sözleri ve suç teşkil edebilecek mahiyetteki ifadeleri havi olursa veya neşrinden üç ay geçmiş ise dercinden imtina edebilir. Cevap ve tashihin dercinden imtina halinde imtinaın sebepleri derhal mahallinin cümhuriyet müddeiumumilerine yazı ile bildirilir.

Gazete için hakareti mutazammın veya suç teşkil edebilecek mahiyetteki ifadeleri havi cevaplarda müddeiumumilik gazetenin talebi üzerine münasip göreceği tadilleri yapar. Bu tadillerden sonra cevabın neşrinden imtina edilemez.

Cevabın neşrinden sonra gazete veya mecmua ayni memura ve ayni şahsa ve ayni meseleye taallûk eden yeni mahiyette neşriyat yaparsa yukardaki şartlar dairesinde ve bu defa yazının üç mislini tecavüz etmemek üzere tekrar bir cevap neşrine mecburdur.

Bu mecburiyetlerden imtina halinde 25 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Hakkında neşriyat yapılan şahıs ölmüş ise cevap vermek hakkı karı koca, usul ve füruuna intikal eder. Bunlardan biri tarafından cevap ve tashih hakkının kullanılması diğerlerinden bu hakkı iskat eder.

ON BEŞİNCİ FASIL

Kararların neşri

Madde 49 — Gazete veya mecmua mündericatından dolayı kendilerinin mahkûmiyetlerini mutazammın verilecek hüküm ayni gazete veya mecmua ile o hükmün tebliğinden itibaren o gazete veya mecmua-

nın çıkacak nihayet ikinci nüshasında ve mahkûmiyeti icap ettiren yazıların çıkmış olduğu sütunda ayni punto harflerle ve o gazete veya mecmua tatil edilmiş ise müddeiumumî veya alâkadarların talebi üzerine masarifi mahkûma ait olmak şartile hâkim ve mahkeme reisinin tensip edeceği diğer bir gazetenin tekabül edecek sütununda ve o sütunda ve mutat ilân tarifesine göre verilecek bir ücret mukabilinde neşrolunur. Neşir masrafları gene mahkûma ait olmak şartile alâkadarları dilerlerse diğer nihayet üç gazete ile neşrine hükmolunabilir.

Neşriyattan dolayı mahkûm edilen gazete veya mecmua mahkeme hükmünü neşretmezse ayni mahkeme 200 lira ağır para cezası hükmeder. Israr vukuunda para cezası iki kat hükmolunmakla beraber bu hükmün tebliği üzerine de koymazsa her teahhur eden gün için 100 lira para cezası alınır.

ON ALTINCI FASIL

Gazete ve mecmuaların kapatılması

Madde 50 — Memleketin umumî siyasetine dokunacak neşriyattan dolayı İcra Vekilleri Heyeti kararile gazete veya mecmualar muvakkaten tatil olunabilir. Bu suretle kapatılan gazete veya mecmuanın neşrine devam edenler hakkında 18 inci madde hükmü tatbik olunur.

Bu suretle kapatılan bir gazetenin mes'ulleri tatil müddetince başka bir isim ile gazete çıkaramaz.

ON YEDİNCİ FASIL

Matbuaların toplatılması

Madde 51 — Yabancı bir memlekette çıkan bir gazete veya mecmuanın Türkiyeye sokulması ve dağıtılması İcra Vekilleri kararile menolunabilir.

Dağıtılan nüshalar karardan evvel, İcra Vekilleri Heyetinden müstacelen karar alınmak üzere Dahiliye Vekilinin emrile toplattırılabilir. Menolunmuş gazeteleri memnuiyeti bilerek Türkiyeye sokan ve dağıtanlardan 300 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Madde 52 — Adaba münafi müstehcen resimleri havi neşriyat cümhuriyet müddeiumumilerinin emrile toplattırılabilir.

ON SEKİZİNCİ FASIL

Tazminat ve manevî zarar

Madde 53 — Matbuat cürümlerinden ve matbuat vasıtasile yapılacak suçlardan dolayı hükmolunacak tazminat ve mahkeme masrafları gibi hukuki ve malî mes'uliyetlerden cezaya mahkûm olanlarla beraber sermaye koyanlar müteselsilen mes'uldürler.

ON DOKUZUNCU FASIL

Müruruzaman

Madde 54 — Matbuat vasıtasile yapılan suçlar altı aylık müruruzamana tâbidir.

YİRMİNCİ FASIL

Takip ve muhakeme usulleri

Madde 55 — Türk Ceza Kanununun 426, 427, 480 ve 482 inci maddelerile bu kanunun 18 inci maddesinin «a» ve «b» fıkraları ve 8, 19, 20, 28, 29, 30, 33, 34, 35, 44, 47, 48 inci maddeleri şümulüne giren suçlardan dolayı hazırlık tahkikatı yapılmaz.

Madde 56 — Matbuat vasıtasile irtikâp edilen ağır ceza mahkemesinin vazifesine dair suçlardan gayrı suçlar Cümhuriyet Müddeiumumiliğinin iddianamesile doğrudan doğruya mahkemeye verilir. Müstehcen mahiyetteki neşriyattan dolayı gazete veya mecmuanın intişarı mahzurlu görülürse Cümhuriyet Müdeiumumiliğince gazete veya mecmuanın muvakkaten tatili ve lüzumu halinde de maznunların tevkifi mahkemenin her safhasında davayı görecek olan mahkeme veya hâkimden istenir. Bu talep duruşmadan evvel vaki olursa mahkeme veya hâkim evrakı tetkik ederek tatil ve tevkif hakkında bir karar verir. Beraet kararile tatil kararı kalkar. Mahkûmiyet halinde mahkûm olduğu müddet veya para cezasının ödenmesinden dolayı ne miktar hapis cezası lâzımgeliyorsa o miktara muadil olacak ve Ceza Kanununun 25 inci maddesinde muayyen müddetin azamî haddini geçmiyecek bir müddetle gazetenin tatiline dahi hükmolunabilir.

Gazete veya mecmualarını karar hilâfına neşredenler hakkında üç aydan aşağı olmamak üzere hapis ve 200 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Madde 57 — Bir suçta müşterek olanlardan bir veya birkaçı hakkında dava açılması izin almağa bağlı olur ve iznin alınmaması veya herhangi bir suretle tebligat icra edilmemesi sebebile geçecek zaman matbuat vasıtasile irtikâp edilen suçların muhakemesi için bu kanunda kabul edilen sürati tehir edecek mahiyette görülürse bu kabil maznunlar hakkındaki muhakemenin muvakkaten tatiline karar verilebilir. Mütekabil davalarda maznunlardan biri hakkında dava açılması izin almağa bağlı olduğu takdirde birleştirilmiş olan davalardan birinin veya birkaçının meselenin mahiyetine göre muvakkaten tatiline karar verilebilir.

Madde 58 — Matbuat vasıtasile irtikâp edilen suçlardan dolayı lüzumuna göre cümhuriyet müdeiumumilerince yapılacak hazırlık tahkikatının nihayet bir hafta zarfında ikmali lâzımdır. İlk tahkikata tâbi suçlardan bu tahkikat en kısa bir zamanda neticelendirilir.

Madde 59 — Mahkemeler maznunun ikametgâhı itibarile mahkemeye celbedilmesi için lâzımgelen müddeti nazarı dikkate alarak duruşmaları Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunundaki müddetlerle mukayyet olmıyan en kısa bir zamana tayin ederler. Kat'î bir zaruret olmadıkça duruşmalar arasında beş günden fazla ara verilemez. Daha uzun bir müddete ihtiyaç görülürse bunun se-

bepleri kararda tafsilen tesbit olunur. Duruşmanın hitamında cümhuriyet müddeiumumisinin iddiasını hemen serdetmesi lâzımdır. İşin ehemmiyetine göre müddeiumumilikçe evrakın tetkikine ihtiyaç gösterilirse bunun için en çok üç gün mühlet verilir. Cümhuriyet müddeiumumisi tarafından iddia serdedildikten sonra maznunun müdafaasını hazırlıyamadığı anlaşılırsa bunun için kendisine en çok beş gün mühlet verilir. Müdafaadan sonra hemen ve nihayet üç gün içinde hüküm tefhim edilir.

Madde 60 — Matbuat vasıtasile irtikâp edilen suçlardan dolayı sadır olan karar ve hükümler aleyhine tevessül olunacak kanun yolları Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ahkâmına tâbidir.

Temyiz mahkemesinde maznunun celbedilmesi hususunda yukarıki maddeler hükümleri tatbik olunur. Asliye mahkemelerince tayin olunan ceza miktarı ve müdafaa hakkını ihlâl etmiyen usul hataları nakız sebebi teşkil edemez. Nakzolunan hüküm; mahkûmiyete esas fiilin suç teşkil etmediği noktasından nakzolunursa Temyiz Mahkemesi beraet kararını verir.

Temyiz Mahkemesi hükmü asliye mahkemesinin suçun vasfında hata ettiği noktasından nakzeder ve bu da cezanın ağırlaşmasını mucip olmazsa bu hatayı tashih etmek suretile davayı hükme bağlar.

Madde 61 — Kanunî tebliğ muamelelerinde gazete idarehanesi, gazete sahibi ile umumî neşriyatını idare eden zatin kanunî ikametgâhları sayılır.

Madde 62 — Ağır cezayı müstelzim maddelerden maada suçlar asliye mahkemesinde görülür.

Madde 63 — Müddeiumumî ve hâkimler vazifelerini bu fasılda yazıldığı sürat ve müddetlerde muhik bir sebep olmaksızın ifa etmezlerse haklarında Hâkimler Kanununun 22 inci maddesi hükmüne tevfikan kıdem tenkisi ve icabına göre ondan sonra gelen inzibatî cezalar tatbik olunur.

Madde 64 — Matbuat suçlarından haklarında takibata başlananlar mahkeme huzurunda da şifahen vekil gösterebilirler. Ancak üç gün zarfında vekâletnamenin asıl veya tasdikli suretini mahkemeye vermeleri şarttır.

YİRMİ BİRİNCİ FASIL

Devlet daire ve müesseselerine ait gazete ve mecmualar

Madde 65 — Devlet daire ve müesseseleri tarafından neşredilen resmî gazete veya mecmualar bu kanunun matbuat vasıtasile irtikâp edilen suçlar hakkında ve neşriyattan kendini mutazarrır addeden kimselerin gönderecekleri cevapları neşretmek mecburiyeti hususunda kabul ettiği hükümler haricindeki mükellefiyet ve şartlardan müstesnadır.

Bu gazete veya mecmualar vasıtasile irtikâp edilen suçlardan dolayı gazetenin doğrudan doğruya idaresinden mes'ul olanlarla birlikte suç mevzuu olan yazı veya resim sahibi müştereken mes'ul olurlar. Bu hususta memurin muhakematı hakkındaki kanun hükümleri cereyan etmez.

YİRMİ İKİNCİ FASIL

Kanunun tatbiki

Madde 66 — 16/temmuz/1325 tarihli Matbuat Kanunu ve zeyilleriyle Matbaalar Kanunu ve Hakkı Telif Kanununun bu kanuna muhalif hükümleri mülgadır.

Madde 67 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 68 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ FASIL

Muvakkat maddeler

Muvakkat madde A — Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte çıkmakta olan bütün gazete ve mecmualar kanunun neşri tarihinden itibaren 15 gün içinde beyanname vererek bu kanun hükümlerine uymağa mecburdurlar.

Bu zamana kadar neşriyat, sahip ve bu kanunla ilga edilmekte olan 16/temmuz/1325 tarihli Matbuat Kanunu ile tayin edilmiş mes'ul müdürlerin mes'uliyeti altında devam edebilir.

Muvakkat madde B — Bu kanunun neşri tarihinde gazete ve mecmuaların çalışmakta olan sahip, başmuharrir ve umumî neşriyatını idare edenler kanunun tahsil derecesi noktasından koyduğu kayitlerden kanunun neşri esnasında filen bulundukları vaziyetlere maksur kalmak şartile 3 sene müddetle müstesna tutulurlar.

Tadil edilen 38 inci madde:

Madde 1 — 30/temmuz/1931 tarih ve 1881 numaralı Matbuat Kanununun 38 inci maddesi şu şekilde tadil edilmiştir:

Memleket dahil ve haricindeki intihar vak'alarını gazetenin intişar ettiği mahallin en büyük zabıta makamından mezuniyet almaksızın neşretmek memnudur.

İntihar edenlerin ve intihara teşebbüs eyliyenlerin vak'aya taallûk eyliyen resimleri basılmaz. Şukadar ki: zabıta mezuniyet verirken bunların diğer resimlerinin basılmasını da menedebilir. İntihar vak'alarını başka bir gazeteden iktibas ile neşreden gazete için zabıtadan müsaade almağa lüzum yoktur.

Yabancı bir memlekette çıkan gazetelerden iktibas suretile neşredilecek bu vak'aların neşrolunacağı yerdeki zabıta makamından izin alınması lâzımdır. Bu madde hükmüne muhalif hareket edenler, bir haftadan bir seneye kadar hafif hapis ve 25 liradan 200 liraya kadar hafif para cezasına mahkûm olurlar.

MATBUAT CEMİYETİ ASLÎ AZALARI

Ahmet Şükrü	Bey	Milliyet Müdürü Umumisi
Etem İzzet	»	Milliyet Yazı İşleri Müdürü
İbrahim Necmi	»	Serbest muharrir
Elif Naci	»	Milliyet Ressamı
A. Sırrı	»	Vakit Muharriri
Etem Hidayet	»	A. A. Mümessili
İhsan	»	A. A.
İhsan	»	Cumhuriyet Muharriri
İsmail Ramiz	»	Milliyet Muharriri
Ahmet İhsan	»	Uyanış Gazetesi Sahibi
Enis Tahsin	»	Akşam Yazı İşleri Müdürü
Bürhaneddin	»	Milliyet Muharriri
Bürhan Cahit	»	Köroğlu Gazetesi Sahibi
Bürhaneddin Âli	»	Serbest Muharrir
Peyami Safa	»	Cumhuriyet Muharriri
Tevfik Necati	»	Milliyet İstihbar Şefi
Cevat Fehmi	»	Cumhuriyet Muharriri
Hakkı Tarık	»	Vakit Umumî Müdürü
Hüseyin Avni	»	Akşam Muharriri
Hikmet Feridun	»	Akşam Muharriri
Halit Ziya	»	Muharrir
Hasan İlhami	»	Cumhuriyet Muharriri
Halil Lûtfi	»	Son Posta Sahibi
Zeki Cemal	»	Vakit Muharriri
Refik Ahmet	»	Vakit Yazı İşleri Müdürü
Sadettin	»	Milliyet Muharriri
Selim Ragıp	»	Son Posta Sahiplerinden
Sedat Simavi	»	Resimli Gazete Sahibi
Sabri Salim	»	Milliyet Muharriri

Salâhaddin Enis	Bey	Vakit Muharriri
Sadun Galip	»	Olimpiyat Gazetesi Humarriri
Sabiha Zekeriya	Hanım	Resimli Perşembe Sahibi
Sabahaddin	»	Son Posta Muharriri
Tahir	»	Son Posta Muharriri
Talât Mitat	»	Türk Spor Sahibi
Ali Ekrem	»	Son Posta Sahiplerinden
Ali Naci	»	A. A. Balkan Mümessili
Osman Cemal	»	Vakit Muharriri
Abidin Daver	»	Cumhuriyet Muharriri
Ali Fuat	»	Cumhuriyet İstihbar Şefi
Feridun	»	Son Posta Muharriri
Fahreddin Kerim	»	Yeşil Hilâl
Muharrem Feyzi	»	Cumhuriyet Muharriri
Ali Kemal	»	Serbest Muharrir
Ali Saip	»	Milliyet Muhasebecisi
Ömer Rıza	»	Vakit Muharriri
Kâzım	»	Sabık Son Saat İdare Müdürü
Kâzım Şinasi	»	Akşam Sahibi
Kemal Salih	»	Cumhuriyet Yazı İşleri Md.
Kemal Ahmet	»	Haber Muharriri
Mahmut	»	Milliyet Başmuharriri
M. Salâhaddin	»	Milliyet Muharriri
M. Hikmet	»	Türkişe Post Muharriri
M. Sait	»	Milliyet Muharriri
M. Asım	»	Vakit Başmuharriri
M. Nureddin	»	Haber Muharriri
M. Gayyur	»	Haber Muharriri
M. Selim	»	Vakit Muharriri
Mustafa Ragıp	»	Akşam Muharriri
Mekki Sait	»	Cumhuriyet Muharriri
Mümtaz Faik	»	Serbest Muharrir
Mahmut	»	Cumhuriyet İdare Müdürü
Mecdi Sadrettin	»	Hakimiyeti Milliye

Halit Fahri	Bey	Uyanış Muharriri
Rasim	»	Haber Sahibi
Ratip Tahir	»	Serbest Ressam
Selâmi İzzet	»	Akşam Muharriri
Sadri Etem	»	Vakit Muharriri
Sabri	»	Cumhuriyet Mutemedi
Âli	»	Vakit Fotoğrafçısı
Ulvi	»	Vakit İdare Müdürü
Muzaffer	»	Türkişe Post Sahibi
Nâzım	»	Milliyet Muharriri
Nail	»	Serbest Muharrir
Necip	»	A. A. Muhasebecisi
Necmeddin Sadık	»	Akşam Başmuharriri
Nizameddin Nazif	»	Serbest Muharrir
Hilâlî	»	Akşam Muharriri
Senih Muammer	»	Milliyet Tahrir Müdür Mua.
Vâlâ Nureddin	»	Akşam Muharriri
Yekta Ragıp	»	Vakit Muharriri
Yunus Nadi	»	Cumhuriyet Başmuharriri
Yusuf Ziya	»	Cumhuriyet Muharriri
Etem	»	Sabık Milliyet Fotoğrafçısı
Enver	»	A. A. Muharriri
Ahmet Can	»	Vakit İdare Memuru
Ressam Cemal	»	Cumhuriyet Ressamı
Münif Fehim	»	Vakit Ressamı
Mehmet Şükrü	»	Journal d'Orient Muharriri
Nihat	»	Milliyet İdare Memuru
Nizameddin	»	A. A.
Namık	»	Cumhuriyet Fotoğrafçısı
Vâhit Ramiz	»	Journal d'Orient Neşriyat Md.
Mahmut Nuri	»	Milliyet İdare Memuru
İhsan Arif	»	Cumhuriyet Muharriri
Cemal Refik	»	Akşam Muharriri
Fikret Âdil	»	Vakit Muharriri

Mehmet Mazhar	Bey	Republique Muharriri
M. Faik	»	Akşam Fotoğrafçısı
M. Faik	»	Milliyet Muharriri
Hilmi	»	Milliyet Fotoğrafçısı
Tahsin Demiray	»	Muallimler Birliği Kâtibi Um.
Reşit Saffet	»	Ekonomist Doryan Muharriri
Adnan	»	Vakit Muhasebecisi
Remzi	»	Son Posta Muharriri
Rüştü	»	Cumhuriyet Muharriri
Murat	»	Vakit Muharriri
Necdet Rüştü	»	Serbest Muharrir
Fethi	»	Vakit Muharriri
Doğan Nadi	»	Cumhuriyet Muharriri
Feridun Osman	»	Cumhuriyet Tahrir Md. Mu.
Orhan Seyfi	»	Karagöz Başmuharriri
Ziya	»	Milliyet Muharriri
Ekrem Reşat	»	Cumhuriyet Muharriri
Halûk Cemal	»	Vakit Muharriri
Reşat Enis	»	Serbest Muharrir
Yusuf Ziya	»	Sabık Yılmaz Muharriri

MUZAHİR AZA

Orhan	Bey	Salih Zeki	Bey
Ahmet Şerafeddin	»	Turhan	»
Bekir Sıtkı	»	İbrahim Alâeddin	»
Celâl Sahir	»	Ahmet Refik	»
Hakkı Süha	»	Ressam Teo	»
Halit Ziya	»	Fransuva Fümeli	»
Reşat Nuri	»	Necmeddin Halil	»
Reşat Nuri M. M.	»	Vartan	»
Agâh İzzet	»	Vasfi Raşit	»
Enver Behnan	»	Alber Gatenyo	»
Esat Mahmut	»	Osman Kemal	»
Doktor Şmit Dümond	»	Menahim Molho	»

Mehmet Saffet	Bey	Gazyadi	Bey
Esma Zafir	»	Moriçyo Bernştayn	»
Abdullah Şeref	»	Antuvan Langas	»
Vitali	»	İbrahim	»
Mir'at	»	Adolf Abramoviç	»
Dr. Osman Şerafeddin	»	Nuri	»
Abdullah Ziya	»		

MİSAFİR AZA

Mösyö Primi | Mösyö Zolotarefski

Vekiller Heyeti resimleri Vayenberg Fotoğrafhanesi — Foto Franse — tarafından hediye edilmiştir.

TİYATRO HAYATINA AİT İSTATİSTİKLER

Almanağın 9 uncu forma, 93 üncü sahifelerinde tiyatro hayatımıza ait makalede bazı istatistiklerden bahsedilmektedir. O istatistikler şunlardır:

927 - 928 senesi mevsiminde Darülbedayi tam biletle 20.600, tenzilâtlı biletle 9.800, 928 - 929 mevsiminde tam biletle 36.627, tenzilâtlı biletle 14.304, 929 - 930 mevsiminde tam biletle 48.364, tenzilâtlı biletle 18.467, 930 - 931 mevsiminde tam biletle 48.496, tenzilâtlı biletle 20.998 kişi girmiştir.

Bu istatistiklerden anlaşıldığına göre Darülbedayie gelenler seneden seneye artmaktadır. Bu arada nazarı dikkatten kaçmıyan bir şey varsa o da tenzilâtlı oyunların daha fazla rağbet bulduğu ve iki sene zarfında tenzilâtla girenlerin 5.000 kişiyi geçtiğidir. 927 - 928 senesinde oyun başına 283 kişi isabet ederken 930 - 931 senesinde bu miktar 373 kişiye çıkmıştır.

927 - 928 mevsiminde 47 defa dram, 61 defa komedi temsil etmiştir. Dramlardan 7 si telif, 23 ü tercüme, 17 si adaptedir. Komedilerden 10 u telif, 6 sı tercüme, 45 i adaptedir. 928 - 929 mevsiminde 70 dram, 88 komedi oynanmıştır. Dramlar 24 ü telif, 23 ü adapte, komedilerden 19 u telif, 7 si tercüme, 62 si adaptedir.

929 - 930 . mevsiminde 87 defa dram, 104 defa komedi oynanmıştır Dramlardan 18 i telif, 54 dü tercüme, 15 i adapte, komedilerden 20 si telif, 16 sı tercüme, 68 i adaptedir.

930 - 931 senesinde 61 dram, 125 komedi oynanmıştır. Dramlardan 9 u telif, 41 i tercüme, 11 i adapte, komedilerden 39 u telif, 29 u tercüme, 57 si adaptedir.

Bu adetlerin tetkikinden anlaşılacağına göre Darülbedayide dramdan ziyade komedi oynanmaktadır.

Bilhassa 930 - 931 senesinde 61 drama mukabil 125 komedi, oynanmıştır. Buna da sebep halkın komedilere daha çok rağbet göstermesidir.

Darülbedayiin varidatı 38.500 lira iken 928 de birdenbire yükselmiş, 67.188 liraya, 929 senesinde 78.671 liraya çıkmış, 930 da 76.941 liraya düşmüştür.

Buna mukabil 927 deki masraf 38.509 lira iken yükselmiş, 928 de 65.818, 929 da 75.953, 930 da 76.485 liraya çıkmıştır.

Darülbedayiin masrafları arasında telif ve tercüme ücreti olarak verilen para en azıdır. 927 de telif ve tercüme için 1.938, 928 de 2.805, 929 da 3.117, 930 da 3.001 lira verilmiştir.

Bundan başka sahne tesisatı için 927 de hiç para sarfedilmiyerek eski dekorlarla oyun oynanmış, fakat bilâhare dekor ihtiyacı ve sahne tesisatının ehemmiyeti nazarı dikkate alınarak 928 senesinde sahne masrafı olarak bütçeye 1.909 lira, 929 da 1.111 lira, 930 da da 2.762 lira konmuştur.

Darülbedayide maaş ve ücret olarak 927 de 15.053 lira verilirken 930 da bu miktar 40.079 liraya çıkmıştır.

1931 - 1932 senesi
Darülbedayi temsilleri

Namus: 4 perde. Nakleden Seniha Bedri.

Mum Söndü: Tarihî komedi, 5 tablo. Musahipzade Celâl Bey.

Velinin Çocuğu: Komedi, 3 perde. Nakleden İ. Galip.

Namussuzlar: 3 perde. Tercüme eden Bedreddin.

Ayı: 1 perde. Tercüme eden Bedreddin.

Kalbin Sesi: 3 perde, 1 tablo. Nakleden Mükerrem Alâeddin.

Doktor İhsan: Komedi, 3 perde. Nakleden H. N.

Mukaddes Alev: Facia, 3 perde. Tercüme eden A. Gazanfer.

Yanardağ: Komedi, 4 perde. Tercüme eden Seniha Bedri.

Şarlatan: Komedi, 3 perde. Tercüme eden İ. Galip.

Aynaroz Kadısı: Komedi. 6 perde. Musahipzade Celâl.

Katil: Dram, 3 perde. Tercüme eden Cemal Rifat.

Onlar Ermiş Muradına: Vodvil, 3 perde. Nakledenler Vasfi Rıza, Bedia Muvahhit.

Maya: 9 tablo. Tercüme eden Bedreddin.

İş Adamı: 3 perde. Tercüme eden Reşat Nuri.

Eninde Sonunda: Komedi, 4 perde. Nakledenler Bedia Muvahhit, Vasfi Rıza.

Sütkardeşler: Vodvil, 3 perde. Nakleden İ. Galip

Akın: Manzum destan. Faruk Nafiz.

Yalova Türküsü: Musikili komedi, 3 perde. Nakleden İ. Galip.

Müşkül İtiraf: 5 perde. Tercüme eden Nabi Zeki.

Kafatası: Telif. Yazan Nâzım Hikmet.

Stella: Facia: 5 perde. Tercüme eden Seniha Bedri.

Saatçi: Tarihî musikili komedi, 3 perde. Yazan ve Besteliyen Celâl Esat.

1931 - 1932 senesi
Raşit Rıza temsilleri

Kan: Piyes, 3 perde. Müellifi Vedat Ürfi.

Demirhane Müdürü: Dram, 5 perde. Nakleden Vedat Ürfi.

Nur Baba: Komedi, 4 perde. Nakleden İbnürrefik Ahmet Nuri.

Kudret Helvası: Vodvil, 3 perde. Nakleden M. Yesari.

Serseri: Piyes, 4 perde. Nakleden Muhtar.

Gaip Aranıyor: Vodvil, 4 perde. Nakleden Yesarizade Mahmut Esat.

Aşkın Manası: Piyes, 3 perde. Nakleden Aziz Hüdai.

Otello: Haile, 5 perde, Şekspir.

Devlet Demiryollarının bazı mühim istasiyonları arasında bilet ücretleri

		Eskişehir	Ankara	Kayseri	Sivas	Kütahya	Afyon	Konya	Adana	Malatya
H. Paşa	1.	1 413	2 584	4 277	5 271	1 760	2 134	3 351	5 004	6 652
	2.	1 023	1 871	3 096	3 810	1 274	1 545	2 425	3 622	4 814
	3.	651	1 190	1 968	2 424	811	983	1 542	2 301	3 060
Eskişehir	1.		1 180	2 873	3 867	351	726	1 942	3 595	5 242
	2.		855	2 080	2 800	255	526	1 406	2 603	3 795
	3.		544	1 322	1 779	164	335	895	1 654	2 413
Ankara	1.			1 696	2 691	1 528	1 902	3 118	4 771	6 419
	2.			1 229	1 948	1 106	1 377	2 258	3 454	4 646
	3.			782	1 238	704	876	1 436	2 195	3 955
Kayseri	1.				998	3 221	3 595	4 810	6 468	8 115
	2.				723	2 332	2 603	3 483	4 683	5 875
	3.				460	1 482	1 654	2 214	2 967	3 735
Sıvas	1.					4 214	4 588	5 805	7 462	9 109
	2.					3 051	3 322	4 202	5 403	6 595
	3.					1 939	2 111	2 669	3 433	4 192
Kütahya	1.						476	1 692	3 345	4 995
	2.						345	1 226	2 422	3 617
	3.						221	780	1 540	2 302
Afyon	1.							1 224	2 878	4 525
	2.							887	2 084	3 276
	3.							565	1 324	2 083
Konya	1.								1 657	3 303
	2.								1 200	2 392
	3.								746	1 523
Adana	1.									1 650
	2.									1 195
	3.									762

Adana — Nasibin hattına ait 142 Km. lik kısmın ücreti ile nakliye vergisi ve pul bedeli bu ücretlere dahildir.

Şark Demiryollarının bazı mühim istasiyonları arasında bilet ücretleri

		Çatalca	Çerkezköy	Çorlu	Lüleburgaz	Alpullu	Uzunköprü	Edirne
İstanbul	1.	325	583	694	957	1 029	1 216	1 134
	2.	236	423	503	694	745	881	952
	3.	152	270	322	442	475	561	606
Çatalca	1.		266	374	641	712	900	988
	2.		194	271	465	516	652	723
	3.		125	174	293	333	415	460
Çerkezköy	1.			116	379	454	641	735
	2.			81	274	329	465	532
	3.			52	176	210	293	339
Çorlu	1.				271	342	529	627
	2.				197	249	384	455
	3.				126	157	246	290
Lüleburgaz	1.					76	266	365
	2.					55	194	265
	3.					36	125	169
Alpullu	1.						196	289
	2.						142	210
	3.						89	135
Uzunköprü	1.							99
	2							71
	3.							46

Nakliye vergisi ve pul bedeli bu ücretlere dahildir.

İzmir — Kasaba hattının bazı mühim istasiyonları arasında bilet ücretleri

		Menemen	Manisa	Alaşehir	Uşak	Afyon	Balıkesir	Bandırma
İzmir	1.	151	311	779	1 320	1 942	1 087	1 527
	2.	117	242	601	1 024	1 506	815	1 147
	3.	83	176	437	741	1 087	575	777
Menemen	1.		164	637	1 187	1 800	941	1 271
	2.		128	495	914	1 390	712	1 033
	3.		91	358	661	1 008	493	695
Manisa	1.			476	1 018	1 639	674	1 224
	2.			370	789	1 271	591	913
	3.			268	572	918	406	607
Alaşehir	1.				445	1 167	1 256	1 696
	2.				424	905	957	1 277
	3.				307	654	670	872
Uşak	1.					631	1 799	2 238
	2.					489	1 376	1 698
	3.					353	973	1 175
Afyon	1.						2 421	2 860
	2.						1 859	2 180
	3.						1 320	1 522
Balıkesir	1.							448
	2.							328
	3.							208

Nakliye vergisi, pul bedeli ve Afyon iltisak hattı ve Bandırma şehir ücreti dahildir.

Adana — Nasibin demiryollarının bazı mühim istasiyonları arasında bilet ücretleri

		Dörtyol	Fevzipaşa	Islahiye	Resülayn	Derbes'ye	Nasibin	Mardin
Adana	1.	413	531	564	2 697	2 930	3 145	3 019
	2.	299	385	410	1 978	2 147	2 303	2 212
	3.	192	247	262	1 172	1 280	1 380	1 321
Dörtyol	1.		358	391	2 517	2 752	2 967	2 841
	2.		259	283	1 849	2 018	2 154	2 083
	3.		166	183	1 090	1 198	1 297	1 239
Fevzipaşa	1.			38	1 171	2 405	2 521	2 494
	2.			27	1 599	1 768	1 924	1 832
	3.			18	932	1 039	1 139	1 080
Islahiye	1.				2 135	2 368	2 584	2 458
	2.				1 572	1 741	1 897	1 806
	3.				914	1 022	1 122	1 068
Resülayn	1.					238	453	328
	2.					173	329	238
	3.					112	211	153
Derbesiye	1.						223	94
	2.						163	68
	3.						105	44
Nasibin	1.							316
	2.							229
	3.							147

Bu ücretlerde nakliye vergisi ve pul esmanı dahildir.

FİHRIST

Gazinin resmi . . . . .
Gazinin matbuata dair nutkundan bir parça 3
Mukaddeme 5
Takvim . . . . . 6 - 17
Vekillerin resimleri . . . . . 18 - 20
Kanunlar 21
Millî günler, mevsimler 22
Felekiyat, rubu daire 23
Tahvil usulleri 24
Tahvil cetvelleri . . . . . 25 - 26
Bütçe 27
Postalar . . . . . 28 - 30
Telgraflar . . . . . 31 - 32
Pul tarifesi . . . . . 32 - 34
Salname ve nevsaller . . . . . 35 - 42
Rasatane . . . . . 43 - 44
Meteoroloji Enstitüsü . . . . . 44 - 47
Vilâyetlerimiz nüfus ve mesahaları . . . . . 48 - 49
İstanbulun yeni teşkilâtı 49
Meb'uslarımız . . . . . 50 - 56
Valilerimiz 57
Sefirlerimiz 58
Konsoloslarımız . . . . . 59 - 60
Ecnebi sefirler 61
Ecnebi konsoloslar . . . . . 62 - 66
Lahey Daimî Hakemlik Mahkemesi 66
Cemiyeti Akvam . . . . . 67 - 69
Nobel mükâfatları . . . . . 70 - 73
Gazi ve Türk tarihi . . . . . 74 - 75
Siyasî dünya . . . . . 76 - 83

Gezici köy hocaları ve kütüphaneler . . . . 84 - 85
Türk sporculuğu . . . . . 86 - 90
Ölçüler . . . . . 91 - 92
Tiyatro hayatımız. *(İstatistikleri, sahife: 278)* 93 - 98
Musiki mevsimi . . . . . 98 - 101
Edebiyatımız . . . . . 102 - 105
Maarif yılı . . . . . 106 - 109
Tarih kongresi . . . . . 110 - 111
Dil Kurultayı . . . . . 111 - 113
Galatasaray Yerli Mallar Sergisi 114
Konya Sanayi Sergisi 114
Balıkesir Sergisi 116
Şimendiferlerimiz . . . . . 116 - 117
Beynelmilel sergilere iştirakimiz *(Laypzig, Milâno ve Paris)* . . . . . 118 - 119
Viyana Türk Sanayi Sergisi 120
Göte . . . . . 120 - 122
Bir âlimin hediyesi 122
Halkevleri . . . . . 123 - 125
16 mart şehitleri . . . . . 125 - 126
Kitap panyırı . . . . . 126 - 127
Resim sergileri 128
Türk gazeteciliği . . . . . 129 - 131
İlk gazetecimiz 131
Bizim mesleğin tarihi . . . . . 132 - 133
Fransızca ilk gazete . . . . . 134 - 135
Matbuat Cemiyeti tarihçesi . . . . . 136 - 146
İstanbul kitapçıları *(1908)* . . . . . 147 - 149
İstanbul kitapçıları *(1933)* . . . . . 149 - 150
Müzelerimiz . . . . . 151 - 154
İnkılâp ve halk müzeleri . . . . . 154 - 161
İtfaiye Müzesi . . . . . 161 - 165
Memleketimiz . . . . . 166 - 179
Dünya mesaha ve nüfusu 180

Avrupa devletleri ve müstemlekeleri . . . . 180 - 187
Asya devletleri ve müstemlekeleri . . . . . 187 - 188
Afrika ve Amerika devletleri ve müstemlekeleri 188 - 190
Bizde metre sistemi tarihçesi . . . . . 191 - 193
Kaybettiklerimiz . . . . . 194 - 204
Akşam . . . . . 205 - 206
Cumhuriyet . . . . . 207 - 210
Haber . . . . . 211 - 212
Milliyet . . . . . 213 - 215
Son Posta . . . . . 216 - 217
Vakit . . . . . 218 - 222
Muhtelif lisanda gazeteler . . . . . 223 - 226
Karagöz . . . . . 230 - 231
Yeni Köroğlu 232
Hususî gazeteler listesi . . . . . 233 - 235
Hususî mecmualar listesi . . . . . 235 - 237
Resmî gazeteler listesi 238
Resmî mecmualar listesi 239
Türkiyede türkçeden başka dille çıkan gazete ve mecmualar listesi . . . . . 239 - 240
Türkiye haricinde çıkan türkçe gazeteler listesi 240 - 241
1831 den 1928 e kadar çıkan gazete ve mecmualar listesi . . . . . 242 - 258
Matbuat Kanunu . . . . . 259 - 273
Matbuat Cemiyeti azaları listesi . . . . . 274 - 277
Tiyatro hayatımıza ait istatistikler . . . . . 278 - 281
Demiryolları bilet ücretleri *(Mühim istasiyonlar arasında)* . . . . . 282 - 286
Fihrist . . . . . 286 - 288

SON

EMLÂK ve EYTAM BANKASI

TÜRK ANONİM ŞİRKETİ

SERMAYESİ **20.000,000** TÜRK LİRASI
İHTİYAT AKÇESİ: **1,050,000**

İdare Mekezi: ANKARA
ŞUBELERİ **İSTANBUL, İZMİR**

EMLÂK ve İNŞAAT ÜZERİNE UZUN ve KISA VADELİ İKRAZAT EN MÜSAİT ŞERAİTLE HESABICARİ ve TASARRUF HESAPLARI KÜŞADI, BİLÛMUM BANKA MUAMELÂTI

Telgraf Adresi: **EMLÂKBANK**

Telefon: **24480 - 1 - 2**

ADAPAZARI
TÜRK TİCARET BANKASI

MERKEZİ İDARESİ ADAPAZARI

STANBUL ŞUBESİ: *Yeni Postane karsısı*
Telefon **22042** Telgraf: **Adbank**
SERMAYESİ: **1,200,000** Türk Lirası
EN ESKİ MİLLÎ BİR BANKADIR

ŞUBELERİ

BANDIRMA BARTIN BİGA BİLECİK BOLU BOZÜYÜK BURSA DÜZCE ESKİŞEHİR GEMLİK GEREDE GEYVE HENDEK İZMİR KARAMÜRSEL KÜTAHYA MUDURNU MUSTAFAKEMALPAŞA SAFRANBOLU TEKİRDAĞ YENİŞEHİR

En müsait şeraitle mevduat ve havale kabul eder
Tahile senet alır ve ikraz muamelâtı yapar
Mevduat faizleri senevî % **8**; altı aylık % **7**; üç aylık % **6**
Hesabı carilere % **5** faiz verilir.
Kumbaralara % 5 faizden maada senede iki defa kura ile ikramiye verilir.
Kumüsyon ve Ticaret kısmı satışa delâlet eder.
Sigorta yapar *Telefon 23623*

TÜRKİYE
İMAR BANKASI
TÜRK ANONİM ŞİRKETİ

SERM YESİ: **1,000,000** Türk Lirası

Yeni Postane arkası, Aşirefendi caddesi
Alyanak hanı altında

TELGRAF Adresi: **İSTANBUL İMAR**
TELEFON Numarası: **24528**

Yol, mebani ve sair mühim inşaat taahhüdü
Müsait şeraitle tevdiat kabulü

Emtia, Esham, Mücevherat mukabilinde ikrazat ile kambiyo, Ardiye, Sigorta

ve

BİLCÜMLE BANKA MUAMELÂTI

SOKONİ - VAKUM KORPOR EYŞIN

ESKİ İSMİ

STANDARD OYL KOMPANİ OV NEW - YORK

Şark şubesi: Merkez Rıhtım Han, Galata
Telefon : 44637

DEPOLARI { **SELVİBURNU Tel : 30..44**
Kuruçeşme: Tel. 36. 107
Harem İskelesi : Tel. 60367

PRATTS BENZİNİ

SOKONİ ve VAKUM MOTOR YAĞLARI

Yeni küşat ettiğimiz atideki **"Servis Stasyonlarını„** ziyaret ediniz. Otomobiller en asrî teçhizat ve büyük bir itina ile yağlanır.

Beşiktaş	Servis Stasyonu	Tel	41881
Taksim	» »	»	40211
Osmanbey	» »	»	40221
Kadıköy	» »	»	60763

Satış mahalleri gece ve gündüz açıktır.

Telefon edildiği takdirde arzu edilen adrese Taksi gönderilir.

SOKONİ - VAKUM

müstahselleri İstanbulda her yerde müteaddit dükkânlarda satılır.

TELE FUN KEN

İyi bir
Radyo cihazı
lambalarından
anlaşılır

çünkü hakikaten iyi netice veren bir radyo ahizesi tabiatile TELEFUNKEN-LAMBALARI ile teçhiz edilmiştir. Telefunken her maksada hadim radyo lambaları imal etmektedir

TELEFUNKEN

BOURLA BİRADERLER VE ŞSI

İLÂN

İstanbul ve Trakya Şeker Fabrikaları Türk Anonim Şirketinin Alpullu'da kâin fabrikaları ecnebi memleketlerdeki emsaline faik evsafta kristalize toz ve küp şekerleri çıkarmaktadır.

En müşkülpesent şekercilerin Hollanda şekeri namile senelerdenberi kullandıkları M, G marka kristalize lüks toz şekerler Alpullu Fabrikaları mamulâtındandır.

İki senedenberi imal ettiği küp şekerler Türkiye piyasasını tutmuştur.

Fiatlar ucuzdur. Anadolu tüccarlarına yüzde yirmisi peşin olmak üzere konuşmento mukabili bir tona kadar istedikleri neviden şeker gönderilir.

ADRES : İstanbul Bahçekapı Dördüncü Vakıf han. kat 4, 30-40 numaralı dairede : şirket merkezi.

Telgraf adresi: *İstanbul Şeker*

Telefon No ; 24470 — 79

ANADOLU

Türk Sigorta Şirketi

4 üncü Vakıf Han İstanbul

İhtiyat ve Sermayesi: (1.000.000) Türk lirasıdır.

Nama muharrer hisse senetlerinin (% 60) ı Türkler elindedir.

Türkiye İş Bankası tarafından teşkil olunmuştur. İdare meclisi ve müdürler heyeti ve memurları kâmilen Türklerden mürekkep yegâne Türk Sigorta Şirketidir. Türkiyenin her tarafında (200) ü geçen acentalarının hepsi Türktür. Türkiyenin en mühim müesseselerinin ve bankalarının sigortalarını icra etmektedir.

Yangın,
Hayat,
Nakliye,
Kaza,
Otomobil.

sigortalarını en iyi şeraitle yapar. Hasar vukuunda zararları sür'at ve kolaylıkla öder

Telgraf: İMTİYAZ - Telefon: İst. 20531

MALİK KEVKEP

Milli Reasürans şirketi eksperi

Ünyon han No. 2-3 Voyvoda caddesi Galata İst.

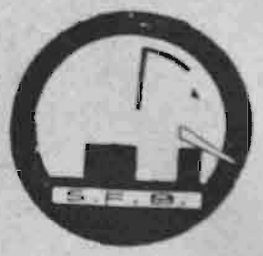
Telefon: 43997

Bilûmum yangın, kaza ve nakliyat sigortaları eksperi ve likidatörlüğü Avarya kumserliği.

En iyi Çikolata

BESLER

BESLER BESLER

BESLER

En iyi Bisküi

Muallim AHMET HALİT Kltaphanesi

EN GÜZEL ROMANLAR

En meşhur muharrirlerin eserleri kitaphanemizdedir katalog isteyiniz.

Çocuklara Tarih Serisi

20 kitaptır. Her kitap 25 kuruştur. Türk tarihinin büyük simaları, münasebette bulunduğumuz devletler ve büyük cihan hadiseleri birer kitap halinde anlatılmıştır. Çok sade, çok resimli nefîs bir eserdir.

Divan Edebiyatı Antolojisi

Köprülüzade Fuat Bey tarafından tertip edilmiştir. 11 kitap ve bir lûgatçeden müteşekkildir. Her kitap 25 kuruştur. Her kitabın başında, kitapta ismi geçen şairler hakkında kıymetli tetkikler vardır. Herkesi alâkadar eder.

Muallim Kitapları

Resim, Elişleri, Tabiat, Eşya, Alfabe Muallim Rehberleri çıkmıştır. İnsan Bedeni, ve Nebatlar bu seridendir. Ayrıca Muallimlerin mesleklerini alâkadar eden 20 parça kitap vardır. Katalog isteyiniz.

Çocuk Kitapları

Her yaştaki çocuklar için terbiyevî ve derslerini alâkadar eden kıymetli kitaplar mevcuttur. Hiç endişe etmeksizin çocuklarınıza verebilirsiniz. Katalog isteyiniz.

RESİMLİ ANSİKLOPEDİK NEŞRİYAT

11 Cilt, 37 kitap

Herkese, her mektebe, lâzım ciddî bir kütüphane

Tarih, Edebiyat, İlim ve Fen, San'at

Muharrem Feyzi Beyin Jeneral Aspinall Oglander'den tercüme ettiği

ÇANAKKALE

Muharebesinin resmî tarihi

Fiatı 100, Ciltlisi 125 kuruştur.

RESİMLİ ANSİKLOPEDİK NEŞRİYAT SERİSİNE DAHİL DİĞER KİTAPLAR

Halil Etem Bey: Topkapı Sarayı 50, Yedikule Hisarları 50, Camilerimiz 75.

Ahmet Refik Bey: Eski İstanbul 75, Mimar Sinan 50, Büyük İskender 75, Büyük Fredrik 75.

Cenap Şahabettin Bey: Vilyam Şekspir 150

Abdülfeyyaz Tevfik Bey: Gök 75, Soğuk ve Sanayide tatbikatı 75.

Abidin Daver Bey: Deniz 75, Gemi 75.

Burhan Cahit Bey: Gazi Mustafa Kemal 50, Gazinin dört süvarisi 50, İzmirin Roman 50.

Faik Sabri Bey: Jül Vern Hayatı ve eserleri 50.

İbrahim Necmi Bey: Abdülhak Hâmit Hayatı ve eserleri 100.

İsmail Hikmet Bey: Ziya Paşa Hayatı ve eserleri 150.

Reşat Nuri Bey: Uç asırlık Fransız edebiyatı XVII, *XVIII, XIX* **asırlar. (3 kısım bir arada 150)**

Kemalettin Şükrü Bey: Namık Kemal ve eserleri 100, Tevfik Fikret ve şiirleri 100, Napoleon Bonapart 50, Fransız ihtilâli 50, Kristof Kolomp 50.

Fikret Muallâ Bey: Siller. Lûtfullah Kemal Bey: Leonard de Vinci 50.

Kâmuran Şerif Bey: Neron 50, Kleopatra 50 Kan Demir Bey: Şehit Kubilây 50.

Nedim Vefik Bey: Temirlenk 150. Nusret Kemal Bey: Mogollar 75:

Selâmi İzzet Bey: Rasin ve Korney, Şedat Simavi Bey: Jan Jak Ruso 50, Sesli ve sessiz sinema 50

Bu kitapların her birinin ecza halinde fiatı hizalarında yazılıdır.

37 kitaptan ibaret 11 cildin takım fiatı 35 liradır

Naşiri: İstanbul - Kanaat kütüphanesi

Yirmi sene daha genç görünmek İsterseniz

BEŞİR KEMAL Letafet suyu Kullanınız...

BEŞİR KEMAL Nasır İlâcı
Nasırın en amansız düşmanıdır

BEŞİR KEMAL Taharet pudrasını, BEŞİR KEMAL kolonya sularını ve diğer müstahzaratını
TERCİH EDİNİZ

SÜREYYA PAŞA
MENSUCAT FABRİKASI
İstanbul — Balat
Telefon — 20859 **Tel — İst. Dokuma**

Satış deposu : Mahmutpaşa Çorapçı Han sırasında No. 195 - 197 — Telefon 23897.

Satış şubesi : Eminönü Meydanı No 51 - 62
Konyada Bedestan Caddesinde Acentası vardır.

Hernevi Elbiselik, Paltoluk Kumaşlar ve Battaniyeler

Kumaşları sırf yündendir, tutkalsızdır, boyaları gayet hastır, güzel ütü tutar, çok sağlamdır, yağmurdan kısalmaz ve çekmez, fiatleri her keseye uygundur. Türkiyenin heryerinde rağbet görerek satılmaktadır.

ŞEYH GALİP
HAYATI VE ESERLERİ

Hangi edebiyat müntesibi var ki "Şeyh Galip„ i tanımasın. "Şeyh Galip„ , bütün füsunile aşkı en esrarlı, en canlı şekilde terennüm eden bu büyük şiir dahisinin; bütün tafsilâtile beraber mufassal tercümeihali ve

HÜSÜN ve AŞK

ismindeki şaheseri Sadettin Nüzhet Bey tarafından bizzat şairin el yazısile olan nüshadan istinsah edilerek tab'edilmektedir. Bu büyük kitapta bilhassa şimdiye kadar hiç kimsenin nazarı dikkatini celbetmiyen tezkeresile diğer yazma eserleri çok nefîs bir tarzda basılmaktadır.

"ŞEYH GALİP„in

bütün hayatı ve eserlerini bu kitapta bulacaksınız.

Basan: İkbal kütüphanesi

CİHAN KÜTÜPHANESİ

İstanbul Ankara Caddesi Numara 14

				L.	K.
Sicilli Kavanin	7 Cilt	Ciltli	1926 - 1932	42	
Tahşiyeli Kavanin	2 „	„		13	
Kanunu Medeniye Anahtar		„		1	95
Borçlar Rehberi		„		1	25
Mukayeseli Miras Taksimi Rehberi		„		1	25
Mirasçılar ve Hisseleri			Ciltsiz		65
Tatbikatı Hukukiye Vasfi Raşit Bey			Ciltli	8	50
Ticaret Kanunu Şerhi Ziya Bey			„	5	50
Ceza Muhakemeleri Şerhi 2 Cilt			„	4	75
Ceza Muhakemeleri Tatbikatı Vasfi Raşit Bey			„	1	
Sorgu Maznunlara Vasfi Raşit Bey					50
Sorgu Şahitlere Vasfi Raşit Bey					50
Müdafaada Masuniyet Vasfi Raşit Bey					20
Ceza Muhakemeleri Tatbikatı Tevfik Bey				2	
Noter Kanunu ve Bilgisi			Ciltli	1	
Türk Ceza Kanunu Şerhi Sadık Bey				3	30
Tababeti Ruhiye ve Adliye			Ciltli	2	50
Haşiyeli Ceza Külliyatı Sami Bey			„	2	
Hususî Kanunlar ve Cezalar Fahreddin Bey					60
Hukuk ve Cezada Müruruzaman					50
Askerî Ceza Kanunu Şerhi				1	75
Askerî Ceza Muhakemeleri Şerhi				3	30
Halka Kılavuz					50
Teşkilâtı Mehakim Kanunu Şerhi Reşit Bey					25
Hukuk Usul Muhakemeleri			Ciltli		75
Türk Ceza Kanunu			„		75
Ceza Muhakemeleri Usulü			„		75
İcra ve İflâs Esbabı Mucibeli			„	1	
Ticaret Kanunu			„		85
Deniz Ticaret Kanunu			„		75
Askerî Ceza ve Muhakemeleri			„		75
Belediye Kanunları			„	1	50
Askerî Mükellefiyet Zeyilli					30
İhtiyat Zabitanı „					20
Maaş Kanunu					10
Barem Kanunu					50
Umumî Hıfzıssıhha					25
Teşvikı Sanayi					40
Mülkiyeti Sınaiye					30
Tapu Harçları					10
Tapu Sicilli					25
Arazi Tahriri					10
Tapu Kaydi					10
Sigortalar Şirketi Kanunu					20

Vatandaşlık Kanunu	20
Teşkilâtı Esasiye	10
Köy Kanunu	20
İdarei Vilâyat	20
Şûrayi Devlet	20
Temyiz Teşkilâtı	10
Polis Kanunu	10
Jandarma Kanunu	5
Kaçakçılığın Men'i Hakkındaki Kanun	40
Haşiyeli Polis Nizamnamesi	40
Kazanç Vergisi Kanunu	50
Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanunu	15
Tababet ve Şuabatı Kanunu	20
Anne İtilâfnamesi	15
İnhisar Kanunları	25
Damga Kanunu	10
Damga Talimatnamesi	30
Damga İzahnamesi	25
Arazî Vergisi	10
Bina Vergisi	10
Hayvanlar Vergisi	10
Muamele Vergisi	15
Belediye Vergisi ve Resimleri	5
Veraset ve İntikal Vergisi	30
Ölçüler Kanunu	10
Matbuat „	15
Cemiyetler Kanunu	15
Ödünç Para ve Rehin Kanunu	10
Hâkimler Kanunu	5
Memurin Kanunu	15
Yeni Gümrük Tarifesi	1 50
Gümrük Kanunu	50
Seyrüsefer Talimatnamesi	10
Muhasebei Umumiye Kanunu	50
Zabıtai Belediye	50
Tahşiyeli Tabiiyet Kanunu	50
Matbuat ve Hakkı Telif Kanunu	50
Tahşiyeli Harcırah „	35
„ Orman „	80
„ Maadin „	80
„ Arazi ve Tapu „	2 50
„ Emvali Gayrimenkule Kanunu	1 25
„ İstihlâk ve İşgal „	35
„ İcar ve Akar „	30
„ Ebniye Rıhtım „	80
„ İhtira Beratı ve Alâmeti Farika Kanunu	40
„ İntihabı Meb'usan „	50
„ İçtimaiyat ve Cemiyetler „	30
„ Asarı Atika ve Müze „	35

Bu fiatlere taşra için yüzde on posta ücreti zammedilir.

Avrupada birinciliği diplomalarla musaddak şayanı itimat marka.

HASAN

MUSTAHZARATI:

Perakende Adedi kuruş		Perakendc Adedi kuruş	
Hasan kuvvet şurubu küçük	60	Hasan Bademyağı Şişe	30
„ „ „ büyük	100	Hasan Kınakına Hulâsası	30
„ „ „ 1 K.	150	Hasan Fayda 1/4 k.	45
Hasan kolonyası 1/24 litre	20	Hasan Fayda 1/2 „	70
„ „ 1/16 „	30	„ „ 1 „	110
„ „ 1/8 „	50	Hasan Fayda 6 litre tenekesile	500
„ „ 1/4 „	100	„ „ Pompa	75
„ „ 1/2 „	180	Hasan çiçek suyu 1/4 k.	30
Nesrin kolonyası 1/8 „	30	„ „ „ 1/2 „	50
„ „ 1/4 „	50	Hasan gül suyu 1/2 kilo	50
„ „ 1/2 „	80	„ Mai mukattar (Odistile)	20
Hasan tuvalet sabunları küçük	20	Hasan Garanto (prezervatif)	40
„ „ „ büyük	30	„ „ „ ipekli	75
„ „ „ limon, gül	25	Hasan diş fırçaları muhtelif fiatta	
Nesrin gliycerin sabunu	10	Hasan balıkyağı 1/4 k.	40
Hasan çocuk podrası	20	„ „ 1/2 „	60
Hasan sürmesi (sürmedanlığı ile)	20	„ „ 1 „	100
„ „ Lüks büyük	30	Hasan diyabetik çikolatası	20
Hasan (Dantos) diş macunu	20	„ „ „ K.	360
„ (Dantos) diş suyu	30	Hasan gluten ekmeği	35
Hasan Biriyantini	40	„ „ gevreği	55
Hasan Zeytinyağı 1/4 K.	25	„ Badamli gluten ekmeği	55
„ „ 1/2 „	40	„ Gluten makarnası 1/2 K.	55
„ „ 1 „	70	„ „ Şehriyeleri 1/2 K.	55
„ „ 2. 1/2 „ şişesile	200	Hasan pirinç özü unu 250 gr.	25
„ „ 5 tenekesile	400	„ buğday özü nişastası „	25
„ „ 13 „ tenekesile	1000	„ irmik özü „	25
		„ patates özü unu „	25
		„ arpa „ „ „	25
		„ mercimek özü unu „	25
		„ bezelye „ „ „	25
		„ Munasti nezle panzehiri	50
		Trihofil Saç Suyu	125
		Süheyl Romatizma ilâcı	125
		Süheyl iştah ilâcı	125

Akşam Çinkoğraf Şubesi

Müdürü: KENAN

Türkiyenin, renkli ve renksiz klişecilik san'atinde gün geçtikçe bir yenilik ve mükemmeliyet gösteren yegâne atelyesidir.

Çelik, Pirinç, Bakır, Çinko üzerine

Sür'at ve Nefaset başlıca prensipidir.

Akşam Matbaası fevkinde: Telefon 20113

FOTO ETEM

ESKİ MİLLİYET FOTOĞRAF MUHABİRİ

Atelyesinde her türlü artistik resimler, renkli ve kara kalem agrandismanlar yapılır. Reisicümhur Hazretlerinin ve Türkiye ricalinin resimleri, bütün inkılâp hareketlerinin tarihî fotoğrafları vardır. Vesika fotoğrafları, amatör işleri sür'atle verilir. Fiatler mutedildir.

Ankara Caddesi Cağaloğlu yokuşu No 42

YENİ ŞARK KÜTÜPHANESİ

Tarihi tesisi: 1866

Tenevvüü âsar itibarile memleketimizin en zengin ve en büyük kütüphanesidir. Eski ve yeni harflerle her mevzua ve her fenne dair kitap bulunur. Taşra siparişleri kabul ve sür'atle sevkedilir. Meccanen kitap fihristi gönderilir.

ADRES İstanbul : YENİ ŞARK KÜTÜPHANESİ

ÇAPA MARKA
FABRİKASI
TARİH TESİSİ 1915

İSTANBUL – BEŞİKTAŞ TELF. 337

PİRİNÇ. MERCİMEK. BEZELYE. YULAF UNLARI. TARHANA.
Tarçın, Yenibahar, Kara ve Beyaz biber, Kimyon, Zencefil, Karanfil,
Salep,
Sofra tuzu
VE SAİRE...

MUSTAHZARATIMIZ YERLİ VE ECNEBİ MALLARDAN HER SURETLE YÜKSEKTİR

SISMANOGLIO

SISMANOGLIO
MEGARA

SISMANOGLIO
MEGARO